

A HUDI10005 SÁRVÍZ völgye különleges madárvédelmi terület fenntartási terve

Budapest

2022

Jelen fenntartási terv az Agrárminisztériummal kötött TMF/130/2021. ügyiratszámú támogatói okirat alapján, a Természeti értékek védelme fejezeti kezelésű előirányzat terhére készült

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 1536 Budapest, Pf. 283
E-mail: mme@mme.hu
Web: <http://www.mme.hu>

Felelős tervezők

Baranyai Zsolt
Csihar László
Géczi Orsolya

Vezető szakértők

Králl Attila
Kurucz Zsuzsanna
Nagy Dénes
Tóth Péter
Dr. Szmorad Ferenc
Varga Csaba

Közreműködő szakértők

Lendvai Gábor
Staudinger István
Vrabély Panni

Térképek:

Kalmár Zsuzsanna
Dr. Tanács Eszter

Tartalomjegyzék

A terület azonosító adatai	5
1.1. Név.....	5
1.2. Azonosító kód.....	5
1.3. Kiterjedés.....	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló madárfajok.....	5
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védetség kategóriák.....	7
1.7. Tervezési és egyéb előírások	8
Veszélyeztető tényezők	11
Kezelési feladatok meghatározása	27
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	27
3.2. Kezelési javaslatok	30
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	73
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	74
3.2.4. Kutatás, monitorozás	74
3.2.5. Mellékletek.....	75
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	93
3.3.1. Agrártámogatások	94
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	99
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	99
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	100
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	101
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	104
1.1. Környezeti adottságok	104
1.2. Természeti adottságok	105
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok	107
1.2.2. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	159
1.3. Területhasználat.....	159
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás.....	159
1.3.2. Tulajdoni viszonyok	159
1.3.3. Területhasználat és kezelés	160
2. Felhasznált irodalom	188
3. Térképek és mellékletek.....	190
4. Fotódokumentáció	200

I. Natura 2000 fenntartási terv

A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve: Sárvíz völgye különleges madárvédelmi terület

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója: HUDI10005

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése: 7864,43 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló madárfajok

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2021. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő fészkelő madárfajok

- Fülemlésitke (*Acrocephalus melanopogon*)
- Jégmadár (*Alcedo atthis*)
- Böjti réce (*Anas querquedula*)
- Kendermagos réce (*Anas strepera*)
- Nyári lúd (*Anser anser*)
- Vörös gém (*Ardea purpurea*)
- Üstökösgém (*Ardeola ralloides*)
- Cigányréce (*Aythya nyroca*)
- Bölömbika (*Botaurus stellaris*)
- Fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*)
- Fekete gólya (*Ciconia nigra*)
- Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*)
- Szalakóta (*Coracias garrulus*)
- Fekete harkály (*Dryocopus martius*)
- Nagy kócsag (*Egretta alba*)
- Kis kócsag (*Egretta garzetta*)
- Kék vérese (*Falco vespertinus*)
- Sárszalonka (*Gallinago gallinago*)
- Rétság (*Haliaeetus albicilla*)
- Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*)
- Törpegém (*Ixobrychus minutus*)
- Tövisszúró gébics (*Lanius collurio*)
- Szerecsensirály (*Larus melanocephalus*)
- Kékbegy (*Luscinia svecica*)
- Bakcsó (*Nycticorax nycticorax*)
- Barkóscinege (*Panurus biarmicus*)
- Kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*)
- Kanalagém (*Platalea leucorodia*)
- Feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*)
- Kis vízicsibe (*Porzana parva*)
- Pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*)
- Guvat (*Rallus aquaticus*)
- Gulipán (*Recurvirostra avosetta*)
- Függőcinege (*Remiz pendulinus*)
- Partifecske (*Riparia riparia*)
- Kűszvágó csér (*Sterna hirundo*)
- Karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*)
- Kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*)
- Piroslábú cankó (*Tringa totanus*)

1.4.2. Jelölő telelő madárfajok

- Kis lilik (*Anser erythropus*)
- Vetési lúd (*Anser fabalis*)
- Vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*)
- Kerceréce (*Bucephala clangula*)
- Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)
- Kék galamb (*Columba oenas*)
- Rétság (*Haliaeetus albicilla*)

1.4.3. *Jelölő átvonuló madárfajok*

- Kanalas réce (*Anas clypeata*)
- Csörgő réce (*Anas crecca*)
- Tőkés réce (*Anas platyrhynchos*)
- Böjti réce (*Anas querquedula*)
- Kendermagos réce (*Anas strepera*)
- Nagy lilik (*Anser albifrons*)
- Nyári lúd (*Anser anser*)
- Barátréce (*Aythya ferina*)
- Kontyos réce (*Aythya fuligula*)
- Cigányréce (*Aythya nyroca*)
- Kormos szerkő (*Chlidonias niger*)
- Fehér gólya (*Ciconia ciconia*)
- Fekete gólya (*Ciconia nigra*)
- Nagy kócsag (*Egretta alba*)
- Daru (*Grus grus*)
- Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*)
- Kis bukó (*Mergus albellus*)
- Nagy póling (*Numenius arquata*)
- Halászsas (*Pandion haliaetus*)
- Pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*)
- Kanalgém (*Platalea leucorodia*)
- Gulipán (*Recurvirostra avosetta*)
- Réti cankó (*Tringa glareola*)

1.4.4. *Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű madárfajok:*

–

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Érintett terület (%)	Település területének érintettsége (%)
Aba	Fejér	693,22	8,8	7,9
Cece	Fejér	245,58	3,1	4,2
Csász	Fejér	186,48	2,4	10,9
Káloz	Fejér	750,16	9,5	15,7
Pusztægres	Fejér	884,34	11,2	21,1
Sárbogárd	Fejér	767,83	9,8	5,2
Sáregres	Fejér	270,61	3,4	10,4
Sárkeresztúr	Fejér	1350,93	17,2	28,9
Sárszentágota	Fejér	1169,37	14,9	25,7
Soponya	Fejér	1037,70	13,2	20,8
Tác	Fejér	508,21	6,5	11,1

1. táblázat: Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
országos jelentőségű védett természeti terület	272/TT/96	Rétszilasi halastavak természetvédelmi terület	1492,97	18,98	25/1996. (X. 9.) KTM rendelet
országos jelentőségű védett természeti terület	280/TK/97	Sárvíz völgye Tájvédelmi Körzet	3470,29	44,13	26/1997. (VIII. 1.) KTM rendelet
Nemzetközi Jelentőségű Vadvíz (Ramsari terület)		Rétszilasi tavak	608,92	7,74	1993. évi XLII. törvény 119/2011. (XII. 15.) VM rendelet
ex lege védett természeti terület*	szikes tó	Sós tó Aba Felsőszentiván	-	-	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület*	szikes tó	Fényes tó Aba Felsőszentiván	-	-	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület*	szikes tó	Sárkány tó Sárkeresztúr	-	-	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület*	szikes tó	Fehér-tói-dűlő 1.	2,86	0,04	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület*	szikes tó	Fehér-tói-dűlő 2.	7,11	0,09	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület*	szikes tó	Fehér-tói-dűlő 3.	1,91	0,02	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület*	szikes tó	Sárszentágotai Sós-tó	2,50	0,03	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
Országos Ökológiai Hálózat övezet	MT	magterület	7770,38	98,80	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos Ökológiai Hálózat övezet	ÖF	ökológiai folyosó	66,16	0,84	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
					szóló 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos Ökológiai Hálózat övezet	PT	pufferterület	7,06	0,09	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény

2. táblázat: Egyéb védettségi kategóriák

* egyedi jogszabállyal nem került kihirdetésre

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Bár a tervezési területet több országos jelentőségű természetvédelmi terület is érinti, a területre vonatkozó jóváhagyott természetvédelmi kezelési terv jelenleg nincs.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 7/2020. (II.28.) rendelete Fejér megye területrendezési tervéről

Aba Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 21/2021. (XI.15.) önkormányzati rendelete

Cece Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének Cece Nagyközség Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról szóló 23/2013. (XII.30.) önkormányzati rendelete

Csösz Község Képviselő Testületének a helyi építési szabályzatról szóló 2/2008. (II.25.) számú rendelete

Káloz község Önkormányzata képviselő-testületének Káloz Község Szabályozási tervéről és helyi építési szabályzatáról szóló 5/2011.(IV.04.) önkormányzati rendelete

Pusztægres – 1986 óta Sárbogárd városrésze.

Sárbogárd Város Önkormányzata Képviselő-testületének Sárbogárd város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 1/2017. (II. 2.) önkormányzati rendelete

Sáregres Község Önkormányzat Képviselő Testületének Sáregres Építési Szabályzata és Szabályozási Tervének megállapításáról szóló 14/2006. (VII.1.) Kt. Számú rendelete

Sárkeresztúr Község Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 10/2008. (IV.24.) számú rendelete

Sárszentágota Község Képviselő testületének a helyi építési szabályzatról szóló 5/2008. (III. 12.) számú rendelete

Soponya Nagyközség Képviselő Testületének Soponya Nagyközség helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 1/2008. (II.13.) számú rendelete

Tác Község Önkormányzat Képviselő-testületének a Tác Község helyi építési szabályzatról szóló 19/2006. (IX.1.) önkormányzati rendelete

1.7.3. *Körzeti erdőtervek*

Erdőtervezési körzet neve	Érintett települések (teljes körű felsorolás)	Aktuális erdőterület (ha) ¹	Erdőtervezés éve
Mezőföldi	Cece	3,24	2027
	Sárbogárd	24,53	
	Sárbogárd-Pusztægres	8,41	
	Összesen:	36,18	
Mezőföld-Sárrét	Aba	58,95	2029
	Káloz	82,95	
	Sárkeresztúr	262,71	
	Sárszentágota	819,47	
	Soponya	245,16	
	Tác	5,96	
	Összesen:	1475,20	
Mindösszesen:	-	1511,38	-

3. táblázat: körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési terület két erdőtervezési körzetet érint. A Mezőföldi Erdőtervezési Körzetben 2017-ben folytak erdőtervezési munkák, az erdőgazdálkodók számára megállapított (gazdálkodási lehetőségeket rögzítő) erdőtervek alapesetben 10 évig, a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2028. évben) kiadásra kerülő erdőterv határozatok jogerőssé válásáig lesznek érvényben. A Mezőföld-Sárréti Erdőtervezési Körzetet 2019-ben erdőtervezték, az erdőtervek ebben a körzetben szintén a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2030. évben) kiadásra kerülő erdőterv határozatok jogerőssé válásáig lesznek érvényben.

Az erdőtervezési munkák során az átfedő európai közösségi jelentőségű terület – „Sárvíz völgye” KMT (HUDI10005) – miatt részletes Natura 2000 elővizsgálati dokumentációk is készültek. Ezek a dokumentumok az erdőgazdálkodásra vonatkozóan előzetesen megállapított előírás-javaslatok Natura 2000 területekre, illetve a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok (köztük madárfajok) természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékelését tartalmazzák. Az elővizsgálati dokumentációkat a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság közreműködésével készítette az erdőtervezési feladatokkal megbízott szervezet: a Mezőföldi Körzet esetében (2018) a Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya (Gödöllő), a Mezőföld-Sárréti Körzet esetében (2020) a Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya (Gödöllő).

Az érintett erdőterületek erdészeti hatóság által bejegyzett erdőgazdálkodója legnagyobb részben (89,36%) a VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt. (Székesfehérvár), illetve a társaság két területi egysége, a Soponyai Erdőgazdálkodás (88,98%) és (néhány erdőrészletben) a Székesfehérvári Erdőgazdálkodás (0,38%). Elnyírtan, kisebb területen (természetvédelmi érdekeltséggel) a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (Budapest), illetve (vízügyi-

¹ Az adat a tervezési területtel átfedő területértéket mutatja (hektárban)

vízgazdálkodási érdekeltséggel) a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság (Székesfehérvár) is kezel erdőket. A további erdőterületeken (jellemzően 20 ha alatti birtokmérettel) 6 gazdasági társaság (5,21%) és 7 magánszemély (1,98%) gazdálkodik. A rendezetlen gazdálkodási jogviszony mellett nyilvántartott (elszörtan elhelyezkedő) erdők aránya csekély (1,70%).

A Mezőföldi és Mezőföld-Sárréti Erdőtervezési Körzetre érvényes erdőtervezési alapidokumentációk és Natura 2000 elővizsgálati dokumentációk a Nemzeti Földügyi Központ (Budapest) honlapján érhetők el: http://www.nfk.gov.hu/Erdotervezes_news_342

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

. A tervezési terület a 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Tájon belül, a 401. számú („Mezőföldi”) vadgazdálkodási tájegység területén helyezkedik el. A térség vadállományának jellemzőit, a vadállomány-szabályozásának irányelveit, a fenntartandó vadlétszámra vonatkozó irányelveket, illetve a természet- és tájvédelmi szempontokat bemutató, a tájegységi vadgazdálkodási terv alapjául szolgáló dokumentum elérhető:

<http://www.ova.info.hu/ujvgtajak.html>

Vadászterület neve	Kódszáma	Jóváhagyó határozat száma	Érvényesség
Mezőföldi Ózbak VT	07-4014060-401	FE-08/FM0/144-4/2019	2017. március 1. – 2037. február 28.
Agro-Aba Kft.	07-403960-401	FE-08/FM0/352-6/2019	2017. március 1. – 2037. február 28.
VADEX Zrt.	07-403970-401	FE-08/FM0/1856-2/2019	2017. március 1. – 2037. február 28.
Aranylúd Vt.	07-404050-401	FE-08/FM0/35-3/2019	2017. március 1. – 2037. február 28.
Cecei Hunor Vt.	07-404150-401	FE-08/FM0/353-7/2019	2017. március 1. – 2037. február 28.

A vonatkozó tájegységi vadgazdálkodási terv a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII. 3.) AM rendeletben található.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen található halgazdálkodási hatóság által nyilvántartott, tervezési területtel részben átfedő halgazdálkodási vízterületek:

- Nádor-csatorna - Szabadbattyáni MÁV hídtól Fejér megye határáig
- 88+129 - 36+760 km szelvények közötti szakasza (víztérkód: 07-0005-1-1)
- Séd-Sárvízi-malomcsatorna 32+911km - 71+723 km szelvények közötti szakasza (a 7201. Számú Székesfehérvár Úrhida közötti közúti hídtól a Nádor-csatornába való betorkollásig) (víztérkód: 07-0035-1-1)
- Fekete-Sárvíz (víztérkód: 07-0044-2-2)
- Sárszentágotai Sós-tó (víztérkód: 07-0047-2-1)

A nyilvántartott halgazdálkodási vízterületekre vonatkozó halgazdálkodási tervek, valamint a terület halastavainak (Táci halastavak, Soponyai halastavak, Rétszilasi halastavak, Holdvilágtavak) üzemterve az illetékes halgazdálkodási hatóságnál fellelhetők.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Vízyűjtő gazdálkodási szempontból a 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozat alapján a tervezési terület a Duna részvízyűjtőn belül a 1-13. Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony tervezési alegységen helyezkedik el. A Natura 2000 terület a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság működési területéhez tartozik.

A vízyűjtő-gazdálkodási terveket első változatban a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, továbbá az érintett környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok 2010 áprilisában, a Víz Keretirányelv (VKI) hazai megvalósítása során készítették. A terv 2015-ig tartó feladatokat fogalmazott meg, de a VKI célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a határidők és feladatok 2021-ig, illetve 2027-ig (a vízyűjtő-gazdálkodási tervezés második és harmadik ciklusáig) kitolhatók voltak. A terv felülvizsgálata 2015-ben történt, a harmadik vízyűjtő-gazdálkodási terv pedig 2021-ben készült és jelenleg egyeztetés alatt áll.

Fentiekből következően a fenntartási terv készítésekor érvényes terv-változat még a VGT2-höz tartozik, és 2016 áprilisában készült el a végleges változata.

A vízyűjtő-gazdálkodási tervek, köztük a tárgyi területre készült elérhetők az alábbi linken:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, amelyeket az aktuális állapotra alakítva ismertetünk. A veszélyeztető tényezők által érintett terület nagyságát a madárvédelmi terület összterületéhez viszonyítottuk.

Belső veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy	H	25%	A területen a gyepek alulhasznosítása, illetve hasznosításnak hiánya/felhagyása általánosan jellemző. Gyepgazdálkodás hiányában a gyepek avarosodnak, szerkezetük,

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	kaszálás megszüntetése)			<p>fajkészlete átalakul. A hátsabb, szárazabb területeken cserjésedés, ezen belül az inváziós cserjefajok terjedése jellemző, a mélyebben fekvő, gyakrabban, illetve tartósabban vizes területeken pedig a nádasodás, gyékényesedés, illetve az inváziós lágyszárúak terjedése.</p> <p>A cserjésedés nyomán a nyílt gyepek élőhelyeket előnyben részesítő madárfajok visszaszorulnak, a tövisszűrő gébics, karvalyposzáta állománya növekszik (bár később táplálékhiány léphet fel) a nyílt területeket kedvelő fajok visszaszorulnak. A nádasodás, gyékényesedés az időszakos vízállásokhoz, tocsogós gyepterületekhez, mocsárrétekhez kötődő fajok (piroslábú cankó, sárszalonka, nagy goda) visszaszorulnak, és a nádas-gyékényes területek madárfajainak (fülemülesitke, kékbegy, foltos nádiposzáta, stb.) állománya erősödik</p> <p>A cserjésedés, illetve a nádas-gyékényes sűrűk kialakulása tovább növeli a vaddisznó-állományt, erősíti annak negatív hatását (I04)</p> <p>Érintett fészkelő fajok: piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), sárszalonka (<i>Gallinago gallinago</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), haris (<i>Crex crex</i>), nagy goda (<i>Limosa limosa</i>), kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>)</p> <p>Érintett vonuló/táplálkozó fajok: fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), réti fülesbagoly (<i>Asio flammeus</i>)</p>
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	2-3%	<p>A területen általánosan a gyepek alulhasználata jellemző, de egyes helyeken túlhasználat is előfordul. A rendszeres és tartós túllegeltetés a gyepek élőhelyek degradálódását – a gyep fajkészletének, a vegetáció szerkezetének megváltozását és</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>gyomosodást okoz, továbbá segítheti az inváziós fajok terjedését. A rövidre rágott, taposott gyepek a magasabb gyepterületet, takarást igénylő madárfajok fészkelési lehetőségeit korlátozza, továbbá szűkíti a gyepeken táplálkozó madárfajok táplálékbázisát. A magas legelő állatlétszám közvetlen veszélyt is jelent a földön fészkelő madárfajokra.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), sárszalmonka (<i>Gallinago gallinago</i>), , pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>) tövisszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>)</p>
A10	Extenzív legeltetés vagy alullegetetés	H	20%	<p>A hasznosított gyepterületek jelentős részén probléma azok alulhasznosítása, ami hosszabb távon a gyepterület megőrzésének felhagyásához (A06) hasonló hatásokkal bír. Az alacsony állatlétszám mellett az egyféle állattal, illetve a nem megfelelő állatfajjal való legeltetés (marha helyett birka) nem biztosítja a terület megfelelő kezelését. Kezelés hiányában a visszagyepesítéseken intenzíven terjed az ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>) és más inváziós növényfajok (I01 és I02)</p> <p>Állatállomány hiányában a legelőnek alkalmas területeket is kaszálással hasznosítják, ami többlet veszélyt jelenthet a földön fészkelő madárfajokra nézve.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), sárszalmonka (<i>Gallinago gallinago</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), haris (<i>Crex crex</i>), nagy goda (<i>Limosa limosa</i>), kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>)</p> <p>Érintett vonuló/táplálkozó fajok: fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), kékes rétihája (<i>Circus cyaneus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), nagy póling</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				(<i>Numenius arquata</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), réti fülesbagoly (<i>Asio flammeus</i>)
A17	Aratás és termőföldek vágása	L	5%	<p>Az időben és térben nem megfelelően végzett nádatartás, illetve az avas nádasok-gyékényesek felszámolása a szikesek, mocsarak nádas élőhelyeit, illetve az itt élő fajokat veszélyeztetheti. A nád hosszú időn keresztül történő deponálása a gyepfelszín lokálisan károsítja, a gyepekhez kötődő fajok lehetőségeit is szűkíti kis mértékben, illetve utat nyit az inváziós fajoknak (I01, I02).</p> <p>Érintett fészkelő fajok: fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>) nyári lúd (<i>Anser anser</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>), barkóscinege (<i>Panurus biarmicus</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>)</p>
A21	Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban	L	10%	<p>A Natura 2000 területen található szántókon alkalmazott növényvédőszer – a vizekbe való bemosódáson (A26) túlmenően a szántókat, mint táplálkozóterületet használó fajok (főként ragadozók, vadludak) táplálékbázisát csökkentik. A tarlók betakarítás utáni teljes gyomirtása, mint terjedő gyakorlat az őszi-téli növénytáplálékot, egyúttal rovar- és táplálékot is megszünteti a szántókon.</p> <p>Érintett vonuló/telelő fajok: kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), kék galamb (<i>Columba oeneas</i>), daru (<i>Grus grus</i>)</p>
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	M	10%	<p>A szikes tavakkal illetve a vízjárta gyepekkel közvetlenül határos vagy azok által zárványként körbezárt szántóterületek művelése, az ezzel járó tápanyag-utánpótlás és növényvédelem veszélyt jelent a vízjárta területekre és vizes élőhelyekre: a szántókról elmosódó, elsodródó vegyszer és trágya/műtrágya tápanyagdúsulást, így az</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>élőhely degradálódását, átalakulását okozza, illetve a táplálékbázis csökkenésével jár.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), böjti réce (<i>Anas querquedula</i>)</p> <p>Érintett vonuló fajok: réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>) gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>)</p>
A31	Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából	H	70%	<p>A vízkormányzás jelenleg nem a vízmegtartást szolgálja. A korábban kiépített vízelvezető árkok és műtárgyak segítségével a területre érkező (döntően csapadékból származó) víz rövid idő alatt levezetődik a Sárvíz-Malomcsatornába, illetve a Nádorcsatornába. További problémát jelentenek a hiányzó, illetve rossz műszaki állapotban lévő műtárgyak víz emiatt nem is kormányozható megfelelően a területen.</p> <p>A vízhiány víztől függő élőhelyek (mocsárrétek, nádas-gyékényes mocsarak) kiszáradásához, a vizes élőhelyekhez kötődő madárállományok fogyatkozásához, a fajkészlet elszegényedéséhez vezet. A vízelvezetés és csapadékhiány (N02) együttesen hozzájárul a talajvízszint csökkenéséhez, a terület jellegének megváltoztatásához. Az első generációs, őshonos fajokból álló erdőállományok újratelepítése emiatt kétségessé válik, az idegenhonos és inváziós fajok előtérbe kerülnek (I02).</p> <p>Érintett fészkelő fajok: gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), fülemülesítke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>), böjti réce (<i>Anas querquedula</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), bölömbika</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>(<i>Botaurus stellaris</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), barkóscinege (<i>Panurus biarmicus</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>), kanalaszgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>)</p> <p>Érintett vonuló fajok: réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), barátréce (<i>Aythya ferina</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), kanalaszgém (<i>Platalea leucorodia</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>)</p>
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	M	15%	<p>Általában az erdőgazdálkodással összefüggő beavatkozások, fakivágások és ezek hatása, amely jelenti a gallyfészkekkel/odúkkal rendelkező fák eltávolítását, az erdő, mint élőhely szerkezetének átalakítását, illetve a fenti tevékenységekkel összefüggő zavarást.</p> <p>fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>)</p>
B07	Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmelékét is.	L	15%	<p>A holt faanyag eltávolítása az erdőgazdálkodási tevékenység során, amely csökkenti/megszünteti a holt faanyagban élő rovarokkal, egyéb gerinctelenekkel táplálkozó madárfajok táplálékbázisát, valamint az odúkészítésre alkalmas és/vagy odvas fák számát/arányát az erdei élőhelyen. Érintett fészkelő fajok:</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				közép fakopánc (<i>Dendrocopos medius</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>)
B09	Tarvágás	L	15%	Teljes erdőállomány letermelése az adott területről – a gyakorlatban a felújító vágás is ide tartozik – amely az erdőben fészkelő fajok élőhelyét hosszú időre megszünteti. Érintett fészkelő fajok: fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), közép fakopánc (<i>Dendrocopos medius</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>)
B10	Illegális fakitermelés	M	5%	A területen jellemző a fák illegális kivágása, amely az eleve szerény borítottsággal rendelkező idős faállományokra (pl. Holdvilág-halastavak, Cser-sziget), és azok fészkelő madárfajaira jelentenek veszélyt, csökkentve az élőhelyet, és veszélyeztetve a fészkelést. Az illegális vágások előnyt adhatnak az inváziós fafajoknak is (I02) Érintett fészkelő fajok: fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>)
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	M	90%	A területet több közép- és nagyfeszültségű légvezeték szeli keresztül, illetve a terület két oldalán végig húzódnak a településeket ellátó közepfeszültségű légvezetékek, részben szigetelt/madárbarát kialakítású tartóoszlopokkal. A területet átszelő szabadvezetékek jelentős ütközésveszélyt jelentenek a közepes és nagyobb testű, illetve gyors röptű madárfajok számára, a szigeteletlen, illetve hagyományos kialakítású tartóoszlopok (feszítők, kapcsolóoszlopok) pedig gázlómadarak, ragadozómadár-fajok, és kisebb testű vártamadarak számára is közvetlen áramütés-veszélyt jelentenek. A madárriasztások (H08) fokozzák az ütközésveszélyt.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>Érintett fészkelő fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>)</p> <p>Érintett vonuló/táplálkozó fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), barátaréce (<i>Aythya ferina</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), kerceréce (<i>Bucephala clangula</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kis bukó (<i>Mergus albellus</i>), halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>).</p>
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	L	10%	<p>Utak mentén történő gázolások. A terület peremén futó, illetve azt átszelő autóutakon történő gázolás az elmúlt években gyűjtött adatok alapján – a kételtűek és a hullók körében – jelentős mortalitási tényező. Okkal feltételezhető ez a hatás madárvilágra nézve is.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>)</p>
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	L	5%	<p>A horgászattal összefüggő zavarások és környezet-terhelések, így pl. a horgászállások kialakítása a szegélynövényzet lokális kiirtásával, szerves anyag kijuttatása etetés formájában, közvetlen zavarás, illetve az elhagyott felszerelések (horog, ólom, damil) káros hatása a területen egyrészt a Nádor-csatorna mentén, továbbá egyes szikes tavon (Sós-tó)</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>jelentkezik. A Sós-tó esetében a horgászati hasznosítás kifejezetten rombolja a szikes jelleget az állandó vízborítás, illetve a tápanyagdúsulás miatt.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>) bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>)</p> <p>Érintett vonuló/telelő fajok: réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), pajzsos cankó (<i>Philomachus pugnax</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>)</p>
G07	Vadászat	L	70%	<p>A területen apróvad és nagyvad vadászat egyaránt zajlik. A vadászati tevékenységgel járó zavarás az átvonuló vízimadár-állományokra gyakorol negatív hatást, illetve a véletlen lelővések a védett réce- és vadlúdfajok állományaiban jelenthetnek veszteséget. Vadászati tevékenység a nagy kárókatona (<i>Phalacrocorax carbo</i>) halastavi gazdálkodással összefüggő gyérítése is, amely a riasztás mellett (H08) alkalmazott eszköz a kártétel mérséklésére.</p> <p>A vadászható lúdfajok mezőgazdasági kártételének megelőzése érdekében engedélyezett idényen kívül riasztás és gyérítés a tél végi, kora tavaszi időszak eseti zavaró tényezője.</p> <p>Érintett vonuló/telelő fajok: kanalasréce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), barátréce (<i>Aythya ferina</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), kerцерéce (<i>Bucephala clangula</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kis bukó (<i>Mergus albellus</i>)</p>
G08	Hal- és vadállomány kezelése	H	70%	<p>A területen igen jelentős számban előforduló vaddisznó (<i>Sus scrofa</i>) fészkelés és fióka-predációjával a földön fészkelő fajok, illetve a mocsarakban fészkelő</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>gémfélék állományaiban okoz jelentős kárt, továbbá az e fajok táplálékát képező kételtűeket is elpusztítja. Hasonló, de kisebb mértékű veszélyt jelentenek egyéb szörmés ragadozó, illetve vadfajok, így a vörös róka (<i>Vulpes vulpes</i>) és az aranysakál (<i>Canis auratus</i>).</p> <p>A predáción túl ezek a fajok zavarást jelentenek a területen táplálkozó, pihenő (éjszakázó) réce- és vadlúd-csapatok számára, a felriasztott madárcsapatok könnyebben ütköznek vezetékkel (D06)</p> <p>A vaddisznó és a területen ugyancsak nagy állománnyal jelen lévő gímszarvas (<i>Cervus elaphus</i>) az inváziós fajok terjedését is segíti: a vaddisznó a gyepek feltúrásával, a gímszarvas pedig az őshonos fa- és cserjefajok szelektív rágásával további ökológiai előnyhöz juttatja az inváziós lágy- és fásszárú fajokat (I01 és I02).</p> <p>Érintett fészkelő fajok: bőjti réce (<i>Anas querquedula</i>), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalsgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), piros lábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), sárszalonna (<i>Gallinago gallinago</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>)</p> <p>Érintett vonuló fajok: réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), pajzsos cankó (<i>Philomachus pugnax</i>), kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), barátréce (<i>Aythya ferina</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>),</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>)
G20	Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása	M	10%	A halastavak vízszintjének fészkelési időben történő jelentősebb változtatása veszélyezteti a tavakon, elsősorban a vízben úszó hínárnövényeken fészkelő fajok fészkelési sikerét. Érintett fészkelő fajok: böjti réce (<i>Anas querquedula</i>), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>))
G22	Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra	M	10%	A szerves anyagban feldúsuló halastavakban rendszeres a meszezés, illetve és növényvédőszeres (gyomirtók) alkalmazása az algásodás és a hínárnövényzet visszaszorítása érdekében. A kémiai védekezés az algákon kívül a zooplankton, valamint a makrogerincteleneket, illetve (a töménységtől függően) akár a gerinceseket is elpusztíthatja, csökkentve így az ott fészkelő és táplálkozó madárfaj táplálékbázisát. A hínárnövényzet visszaszorítása a halastavakon, illetve azok szegélyében fészkelő madárfajok fészkelési lehetőségeire van negatív hatással Érintett fészkelő fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)
H08	Egyéb emberi beavatkozások és zavarások	M	10%	A halastavakon rendszeres a nagy kárókatona hanggal (gázágyú) történő riasztása. További zajhatást jelent a Soponya térségében található lőtér. A hanghatások valamennyi a területet használó madárfaj számára zavarást jelentenek, amit a tapasztalat szerint a

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>folyamatosan a területen tartózkodó, fészkelő fajok jobban képesek tolerálni, a vonuló vízimadár-csapatok nyugalma azonban nagymértékben zavarja. A madárriasztások – különösen rossz látási viszonyok mellett – fokozzák a légzetűekkel való ütközés veszélyét (D06) is.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), szerezsensirály (<i>Larus melanocephalus</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös-gém (<i>Ardeola ralloides</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>)</p> <p>Érintett vonuló/táplálkozó fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), barátaréce (<i>Aythya ferina</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), kerceréce (<i>Bucephala clangula</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kis bukó (<i>Mergus albellus</i>), halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>)</p>
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	M	10%	<p>A selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) agresszív terjedésével az üde és szárazabb gyepek flórájára nézve jelent veszélyt, ugyanakkor nagyobb területeken elterjedve a gyepes élőhelyeket szűkíti, szerkezetüket átalakítja, a gyepek gerinctelen-faunájára is hatással van, így a gyepekben fészkelő és táplálkozó madárfajokra gyakorol negatív hatást.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), kis örgébics (<i>Lanius minor</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>), piros lábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), sárszalonna (<i>Gallinago gallinago</i>),</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				haris (<i>Crex crex</i>), nagy goda (<i>Limosa limosa</i>)
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	70%	<p>A nem európai uniós jelentőségű idegenhonos inváziós fajok tekintetében a lágyszárúak közül legjellemzőbbek az aranyvessző-fajok (<i>Solidago spp.</i>) és az idegenhonos őszirózsa-félék (<i>Aster spp.</i>). Az inváziós fa- és cserjefajok közül az ártéri jellegű területeken a legnagyobb fertőzéseket a nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>), a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>) és a gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) okozza, a szárazabb gyepekben pedig a keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), illetve helyenként a tamariska (<i>Tamarix spp.</i>). A felsorolt fajok agresszíven terjednek a vízfolyások mentén, a mocsárréteken, az ártéri puha- és keményfás erdőkben, valamint a szárazabb gyepterületeken. Az inváziós fertőzés az őshonos vegetáció kiszorításával, a vegetációszerkezet átalakulásával, az élőhelyi adottságok, és a táplálékbázis megváltozásával elszegényedésével jár. A negatív hatások a mocsárrétek, üde és száraz gyepek, valamint az erdei élőhelyek madarait egyaránt érintik.</p> <p>A halastavakba telepített, illetve ott fenntartott egyes idegenhonos halfajok – pl. az amur (<i>Ctenopharyngodon idella</i>), ökológiai hatása (legelés, nád visszaszorítása) a nádas-gyékényes szegélyekhez, valamint a gyökerező és lebegő hínárnövényzethez kötődő madárfajok fészkelési lehetőségeit szűkíti.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>), piros lábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), sárszalonna (<i>Gallinago gallinago</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>) kis örgébics (<i>Lanius minor</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>), haris (<i>Crex crex</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus</i>)</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p><i>martius</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>)</p> <p>Érintett vonuló fajok: fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>)</p>
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenése a klímaváltozás következtében	M	100%	<p>A klímaváltozás következtében egyre gyakoribb és hosszabb aszályos periódusok, az elmaradó téli és tavaszi csapadék és az ennek következtében fellépő vízhiány – a nem megfelelő vízkormányzás mellett – a legnagyobb veszélyt jelentik a víztől függő ártéri élőhelyek madárvilágára nézve.</p> <p>A vízvezetés mellett a vízutánpótlás akadozása nagymértékben hozzájárul talajvízszint csökkenéséhez. A területen a leginkább veszélyeztetett élőhelyek a kizárólag csapadékvíztől függő szikes tavak. A mocsaras területek és üde rétek valamennyi fészkelő és vonuló madárfaja közvetlenül érintett, de közvetve a Natura 2000 terület valamennyi jelölő madárfaját befolyásolja.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>), fülemülesítke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>), böjti réce (<i>Anas querquedula</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), barkóscinege (<i>Panurus biarmicus</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>), kanalaszgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana</i></p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>porzana), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>)</p> <p>Érintett vonuló fajok: réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), barátréce (<i>Aythya ferina</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>).</p>

4. táblázat: belső veszélyeztető tényezők

Kívülről ható veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	M	90%	<p>A terület két oldalán végig húzódnak a településeket ellátó közpfeszültségű légvezetékek, döntő részben veszélyes fejszerkezetű tartóoszlopokkal. A szigeteletlen, veszélyes tartóoszlopok a területen fészkelő illetve táplálkozó gázlómadarak, ragadozómadár-fajok, és kisebb testű vártamadarak számára jelentenek közvetlen veszélyt.</p> <p>Érintett fajok:, rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)</p>

5. táblázat: kívülről ható veszélyeztető tényezők

Potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	M	10%	<p>Az M8-as autópálya fejlesztése a területet várhatóan a Sárvíz TK két területegysége között fogja átszelni. A fejlesztés megvalósítása a PE/KTFO/906-73/2021. sz. környezetvédelmi engedélyben foglaltak alapján a Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció megállapítása szerint az úszakasz megvalósítása nem lesz jelentős hatással a madárvédelmi szempontból fontos élőhelyekre és a jelölő fajokra. Az új úszakasz zavarást jelenhet, valamint vélhetően növeli a gázolás miatti mortalitást.</p> <p>A Nádor-csatorna elmúlt években zajló kármentesítése, illetve rehabilitációja egyik lépéseként a csatorna töltésén széles, szilárd burkolató kerékpárút került kialakításra, ami az eddigi forgalmat jelentős mértékben növeli, közvetlen zavarást jelent a szomszédos élőhelyekre és azok madaraira nézve.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>)</p> <p>Érintett vonuló/telelő fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), barátaréce (<i>Aythya ferina</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), kerceréce (<i>Bucephala clangula</i>), kis bukó (<i>Mergus albellus</i>)</p>
G13	Állatok mérgezése	H	100%	A területről szándékos mérgezésről szóló adat nincs, ugyanakkor a felderített mérgezéses esetek nagy száma – különösen a 2021-es év kiugró értéke – miatt indokoltnak látjuk ezt a veszélyforrást a potenciálisan ható tényezők között szerepeltetni.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				Érintett fajok: parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)

6. táblázat: potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényezők

Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzés: A Natura 2000 hálózatba tartozó különleges madárvédelmi területek természetvédelmi célkitűzése az azokon található, a területek kijelölésének alapjául szolgáló madárfajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, illetve helyreállítása, élőhelyeik természetességének megővése, valamint az ehhez szükséges földhasználat feltételeinek biztosítása.

A Sárvíz völgye (HDI10005) különleges madárvédelmi terület rendeltetése a Mezőföld tengelyében húzódó egykor kiterjedt mocsárvilágból máig fennmaradt, halastavakból, szikes tavakból, mocsarokból és mocsárrétekből álló vizes élőhely-láncolat, az ehhez kapcsolódó agrárterületek és erdők, mint közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyeinek megőrzése és helyreállítása, valamint a vizes élőhelyekhez kötődő, fészkelő, táplálkozó és átvonuló madárközösségek megőrzése, az egyes fajok kedvező természetvédelmi helyzetben való fenntartása, illetve a kedvező természetvédelmi helyzet helyreállítása.

A természetvédelmi cél a madárközösségek fennmaradását veszélyeztető tényezők mérséklése, kiküszöbölése: a kedvezőtlen környezeti hatások (vízhiány, kedvezőtlen szukcessziós folyamatok, inváziós fajok okozta élőhely-átalakulások, vadfajok által okozott predáció és környezet-átalakítás) mérséklése, valamint a kedvezőtlen humán eredetű hatásokból: a nem megfelelő vízkormányzásból, a területek alulhasznosításából, a legelő állatállományok fogatkozásából, továbbá mikro-élőhelyek (fák, facsoportok) eltűnéséből adódó problémák hosszú távú, stratégiai szinten való kezelése.

További cél a kulcsfontosságú madárélőhelyek rekonstrukciója, természetvédelmi helyzetének javítása, így különösen a degradálódó, kiszáradó vizes élőhelyek ökológiai vízállapotának helyreállítása, a területen található ártéri erdők fajkészletének, koreloszlásának javítása, a nyílt víztestek természetvédelmi szempontot előtérbe helyező kezelése. Mindezek mellett cél a kulcsfontosságú jelölőfajok állományainak stabilizálása, megrősítése célzott fajvédelmi intézkedésekkel (mesterséges fészekodúk, költőládák kihelyezése).

Kiemelt fajként kell a védelem során kezelni a nagy kócsagot (*Egretta alba*), a kanalasgémot (*Platalea leucorodia*), a cigányrécét (*Aythya nyroca*), a kékbegyét (*Luscinia svecica*), a

fülemülesitkét (*Acrocephalus melanopogon*), az időszakosan vízzel borított gyepterületek és szikes tavak fészkelő madárfajait, és a vonuló vízi madarakat.

Specifikus célok:

Az állandó és időszakos vizes élőhelyek ökológiai vízigényének és természeteshez közeli vízjárásának biztosítása a fészkelő vízimadár-fajok és az azok táplálékbázisát alkotó vízi szervezetek ökológiai igényeinek megfelelően:

- A halastavakon a madárvédelmi szempontokkal összehangolt extenzív halastavi gazdálkodás folytatása, a jelölő vízimadár-fajok ökológiai igényeinek megfelelő vízszintszabályozással, a riasztások okozta zavarás minimalizálásával, háborítatlan területek kijelölésével.
- Nádas-gyékényes-fűzbokros mocsarak vízellátásának biztosítása, helyreállítása a gémfélék és a kis kárókatona telepes fészkelésének elősegítése érdekében.
- A területen előforduló időszakos vízállások megtartása, területi arányuk növelése, az ezekhez az élőhelyekhez kötődő fészkelő és vonuló/táplálkozó madárfajok (parti madarak, récék, vadludak, vízcisibék, énekesmadár-fajok) természetvédelmi helyzetének javítása érdekében.
- Szikes tavak és szikes mocsarak megóvása, illetve helyreállítása a vízbevezetések és elvezetések megszüntetésével, illetve szikes élőhelyek védelmét biztosító, pufferként szolgáló élőhelysávok kialakítása.
- A tervezett, illetve részben már elindított vizesélőhely-fejlesztések és rekonstrukciók folytatása és megvalósítása, az élőhelyek kezelésének hosszú távú biztosítása.

A vízjárta élőhelyek változatosságának fenntartása, illetve növelése diverzifikáló élőhelykezelés segítségével:

- A szukcessziós sor (nádasok-gyékényesek, magassásosok, mocsárrétek) mozaikosságának fenntartása a kezelési feladatok összehangolásával, az adott év vízviszonyainak figyelembe vételével.
- Nádasok időbeni és térbeni változatosságának biztosítása kizárólag természetvédelmi céllal végzett nádgazdálkodás segítségével.
- A nyílt vízfelület, a hínárnövényzet, és a változatos összetételű mocsári növényzet arányának területrészek szerinti fenntartása, optimalizálásával, illetve helyreállítása mechanikai módszerekkel, illetve a mocsarak helyenkénti legeltetésével.

A térségre jellemző változatos gyepterületek természetes állapotának fenntartása és helyreállítása legeltetéssel és kaszálással történő gyephasznosítással:

- Extenzív legeltetéses gyepgazdálkodás fenntartása minél nagyobb területi aránnyal, a gyepeket kellő mértékben hasznosítani és kezelni képes állatállománnyal; a legeltetett állatállomány növelése és diverzifikálása az élőhelyi adottságoknak megfelelően.
- Kaszálással történő hasznosítás esetén a gyepekhez kötődő, földön fészkelő madárfajok fészkeinek megóvása a kaszálás időpontjának helyes megválasztásával és a kaszátlan területek fennhagyásával – a madárfajok mellett kiemelt figyelemmel a gyep értékes növényfajaira, védett és közösségi jelentőségű lepkefajokra is.
- Nem hasznosított gyepterületek esetében a szukcessziós folyamatok gátlása; a nem őshonos inváziós fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása, az őshonos fás-cserjés vegetáció túlzott mértékű terjedésének megállítása, valamint a nád terjedésének megakadályozása.

Szántóföldek esetében az extenzív, madárvédelmi szempontokat előtérbe helyező gazdálkodás fenntartása, kialakítása, figyelemmel a vonuló vadlúd és récetömegek táplálékának biztosítására.

- Intenzív művelési igényű kultúrák jelenlegi területi aránya ne növekedjen.
- A hagyományos táj- és élőhelystruktúrába nem illeszkedő nagy területigényű monokultúrák (energia-ültetvények) térnyerésének megakadályozása.

- Szikes tavakkal és mocsarakkal közvetlenül határos szántóterületek visszagyepesítése, gyepként való hasznosítása.

A terület őshonos és idegenhonos fafajú erdei általános természetvédelmi szempontoknak megfelelő fenntartása:

- Az őshonos fafajok előtérbe helyezése, az állományszerkezeti változatosság megtartása, illetve bővítése, a véghasználatok területének és mintázatának szabályozása, a természetességi mutatók megőrzése, javítása.
- A terület őshonos és idegenhonos fafajú erdei madárvédelmi szempontoknak is megfelelő fenntartása, egyes szerkezeti elemek (idős-méretes, nagy koronájú fák, odvas törzsek, álló és fekvő holtfák) jelenlétének biztosításával.
- A területen szórványosan előforduló cserjék, fasorok, facsoportok, erdősávok fenntartása, természetességi állapotuk őshonos fafajokkal történő javítása.

Az élőhelyek zavartalanságának biztosítása:

- Az állandó vízfelületek nádszegélyei zavartalanságának biztosítása a halászati/horgászati hasznosítás és a természetvédelmi szempontok összehangolásával.
- A géntelegek fészkelési időben történő teljes zavartalanságának a biztosítása. elsősorban a kis- és nagyköcsag, a bakcsó és a kis kárókatona védelme érdekében.
- Erdei élőhelyeken a költési időszak zavartalanságának biztosítása.
- A madárélőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl. gépjárműforgalom, crossmotorozás, quadozás, illegális turistautak, illegális bányászat) megszüntetése. A madármegfigyelés rendszerének kialakítása a terület túlterhelésének elkerülésével.

Madárvédelmi célokat szolgáló vadgazálkodás

- A terület nagyvadállományának (vaddisznó, gímszarvas) jelentős csökkentése szükséges.
- A fészkelő madárfajokat veszélyeztető ragadozók (róka, aranyakál, borz, kékvércse telepen nyest és a dolmányos varjú) állományának szabályozását biztosító vadgazdálkodás támogatása.
- A vízivad vadászatára vonatkozó korlátozás fenntartása, az ólomsörét használatának kizsorítása.

Szándékos vagy gondatlanságból fakadó madármérgezések megelőzése:

Vonalas infrastruktúrák tervezése és üzemeltetése során madárvédelmi szempontok prioritásként való figyelembe vétele:

- A területen lévő közép feszültségű vezetékek és oszlopok madárvédelmi megoldásokkal (madárbarát oszlopfaj-szerkezetek, eltérítő berendezések) történő felszerelése, ill. a meglévő szabadvezetékek lehetőségeikhez mérten földkábelrel történő kiváltása
- A közutakon történő madár (valamint hulló, kételtű) gázolások mérséklése figyelmeztető táblákkal, akár lokális sebességkorlátozással
- Új építésű, táji léptékben ható vonalas létesítmények kiépítésével járó, az élőhelyekre és a madárfajokra gyakorolt negatív hatások minimalizálása, a lassan kibontakozó hatások (fragmentálódás) folyamatos monitorozása

Specifikus, madárvédelmi célú beavatkozások madárvédelmi berendezések elhelyezése és karbantartása

- Halastavakon és szikes tavakon fészkelőszigetek kialakítása.
- Mesterséges gallyfészkek kihelyezése veszélyeztetett ragadozó madarak számára.

- Mesterséges odúk és fészkelőládák kihelyezése különösen a szalakóta (*Coracias garrulus*), a füleskuvik (*Otus scops*) és a kék vércse (*Falco vespertinus*) fészkelőállományainak megerősítése érdekében.
- A jelölő madárfajok élőhelyeinek infrastrukturális fejlesztésekkel szembeni védelme.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a fenntartási terv *javaslatokat fogalmaz* meg a terület használatára, kezelésére, az ott folytatott gazdálkodás szempontjaira vonatkozóan. A fenntartási terv a javaslatok mellett összefoglalja azokat a *kötelező előírásokat* is, amelyek a terület Natura 2000 sátuszából, esetleges védettségéből vagy egyéb, a gazdálkodásra, területhasználatra vonatkozó a jogszabályokból, hatósági engedélyekből, szerződésekből fakadnak.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4. § 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

Az alábbi előírások a Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 terület országos jelentőségű védett természeti területet nem érintő részeire ajánlásként vonatkoznak, azonban az országos jelentőségű védett természeti területeken (ex lege védett szikes tavak) a hatósági eljárások során egyéb jogszabályok alapján érvényesíteni kell azokat.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó előírás-javaslatok közül elsőként a terület egészére vonatkozó általános kezelési javaslatokat ismertetjük (3.2.1.1). **A gazdálkodáshoz nem köthető**, általános kezelési javaslatok közéi tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, javaslatok, valamint a kritikus pontok beazonosítása. Ezután következnek **gazdálkodáshoz köthető**, mező-, erdő-, vad- és vízgazdálkodásra vonatkozó kezelési javaslatok, végül a területre vonatkozó **kötelező előírásokat** soroljuk fel.

Ezután következik az egyes **kezelési egységek részletes ismertetése**, amit kezelési egységenként a **hozzájuk tartozó előírás-javaslatok** felsorolása követ (3.2.1.2.). **Kezelési egységnek** azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami a természetvédelmi szempontból azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglalja magába, az előírt kezeléseket betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek. A kezelési egységek lehatárolása alapvetően az élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a reális gazdálkodási lehetőségeket is.

A kezelési egységek szerint megfogalmazott között vannak **általános irányelveket megfogalmazó javaslatok**, illetve specifikus, **előírás-javaslatok**. Kezelési egységenként külön is ismertetjük a **csak az adott kezelési egységre vonatkozó** kötelező előírásokat, víz- és vadgazdálkodási javaslatokat, valamint az élőhely-rekonstrukciós javaslatokat, gazdálkodáshoz nem kapcsolódó javaslatokat, végül pedig a javaslatok indoklását. Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

3.2.1.1. A terület egészére vonatkozó, általános kezelési javaslatok és előírások

A) Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

Településrendezési eszközök:

- A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó-, üdülő- vagy iparterület kijelölése nem javasolt. A tervezési terület országos ökológiai hálózat övezete szerinti *magterület* és *ökológiai folyosó* besorolású területrészein beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.
- Mezőgazdasági övezetek esetében a jelölőfajok által érintett területrészek 0%-os beépítési arány meghatározása célszerű. Kivételt képeznek a természetvédelmi célú bemutatáshoz és a legelőgazdálkodáshoz feltétlenül szükséges épületek, építmények.
- Ehhez kapcsolódóan össze kell hangolni a természetvédelmi, építési és agrár-szabályozási elvárásokat, és kezelni kell a kötelező trágyatárolók és szérűskertek létesítésének, helyfoglalásának problémáját, egyedi, eseti engedélyek kiadásával.

Egyéb infrastruktúra-fejlesztések és ipari jellegű beruházások:

- Új nyomvonalú burkolt, vagy stabilizált út létesítése, vagy a régi földutak hasonló jellegű átalakítása nem javasolt a területen belül.
- A területen bányák, anyagnyerőhelyek nyitása, valamint a meglévő illegális helyek használata nemkívánatos, az ökológiai hálózat magterület és folyosó övezetében új külszíni bányatelek nyitása, meglévő bővítése tilos (*Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján*)

Elektromos légvezetékek és tartóoszlopok madárbarát átalakítása

A közepes és nagytestű gyors röptű vagy gyenge manőverező képességű madárfajok (pl. récék, vadlúd-fajok, gémfélék, ragadozók, stb.) számára a területet 4-5 pontos is átszelő közép- és nagyfeszültségű légvezetékek ütközésveszélyt jelentenek – különösen rossz látási viszonyok, illetve zavarás (pl. madárriasztások, egyéb hanghatások) esetén.

A terület két szélén, futó található közép- és nagyfeszültségű vezetékek tartó-, feszítő- és kapcsolóoszlopai hagyományos, veszélyes kialakításúak. A nem megfelelő oszlopfej-szerkezet áramütés-veszélyt jelent elsősorban a közepes és nagyobb testű madárfajok: ragadozók, vártamaradák, gólyák, gémfélék számára. A terület madárvédelmi célkitűzéseinek megvalósítása érdekében javasoljuk az alábbi fejlesztések megvalósítását:

- Új tervezésű elektromos légvezetékek tervezése során ahol csak lehet, előnyben kell részesíteni a földkábelek alkalmazását
- Az újonnan létesítendő szabadvezetékek tartóoszlopait madárbarát fejszerkezettel kell ellátni. A meglévő tartóoszlopok fejszerkezetének igazoltan megbízható megoldással történő madárbarát átalakítását folyamatosan el kell végezni, természetvédelmi

szempontból indokolt esetekben lépéseket kell tenni a szabadvezetékek földkábelre való cserélése érdekében.

- A területen áthúzódó nagyfeszültségű, illetve közép feszültségű légvezetéseket az ütközésveszély mérséklése érdekében madáreltérítő berendezésekkel kell ellátni, és ezek meglétét, megfelelő működését rendszeresen ellenőrizni kell.

Turisztikai jellegű beruházások és fejlesztések

A területre irányuló turisztikai érdeklődés mérsékelte, ugyanakkor a közelmúltban elkészített, a Nádor-csatorna gátján futó kerékpárút előrevetíti a turizmus és az ezzel járó terhelés növekedését, ezért indokoltnak látszik a turizmussal, esetleges turisztikai fejlesztésekkel kapcsolatos javaslatok rögzítése.

- Gyalogos, lovas és lovaskocsis utak, kerékpáros utak, turista ösvények, tanösvények kialakítása előtt konzultálni szükséges a működési terület szerint érintett nemzeti park-igazgatósággal.
- A területet érintő bármilyen több napos rendezvény, szervezett táborozás stb. megtervezése előtt konzultálni kell a terület természetvédelmi kezelőjével, abban az esetben is, ha a rendezvény várhatóan nem éri el a 275/2004 Kr. 9§ d) alapján a 100 főt.
- A Natura 2000 terület döntő része, részét képezi a **26/2007. (III. 1.) GKM-HM-KvVM együttes rendelet** alapján kijelölt „LHB17 Sárvíz-völgye” elnevezésű környezetvédelmi szempontból korlátozott légtérnek. A vízi madarak védelme érdekében a terület felett egész évben 450 m alatti magasságban hajtóművel felszerelt légi járművel, valamint hőlégballonnal történő igénybevétel előzetes hatósági engedély alapján történhet.

B) Gazdálkodáshoz köthető, általános javaslatok:

Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Gyepgazdálkodás

A gyepterületek kezelése szempontjából elsődleges a megfelelő hasznosítási mód alkalmazása. A hasznosítás során – amennyiben ez megfelelő kompromisszumokkal lehetséges - meg kell találni az egyensúlyt a természetvédelmi célkitűzések teljesítése és a mezőgazdasági haszonvételek lehetősége között, mivel hosszú távon ez garantálja az élőhelyek kedvező állapotban tartását. A területen található gyepnek döntő részén a legeltetés, illetve a vegyes hasznosítás a legmegfelelőbb hasznosítási mód. Szükség esetén tisztítókaszálás alkalmazható. Összességében javasolt a legeltetés-kaszálás kombinálásával, lehetőség szerint több állatfaj legeltetésével egy diverzifikáló gyepkezelési rendszer kialakítása.

A tervezési területen a gyepnek kedvező természeti állapotban való megtartásának egyik fő akadálya az alulhasznosítás: a nem megfelelő állatlétszám illetve állatfaj, a kaszálások elmaradása. Az alulhasznosítás a nem kívánatos szukcessziós folyamatok térnyerését, a gyepalkotó fajok megváltozását, esetlegesen az inváziós növényfajok terjedését okozhatja, melyek az élőhely jelentős megváltozását eredményezik. A gyepnek alulhasznosításának megelőzése a mezőgazdasági földhasználók természetvédelmi célú kezelésben való részvételének ösztönzésével valósulhat meg. Ez az állami tulajdonban lévő gyepterületek esetén a tulajdonosi jogok gyakorlója, illetve a vagyonkezelő a használatba adás folyamata során meghatározott feltételek, illetve a haszonbérleti

szerződés földhasználati előírásai keretében valósulhat meg. Magántulajdonban lévő földrészletek alulhasznosításának elkerülése érdekében a megfelelő támogatási lehetőségek biztosítása, illetve azok ellenőrzése szükséges.

A kaszálásos hasznosítás során a kötelező földhasználati előírások (pl. madárbarát kaszálás) betartása mellett kiemelt jelentősége van a legkorábbi kaszálási időpont meghatározásának, mely a földön fészkelő madárfajok fészkelési sikerességét alapvetően meghatározza. A kaszálással kapcsolatos földhasználati előírások között szerepe lehet a kaszátlan területek mérete és kialakítása meghatározásának, amely a megfelelő élőhely folyamatos rendelkezésre állásával az élőhelyszerkezet stabilitását garantálja. Mind a kaszálás, mind a legeltetés esetén szükséges van a kíméleti időszakok meghatározása, melynek során gyephasznosítási tevékenység nem végezhető.

Élőhelyi, fajmegőrzési és számos egyéb környezeti (vízminőség, vízmennyiség, éghajlatváltozás) szempontból kiemelt jelentősége van a gyepterületeken időszakosan megjelenő vízállások megőrzésének.

Szántóföldi gazdálkodás

A jelölő madárfajok táplálékbázisának biztosítása érdekében a Natura 2000 területen belül az extenzív szántóművelést kell előnyben részesíteni és célállapotként megjelölni, javasolt, hogy 30 hektárnál nagyobb egyben művelt tábla ne legyen. Javasolt a változatos művelési igényű kultúrákkal beültetett táblák arányának növelése, a csökkentett gépmozgás és csökkentett növényvédőszer- és tápanyag-kijuttatás érdekében. Ehhez igazodva zömében olyan egyéves illetve évelő kultúrák termesztése javasolt, amelyek a csökkentett kemizálás, továbbá a madárvédelmi okokból történő esetleges időbeni korlátozások mellett is gazdaságosan termeszthetők.

A jelentős vegyszer- és tápanyagigényű, valamint csak öntözés mellett termeszthető kapás kultúrákat (napraforgó, kertészeti kultúrák, cukorrépa, cukorcirok) valamint a repcét a Natura 2000 terület határain belül minél kisebb arányban javasolt termesztetni, figyelemmel egyrészt a vonuló vízimadár-tömegek táplálék-igényére, másrészt a madárvédelmi területen kívül eső szántóterületeken zajló szántóföldi növénytermesztésre, mérlegelve, hogy a terület mekkora szerepet játszik a vadlúd- és darucsapatok táplálékának biztosításában. A szántó- és gyepterületek megfelelő arányának kialakításával, illetve a termesztett kultúrák megválasztásával arra kell törekedni, hogy a vonuló vízimadár-tömegek minél nagyobb arányban és minél hosszabb ideig a madárvédelmi terület határain belül maradjanak a magasabb szintű védelem érdekében.

Terjedő gyakorlat a szántók betakarítás utáni általános gyomirtása, amely nem egyeztethető össze sem a madárvédelmi terület természetvédelmi célkitűzéseivel, sem a vizes élőhelyek védelmével. Ezért legalább az országos természetvédelmi oltalom alatt álló szántó művelésű területeken szükséges a vegyszerhasználati engedélyek felülvizsgálata.

A szikes tavakkal és mocsarakkal közvetlenül határos szántók esetében a visszagyepesítést illetve a gyepeként/ugarként való hasznosítást lehet célként megjelölni a szikes területek védelme (a növényvédőszer- és tápanyag-bemosódások elkerülése) érdekében.

Szántóterületekre vonatkozó általános kezelési előírások (MTÉT részekén kötelezőek, más területrészekén javaslatként kezelendők):

- A szántóterület 10%-án növényvédőszer-mentes vadvédelmi kíméleti terület kialakítása kötelező, amelynek területén gazdasági haszonvétel nem megengedett és március 15-től július

15-ig mindennemű mezőgazdasági tevékenység tilos. A vadvédelmi kíméleti terület tárolásra, felvonulásra nem használható.

- A vadvédelmi kíméleti területbe beszámítható:
 - a természetvédelmi hatóság által a fokozottan védett faj egyedének élőhelye körüli korlátozással az adott gazdasági évben érintett terület;
 - az adott gazdasági évben védett vagy fokozottan védett madár- vagy emlősfaj, illetve vadászható vadlúdfaj egyedei által okozott mezőgazdasági kártétellel érintett terület, amelyen a várható jövedelemkiesést vadkár szakértő igazolta.
- Belvíz, illetve időszakos vízállás levezetése tilos, amelynek teljes területe a növényvédőszermentes vadvédelmi kíméleti területbe beszámítható.
- Pillangós szálas takarmánynövények, azok füves keveréke, valamint zöldugar kaszálása során április 15. és augusztus 31. között madárbarát kaszálás alkalmazása kötelező.
- A területen új öntözőrendszer létesítése tilos.
- Szántóterületen egy tábla mérete legfeljebb 20 hektár lehet, a szomszédos táblák egybeművelése tilos.
- Napnyugtától napkeltéig a gépi munkavégzés tilos.
- Szűkített növényvédőszer hatóanyag lista alkalmazása kötelező.

Madárvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű táji elemek megőrzése

A mezőgazdasági élőhelyeken fellelhető táji elemek (öreg, fészkes/odvas fák szegélyek, mezsgyék, fasorok, fa- és bokorcsoportok, vizesélőhely-foltok) élőhelyi és fajmegőrzési szempontból is jelentőséggel bírnak. Ezen táji elemek kiterjedése országos szinten – részben az agrártámogatások kedvezőtlen mellékhatásaként – jelentősen csökkent. Megőrzésük és esetleges pótlásuk fontos természetvédelmi cél, ezért valamennyi érintett területen tiltani szükséges a táji elemek felszámolását. Ezen célt segíti az agrártámogatási rendszer szigorodó előírásai a táji elemek megőrzésére vonatkozóan. A megőrzés mellett indokolt lehet a táji elemek pótlása, és újak létrehozása is. Ebben nagy segítséget jelenthet a Közös Agrárpolitika rendszerében elérhető ún. nem termelő beruházások támogatási lehetősége.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az őshonos fafajú erdők (különböző puhafás és keményfás erdők) állományaiban a vágásos erdőgazdálkodás negatív hatásainak csökkentésére, illetve (ahol erre lehetőség mutatkozik) az attól való (minél nagyobb mértékű) eltávolodásra kell törekedni. Ennek eleme lehet a gazdálkodással érintett állományok kisebb véghasználati területek és hagyásfa-csoportok mozaikjával történő (az erdőrészleten belül több erdőtervi ciklusra elnyújtott, szálalóvágás jellegű) kezelése, esetleg (egy-egy esetben) folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodás melletti fenntartása. Emellett az állományok egy részénél az érintetlenül, gazdálkodás nélkül (legfeljebb az elegyedő idegenhonos fafajok eltávolításával) történő fenntartás is reális célkitűzés lehet.
- Az idegenhonos fafajú erdők állományait hosszú távon (védett természeti területeken jogszabályi kötelezettség okán, egyéb területeken javasoltan) ütemezetten, a tarvágásos véghasználatok negatív hatásainak minél nagyobb mértékű csökkentésével (a vágások időbeni széthúzásával, a vágásterületek mozaikos elhelyezésével, hagyásfa-csoportok kijelölésével), illetve lehetőség szerint fokozatosan (a meglévő őshonos alsó szint megsegítésével, esetleg alátelepítéssel) át kell alakítani őshonos fafajú erdőkké. Az átalakítások során az élővizekhez közeli területeken a vegyszeres technológiák alkalmazása (a vonatkozó jogszabályok figyelembe vételével) kerülendő!
- Az őshonos és idegenhonos fafajú erdők fenntartása során folyamatosan biztosítani kell az előforduló közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyi (fészkelési, táplálkozási) igényeinek

megfelelő szerkezeti elemek (idősebb faállományok és facsoportok, nagy koronájú fák, odvas fák, álló és fekvő holtfák, cserjeszint stb.) jelenlétét. A fészkelőhelyek közvetlen környezetében indokolt esetekben (az élőhely megtartása és viszonylagos zavartalanság biztosítása érdekében) a gazdálkodási/kezelési munkák területi korlátozása, illetve (költési időszakban) időbeli korlátozása szükséges:

Közösségi jelentőségű madárfajok	Az időbeli korlátozás intervalluma	Az időbeli korlát térbeli hatálya (m)*	Térbeli (változtatási) tilalom (m)**
fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	március 1. – augusztus 15.	400	100–300
rétisas (<i>Halieetus albicilla</i>)	január 1. – július 15.	400	100–200
kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>)	április 15. – augusztus 31.	100	50
szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)	április 1. – július 30.	50	50

* A megadott (domborzati és állomány-viszonyok figyelembe vételével pontosított) sugarú körön belül a korlátozott időtartamban erdőgazdálkodási tevékenység nem végezhető.

** A megadott (domborzati és állomány-viszonyok figyelembe vételével pontosított) sugarú körön belül őshonos fafajú állományokban véghasználati tevékenység (felújítóvágás, szálalóvágás, tarvágás) nem (a korlátozott időtartamon túl sem) végezhető. Nem őshonos fafajú állományok véghasználata és egyéb használatok (pl. nevelővágások) esetén a tervezett munkák elbírálása, korlátozása egyedi elbírást igényel.

Megjegyzés: Védett természeti területeken a fészkelőhelyek környezetében végzett fakitermelési munkák során (a fajok szerint megadott intervallumoktól függetlenül) a fő költési, illetve vegetációs időszakra (március 15. – augusztus 15.) vonatkozó időbeli korlátozást is be kell tartani!

- A fakitermelésekhez kapcsolódó faanyag-készletező helyek, rakodók helyszíneit az érintett nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetni szükséges.

Halgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Madárvédelmi céllal kijelölt területek halgazdálkodással érintett területrészei esetén a halgazdálkodásért felelős számára javasolt előírni védett, fokozottan védett madárfaj fészkelésének észlelésekor a természetvédelmi kezelő értesítésének kötelezettségét a szükséges további lépések (pl. kíméleti területek és időszakok meghatározása) érdekében.

Halgazdálkodási területek esetén a halkíméleti területek és veremlési területek kijelölését, védelmét lehetőség szerint a halgazdálkodási tervben is rögzíteni kell.

Halasvizek esetén célszerű törekedni a ponty dominanciájának csökkentésére, illetve olyan víztestek kialakítására, ahol gyökerező hínárfélék is fel tudnak növekedni a vízben. Az idegenhonos halfajokra vonatkozó korlátozások (pl. időbeli korlátozás, méretkorlátozás) feloldása javasolt.

Nagy kárókatona (*Phalacrocorax carbo*) esetleges gyérítése esetén, a kézre került gyűrűs példányok esetében szükséges előírni a gyérítést végző számára a szükséges információk (gyűrű, megkerülés helye, időpontja, körülményei) eljuttatását a nemzeti park igazgatóságához.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A tervezési területen folytatott vadgazdálkodási tevékenység során a természetvédelmi érdekek figyelembe vétele szükséges. Ez egyrészt a vadállomány nagyságának szabályozására, másrészt a vadgazdálkodási tevékenységgel járó zavarás minimalizálására, harmadrészt pedig

az esetleges élőhelyfejlesztési tevékenységek Natura 2000 célokkal való összeegyeztetésére vonatkozó előírások érvényesítésével érhető el.

- A vadállomány nagyságának szabályozása tekintetében kiemelendő a vaddisznó állomány megfelelő szabályozása. Az állomány nagyságát olyan szinten kell tartani, hogy a gyepeket érintő túráskár és a vizes élőhelyeken, valamint a talajfelszínen fészkelő madarak fészkelési sikerességének károsítása elviselhető szinten maradjon. Az állományszabályzó vadászat módjait a természetvédelmi kezelővel egyeztetve javasolt meghatározni, annak érdekében, hogy az minél hatékonyabban és a terület minél kisebb mértékű zavarásával valósulhasson meg.
- A vaddisznó állomány szabályozása mellett indokolt a megfelelő módon és eszközökkel végzett ragadozógazdálkodás is, a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai szabályok betartása mellett. Éjszakai lámpás, gépjárműből végzett szőrmés ragadozó gyérítés nem kívánatos.
- Élvefogó csapda üzemeltetése során a csapda szakszerű felállításával, annak folyamatos ellenőrzésével kell biztosítani a nem vadászható állatfajok sérülésmentes, minél hamarabb történő kiszabadulását.
- A vadgazdálkodási tevékenységgel járó zavarás minimalizálása céljából a vadgazdálkodási berendezések számát a lehető legalacsonyabb, de a vadállomány és vadgazdálkodás számára még optimális szinten kell tartani.
- Vadászati létesítményt a vadgazdálkodó csak tájba illő módon, természetes anyagból készíthet.
- A vadfajok egyedeinek koncentrációját eredményező etető, szóró és szózó gyepek és nádasok területén nem javasolt elhelyezni, ezt a hatósági eljárásokban érvényesíteni szükséges.
- Vadászati, vadgazdálkodási tevékenység során vadgazdálkodási berendezések megközelítése a gyepfelszín kíméletével kell, hogy megvalósuljon. A védett természet területtel átfedő területrészekben a gyepfelszín gépjárművek által történő károsítása nem megengedhető (ld. Tvt. 31.§). Védett természeti területtel nem átfedő területrészen fontos a gyepfelszín gépjárművek által történő maradandó károsításának megelőzése.
- Az élőhelyfejlesztési tevékenység során kerülni kell a nem őshonos fajokkal történő vadbúvók kialakítását. Vadföldművelés a gyep (rét, legelő) területeken nem kívánatos védett természeti területen nádas művelési ágú területen vadföld kialakítása nem javasolt, ezeket szükséges a hatósági eljárások során érvényesíteni,
- Egyéni és társas vadászatok során óvni kell a védett természeti értékeket, a vadászatokat és a vadgazdálkodási tevékenységeket úgy kell végrehajtani, hogy a természeti értékek ne károsodjanak.
- A vadászat/vadgazdálkodás során keletkezett hulladékot össze kell szedni, kilőtt patronhüvelyeket tilos a területen hagyni.
- A kárókatona riasztása során kiemelt figyelmet kell fordítani a szükségtelen zavarás minimalizálására.
- A vadászható vadlúdfajok mezőgazdasági kártételének megelőzése érdekében a természetvédelmi célok érvényesítése mellett, a kártétel elkerüléséhez szükséges és arányos mértékben (tekintettel a madárvédelmi irányelv derogációkra vonatkozó előírásaira, elejtés csak akkor engedélyezhető, ha nincs más kielégítő megoldás, tehát például a riasztás nem vezetett eredményre), az ágazati jogszabályokban meghatározottak szerint engedélyezhető az idényen kívüli riasztás és elejtés. Ez esetben a különös figyelmet kell fordítani azon fajok egyedeinek kíméletére, melyek a kora tavaszi időszakban már megkezdték fészkelésüket (nyári lúd). Tájidegen, nem őshonos vadfajok betelepítése kerülendő. A Natura 2000 területen engedéllyel rendelkező vadászkutya versenyek alkalmával tájidegen vadfaj kihelyezése kerülendő.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Vízhiányos területeken a klimatikus viszonyokból eredő szélsőségek mérséklése a szabad vízkészletek helyben tartásával érhető el. A főbb vízfolyásokon (Malomcsatorna, Nádor-csatorna, Dinnyés-Kajtori-csatorna, Lóki-patak) már jelenleg is olyan műtárgyak találhatóak, melyekkel a mederben vízvisszatartást is meg tudnak valósítani, illetve egy kifejezetten ilyen célú tározó is található Soponyánál. Mivel a madárvédelmi terület csatornáinak, árkainak elsődleges funkciója a belvízelvezetés, kisebb fejlesztéssel ezek is alkalmasak a vizek megtartására. A csapadék időbeli eloszlásának átalakulása, azaz az egységnyi idő alatt lehulló maximális mennyiségek növekedése miatt a legtöbb helyen a belvízelvezető funkciót ugyanakkor meg kell őrizni.

A Malomcsatorna, a Nádor-csatorna és a Dinnyés-Kajtori-csatorna vízkészletének természetvédelmi célú felhasználását minden esetben meg kell, hogy előzze a vízminőség vizsgálata, monitorozása.

A medertározási funkció kialakítása a természetes sebességviszonyokat és a vízszintesést jelentősen megváltoztatja, ezért az egyébként a szennyezés egy részét magába foglaló mederüledéket is rendszeresen el kell távolítani, a mederprofilt pedig meg kell tartani a kritikus szakaszokon. Ezeket a feladatokat úgy kell elvégezni, hogy a vízi, parti és partmenti élőhelyek károsodása elviselhető szinten maradjon.

A településekről és a halgazdaságokból származó szennyvizek tápanyagcsökkentését szűrőmezők, ideiglenes tározók kialakítása biztosíthatná, amelyeket – amennyiben ez lehetséges - a madárvédelmi területen kívülre is lehet tervezni.

A VGT3 vitaanyagából kiderül, hogy jelenleg a vízfolyás víztestek parti sávjában hosszú szakaszokon nincs lehetőség természeteshez közeli parti sáv kialakítására és fenntartására. A mezőföldi víztestek és vizes élőhelyek sajátos problémája, hogy közvetlenül mellettük művelnek szántókat úgy, hogy közöttük semmilyen védősáv nem húzódik. A megfelelően kialakított és kezelt parti és egyéb védősávok képesek lennének a mezőgazdasági területekről származó tápanyagterhelést megszüntetni, illetve a defláció jelentős hatását csökkenteni, ezzel pedig közvetve vízügyi célokat is szolgálni. A csatornák elvezető kapacitása ugyanis a jelentős erózió miatt gyorsan romlik a tágabb térségben.

Első lépésként javasolt meglévő természetközeli parti sávok felmérése, működésük ismerete, hosszú távú kezelésük betartható feltételeinek meghatározása.

Bár az erdősítés mikroklimatikus és a fajgazdagságra gyakorolt hatása kedvező, továbbá a megfelelő helyen létrehozott erdő a szélerózió kedvezőtlen hatását is mérsékli, víztől függő szikes területek esetében a talajvízszint csökkentésével akár a szikes jelleg gyengüléséhez is hozzájárulhat. Mivel a területen lévő őshonos faállományok vízigénye magas, hosszútávú fennmaradásuk és sikeres felújításuk a jelenlegi vízforgalom mellett kis valószínűséggel biztosítható.

Nádgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A madárvédelmi terület legmeghatározóbb, egyben a legtöbb jelölő fajtát érintő gazdálkodási tevékenysége a nádgazdálkodás. **A vizek és a közcélú vízilétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról szóló 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet** szerint az állam tulajdonában álló természetes vizek medrében, valamint a csatlakozó szárazulatokon található nádas területeken, lévő nádasok vízminőség-védelmi és partvédelmi szempontokra is figyelemmel kialakított minősítéséről, illetve a terület ennek megfelelő osztályba sorolásáról a meder fenntartója gondoskodik. A minősítést szükség szerint, de legalább ötvenként kell elvégezni.

Védett és egyéb természeti területeken - a környezetvédelmi és vízgazdálkodási követelmények mellett - a nádgazdálkodás csak a természet védelméről szóló külön jogszabályban meghatározott előírások szerint, a természetvédelmi hatóság engedélyével folytatható.

Nádasterületekre vonatkozó általános kezelési előírások:

- A nádaratás csak vegetációs időn kívül és csak úgy végezhető, hogy a nádas termőképessége és állománya ne károsodjon.
- A nádas égetése csak kivételesen, a környezetvédelmi és természetvédelmi és egyéb jogszabályok előírásaira figyelemmel, illetve a jogszabály szerint szükséges hatósági engedélyekkel végezhető.
- Olyan védett természeti területeken, ahol védett növények találhatóak, gépi nádaratás, közlekedés és egyéb gazdasági tevékenység nem folytatható, illetve a természetvédelmi hatóság - ha az a természetvédelmi érdekekkel nem ellentétes -, a tevékenységet kivételesen és egyedi vizsgálat alapján engedélyezheti.
- Természetvédelmi okból, a természetvédelmi hatóság kijelölése szerint, megfelelő nagyságú - 1-3 éves (avas) - nádasokat kell hagyni, amelyek csak vágásforgó-szerűen arathatók.

C) Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet előírásait kell betartani.
- Védett természeti területek esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, a 25/1996. (X. 9.) KTM rendelet és a 26/1997. (VIII. 1.) KTM rendelet rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról.
- A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat
- Az erdők fenntartására és a bennük folytatott gazdálkodásra, kezelésre vonatkozó általános (kötelezően betartandó) szabályokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint a végrehajtására kiadott 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet rögzíti. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírásai szintén kötelező érvényűek, s a 26/1997. (VIII. 1.) KTM rendelettel kihirdetett Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet, illetve a 25/1996. (X. 9.) KTM rendelettel védetté nyilvánított Rétszilasi-tavak Természetvédelmi Terület védett természeti területein a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. természetvédelmi szempontú szabályrendszerét (a fontosabb kitételeket lásd a törvény 33. §-ában) is be kell tartani. A tervezési terület védett részeit érintő részletes természetvédelmi kezelési tervek egyelőre csak kéziratos formában állnak rendelkezésre (a kezelési irányelvek jogszabályi formában nem jelentek meg), így innen eredeztethető kötelezettségek jelenleg nincsenek. Mindezeket túl további gazdálkodási szabályokat rögzíthetnének a korábbi jogszabályi környezetben készített, de még hatályban levő erdőterv-rendeletek, a tervezési terület esetében azonban ilyenek már nincsenek. A Mezőföldi Erdőtervezési Körzet és a Mezőföld-Sárréti Erdőtervezési Körzet területére a legutóbbi körzeti erdőtervezések során (2017. és 2019. években) jogszabályi változások miatt ugyanis már nem jelent meg erdőterv-rendelet. Gazdálkodásra vonatkozó további, kötelezően betartandó szabályokat e forrásokból mindezek miatt sem itt, sem a kezelési egységeknél nem említünk.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének

elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

- Vízgazdálkodás esetében Az érintett vízfolyásszakaszokon a kezelőnek – az 1995. évi LVII. törvényben, a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendeletben, a 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendeletben és a 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendeletben foglaltak megfelelően – a szükséges munkákat el kell végeznie, melyhez a területen található vízfolyások mellett a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 3 méteres parti sávot ír elő. Ezen fenntartási munkákat:

- a mederben, mederrézsűben lerakódott uszadékok és hordalékok eltávolítását,
- a mederben, mederrézsűbe felövő cserjék irtását,
- a vízlefolyást akadályozó medertorlaszok eltávolítását,
- és a mederrézsűben és parti sávon felövő gaz kaszálását

a patakok érintett szakaszán az árvízi veszélyeztetettség csökkentése érdekében végzi a vízügyi kezelő. A vízgazdálkodási feladatokat - a vizek jó ökológiai állapotának elérése érdekében - össze kell hangolni a természetvédelmi célállapot elérése érdekében végzett fenntartási munkákkal. A vízgazdálkodási tevékenységeket úgy kell elvégezni, hogy a közösségi jelentőségű fajok (vöröshasú unka, vidra) és egyéb védett fajok hosszú-távú fennmaradási lehetőségei biztosítottak legyenek. Amennyiben vízkárelhárítási célból a túlburjánzott vízi növényzet, valamint a mederüledék eltávolítása elkerülhetetlen, javasoljuk, hogy legyen egy kivitelezési oldal, mely később fenntartási oldalként funkcionálhat, ill. egy ökológiai oldal, melynek fő szerepe az ökológiai folyosó funkció, ill. élőhely biztosítása a vízfolyáshoz és a vízfolyást kísérő növényzethez kapcsolódó életközösségek számára.

- A felszín alatti vizek védelméhez az alábbi hatályos jogszabályokat is figyelembe kell venni:
 - 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről, különös tekintettel a település ivóvízbázisára és a strandi kutakra
 - 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről
 - 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről
 - 6/2009. (IV. 14.) KvVM–EüM–FVM együttes rendelet a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről
 - 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról.
- Vadgazdálkodás esetében

269/2007. (X.18.) Korm. Rend. 4.§ (5): Vadgazdálkodási létesítmények, berendezések kialakításához a vadászati hatóság engedélye szükséges.

79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1): Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos. Amennyiben védősáv nem kerül hatósági kijelölésre, a vizes

terület határterületén vízivad vadászat oly módon folytatható, hogy a tilalommal érintett területre a kilőtt ólomsörét ne hulljon vissza.

A 1996. évi LV. törvény 29./A. § (3) bekezdés a) pontja alapján vadgazdálkodási, vadászati létesítmény védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélyével létesíthető.

- A tervezési területen a fentiekén túl a természetvédelmi hatóság a fokozottan védett fajok egyedeinek védelme érdekében – a Tvt. 44. §. (5) bekezdésében és a 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet 2. §-a alapján – az egyes fokozottan védett növény- és állatfajok élőhelyén és élőhelye körül korlátozást rendelhet el, ha a tervezett/várható használati mód, gazdálkodási tevékenység a fokozottan védett faj egyedének vagy állományának zavarásával, veszélyeztetésével, károsításával, elpusztulásával járna. A korlátozást a természetvédelmi hatóság egyedi határozatban rendeli el (területi korlátozás lehatárolásával, védőzóna meghatározásával, időbeli hatály megadásával).

3.2.1.2. Kezelési egységek (KE) szerint megfogalmazott kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében **kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg**, amelyeket a tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok területhasználata szempontjából többé-kevésbé azonos módon értékelhető élőhelyfoltok (fészkelő-, táplálkozó-, illetve pihenőhelyek) alkotnak.

A kezelési egységek lehatárolása a Magyarország ökoszisztéma alaptérképén (NÖSZTÉP-térkép: <http://alapterkep.termeszetem.hu/>) szereplő élőhelytípus-kategóriák felhasználásával, részben az aktuális gazdasági hasznosítás és a vonatkozó szabályozási, támogatási környezet figyelembe vételével történt. A kezelési egységek lehatárolása ennek megfelelően nem követi az ingatlan-nyilvántartási határokat (a valós és a tényleges területhasználat attól jelentősen eltérhet). A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, s egyaránt tartalmaznak kedvezőbb természetességi állapotú, az előforduló közösségi jelentőségű madárfajok védelme és megőrzése szempontjából magasabb értéket képviselő élőhelyeket (pl. gyepek, őshonos fafajú erdők) és erősen másodlagos, kevésbé releváns élőhelyeket (pl. szántók, idegenhonos fafajú erdők) is.

A NÖSZTÉP-térkép 38 élőhelytípus-kategóriájának összevonásával és bekódolásával e helyütt összesen 8 kezelési egységet állítottunk fel.

A kezelési egységek lehatárolását befolyásolta a jelölő madárfajok aktuális előfordulása, de figyelembe vettük a természetvédelmi prioritásokat, kezelési célállapotokat, azaz az adott fajok potenciális előfordulási helyeit is. A kezelési típusok lehatárolásához, illetve validálásához felhasználtuk a jelölőfajok fészkelési és megfigyelési adatait is. Valamennyi kezelési típushoz a területen előforduló, a terület adatlapjában felsorolt jelölő madárfajokból álló **karakterfaj-együttes** rendelhető, amelyek meghatározzák a természetvédelmi célkitűzéseket, a kezelések jellegét.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes rész-populációk közti összeköttetést biztosító folyosókat, a közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét és fejlesztési lehetőségét, a potenciálisan élőhelyé fejleszthető területeket). Egyes kezelési egységeknél (pl. KE6, KE7) a megfogalmazható természetvédelmi célok, illetve az erdők jelenlegi üzemmód szerinti besorolása figyelembe vételével alternatív kezelési irányvonalakat is meghatároztunk.

A gyakorlati – a gazdálkodás által megvalósítható – élőhelykezelés lehetőségeit szem előtt tartva minél nagyobb, robosztusabb kezelési egységeket igyekeztünk meghatározni, általánosabb keretet adó javaslat-csomagokkal. A nagyobb kezelési egységeken és kereteken belül nyílik lehetőség az

adott év környezeti viszonyaihoz is alkalmazkodni képes, diverzifikáló élőhelykezelés megvalósítására, továbbá egy-egy fajhoz, fajcsoporthoz kapcsolódó specifikus, kiegészítő kezelési szempontok érvényesítésére.

Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok és a reális gazdálkodási lehetőségek alapján az alábbi kezelési egységeket határoltuk le (a kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. fejezetben szereplő térképmelléklet mutatja):

- KE1. Állóvizek (halastavak)
- KE2. Szikes tavak és szikes mocsarak
- KE3. Nádas-gyékényes mocsarak
- KE4. Mocsárrétek és üde rétek
- KE5. Száraz gyepek
- KE6. Őshonos fafajú erdők
- KE7. Idegenhonos fafajú erdők
- KE8. Szántóterületek

KE1 – Állóvizek (halastavak)

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak terület tartós vízborítású, jelentősebb nyílt vízfelülettel rendelkező mesterséges kialakítású tavai, amelyek döntő részében halastavi gazdálkodás zajlik:

- Táci halastavak
- Holdvilág-tavak
- Soponyai vízározó és halastavak
- Nagyhörcsöki halastavak
- Őrspusztá-rétszilasi halastórendszer

A vízfelületek mellett a kezelési egységbe tartozik a halastavak nádas-gyékényes, helyeként fás szárúakkal is vegyes szegélynövényzete, belérv a szigeteket, félszigeteket is. A halastavak lehatárolásánál a NÖSZTÉP térképet az ingatlannyilvántartási térkép alapján a műholdfelvétel felhasználásával korrigáltuk, így valójában a halastó (részben kivett) besorolású, praktikusán a tavak gátjai közötti területek kerültek a kezelési egységbe. A tavakon kívül eső mélyebb vízállásos területek, medermaradványok gyékényes-nádas mocsarai a KE3-ba sorolódtak.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok²:

jégmadár (*Alcedo atthis*), cigányréce (*Aythya nyroca*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), szerezsensirály (*Larus melanocephalus*), küszvágó csér (*Sterna hirundo*), vörös gém (*Ardea purpurea*), üstökös gém (*Ardeola ralloides*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), kanalagém (*Platalea leucorodia*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmaeus*), kis lilik (*Anser erythropus*), vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*), kormos szerkő (*Chlidonias niger*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), halászsas (*Pandion haliaetus*), kendermagos réce (*Anas strepera*), feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), függőcinege (*Remiz pendulinus*), kanalas réce (*Anas clypeata*), csörgő réce (*Anas crecca*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), barátréce (*Aythya ferina*), kontyos réce

² A Natura adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

(*Aythya fuligula*), nagy lilik (*Anser albifrons*), nyári lúd (*Anser anser*), vetési lúd (*Anser fabalis*), kerceréce (*Bucephala clangula*), kis bukó (*Mergus albellus*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok³: vörösnyakú vöcsök (*Podiceps grisegena*), billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 6100 – Állóvizek
- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Halastavi gazdálkodás során a jelölő madárfajok szempontjából az alábbi általános kezelési állapotok teremthetnek kedvező élőhelyi feltételeket:

- A tavak nádszegélye, és a náddal, gyékénnyel, illetve helyenként fás szárú vegetációval borított szigetek és esetenként a gátak, rézsúk területe is optimális táplálkozó- és fészkelő helyet teremtenek több madárfaj számára (pl. gémfélék, nyári lúd, nádi énekesek) így ezek megőrzése és költési időben történő kímélete fontos kezelési szempont.
- A nyílt vízterek fontos táplálkozó és pihenőhelyei számos madárfajnak (pl. halászsas, récefélék és vadludak, csérek, szerkők) így az itt megjelenő fajok számára szükséges feltételeket (pl. zavarás mellőzése) biztosítani kell.
- A nyílt vízterek gyökerező és úszóhínárból álló szigetei a vöcsökfélék és szerkők számára biztosítanak fészkelési lehetőséget, ezért költési időben ezeket is kímélni szükséges.
- A halastó-egységek csapolásakor madarak tömegei találnak kedvező élőhelyi feltételeket, akár csak időszakos jelleggel is, így ebben az időszakban speciális előírások meghatározása válhat szükségessé. Kiemelten kell kezelni a költési időben történő vízszint-ingadozásokat, amik a táplálkozó- és pihenőhelyek átalakulásán túl, az adott vízszint mellett megkezdett költéseket is veszélyeztetheti.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1) és (2) b)). Fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad-vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt. A Natura 2000 területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt. Nem őshonos vadászható faj betelepítése nem megengedett. Az áprilisi őzbak vadászatot a természetvédelmi hatóság a területen fészkelő fokozottan védett madárfajok fészkelésének védelme érdekében térben és időben korlátozhatja. A természetes gyepek védelme érdekében a vaddisznóállomány mértékét csökkenteni szükséges. A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a Natura 2000 területeken élő nagyvadállomány szabályozására. Olyan állományszintet kell kialakítani, amely megakadályozza a bolygatásra érzékeny gyepterületek károsodását. Tájidegen fajok betelepítése tilos. (1996. évi LV. törvény 28. § (7)). A vándorlással betelepülő tájidegen/inváziós fajok, különösen mosómedve (*Procyon lotor*), nyestkutya (*Nyctereutes procyonoides*), kanadai lúd (*Branta canadensis*), nilusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) stb. egyedeit ki kell löni.

³ A Natura adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Vízhiányos állapot esetén a halastavak ősszel leeresztett vizéből az elvezető csatorna melletti vizes élőhelyekre is javasolt juttatni. Mivel csak az elfogadható minőségű víz kijuttatása jár egyértelmű előnyökkel, ezt a halastó gazdálkodásban korábban is megkövetelt szabályok betartása és a kifolyó víz természetes szűrőmezőn átengedése együttesen képesek biztosítani. Az előírásoknak megfelelő vízminőség tápanyagok tekintetében még mindig többet tartalmaz a kívánatosnál, amit a szűréssel lehet csökkenteni.

Egyéb tevékenységek:

A halastavakon a nagy kárókatona kártételének mérséklése érdekében rendszeres a hanggal történő riasztás, illetve a nagy kárókatona fegyveres gyérítése, a vonatkozó engedélyek birtokában. A tevékenység nyilvánvaló zavarást jelent a tavak madárvilágára, a gyérítés növeli más fajok véletlen lelövésének esélyét. Madárvédelmi szempontú javaslatként a riasztás minimalizálása, a kárókatonák okozta kár más formában történő mérséklése, kompenzálása jelölhető meg.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:**a. Kötelezően betartandó előírások:**

Az általános előírásokat fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) részleteztük. További jogszabály vagy terv a kezelési egységgel lehatárolt területekre specifikus előírásokat nem tartalmaz.

b. Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V06	A működési terület szerinti nemzeti park-igazgatóság által kijelölt területen nádaratás nem végezhető.
V10	Halastavak medrének meszezése nem megengedett.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos kialakítása szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a mozaikok méretére és azok kialakításának időzítésére vonatkozóan.
V15	Nyílt vízfelületek medrének kotrása nem engedélyezhető.
V16	A meder kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.
V17	Április 1. és július 15. között hínárvágás nem végezhető.
V24	A természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható.
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztásának időbeli és területi korlátozásait a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a madárriasztási tervnek megfelelően lehet végezni.
V27	Nyílt vízfelületeken csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges.
V31	A halastavakat elválasztó gátak és csatornapartok növényzete közepén, egy kaszanyom szélességben kaszálható, hogy mindkét oldalon maradjon legalább 1-1 m kaszálatlan sáv
V33	A szaporodási időszakban, a tó feltöltését követően – a tervezett lehalászási időszakoktól eltekintve – a tó vízszintje legfeljebb +/- 20 cm-t ingadozhat.
V34	Az április 1-ig szárazon álló, fel nem töltött tavak feltöltése július 15-ig nem lehetséges.

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V44	A hagyásfoltok kialakítása a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve történhet.
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.
V56	A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómája nem sérülhet.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen nem megengedett.

7. táblázat: KE1 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A gazdálkodóval egyeztetett módon és helyszíneken sirályok, csérek fészkelési lehetőségét biztosító szigetek kialakítása, illetve az egykori szigetek rekonstrukciója, korábbi szukcessziós állapot visszaállításával. Vízpótlás halastavak vizéből – lásd: Vízgazdálkodás fejezet.

Kezelési javaslatok indoklása:

A Sárvíz völgyében, korábbi természetes vízfolyások medreiben kialakított extenzív művelésű halastó-láncolat elsődlegesen haltermelés céljából létrehozott és fenntartott mesterséges, másodlagos vizes élőhely-együttes, amely ugyanakkor számos vízimadár faj fészkelő, táplálkozó és pihenőhelyül szolgál, a gazdálkodási és természetvédelmi szempontok összehangolása éppen ezért rendkívüli jelentőséggel bír. A javaslatok a madárvédelmi szempontok és a halgazdálkodás összehangolását támogatják.

KE2 – Szikes tavak és szikes mocsarak

Kezelési egység meghatározása:

Ex lege védettségű, időszakos vagy részben állandó vízborítással rendelkező szikes és sós tavak és ezek partszegélyei, továbbá növényzettel benőtt időszakos vízborítású szikes mocsarak, valamint az egyéb szikes formációk (padkás szikesek, vakszikes foltok, és szikes rétek), nagyjából Sárszentágota és Sárkeresztúr térségében.

A kezelési egység lehatárolásához a NÖSZTÉP térképet az *ex lege* szikesek térképe, illetve a műholdfelvétel felhasználásával korrigáltuk.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok: gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), réti cankó (*Tringa glareola*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), kis lilik (*Anser erythropus*), vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*), piros lábú cankó (*Tringa totanus*), kanalas réce (*Anas clypeata*), csörgő réce (*Anas crecca*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), barátréce (*Aythya ferina*), kontyos réce (*Aythya fuligula*), nagy lilik (*Anser albifrons*), nyári lúd (*Anser anser*), vetési lúd (*Anser fabalis*),

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok: kis lile (*Charadrius dubius*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 6100 – Állóvizek
- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A természetes (szélsőséges) vízforgalom helyreállítása érdekében a víz elvezetésére és bevezetésére szolgáló csatornák megszüntetése, továbbá az állandó vízborítást mesterségesen fenntartó, a szikes tó természetes, szélsőséges vízdinamikáját akadályozó műtárgyak eltávolítása.

A tápanyagban szegény, speciális élőhely fenntartása érdekében meg kell akadályozni a tavakban és azok szegélyében a tápanyag feldúsulását, a többlet tápanyag (pl. trágya, műtrágya, egyéb szerves anyag) vízbe való jutását. Ennek érdekében a szikes tavak környezetében található szántóterületek és egyéb területhasználatok között legalább 50-m széles nem művelt, gyepes pufferszegélyt szükséges létrehozni, ami a kívülről érkező tápanyag-bemosódásokat képes kiszűrni. A víz szennyezésével, tápanyag-dúsulással járó rekreációs hasznosítás (pl. horgászat) szintén kerülendő.

Rendkívül fontos az alacsony, sótűrő növényzettel borított parti területek megőrzése és helyreállítása, ideális esetben a növényzet minél alaposabb, marhával vagy bivallyal való legeltetésével, túllegettetésével és taposásával. Cél legelőtő-jellegű területek kialakítása a nádas állományok megbontásával és visszaszorításával, helyenként szabad iszapfelszínnek, létrehozásával, illetve fenntartásával. Az egykor nyílt vízfelülettel rendelkező, benövényesedett (nádas, zsiókás), kotus szikes tómedrek, mocsarak esetében a cél a holt szervesanyag-tömeg eltávolítása (pl. állatok taposása által), és a növényzet visszaszorítása.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1) és (2) b)). Fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad-vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt. A Natura 2000 területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt. Nem őshonos vadászható faj betelepítése nem megengedett. Az áprilisi őzbak vadászatot a természetvédelmi hatóság a területen fészkelő fokozottan védett madárfajok fészkelésének védelme érdekében térben és időben korlátozhatja. A természetes gyepek védelme érdekében a vaddisznóállomány mértékét csökkenteni szükséges. A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a Natura 2000 területeken élő nagyvadállomány szabályozására. Olyan állományszintet kell kialakítani, amely megakadályozza a bolygatásra érzékeny gyepterületek károsodását. Tájidegen fajok betelepítése tilos. (1996. évi LV. törvény 28. § (7)). A vándorlással betelepülő tájidegen/inváziós fajok, különösen mosómedve (*Procyon lotor*), nyestkutya (*Nyctereutes procyonoides*), kanadai lúd (*Branta canadensis*), nilusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) stb. egyedeit ki kell löni.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A sóstavak nem hasznosított víztestek, a felszíni vizekkel való valódi vízforgalom nélkül, így jellemzően nincs rájuk kiadott vízjogi engedély. Az általános javaslatokon túlmutató, specifikus vízgazdálkodási javaslatok megfogalmazása nem indokolt.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:**a. Kötelezően betartandó előírások:**

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény értelmében az ex lege területnek minősülő szikes területek – itt a szikes tavak – esetében kaszálás, legeltetés csak a természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Korm. rendelet előírásait kell betartani.

b. Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY38	Legeltetési sűrűség minimum 0,2 állategység/ha.
GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY80	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY94	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY98	A kaszátlan területet kaszálásonként más helyen történő kialakítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.
Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetéses állattartás segítségével.
V27	Nyílt vízfelületeken csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges.
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.
V54	A területen nádgazdálkodás végezhető.
V56	A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómája nem sérülhet.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen nem megengedett.

8. táblázat: KE2 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Partimadár-fajok fészkelésére alkalmas szigetek, szárazulatok kialakítása, illetve ezek rekonstrukciója.

Kezelési javaslatok indoklása:

A szikes tavak és mocsarak, egykori benövényesedett tómedre esetében a fő kezelési irány a szikes tavak szikes/sós jellegének megőrzése, a kiédesedés megakadályozása a természetes vízforgalmi viszonyok megőrzésével, illetve helyreállításával, valamint a felhalmozódott szerves anyag (sokéves növényzet) eltávolítása, a tómedrek rekonstrukciója. A leírt javaslatok ezt a célkitűzést szolgálják.

KE3 – Nádas-gyékényes mocsarak**Kezelési egység meghatározása:**

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a mélyebb fekvésű területeknek, egykori medrek madványaiban vagy mesterséges kimélyítésekben kialakult, optimális esetben tartósan vízzel borított, ám mára részben kiszáradt, náddal-gyékénnyel benőtt mocsarak. A Natura 2000 területen általánosan jellemző élőhelytípus, amely nagyobb kiterjedéssel található meg a Natura 2000 terület északi csúcsán a Holdvilág-tavaktól északra, a Soponyai-víztározó keleti-északkeleti oldalán, a Dinnyés-kajtori csatorna mentén vagy a Nagyhörcsöki Fekete-sárvíz vonalában. Egy részük átmentet képez a mocsárrétek (KE-4) felé. Helyenként (illegális?) nádaratás a jellemző, kisebb részeket legeltetnek, de a nagy részükön érdemi gazdálkodás nem történik.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok: fülemülesitke (*Acrocephalus melanopogon*), vörös gém (*Ardea purpurea*), üstökös gém (*Ardeola ralloides*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), kékbegy (*Luscinia svecica*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmaeus*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*), kis vízicsibe (*Porzana parva*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), réti cankó (*Tringa glareola*), pajzsos cankó (*Philomachus pugnax*), bőjti réce (*Anas querquedula*), nyári lúd (*Anser anser*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*), guvat (*Rallus aquaticus*), vörösnyakú vöcsök (*Podiceps grisegena*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok: –

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint: 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A növényzettel sűrűn benőtt időszakos és tartósabb vízborítású területek kedvező élőhelyet teremtenek a zártabb nádasokhoz, gyékényesekhez kötődő fajok: a gémfélék, cigányréce, vízicsibék valamint a nádi énekesek (kékbegy, fülemülesitke, nádiposzták) számára – ami egyéb kezelés (legeltetés, kaszálás) hiányában lehet egy természetvédelmi szempontból elfogadható kezelési célkitűzés. Ezek a területek ugyanakkor a vaddisznó megtelepedését is segítik, az ideális

élőhelykezelés éppen ezért a mocsarak egy részének megfelelő állattal – leginkább bivallyal, marhával, esetleg egyedi engedély alapján sertéssel – való legeltetése, a homogén növényzet megnyitása, részleges visszaszorítása lehet. Ezzel heterogén, változó vízállapotú vizes élőhelyek jöhetnek létre, amelyben a nyíltabb, alacsonyabb növényzetű, mocsárrét-jellegű „partimadaras” élőhelyek, mozaikolnak kisebb összefüggő vízfelületekkel és a néhány hektáros összefüggő nádas-gyékényes területekkel, számos átmeneti élőhelyet (ökoton) alakítva ki.

A mélyen fekvő területek kezelésére alkalmas legelő állat hiányában a területek időnkénti kitisztítása, tisztító kaszálása jelenthet megoldást. A nádas-gyékényes élőhelyek természetvédelmi szempontú kezelése nem jelent valóságos *nádgazdálkodást* – utóbbi tevékenység a területen sehol sem támogatott.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Nagyvadállomány – leginkább a vaddisznó jelentős apasztása javasolt a földön fészkelő fajok védelme és az élőhelyek tőrassal, taposással történő károsításának megelőzése érdekében.

Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1) és (2) b)). Fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad-vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt. A Natura 2000 területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt. Nem őshonos vadászható faj betelepítése nem megengedett. Az áprilisi őzvak vadászatot a természetvédelmi hatóság a területen fészkelő fokozottan védett madárfajok fészkelésének védelme érdekében térben és időben korlátozhatja. A természetes gyepek védelme érdekében a vaddisznóállomány mértékét csökkenteni szükséges. A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a Natura 2000 területeken élő nagyvadállomány szabályozására. Olyan állományszintet kell kialakítani, amely megakadályozza a bolygatásra érzékeny gyepterületek károsodását. Tájidegen fajok betelepítése tilos. (1996. évi LV. törvény 28. § (7)). A vándorlással betelepülő tájidegen/inváziós fajok, különösen mosómedve (*Procyon lotor*), nyestkutya (*Nyctereutes procyonoides*), kanadai lúd (*Branta canadensis*), nílusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) stb. egyedeit ki kell löni.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Az eredetileg is kedvezőtlenül kicsi természetes összefolyási területek a változó területhasználat miatt a madárvédelmi terület nagy részén leszűkültek, a csapadékszegény időszakok pedig tovább csökkentették az utánpótlás mennyiségét. A rendelkezésre álló mérési adatok alapján a talajvízszint ugyan nem csökkent jelentős mértékben, azonban a területrészeket átszövő, eredetileg belvízelvezetésre épített csatornák léte és az élővízfolyások mindenkori vízszintje lokálisan jelentős hatású. A felszíni vízelvezetés megszüntetése, a víz visszatartása a közeli árkokban lehet az elsődleges eszköz a víz megtartásában, az árasztás csak alkalmi jelleggel, célzott beavatkozásként javasolt. A beavatkozások egyrészt vízügyi tervezést, majd beruházást igényelnek, másrészt a műszaki megoldásoknak hosszú távon is működniük kell akár megváltozott hidrológiai viszonyok között is.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az általános előírásokat fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) részleteztük. További jogszabály vagy terv a kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre specifikus előírásokat nem tartalmaz.

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b. Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY23	A felhalmozódott fűavar eltávolítása.
GY38	Legeltetési sűrűség minimum 0,2 állategység/ha.
GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY86	A széna összegyűjtése és eltávolítása a területről a kaszálást követő 2 héten belül.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY80	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY94	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetéses állattartás segítségével.
V27	Nyílt vízfelületeken csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges.
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.
V54	A területen nádgazdálkodás végezhető.
V56	A nádatartás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómája nem sérülhet.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen nem megengedett.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

9. táblázat: KE3 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Vizesélőhely-rekonstrukciók a 3.2.2 fejezetben leírtak alapján; a cél a jelenlegi vízhiányos állapotok megszüntetése, a természeteshez közeli vízforgalom helyreállítása, illetve a különböző szukcessziós állapotok mozaikjának kialakítása mechanikai beavatkozások (kaszálás, szárazzás,

természetvédelmi célú nádaratás), illetve – a lehetőségekhez mérten - legeltetés (bivaly, szarvasmarha) segítségével.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az elmúlt egy-két évtized csapadékszegény időjárása következtében a területen található mocsarak vízborítása jelentősen csökkent, többségük kiszáradt, ezért kezelési egységben tartozó élőhelyek esetében az elsődleges kezelési célkitűzés a természetes vízforgalom helyreállítása, a mélyen fekvő területek, medermaradványok nádas-gyékényes élőhelyein a stabil vízellátás biztosítása. Ennek eszköze egyrészt a csapadékvizek visszatartása, illetve a területekre érkező, a mélyedéseket feltöltő víz elvezetésének megakadályozása, másfelől a mesterséges vízpótlás, árasztás.

KE4 – Mocsárrétek és üde rétek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak az időszakosan vízzel borított, kaszálóként vagy legelőként hasznosított vagy hasznosítható nyílt, üde gyepek területek, mocsárrétek. A tervezési területre leginkább jellemző, legnagyobb összkiterjedéssel bíró élőhelytípus, illetve kezelési egység (pl. Kálozi-gyepek, Sárszentágota védett gyepterületei, a Dinnyés-Kajtori csatorna mentén elhelyezkedő gyepterületek). A mélyebben fekvő, illetve régebb óta nem hasznosított részek átmenetet képeznek a nádas-gyékényes mocsarakkal (KE-3), a kiszáradó területek a száraz gyepekkel (KE-5).

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok: kis vízicsibe (*Porzana parva*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), fekete gólya *Ciconia nigra* (c), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), nagy kócsag (*Egretta alba*), nagy póling (*Numenius arquata*), réti cankó (*Tringa glareola*), pajzsos cankó (*Philomachus pugnax*), piroslábú cankó (*Tringa totanus*), sárszalonna (*Gallinago gallinago*),

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok: haris (*Crex crex*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*), kigyászölyv (*Circaetus gallicus*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), nagy goda (*Limosa limosa*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 5120 - Időszakos vízhatás alatt álló gyepek valamint láp- és mocsárrétek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységben a két legfontosabb kezelési vezérelv a megfelelő – legeltetéssel és/ vagy kaszálással történő – gyephasznosítás biztosítása, és az időszakos vízborítású mocsárrétek és üde gyepek természetes vízdinamikájának helyreállítása. A természetvédelmi célok és a gazdálkodás összehangolására az időszakos vízvisszatartás és a gyephasznosítás megfelelő kombinálása szükséges.

A gyephasznosítás preferált formája a területen az extenzív legeltetés a terület adottságaihoz illeszkedő állatfajjal, ami az időszakosan vízállásos, részben alulhasznosított rétek esetében a

szarvasmarha, a bivaly, esetleg a ló. A területen ideális lenne a pásztorló legeltetés, ám amennyiben erre nincs lehetőség, villanypásztor segítségével végzett szakaszos legeltetés vagy nagyobb területek villanypásztorral való bekerítése jelenthet megoldást. A gyepgazdálkodás tervezésekor törekedni kell a diverzifikáló kezelésre, az időben-térben változatos kezelési mintázat megvalósítására, amellyel sokféle és sokféle állapotú élőhelytípus és átmeneti élőhely fenntartható. Ilyen lehet például a kaszált és kaszálatlan területek elhelyezkedésének, arányainak változtatása, a legeltetési nyomás térben-időben történő változtatása, többféle állafajjal történő legeltetés. A terület egyes részein (pl. Sárhatvan térségében lévő gyepek) az alulhasznosítás és a túllegeltetés egyszerre jelen van, a kezelés kulcsa itt is megfelelő állatfaj és a legelőnyomás megválasztása lehet.

A területen fészkelő és vonuló madárfajok természetvédelmi helyzetét javíthatja olyan gazdálkodási rezsim kialakítása, amelynek során egy-két éves mesterséges árasztást 2-3 év kaszálásos vagy legeltetési, illetve vegyes hasznosítás követ. Az árasztásokat követő egy-két tápanyagban gazdag vegetációs időszak jellemzően nagy fészkelő és vonuló vízimadár-tömegeket vonz a területre, a vizes évek után pedig a terület fokozatos leszárításával nagyobb mennyiségű széna betakarítható, illetve legeltethető. Az ilyen gazdálkodási forma megvalósításának fontos feltétele egy olyan agrár-támogatási rendszer kialakítása, amelynek keretében a gazdálkodó az árasztásos éveken sem veszíti el a területre érvényes támogatásokat és kifizetéseket.

Kaszálásos hasznosítás esetén alapvető fontosságú a kaszálási időpont megfelelő megválasztása: június 15. előtti kaszálás esetén fokozott körültekintés és nagyobb arányú kaszálatlan terület meghagyása szükséges. A kaszálás során mindenkor szükséges a jogszabályban is rögzített madárbarát kaszálási módok/eszközök (megfelelő kaszálási irány, vadriasztólánc) alkalmazása. Fokozottan védett földön fészkelő fajok előfordulása esetén a nemzeti park szakembereivel való egyeztetés nyomán a kaszálás-, ill. legeltetés idő- és térbeli korlátozása indokolt.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1) és (2) b)). Fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt. A Natura 2000 területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt. Nem őshonos vadászható faj betelepítése nem megengedett. Az áprilisi őzbak vadászatot a természetvédelmi hatóság a területen fészkelő fokozottan védett madárfajok fészkelésének védelme érdekében térben és időben korlátozhatja. A természetes gyepek védelme érdekében a vaddisznóállomány mértékét csökkenteni szükséges. A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a Natura 2000 területeken élő nagyvadállomány szabályozására. Olyan állományszintet kell kialakítani, amely megakadályozza a bolygatásra érzékeny gyepterületek károsodását. Tájidegen fajok betelepítése tilos. (1996. évi LV. törvény 28. § (7)). A vándorlással betelepülő tájidegen/inváziós fajok, különösen mosómedve (*Procyon lotor*), nyestkutya (*Nyctereutes procyonoides*), kanadai lúd (*Branta canadensis*), nilusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) stb. egyedeit ki kell löni.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A mocsárrétek természetes vízdinamikája a szabályozottság és a jelenlegi területhasználat miatt csak mesterséges beavatkozással biztosítható. Az időszakos vízborításhoz szükséges vízmennyiség nem feltétlenül biztosítható kizárólag a csapadékvizek megtartásával, ebben az élővízfolyások vízkészlete is szerepet kaphat. Utóbbi vízügyi tervezést igényel. Többéves elárasztás esetén a vízminőség is fontos tényező lehet, a gyep regenerációjában

Szükséges a területen található kiterjedt árok- és csatornarendszer, vízkormányzó berendezések műszaki és üzemelési felülvizsgálata, egyes árkok, csatornák megszüntetése, tömedékelése, illetve a szabályozó műtárgyak rendszeres karbantartása. Cél az adott év időjárásához igazodó érdemi vízvisszatartás, és a természetvédelmi célokhoz illeszkedő vízkormányzás, valamint a mezőgazdasági célú vízkivétel minimalizálása.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b. Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY69	Legeltethető állatfaj: kecske.
GY71	Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY98	A kaszátlan területet kaszálásonként más helyen történő kialakítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével.

V27	Nyílt vízfelületeken csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges.
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.
V54	A területen nádgazdálkodás végezhető.
V56	A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómája nem sérülhet.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen nem megengedett.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

10. táblázat: KE4 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az alulhasznosított területek kezelése, vízellátás biztosítása élőhelyfejlesztésnek, rekonstrukciónak minősül. A tervezett/zajló rekonstrukciókat a 3.2.2 pont alatt soroljuk fel.

Kezelési javaslatok indoklása:

A gyepek kiszáradása és alulhasznosítása a területen jellemző természetvédelmi kihívás, ezért a kezelési egységben a két legfontosabb kezelési irány vezérelve a megfelelő mértékű – legeltetéssel vagy kaszálással történő – gyephasznosítás biztosítása, és az időszakos vízborítású mocsárrétek és üde gyepek természetes vízdinamikájának helyreállítása. A kezelési javaslatok ennek megvalósítását szolgálják.

KE5 – Száraz gyepek**Kezelési egység meghatározása:**

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a magasabb térszíneken lévő szárazabb, döntően legeltetéssel hasznosított vagy hasznosítható gyepterületek, illetve ide tartoznak a visszagyepesített vagy visszagyepesedő szántóterületek is. A gyeppé alakított szántókon és a nem kezelt vagy alulhasznosított területeken jellemző a nagyfokú inváziós – döntően keskenylevelű ezüstfa – fertőzés. Egyes mélyebben fekvő részei átmenetet képeznek a mocsárrétekkel, üde gyepekkel (KE-4). Száraz gyepek jelentősebb kiterjedéssel Soponya és Bodakajtor térségében, Sárkeresztúr térségében a Dinnyés-Kajtori csatorna két oldalán, a Sárkány-árok mentén szántóföldekkel és erdőkkel mozaikolva, valamint Sárhatvan és Sáregres térségében található meg a területen.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok: tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*), szalakóta (*Coracias garrulus*), kék vércse (*Falco tinnunculus*), karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*),

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok: kis örgébics (*Lanius minor*) füleskuvik (*Otus scops*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

2320 Komplex művelési szerkezet épületek nélkül

3120 Zárt gyepek homokon

3200 Szikes és szikesedésre hajlamos gyepek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A szárazabb gyepterületek elsődleges kezelési illetve hasznosítási formája az extenzív legeltetés kisebb részben kaszálás. A gyepekezelés részét képezi a tájidegen inváziós növényfajok (pl. ezüstfa, selyemkóró) célzott módszerekkel történő irtása, a szántóterületekről eredő zavaró hatások mérséklése. Tisztító kaszálás csak az inváziós növényfajokkal fertőzött, más módon nem kezelhető foltokban indokolt.

A legeltetett állatfajták megválasztásánál itt is törekedni kell a vegyes fajú legeltetésre, amellyel a magasabb fekvésű területek és a laposok egyaránt hasznosíthatók, továbbá kellő arányban fordulnak elő cserjéket és szúrós gyomokat legelő állatok is (szamár, kecske). A hátsabb részeken kialakult fajgazdag száraz gyepek fokozottan érzékenyek a túlzott használatra (túllegeltetésre) is. Esetükben kíméletes, az adott év csapadékviszonyainak megfelelően beállított, enyhe legeltetési nyomással végzett legeltetésre, és legelésbizárt területek kialakítására, szükség esetén a legeltetés hosszabb ideig való kihagyására van szükség. Optimális kezelést kíméletes, pásztorló legeltetés jelenti, ennek hiányában jól tervezett szakaszolás szükséges, hogy a legelési nyomás egyaránt érintse a hátsabb és mélyebb területeket is.

Az inváziós növényfajok visszaszorításáról elsősorban az élőhelykezeléssel, de ahol ez ilyen módon nem oldható meg, ott kontrollált, fajspecifikus vegyszeres, mechanikus vagy kombinált technikákkal (egyedi permetezés megfelelő fenofázisban, injektálás, gyökértépés, stb.) szükséges gondoskodni.

A gyepeken található, őshonos fa- és cserjefajokból álló foltok, sávok, illetve a magányos fák, bokrok elfogadható borításban való meghagyása a jelölő madárfajok fészkelése és táplálékszerzése (kiülő pontok) szempontjából kiemelt jelentőségű.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1) és (2) b)). Fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt. A Natura 2000 területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt. Nem őshonos vadászható faj betelepítése nem megengedett. Az áprilisi őz vadászatot a természetvédelmi hatóság a területen fészkelő fokozottan védett madárfajok fészkelésének védelme érdekében térben és időben korlátozhatja. A természetes gyepek védelme érdekében a vaddisznóállomány mértékét csökkenteni szükséges. A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a Natura 2000 területeken élő nagyvadállomány szabályozására. Olyan állományszintet kell kialakítani, amely megakadályozza a bolygatásra érzékeny gyepterületek károsodását. Tájidegen fajok betelepítése tilos. (1996. évi LV. törvény 28. § (7)). A vándorlással betelepülő tájidegen/inváziós fajok, különösen mosómedve (*Procyon lotor*), nyestkutya (*Nyctereutes procyonoides*), kanadai lúd (*Branta canadensis*), nilusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) stb. egyedeit ki kell löni.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:**a. Kötelezően betartandó előírások:**

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b. *Javasolt előírások:*

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 állategység/ha.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY69	Legeltethető állatfaj: kecske.
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY80	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY94	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY98	A kaszátlan területet kaszálásonként más helyen történő kialakítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
GY104	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY118	Élőhelyrekonstrukció.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok

VA01	Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
------	--

11. táblázat: KE5 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység gyepterületei inváziós cserje- és lágyszárú fajokkal jelentősen fertőzöttek. A kezelési javaslatok a probléma csökkentését, megoldását célozzák.

KE6 – Őshonos fafajú erdők

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület őshonos fafajok dominanciájával jellemezhető, erdőtervezett – részben Sárvíz menti halastavak közé, részben szikesedő hátakra eső – erdei. Az ide sorolt állományok főleg a korábban erdőtlen-fátlan tájban a 20. században mesterséges úton létrehozott (telepített), középkorú-idős, első vagy második generációs erdők, kisebb részben spontán felferődött erdők. Döntő részben elegyetlen vagy mérsékeltlen elegyes kocsányos tölgyesek, kisebb hányadban hazai nyárasok, magas vagy magyar kőrisesek, illetve egyéb őshonos fafajok uralta erdők. Az őshonos fafajú erdőtervezett erdők mellett ide tartoznak továbbá az ezen állományok szegélyében levő erdőtervezetlen erdősávok, függetlenül attól, hogy azokat milyen fafajok alkotják. A kezelési egységhez tartozó erdők területi aránya számottevő, együttesen 10,08%-ot tesznek ki.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok: fekete gólya (*Ciconia nigra*), szalakóta (*Coracias garrulus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok: közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), hamvas küllő (*Picus canus*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 4107 – Hazai nyárasok
- 4108 – Hegy- és dombvidéki pionír erdők
- 4110 – Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek
- 4111 – Egyéb, többletvízhatástól független őshonos dominanciájú erdők
- 4112 – Egyéb elegyes lombdők
- 4301 – Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek TVHA
- 4302 – Égeresek
- 4305 – Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyárasok
- 4306 – Nyíresek
- 4307 – Többletvízhatással érintett cseresek
- 4308 – Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők
- 4309 – Egyéb, többletvízhatással érintett elegyes lombdők

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:**Vágásos üzemmódba sorolt állományok:**

Az őshonos fafajú állományok zöme vágásos üzemmódba sorolt erdő, ugyanakkor egyes (a közösségi jelentőségű madárfajok védelme szempontjából fontosnak ítélt) természetvédelmi irányelvek ilyen keretek mellett is érvényesíthetők. Sarkalatos kérdés a fafajösszetétel és állományszerkezet nevelővágások során való alakítása, illetve véghasználati célú beavatkozások kapcsán is meg lehet fogalmazni olyan irányelveket, amelyek mérsékelhetik az idős állomány letermelése okozta környezeti változásokat, illetve (távlatilag, legalább részterületen) segíthetik a vágásos üzemmódtól való eltávolodást. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Középkorú állományokban az elegyességet és a szerkezeti változatosságot megtartó, illetve bővítő (az állományok alsó szintjében megjelenő őshonos fafajokat és az őshonos cserjék alkotta foltokat is óvó) nevelővágások végzése.
- A nevelővágások (tisztítások, törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítések) során az őshonos lombos elegyfajok (vénic-szil, szürke nyár, magyar kőris, vadgyümölcsök stb.) egyedeinek kímélete, az előforduló idegenhonos fafajok (akác, zöld juhar, amerikai kőris, nyugati ostorfa, keskenylevelű ezüstfa, bálványfa stb.) visszaszorítása. Az agresszíven terjedő fafajok törzseinek kezelésére elsősorban vegyszeres injektálást célszerű alkalmazni.
- A nevelővágások során az átmérő-eloszlásban mutatkozó változatosság megtartása, bővítése. Az előző állományokból visszamaradt, az átlagkornál idősebb faegyedek (nagyobb koronájú, böhöncös fák) kímélete, megőrzése.
- A nevelővágások során a tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. harkályfajok) életfeltételeinek biztosítása érdekében való visszahagyása. Az állományok színtezettségének biztosítása érdekében a cserjeszint kímélete, legfeljebb a közelítési, kiszállítási munkákat közvetlenül akadályozó cserjék eltávolítása.
- A nevelővágások során az egyenletes hálózatot kialakító/fenntartó, homogenizáló jellegű állományalakítás elkerülése, helyette térben változó erélyű belenyúlások alkalmazása. (A térben változó erélyű munkák egyik lehetséges kivitelezési módja, hogy kisebb állományrészeket érintetlenül hagyunk, a besűrűsödött foltokat ténylegesen gyérítés jelleggel fellazítjuk, az alsó lombszinttel rendelkező állományrészeket pedig erősebben gyérítjük.)
- A nevelővágások és véghasználatok során a holtfához kötődő madárfajok élőhelyének, fészkelőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja a faegyedek átlagátmérőjét – visszahagyása.
- A véghasználatok során a tarvágások és mesterséges erdőfelújítások területének minimalizálása. Gyorsan növvő puhafás erdőkben mozaikos állományszerkezetet kialakító kis területű tarvágások javasoltak sarjzattal felújítással. Rövidebb időtartamú véghasználatok és nagyobb erdőrészek esetén egy erdőtervi ciklusban csak részterületes végvágások kivitelezése.
- Bontóvágások/szálalóvágások alkalmazása során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 25–30%-os (lassan növvő fafajok: kocsányos tölgy), illetve 30–50%-os (gyorsan növvő fafajok: hazai nyárok) mértékben való maximálása.
- A bontóvágások/szálalóvágások során az utódállomány elegyességének biztosításához az egyébként is szórványos elegyfajok egyedeinek kímélete (szálanként vagy csoportosan) és lehető leghosszabb ideig való fenntartása.

- A bontóvágások/szálalóvágások, illetve végvágások során az állományok alsó szintjében levő fiatalabb fák és facsoportok döntési és közelítési károktól való megóvása, felszabadítása. Az őshonos fajok alkotta cserjefoltok kímélete, minél nagyobb területen való visszahagyása.
- A felújítási folyamat során az erdőrésztetek 5–10%-ának érintetlenül hagyása (egy vagy több foltban, lehetőség szerint legalább 0,2 ha-os blokkokban). Az érintetlenül hagyandó részek („hagyásfa-csoportok”) előzetes, a felújítás kezdeti fázisában való kijelölése. A kijelöléseket itt úgy célszerű megtenni, hogy azok az állományokon belül elhelyezkedő, régebb óta nem háborgatott, odvas fákat, álló holtfákat, illetve nagy koronájú, böhönc jellegű fákat tartalmazó élőhelyi foltokat, valamint a gyengébb, szikes termőhelyen álló, kiritkuló erdőfoltokat is magukba foglalják.
- A természetes úton nem újuló, vagy korábban idegenhonos fafajok által érintett állományrészeken őshonos fafajokkal (termőhelyi viszonyoktól függően törékeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénic-szil, magyar kőris, kocsányos tölgy szaporítóanyaggal) való alátelepítés, vagy véghasználatot követő (teljes talajelőkészítés nélküli) erdősítés.
- A természetes újulat megjelenésének nagyvad elleni védelemmel (vadlétszám-csökkentés, kerítésépítés) való segítése, az újulat, alátelepítés, erdősítés károsításoktól való megóvása. Az újulat megerősödése, vadkár megszűnése (műszaki átvétel) után a védőkerítések elbontása szükséges.
- Az újonnan létrehozott, fiatal állományfoltok elegységének, változatosságának megtartása, a jelen levő idegenhonos fafajok (akác, zöld juhar, amerikai kőris, nyugati osterfa, keskenylevelű ezüstfa, bálványfa stb.) visszaszorítása, lehetőség szerint mechanikai úton, vegyszeres technológiák alkalmazása nélkül.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelye, illetve táplálkozóhelye figyelembe vételével való kijelölése.
- Községi jelentőségű madárfajok fészkelése esetén az állományok területén és azok szűkebb környezetében (szükség szerint) a gazdálkodási tevékenységek időbeli korlátozása: rétisas esetében a január 1. és július 15. közötti, fekete gólya esetében a március 1. és augusztus 15. közötti, szalakóta esetében az április 1. és július 30. közötti, darázsölyv esetében a március 15. és augusztus 31. közötti időszakban.
- Az időbeli korlátozások területi hatályának meghatározása és érvényesítése: a fekete gólya és rétisas fészke körül 400 m-es sugarú körön belül, a darázsölyv fészke körül 200 m-es sugarú körön belül, a szalakóta fészke körül 50 m-es sugarú körön belül.
- A ragadozómadarak és a fekete gólya aktívan használt és lakatlan (de jó állapotú) fészkeinek, váltófészkeinek kímélete, indokolt esetekben a fészkek szűkebb környezetének (fekete gólya esetében 100–300 m-es, rétisas esetében 100–200 m-es, darázsölyv esetében 100 m-es sugarú kör) véghasználatok és egyéb drasztikus erdészeti beavatkozások nélkül történő megtartása (változtatási tilalom; a nem véghasználati jellegű munkák egyedi szempontok alapján bírálандók el).
- A szalakóta aktívan használt és lakatlan (természetes és mesterséges) fészekodvainak kímélete, indokolt esetekben az odvak szűkebb környezetének (50 m-es sugarú kör) véghasználatok és egyéb drasztikus erdészeti beavatkozások nélkül történő megtartása (változtatási tilalom; a nem véghasználati jellegű munkák egyedi szempontok alapján bírálандók el).
- Laza hálózatban (legalább 0,8–1,0 km távolság megtartásával) szalakóta odúk (D-típusú mesterséges költőládák) kihelyezése a kezelési egységhez vont, nyílt, mezőgazdasági területekkel határos állományok szélső fáira, 3–5 m magasságban.

- Állékony, erős koronájú, idős, de jó egészségi állapotú törzseken – korlátozott számban – sasok, fekete gólya és egyéb nagy testű, gallyfészkekben költő madárfaj számára alkalmas műfészkek építése.

Átmeneti és örökerdő üzemlétesítésbe sorolt állományok:

Átmeneti és örökerdő üzemlétesítésbe sorolt őshonos fafajú állomány jelenleg nincs a területen, a vágásos üzemlétesítéstől való eltávolodás jegyében a következő erdőtervezési ciklusokban azonban célszerű lenne legalább az erdőrészek egy kisebb hányadánál ebbe az irányba is elmozdulni. Elsősorban az átmeneti üzemlétesítés bevezetése lehet reális, melynek keretében egyrészt a vágásos gazdálkodás területi léptékét lehetne lejjebb szorítani (max. 1,5 ha-os véghasználati területek és hagyásfa-csoportok mozaikja), másrészt arra alkalmas helyszíneken (a nagyvad kizárása mellett) a folyamatos erdőborítás felé való fokozatos átvezetést is meg lehet kísérelni. Általános (átalakításra vonatkozó) erdőkezelési javaslatok:

- Középkorú állományokban az elegyességet és a szerkezeti változatosságot megtartó, illetve bővítő (az állományok alsó szintjében megjelenő őshonos fafajokat és az őshonos cserjék alkotta foltokat is óvó) nevelővágások végzése.
- Idősebb állományokban az átalakítási/fenntartási folyamat során az erdőrészek 5–10%-ának érintetlenül hagyása (egy vagy több foltban, lehetőség szerint legalább 0,2 ha-os blokkokban). Az érintetlenül hagyandó részek („hagyásfa-csoportok”) előzetes, az átalakítás kezdeti fázisában való kijelölése. A kijelöléseket itt úgy célszerű megtenni, hogy azok az állományokon belül elhelyezkedő, régebb óta nem háborgatott, odvas fákat, álló holtfákat, illetve nagy koronájú, böhönc jellegű fákat tartalmazó élőhelyi foltokat, valamint a gyengébb, szikes termőhelyen álló, kiritkuló erdőfoltokat is magukba foglalják.
- A véghasználati jellegű beavatkozások kis területen, lékvágás vagy szálalóvágás jelleggel való elvégzése, a használatok legalább három-négy évtizedre (kocsányos tölgy esetében), illetve másfél-két évtizedre (hazai nyárok esetében) való elnyújtása, mozaikos térbeli állománymintázat kialakítása.
- Az első erdőtervi ciklusban a beavatkozási erély 25–30%-os (lassan növekvő fafajok: kocsányos tölgy), illetve 30–50%-os (gyorsan növekvő fafajok: hazai nyárok) mértékben való maximálása. Az erdőrészenként egy erdőtervi ciklusban összefüggően keletkező véghasználati területek 0,3–0,5 ha (kocsányos tölgy), illetve 0,5–1,0 ha (hazai nyárok) alatt tartása.
- A változatos szerkezet közelítése érdekében a gyors, nagyobb mértékű – a fokozatos átalakítással össze nem egyeztethető ütemű – fakitermelések mellőzése.
- A holtfához kötődő madárfajok élőhelyének, fészkelőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja a faegyedek átlagátmérőjét – visszahagyása.
- Az átalakítás/fenntartás során az őshonos lombos elegyfák kímélete (a felső és alsó szintben, illetve újulati szintben egyaránt). Az állományok alsó szintjében levő fiatalabb facsoportok döntési és közelítési munkák során való megóvása, sérülésmentes felszabadítása.
- Az átalakítás/fenntartás során az őshonos fajok alkotta cserjefoltok kímélete, minél nagyobb területen való visszahagyása.
- A természetes úton nem újuló, vagy korábban idegenhonos fafajok által érintett állományrészekben őshonos fafajokkal (termőhelyi viszonyoktól függően törékeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénic-szil, magyar kőris, kocsányos tölgy szaporítóanyaggal) való aláteljesítés, vagy véghasználatot követő (teljes talajelőkészítés nélküli) erdőújítás.

- A természetes újulat megjelenésének nagyvad elleni védelemmel (vadlétszám-csökkentés, kerítésépítés) való segítése, az újulat, alátelepítés, erdősítés károsításoktól való megóvása.
- Az újonnan létrehozott, fiatal állományfoltok elegyességének, változatosságának megtartása, a jelen levő idegenhonos fajok (akác, zöld juhar, amerikai kőris, nyugati ostorfa, keskenylevelű ezüstfa, bálványfa stb.) visszaszorítása, lehetőség szerint mechanikai úton, vegyszeres technológiák alkalmazása nélkül.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelye, illetve táplálkozóhelye figyelembe vételével való kijelölése.
- Községi jelentőségű madárfajok fészkelőhelyén a vágásos üzemmód esetén ismertett időbeli és térbeli korlátozások érvényesítése.
- Laza hálózatban (legalább 0,8–1,0 km távolság megtartásával) szalakóta odúk (D-típusú mesterséges költőládák) kihelyezése a kezelési egységhez vont, nyílt, mezőgazdasági területekkel határos állományok szélső fáira, 3–5 m magasságban.
- Állékony, erős koronájú, idős, de jó egészségi állapotú törzseken – korlátozott számban – sasok, fekete gólya és egyéb nagy testű, gallyfészkekben költő madárfaj számára alkalmas műfészkek építése.

Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt állományok:

A tervezési terület faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt, őshonos fajokból álló (jelentős részben felnyíló erdőnek minősülő) erdei gyenge, szikesedő termőhelyeken található. Az üzemmódnak megfelelő fenntartásuk (teljes érintetlenség, legfeljebb idegenhonos fajok eltávolítása) egyrészt a termőhelyi korlátok miatt is indokolt, másrészt természetvédelmi szempontból (az előforduló madárfajok védelme szempontjából) is kívánatos. Ezekben az erdőkben gyakorlatilag csak minimális, fenntartó és védelmi jellegű beavatkozások végzendők. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Az állományok fenntartásának, illetve megújulásának természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása (a felújulási és differenciálódási folyamatok „működéséhez” a vadhatás drasztikus csökkentése szükséges).
- Fakitermelési beavatkozás tervezése és végzése kizárólag idegenhonos fajok jelenléte vagy megtelepedése esetén, továbbá a csatornákat kísérő gátak fenntartását akadályozó esetekben és rendszeresen használt erdei utak, villanypászta mentén, közvetlen veszélyt jelentő száraz törzsek kivágásával, balesetmegelőzési céllal.
- Jelentősebb, nagyobb területet érintő abiotikus vagy biotikus károsítások esetén, az erdőborítottság helyreállítása érdekében esetileg rendkívüli intézkedések is szükségessé válhatnak. Az ezekhez kapcsolódó beavatkozások megtervezése és kivitelezése csak a nemzeti park igazgatóság közreműködésével, illetve felügyelete mellett lehetséges.
- Kisebb térléptékű, néhány tized hektáros erdőfelújítási kísérletek indítása vadkizárás (védőkerítés) mellett.
- Fakitermelési munka esetén a közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelyén a vágásos üzemmódnál ismertett időbeli és térbeli korlátozások érvényesítése.
- Az állományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, magasles) elhelyezése nem javasolt.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. *Kötelezően betartandó előírások:*

Az általános előírásokat fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) részleteztük. További jogszabály vagy terv a kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre specifikus előírásokat nem tartalmaz.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben – a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok és az örvös légykapó életfeltételeinek biztosítása érdekében.]
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok és az örvös légykapó életfeltételeinek biztosítása érdekében.]
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. [Megjegyzés: a nagy koronájú, böhöncös fák meghagyása a nagy testű, gallyfészekben költő madárfajok érdekében; az állományokban, illetve azok szegélyében levő odvas fák kímélete a harkályfélék, az örvös légykapó és a szalakóta alkalmas fészkelőhelyeinek biztosítása érdekében.]
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. [Megjegyzés: az odvas és kéreglevált fák, biotópfák, böhöncök meghagyása.]

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.
E46	Fakitermelés augusztus 15. és december 15. között. [Megjegyzés: fakitermelési lehetőség a rétisas fészkelőhelye közelében.]
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása. [Megjegyzés: mezei juhar, korai juhar, kocsányos tölgy, vénic szil, mezei szil, égerék]
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
	• Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
	• Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.
	• Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.
	• Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
	• Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
	• Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető. [Megjegyzés: fakitermelési lehetőség a fekete gólya, a darázsölyv és a szalakóta fészkelőhelye közelében.]
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

12. táblázat: A KE6 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban olyan tevékenység, amely azok területének csökkenésével járna (beépítés, új vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak, épített közelítő nyomok kialakítása), nem javasolt, illetve nem lehetséges. Turistaút-hálózat a területet nem érinti, új nyomvonalak kijelölése nem is indokolt. A madármegfigyelés infrastruktúrája (erdőszegélyeken felállított megfigyelő állások) ugyanakkor a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszíneken, korlátozott számban létrehozható, kialakítható. A meglévő, szomszédos, vagy keresztező földutak karbantartása, felújítása – idegen anyag (különösen építési hulladék) elhelyezése nélkül! – szükség szerint elvégezhető, az úthálózat karbantartása ugyanakkor nem járhat együtt az utak szélesítésével.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merült fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fafajok visszaszorítása, az erdők szerkezetének javítása, az álló és fekvő holtfa megtartása, illetve mennyiségének növelése) a gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok között szerepelnek. Megemlítendő viszont, hogy a KE7 egység alatt szerepeltetett állományokat hosszú távon puhafás vagy keményfás (őshonos) állományokká kell (védett természeti területen), illetve javasolt (egyéb területeken) majd visszaalakítani. Az állományok relatíve kedvező természetességi állapotban való fenntartásához, megújulásuk biztosításához a vadhatás mérséklése, a vadlétszám csökkentése feltétlenül indokolt.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az őshonos fafajú (puhafás és keményfás) erdők a tervezési terület jelentős területfoglalású, közepes élőkészlettel rendelkező, a természetvédelmi célkitűzések mellett bizonyos mértékben gazdasági jelentőséggel is bíró erdei, amelyekre a jelenleg érvényben levő erdőtervek is tartalmaznak gazdálkodási jellegű fakitermelési előírásokat, illetve lehetőségeket. A kezelési javaslatok mindezek figyelembe vételével, üzemmódok szerinti tagolással, az őshonos fafajú erdőkben aktuálisan jelen levő, vagy potenciálisan bármikor megtelepedő közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyi, fészkelési, táplálkozási igényei alapján kerültek megfogalmazásra. A javaslatok egyrészt a természetvédelmi szempontok (fészkelésre alkalmas fa jelenléte, háborítatlanság stb.) őshonos fafajú erdőkben való folyamatos biztosítására, részben az állományok drasztikus változások nélküli fenntartására (a vágásos gazdálkodásból következő hátrányok erőteljes mérséklésére) fókuszálnak. Az érintett erdőknél turisztikai-közjóléti funkciók alig jelentkeznek, így ezekre általában külön figyelemmel nem szükséges lenni. A szomszédos halastavak és szikes tavak gazdag madárvilága miatt madármegfigyelés témakörben jelentkező igény kiszolgálását (természetvédelmi kontroll mellett) ugyanakkor a javaslatok lehetővé teszik.

KE7 – Idegenhonos fafajú erdők**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület idegenhonos fafajok dominanciájával jellemezhető, erdőtervezett – részben Sárvíz menti halastavak közé, részben szikesedő hátaakra eső – erdei. Az ide sorolt állományok főleg a korábban erdőtlen-fátlan tájban mesterséges úton létrehozott (telepített), különböző korcsoportba tartozó (fiatal-középkorú-idős), első-második generációs erdők, részben spontán felverődött erdők. Döntő részben elegendően vagy mérsékeltelen elegyes akácok, kisebb hányadban amerikai kőrisesek, zöld juharosok, ezüsthások, erdei- és

feketefenyvesek, illetve virginiai boróka és egyéb idegenhonos fafajok uralta erdők. Az idegenhonos fafajú erdőtervezett erdők mellett ide tartoznak továbbá az ezen állományok szegélyében levő erdőtervezetlen erdősávok, függetlenül attól, hogy azokat milyen fafajok alkotják (bár jobbára ezek is idegenhonos fafajúak). A kezelési egységhez tartozó erdők területi aránya viszonylag alacsony, együttesen csak 4,48%-ot tesznek ki.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő fajok: fekete gólya (*Ciconia nigra*), szalakóta (*Coracias garrulus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), hamvas küllő (*Picus canus*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 4401 – Tülevelűek dominálta ültetvények
- 4402 – Akác dominálta ültetvények
- 4403 – Nemesnyár és -fűz dominálta ültetvények
- 4404 – Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Vágásos üzemmódba sorolt állományok:

Az idegenhonos fafajú állományok szinte kizárólag vágásos üzemmódban kezelt erdők. Az őshonos elemeket alig tartalmazó, esetenként ültetvényszerű állományok természetvédelmi szempontból általában csekély értéket képviselnek, fészkelő- és/vagy táplálkozó területként ugyanakkor esetenként komolyabb madárvédelmi szereppel bírnak. Kezelésüket védett természeti területen meghatározza az átalakítási (fafajcsere) kötelezettség, a nem védett területeken ugyanakkor legfeljebb javasolható az őshonos fafajokra váltás. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Középkorú állományokban a nevelővágások (törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítések) során az őshonos lombos fafajok (törékeny fűz, fehér fűz, mézgas éger, szürke nyár, vénic-szil, magyar kőris, kocsányos tölgy, vadgyümölcsök stb.) egyedeinek kímélete, az őshonos fafajok szerepének növelése.
- Középkorú állományokban a szerkezeti változatosságot megtartó, illetve bővítő, az állományok alsó szintjében megjelenő fafajokat is óvó nevelővágások végzése. Az előző állományokból visszamaradt, az átlagkornál idősebb faegyedek (nagyobb koronájú, böhöncös fák) kímélete, megőrzése.
- A nevelővágások során a tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. harkályfajok) életfeltételeinek biztosítása érdekében való visszahagyása. A színezettség biztosítása érdekében a cserjeszint (különösen az őshonos cserjék alkotta foltok) kímélete, legfeljebb a közelítési, kiszállítási munkákat közvetlenül akadályozó cserjék eltávolítása.
- A nevelővágások és véghasználatok során a holtfához kötődő madárfajok élőhelyének, fészkelőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja a faegyedek átlagátmérőjét – visszahagyása.
- A véghasználatok során az erdőrészetekbe ékelődő őshonos fafajú foltok kímélete, az érintetlenül hagyandó részek („hagyásfa-csoportok”) véghasználatot megelőző

kijelölése. Agresszíven terjedő idegenhonos fafajokból álló hagyásfa-csoport kijelölése nem javasolt!

- A tarvágásos véghasználatok minél kisebb, egy erdőtervi ciklusban lehetőség szerint 1,5–2,0 ha-t nem meghaladó egybefüggő vágásterületekkel történő elvégzése. A nagyobb kiterjedésű, egybefüggő véghasználati területek kialakulásának megelőzése a vágások időbeni ütemezésével, a vágásterületek mozaikos elhelyezésével.
- A véghasználatok során az őshonos lombos fák, facsoportok, állományrészek kímélete (a felső és alsó szintben, illetve újulati szintben egyaránt). Az állományok alsó szintjében levő fiatalabb facsoportok döntési és közelítési munkák során való megóvása, sérülésmentes felszabadítása.
- A vágásterületen történő égetés mellőzése, illetve az égetések minimalizálása. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása.
- Fafajcserés átalakítás esetén a termőhelyi viszonyok függvényében törekeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénic-szil, magyar kőris, kocsányos tölgy szaporítóanyaggal történő, lehetőség szerint csak részleges (pásztás) talajelőkészítés után végzett erdősités.
- Az erdősitések nagyvad elleni védelme (vadlétszám-csökkentés, kerítésépítés), a csemeték károsításoktól való megóvása.
- Fafajcserés átalakítás esetén a jelenlevő idegenhonos fafajok (akác, zöld juhar, amerikai kőris, nyugati ostorfa, keskenylevelű ezüstfa, bálványfa stb.) sarjainak és magoncainak visszaszorítása, lehetőség szerint mechanikai úton, vegyszeres technológiák kerülésével, illetve minimalizálásával. Átalakítás esetén fakitermelést megelőzően az idegenhonos fafajú törzsek kezelésére vegyszeres injektálás is alkalmazható.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelye, illetve táplálkozóhelye figyelembe vételével való kijelölése.
- Községi jelentőségű madárfajok fészkelése esetén az állományok területén és azok szűkebb környezetében (szükség szerint) a gazdálkodási tevékenységek időbeli korlátozása: rétisas esetében a január 1. és július 15. közötti, fekete gólya esetében a március 1. és augusztus 15. közötti, szalakóta esetében az április 1. és július 30. közötti, darázsölyv esetében a március 15. és augusztus 31. közötti időszakban.
- Az időbeli korlátozások területi hatályának meghatározása és érvényesítése: a fekete gólya és rétisas fészke körül 400 m-es sugarú körön belül, a darázsölyv fészke körül 200 m-es sugarú körön belül, a szalakóta fészke körül 50 m-es sugarú körön belül.
- A ragadozómadarak és a fekete gólya aktívan használt és lakatlan (de jó állapotú) fészkeinek, váltófészkeinek kímélete, indokolt esetekben a fészkek szűkebb környezetének (fekete gólya esetében 100–300 m, rétisas esetében 100–200 m, darázsölyv esetében 100 m-es sugarú kör) drasztikus erdészeti beavatkozások nélkül történő megtartása (a véghasználati és nem véghasználati jellegű munkák egyedi szempontok alapján bírálандók el).
- A szalakóta aktívan használt és lakatlan (természetes és mesterséges) fészekodvainak kímélete, indokolt esetekben az odvak szűkebb környezetének (50 m-es sugarú kör) drasztikus erdészeti beavatkozások nélkül történő megtartása (a véghasználati és nem véghasználati jellegű munkák egyedi szempontok alapján bírálандók el).
- Laza hálózatban (legalább 0,8–1,0 km távolság megtartásával) szalakóta odúk (D-típusú mesterséges költőládák) kihelyezése a kezelési egységhez vont, nyílt, mezőgazdasági területekkel határos állományok szélső fáira, 3–5 m magasságban.

Átmeneti és örökerdő üzemmódba sorolt állományok:

Átmeneti és örökerdő üzemmódba sorolt idegenhonos fafajú állomány jelenleg nincs a területen, a vágásos üzemmódtól való eltávolodás jegyében a következő erdőtervezési ciklusokban azonban célszerű lenne legalább az erdőrészek egy kisebb hányadánál ebbe az irányba is elmozdulni. Elsősorban az átmeneti üzemmód bevezetése lehet reális, melynek keretében a vágásos gazdálkodás területi léptékét lehetne lejjebb szorítani (max. 1,5 ha-os véghasználati területek és hagyásfa-csoportok mozaikja). Erdőkezelési javaslatként a vágásos üzemmódnál leírt, de kisebb térléptékben, mozaikosan végrehajtott beavatkozások említhetők.

Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt állományok:

A tervezési területen belül faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt, idegenhonos fafajokból álló erdők több helyszínen is vannak. Ezek jórészt hátaikon, magaslatokon fekvő, gyenge, kötött, szikes talajokon álló, kiritkuló akácok („akáctemetők”). Fafajcserés átalakításuk a hagyományos erdőgazdálkodás keretein belül nyilván nem kezelhető, de a bennük előforduló/megjelenő őshonos lombos elemek egyéb termelések végzésével megsegíthetők, illetve az őshonos fafajok és cserjék egyedi vagy területi védelem (kerítések) melletti bevitelével (az állományok legalább részleges alátelepítésével) a kedvezőbb természetességi állapot felé való elmozdítás, a fokozatos átalakulás segíthető.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:*a. Kötelezően betartandó előírások:*

Az általános előírásokat fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) részleteztük. További terv a kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre specifikus előírásokat nem tartalmaz. Védett természeti területre eső idegenhonos fafajú állományokban az 1996. évi LIII. tv. 33. § (3) bekezdés b) pontja alapján a véghasználatot követően fafajcserés átalakítás kötelezettsége áll fenn!

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben – a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok életfeltételeinek biztosítása érdekében.]
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok életfeltételeinek biztosítása érdekében.]

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. [Megjegyzés: a nagy koronájú, böhöncös fák meghagyása a nagy testű, gallyfészekben költő madárfajok érdekében; az állományokban, illetve azok szegélyében levő odvas fák kímélete a harkályfélék és a szalakóta alkalmas fészkelőhelyeinek biztosítása érdekében.]
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. [Megjegyzés: az odvas és kéreglevált fák, biotópfák, böhöncök meghagyása.]
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.
E46	Fakitermelés augusztus 15. és december 15. között. [Megjegyzés: fakitermelési lehetőség a rétisas fészkelőhelye közelében.]
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. [Megjegyzés: mezei juhar, korai juhar, kocsányos tölgy, vénic szil, mezei szil, égerek, őshonos fűzek és nyarak]
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető. [Megjegyzés: fakitermelési lehetőség a fekete gólya, a darázsölyv és a szalakóta fészkelőhelye közelében.]
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkenek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

13. táblázat: A KE7 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban (elsősorban az erdőterület fragmentálódásának elkerülése érdekében) újabb beépítések, újabb vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak és épített közelítő nyomok kialakítása nem javasolt. Turistaút-hálózat a területet nem érinti, s új nyomvonalak kijelölése nem is indokolt. A madármegfigyelés infrastruktúrája (erdőszegélyeken felállított megfigyelő állások) ugyanakkor a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszíneken, korlátozott számban létrehozható, kialakítható. A meglévő, szomszédos, vagy keresztező földutak karbantartása, felújítása – idegen anyag (különösen építési hulladék) elhelyezése nélkül! – szükség szerint elvégezhető, az úthálózat karbantartása ugyanakkor nem járhat együtt az utak szélesítésével.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az idegenhonos fafajok által uralt, de kisebb arányban több helyütt (részben alsó, részben felső szintben) őshonos lombos fafajokat is tartalmazó állományokat hosszú távon a termőhelyi (elsősorban: vízellátottsági) viszonyokhoz rendelhető potenciális erdei élőhelytípusoknak megfelelő állományokká kell alakítani (védett természeti területen ez kötelező, egyéb területeken javasolt). A célállapotként megjelölhető élőhelytípusok részben puhafás (fűz-nyár) ligeterdők, részben keményfás (tölgy-kőris-szil) ligeterdők, részben erdőössztyepp tölgyesek. A fafajcserés átalakítások során a lehetőségek szerint építeni kell a meglévő őshonos lombos vázra és a természetes (a vadhatás miatt a tervezési terület nagy részén egyébként nehezen működő, plusz a szikes termőhelyek miatt is bizonytalanságokkal terhelt) erdődinamikai folyamatokra. Az idegenhonos fafajú állományrészek letermelésekor az őshonos lombos foltok és faegyedek hagyásfaként, hagyásfa-csoportként való visszahagyása kívánatos. Az akác, amerikai kőris, nyugati ostorfás, zöldjuharos, ezüsthéjű állományokban, erdőfoltokban az agresszíven fellépő fafajok visszaszorítása, illetve az átalakítás sikeressége érdekében – körültekintéssel, a megfelelő engedélyek beszerzését követően, a víztestektől szükséges védőtávolságok betartása mellett – vegyszeres kezelés (injektálás) is végezhető. A fafajcserés (kis területű tarvágot követő, vagy fokozatos) átalakítások a mindenkori körzeti erdőtervezés keretei között tervezhetők.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos fafajú erdők a tervezési terület viszonylag jelentős területfoglalású, de nem kiugróan magas élőfakészlettel rendelkező, a természetvédelmi célkitűzések mellett bizonyos mértékig gazdasági jelentőséggel is bíró erdei, amelyekre a jelenleg érvényben levő erdőtervek is tartalmaznak gazdálkodási jellegű fakitermelési előírásokat, illetve lehetőségeket. A kezelési javaslatok mindezek figyelembe vételével, üzemmódok szerinti tagolással, az idegenhonos fafajú erdőkben aktuálisan jelen levő, vagy potenciálisan bármikor megtelepedő közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyi, fészkelési, táplálkozási igényei alapján kerültek megfogalmazásra. A javaslatok egyrészt a természetvédelmi szempontok (fészkelésre alkalmas fa jelenléte, háborítatlanság stb.) idegenhonos fafajú erdőkben való folyamatos biztosítására, részben (a védett természeti területekre jogszabály által előírt átalakítási kötelezettséggel összefüggésben) az állományok kedvezőbb természetességi állapot, s ezáltal kedvezőbb madárvédelmi helyzet felé való elmozdítására (öshonos fafajú erdőkké alakítására) fókuszálnak. Az érintett erdőknél turisztikai-közjóléti funkciók alig jelentkeznek, így ezekre általában külön figyelemmel nem szükséges lenni. A szomszédos halastavak és szikes tavak gazdag madárvilága miatt madármegfigyelés témakörben jelentkező igény kiszolgálását (természetvédelmi kontroll mellett) ugyanakkor a javaslatok lehetővé teszik.

KE8 – Szántóterületek**Kezelési egység meghatározása:**

Ebben a kezelési egységbe tartoznak a tervezési területen található kisebb-nagyobb szántó művelésben lévő területek, függetlenül a művelés intenzitásától.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok: kis lilik (*Anser erythropus*), vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), daru (*Grus grus*), nagy lilik (*Anser albifrons*), nyári lúd (*Anser anser*), vetési lúd (*Anser fabalis*), kék galamb (*Columba oenas*).

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok: parlagi sas (*Aquila heliaca*).

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint: 2100 - Szántóföldek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A nagyobb kiterjedésű szántókon általánosságban javasolt a szántóművelés fenntartása, ugyanakkor a vizes élőhelyek és a terület jelölő madárfajainak védelme érdekében a Natura 2000 területen belül az extenzív szántóművelést kell előnyben részesíteni és célállapotként megjelölni. Az extenzív művelés átlagosan kisebb területű egyben (illetve egyféle módon) művelt táblákat, csökkentett gépmozgást, ill. csökkentett vegyszer- és műtrágya-kijuttatást jelent. Ehhez igazodva zömében olyan egyéves illetve évelő kultúrák termesztése javasolt, amelyek a csökkentett kemizálás, továbbá a madárvédelmi okokból történő esetleges időbeni korlátozások mellett is gazdaságosan termesztethetők. Az extenzív szántóföldi műveléssel kialakítható heterogén mezőgazdasági környezet a költő és táplálkozó madárfajok állományai számára általánosan kedvező környezeti feltételeket biztosít közösségi jelentőségű fajok, gyakoribb védett madárfajok, illetve apróvad-fajok számára.

A jelentős vegyszer- és tápanyagigényű, valamint csak öntözés mellett természetközös kapás kultúrákat (napraforgó, kertészeti kultúrák, cukorrépa, cukorcirok) valamint a repcét a Natura 2000 terület határain belül minél kisebb arányban javasolt termesztetni, figyelemmel egyrészt a vonuló vízimadár-tömegek táplálék-igényére, másrészt a madárvédelmi területen kívül eső szántóterületeken zajló szántóföldi növénytermesztésre, mérlegelve, hogy a terület mekkora szerepet játszik a vadlúd- és darucsapatok táplálékának biztosításában. A szántó- és gyepterületek megfelelő arányának kialakításával, illetve a termesztett kultúrák megválasztásával arra kell törekedni, hogy a vonuló vízimadár-tömegek minél nagyobb arányban és minél hosszabb ideig a madárvédelmi terület határain belül maradjanak a magasabb szintű védelem érdekében.

Terjedő gyakorlat a szántók betakarítás utáni általános gyomirtása, amely nem egyeztethető össze sem a madárvédelmi terület természetvédelmi célkitűzéseivel, sem a vizes élőhelyek védelmével. Ezért legalább az országos természetvédelmi oltalom alatt álló szántó művelésű területeken szükséges a vegyszerhasználati engedélyek felülvizsgálata.

A szikes tavakkal és mocsarakkal közvetlenül határos szántók esetében – a lehetőségek függvényében – 50-100 m szélességű gyepes/visszagyepesített puffersáv kialakítása szükséges, amely képes felfogni és kiszűrni a szántókról elsodródó növényvédőszerkeletet és kijuttatott többlet tápanyagokat.

Az országosan védett területen lévő, gyepekkel, vizes élőhelyekkel mozaikoló zárvány-jellegű szántók esetében a gyepképzés, visszagyepesítés indokolt. Fontos ugyanakkor, hogy a visszagyepesített szántók megfelelő kezeléséről gondoskodni kell az inváziós fajok megtelepedésének és terjedésének fékezése érdekében – amennyiben a gyepkezelés feltételei nem biztosíthatók, az extenzív szántóművelés természetvédelmi szempontból kedvezőbb.

A szántóföldi környezet, mint élőhely egyhangúságát tovább csökkentik a különböző mikro-élőhelyek: belvizes foltok, árkok, ugarsávok, gyepes szegélyek, bokor- és facsoportok, fasorok. Ezek megőrzése, illetve ilyen mikro-élőhelyek kialakítása, rekonstrukciója kiemelt természetvédelmi célkitűzés.

Szántóterületekre vonatkozó általános kezelési javaslatok (MTÉT részekben kötelezőek, más területrészekben javaslatként kezelendők):

- A szántóterület 10%-án növényvédőszer-mentes vadvédelmi kíméleti terület kialakítása kötelező, amelynek területén gazdasági haszonvétel nem megengedett és március 15-től július 15-ig mindennemű mezőgazdasági tevékenység tilos. A vadvédelmi kíméleti terület tárolásra, felvonulásra nem használható.
- A vadvédelmi kíméleti területbe beszámítható:
 - a természetvédelmi hatóság által a fokozottan védett faj egyedének élőhelye körüli korlátozással az adott gazdasági évben érintett terület;
 - az adott gazdasági évben védett vagy fokozottan védett madár- vagy emlősfaj, illetve vadászható vadlúdfaj egyedei által okozott mezőgazdasági kártétellel érintett terület, amelyen a várható jövedelemkiesést vadkár szakértő igazolta.
- Belvíz, illetve időszakos vízállás levezetése tilos, amelynek teljes területe a növényvédőszer-mentes vadvédelmi kíméleti területbe beszámítható.
- Pillangós szálas takarmánynövények, azok füves keveréke, valamint zöldbogar kaszálása során április 15. és augusztus 31. között madárbarát kaszálás alkalmazása kötelező.
- A területen új öntözőrendszer létesítése tilos.

- Szántóterületen egy tábla mérete legfeljebb 30 hektár lehet, a szomszédos táblák egybeművelése tilos.
- Napnyugtától napkeltéig a gépi munkavégzés tilos.
- Szűkített növényvédőszer hatóanyag lista alkalmazása kötelező.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A madárvédelmi területen szántóként művelt területeken a tápanyagutánpótlást és a vegyszerhasználatot minimális szintre célszerű csökkenteni. Vízvédelmi szempontból elsőként azokat a szántókat célszerű megszüntetni (művelési alól kivonni és a művelési ágot megváltoztatni), amelyeken rendszeres a belvív, utána azokat, ahol az elmúlt 10 évben bármikor előfordult belvív, amit aztán levezettek róla. A kivont területeket adottságaiktól függően lehet hagyni vizes élőhellyé fejlődni, vagy visszagyepesíteni. A gyepek közé beékelődött szántóterületek felszámolása az ökológiai vízszint szempontjából is kedvező változás lenne, a szántó művelhetősége és a termés védelme már nem korlátozná a természetvédelmi szempontból optimális vízszint elérését.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény értelmében a természetvédelmi hatóság engedélyre szükséges védett területeken

- a (szántó művelési ágban lévő területek) legeltetéséhez, kaszálásához;
- a terület jellegének, használatának megváltoztatásához;
- a termőföldnek nem minősülő földterület rendeltetésének, termőföld művelési ágának a megváltoztatásához;
- gyepterület, tarló és szalma égetéséhez
- növényvédőszer, bioregulátorok és egyéb irtószer, valamint a talaj termékenységét befolyásoló vegyi anyagok felhasználásához.

Tekintettel a Vtv. 79. § (1) h) pontjára, valamint a Vhr. 82/A. § (3) bekezdésére, vadriasztó láncot vagy egyéb hanghatáson alapuló vadriasztó eszközt szál- és tömegtakarmányok, pillangósok, őszi és tavaszi keveréktakarmányok, valamint a gyepterületek művelése és betakarítása során kötelező alkalmazni.

b. Javasolt előírások:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve kaszálás azonnali felfüggesztése, majd haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság tájékoztatja a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ15	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédőszer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyagmennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ38	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása javasolt fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldbogar, legfeljebb 25% egyéb kultúra.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ45	Öntözés nem megengedett.
SZ46	Melioráció nem megengedett.
SZ48	Drénezés nem megengedett.
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ67	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék nem alkalmazható, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ69	A betakarítást végző gépek sebessége nem haladhatja meg a 10 km/h-t.
SZ73	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 40 hektár.
Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY118	Élőhelyrekonstrukció [<i>gyepes szegélyek kialakítása szikes tavak és mocsarak határán</i>].
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

14. táblázat: KE8 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Ennek lefontosabb madárvédelmi indoka, hogy a szántók a vonuló vadlúdtömegek és a darucsapatok fontos táplálkozóterületei. A nagy kiterjedésű szántók gyepé alakítása ugyanakkor felveti a gyepkezelés problémáját: jelen pillanatban a területen nincs megfelelő mennyiségű legelő állat a visszagyepesített szántók megfelelő kezeléséhez, így a gyeprekonstrukción gyomosodás, inváziós fajok terjedése történik. A rekonstrukciók tervezésekor ezt mindenképpen figyelembe szükséges venni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A területen a szántóművelés aránya viszonylag alacsony, ugyanakkor a vizes élőhelyekkel határos szántókról a növényvédőszer és kijuttatott tápanyagok vizékbe való bemosódása mindeképpen jelentkezik. A szántók madárvédelmi szerepe elsősorban a táplálékforrás biztosítása egyfelől a táplálkozó ragadozók (pl. réti sas, parlagi sas), másfelől a vonuló vadludak, récék számára.

Mindezek figyelembe vételével szükséges egy a vizes élőhelyek védelmét szolgáló, extenzív (pl. rovarirtást, rágcsálóirtást nagyrészt mellőző), ugyanakkor a vízivad táplálkozásához is hozzájáruló szántóművelést beállítani a területen. A javaslatok ennek érdekében születtek.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat részben a fenntartási terv munkarész 3.2.1. pontja alatt, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál ismertettük.

Erdős élőhelytípusok esetében rekonstrukciós munkák elsősorban az idegenhonos fafajok (elsősorban akácok, amerikai kőrisesek, zöld juharosok, ezüsthások) állományainak fokozatos, időben ütemezett átalakításával, felszámolásával történhetnek. Emellett élőhelyfejlesztésként kezelhető még az őshonos fa- és cserjefajokból álló erdőfoltok, erdősávok, fasorok, facsoportok, cserjések területének nyílt gyepek élőhelyeken (pl. KE4, KE5), mozaikos elrendezésben való bővítése, növelése.

A vizesélőhely-rekonstrukciók rendkívül fontosak és sürgetőek a területen fészkelő és átvonuló fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása és helyreállítása szempontjából. A kulcsfontosságú madárélőhelyek kiszáradása, degradálódása, eltűnése tetten érhető a vizes élőhelyekhez kötődő jelölőfajok állományának változásában: a területre vonatkozó adatbázisok (SDF) tanúsága szerint jószerivel minden vizes élőhelyhez, nádashoz, mocsárhoz kötődő madárfaj (gémfélék, récefélék, parti madarak) fészkelő és vonuló állománya csökkent az elmúlt évtizedben, általában jelentős mértékben. Stabil állomány csupán néhány faj esetében detektálható. A növekvő állományú fajok jellemzően a szárazabb gyepterületekhez kötődnek (szalakóta, kék vércse, tövisszúró gébics).

A területen elindított, illetve a jövőben tervezett vizesélőhely-rekonstrukciók az alábbiak:

A szikestó-rekonstrukciók esetében a természetesen szélsőséges vízjárás helyreállítása, a vízbevezetések és vízelvezetések megszüntetése (pl. Fehér-tóban lévő árok), az állandó vízborítást mesterségesen fenntartó műtárgyak elbontása, illetve a felhalmozódott szerves anyag (holt növényzet) eltávolítása a fő kezelési irányok. Emellett meg kell akadályozni a környező területekről való bemosódásokat. Az élőhely degradációjával fenyegető szabadidős (pl. horgászati) hasznosítás a területen nem engedélyezhető.

A tervezett KEHOP Plusz pályázat keretében az Igazgatóság Sárszentágota, Sárkeresztúr és Sáregres térségében vizes élőhely fejlesztéseket tervez végrehajtani.

A vízviasszartások, vízpótlások esetében a rekonstrukció jellemzően a szükséges műtárgyak kialakítását, helyreállítását, a területet lecsapoló árkok eltüntetését, illetve esetenként mesterséges vízpótlást jelent.

- Terület É-i peremén Patkány-sziget, Fövenypusztá térsége. Az akolpusztai árok zsilipével a mocsarak vízviasszartartása megoldható lenne.
- Tác, hadiúttól délre – a vízutánpótlás megoldott; vízmegtartás + legeltetés (marha, bivaly esetleg ló) jelentené a megfelelő kezelés.
- Holdvilág-tavak – a Nádor-csatorna magasabb vízállása, víztöbblete esetén a tavakhoz megfelelő vízutánpótlás juthatna – ez műtárggyal szabályozható – így gémtelep újraalakítható lenne.
- Csősz 086, 088 hrsz-ú területen zsilipfelújítás után vizes élőhely kialakítás.

- Vízvisszatartás a Soponyai víztározótól ÉK-re, a Nádor-csatorna, Táci-árok és a tározó által határolt mocsaras területen, a vonuláskutató tábor magasságában.
- Árasztás Sárszentágota térségében Sárkány-árok és a Lóki árok közötti területen. Az árasztás hosszabb távú hatása a talajvízszint emelése lehet, amely a dombhátakon található erdők felújításához elengedhetetlen. A rekonstrukció részét képezi a Sárkány-árok visszatemetése, amely az árok kiásása során kitermelt anyagból lehetséges.
- Vízpótlás és vízvisszatartás a Káloz alatti gyepek a Nagyhörcsöki Fekete-sárvíz mentén. Itt a vízpótlásra a Malom-csatornából lenne mód.
- Sáregresi gyepek – a halastavak leengedéséből származó vízzel lehetne árasztani, műtárgyakkal szabályozható módon a víz végifolyhatna déli irányban a gyepeken.
- A Nádor-csatorna balpartján, a Dinnyés-Kajtori csatornától É-ra, az Abai-árok mentén elhelyezkedő terület: műtárggyal szabályozható lenne a víz megtartása a területen.
- Felsőmajori-árok mentén elhelyezkedő terület a Nádor bal partján – hasonlóképpen: az árok Nádor-csatornába való betorkollásánál elhelyezett műtárggyal a víz visszarható lenne.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló védett fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések elsősorban élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. A kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok betartása révén az itt előforduló védett fajok fennmaradása biztosítható.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

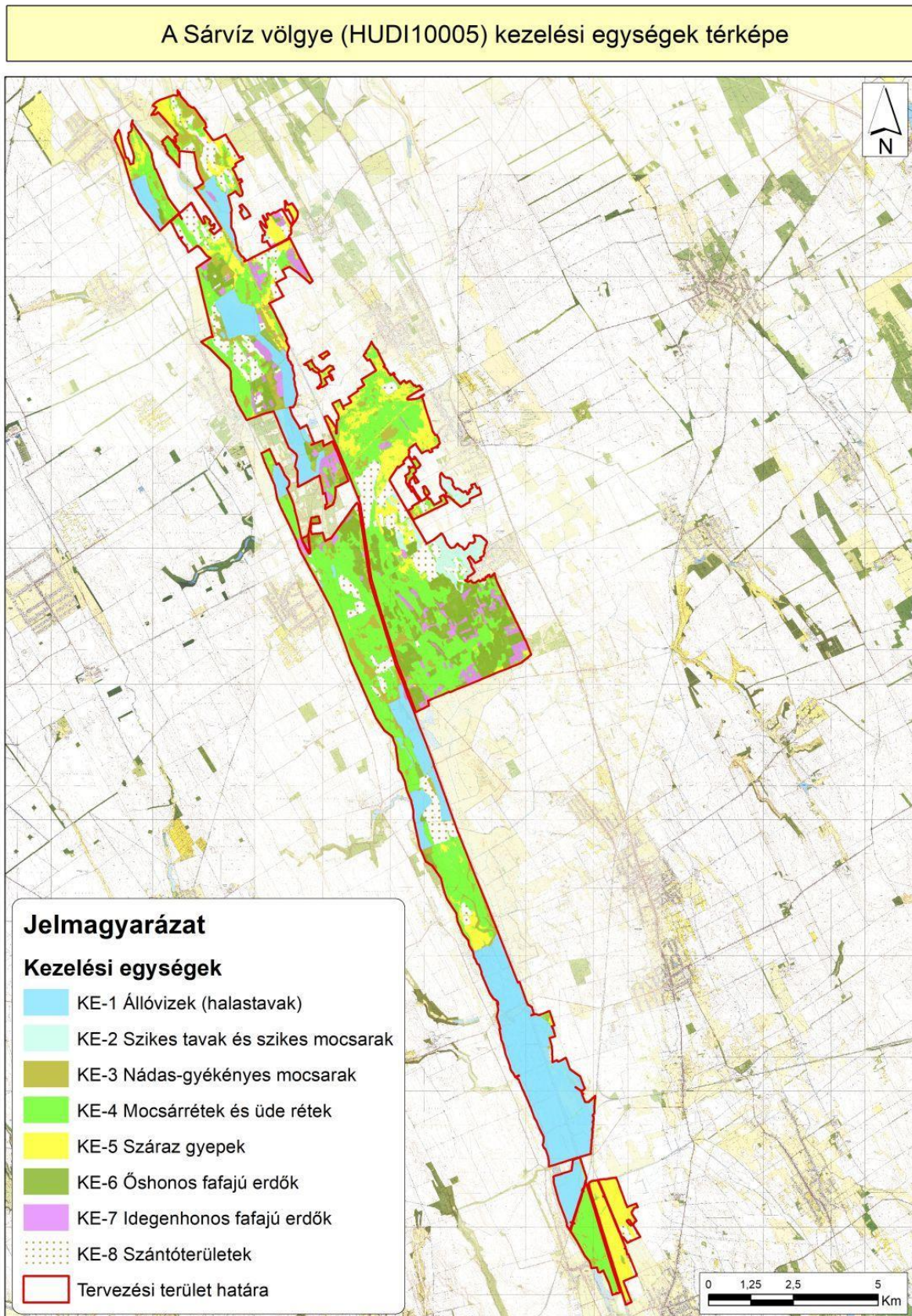
A természetvédelmi szempontú felmérések célja a területen előforduló, közösségi jelentőségű élőhelytípusok, ill. fajok rendszeres felmérése, továbbá a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak nyomon követése, valamint a veszélyeztetett és/vagy természetközeli társulások megfigyelése. A vizsgálatok a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek, amennyiben az adott faj felmérésére elkészült a felmérési protokoll.

A területen továbbá rendszeresen felmérésre kerülnek az Ritka és telepesen fészkelő madárfajok felmérési program (RTM) keretein belül, a következő telepesen fészkelő madárfajok állományai: bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), dankasirály (*Larus ridibundus*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), kanalasszék (*Platalea leucorodia*), kék vércse (*Falco tinnunculus*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), küszvágó csér (*Sterna hirundo*), pásztorgém (*Bubulcus ibis*), szarvascsőrű (*Ichthyophaga ichthyaetus*), szürke gém (*Ardea cinerea*), üstökögém (*Ardeola ralloides*).

A Magyar Vízivad Monitoring vízimadár szinkronszámlálás keretében adatgyűjtés zajlik a Soponyai halastavak, Holdvilág-tavak és szikesek, Táci halastavak és Rétszilasi halastavak területén.

3.2.5. Mellékletek

Kezelési egységek térképe (2021):

1:95 000 *A3 Készítés éve: 2021.

Kezelési egységek által elfoglalt területek kimutatása:

Kezelési egység kód	Kezelési egység név	Terület (ha)
KE1	Állóvizek (halastavak)	1.677,49
KE2	Szikes tavak és szikes mocsarak	189,05
KE3	Nádas-gyékényes mocsarak	602,54
KE4	Mocsárrétek és üde rétek	2.419,98
KE5	Száraz gyepek	1.046,68
KE6	Őshonos fafajú erdők	792,86
KE7	Idegenhonos fafajú erdők	352,13
KE8	Szántóterületek	783,70

15. táblázat. A kezelési egységek által elfoglalt területek kimutatása

Kezelési egységek által érintett hrsz.-ek és erdőrészek táblázat:

Kezelési egység kódja:	KE1
Kezelési egység megnevezése:	Állóvizek (halastavak)
Terület nagysága:	1 677,49 ha
Érintett hrsz.-ok:	<p>Aba: 0140/2, 0140/3, 0141, 0142 b, 0143/1, 0143/2, 0143/3 b, 0144, 0145/1, 0145/3, 0145/4 a, 0145/4 b, 0145/4 c, 0145/4 d, 0145/4 f, 0145/4 g, 0145/4 h, 0145/5 a, 0145/5 b, 0145/5 c, 0145/5 d, 0145/5 f, 0146/1 a, 0146/1 d, 0146/1 g, 0146/1 k,</p> <p>Csősz: 087, 088 a, 088 b, 089, 090,</p> <p>Káloz: 0114, 014 a, 042/3 a, 043, 048/3 a, 049/3, 050/2 a, 050/2 d, 051/2, 081/1,</p> <p>Pusztægres: 0198, 0199, 0201/3, 0201/4, 0201/7 a, 0201/7 c, 0201/7 d, 0206, 0207, 0208, 0209, 0210 a, 0210 b, 0211, 0212, 0213, 0214, 0215, 0216, 0217, 0218 a, 0218 b, 0218 c, 0218 d, 0219, 0220, 0221, 0222, 0223, 0226 a, 0226 b, 0226 c, 0226 d, 0226 f, 0228, 0229/1, 0230/1, 0232 a, 0232 b, 0232 c, 0236/1, 0236/2, 0238, 0239/2, 0245 a, 0245 b, 0246, 0247, 0248, 0249 a, 0249 b, 0249 c, 0250, 0251, 0252, 0253 a, 0253 b, 0254, 0265/1, 0265/2, 0266, 0267, 0268, 0269/2 a, 0269/2 b, 0269/2 c, 0270, 0277, 0278, 0279/1, 0279/2, 0279/3,</p> <p>Soponya: 0201/1 a, 0201/3, 0201/4 a, 0201/4 b, 0202 a, 0202 b, 0202 c, 0202 d, 0202 f, 0202 g, 0202 h, 0221 a, 0221 b, 0221 c, 0221 d, 0221 f, 0221 g, 0221 l, 0221 m, 0224, 0225, 0228/1, 0228/2, 0229/1 a, 0229/1 j, 0229/2, 0230 a, 0230 c, 0231, 0232 a, 0232 b, 0232 c, 0232 d, 0232 f, 0232 h, 0232 j, 0232 k, 0232 l, 0232 m, 0233 a, 0233 b, 0233 c, 0233 d, 0233 g, 0233 j, 0233 k, 0233 l, 0234, 0237/13, 0237/14, 0244 a, 0244 b, 0250 a, 0250 b, 0250 c, 0250 d, 0250 f, 0250 g, 0250 h, 0251, 0252, 0253, 0254, 0256/5 a, 0256/5 b, 0256/5 c, 0258, 0259/1, 0259/2 a, 0259/2 b, 0259/2 c, 0259/2 d, 0259/2 f, 0259/2 g, 0259/2 h, 0259/2 j, 0259/2 k, 0259/2 l, 0264/2, 0264/3, 0264/4, 0265 l, 0265 m, 0265 p, 0270 g, 0271 a, 0272, 0273/2 c, 0273/2 k, 0273/3, 0273/4, 0274/1 b, 0291 c, 0292, 0293/2 c, 0295 c, 0307 a, 0307 b, 0307 c, 0308 a, 0308 b, 0308 d, 0309 a, 0310 j,</p> <p>Sárbogárd: 01001/1, 01001/2, 01002 a, 01002 c, 0110/10, 0110/11 b, 0110/11 f, 0110/11 g, 0110/11 h, 0110/11 j, 0110/11 k, 0110/5, 0110/7, 0110/9 a, 0110/9 b, 01111, 01112 a, 01112 b, 01112 c, 01112 d, 01112 f, 01112 g, 01112 h, 01112 j, 01112 k, 01114/1 a, 01114/1 b, 01114/1 c, 01114/1 d, 01114/2, 01116, 01117, 01118, 01119 a, 01119 b, 01120, 01122 a, 01122 c, 01122 d, 01122 f, 01122 g, 01122 h, 01122 j, 01122 k, 01122 l, 01122 m, 01123, 01124/1, 01124/2, 01125, 01126/1, 01126/2, 01126/3,</p>

Kezelési egység kódja: KE1
Kezelési egység megnevezése: Állóvizek (halastavak)
01127/1, 01127/2, 01128/1, 01128/2, 01128/3, 01128/4, 01129 a, 01129 b, 01130, 01131 a, 01131 b, 01131 c, 01131 d, 01131 f, 01131 g, 01133/1, 01136, 01139 a, 01139 c, 01140, 01141, 01142/1, 01142/2, 01142/3, 01165/2, 01165/3 a, 01165/3 b, 01165/3 c, 01165/3 d, 01165/3 f, 01165/4 a, 01165/4 b, 01165/4 c, 01165/4 d, 01165/5, 01167, 01168, 01169/1, 01170, 01171, 01172/5, 01179, 01180, 01181 a, 01181 b, 01181 c, 01181 d, 01181 f, 01181 g, 01181 h, 01181 k, 01181 l, 01181 m, 01182, 01183, 01190 a, 01190 b, 01190 c, 01190 d, 01190 f, 01192, 0959, 0960 a, 0960 b, 0960 c, 0960 f, 0961, 0973 a, 0973 d, 0973 g, 0973 h, 0973 j, 0973 k, 0973 l, 0973 m, 0973 n, 0973 p, 0973 v, 0973 x, 0973 y, 0975, 0978, 0979, 0980 a, 0980 b, 0980 c, 0980 d, 0981, 0982 a, 0982 b, 0982 c, 0982 d, 0982 f, 0982 g, 0982 h, 0982 j, 0982 k, 0982 l, 0983 a, 0983 b, 0984, 0985/1 a, 0985/1 b, 0985/1 d, 0985/2 b, 0991, 0992, 0993 a, 0993 b, 0993 c, 0996, 0997, Sáregres: 0137 a, 0137 b, 0137 c, 0137 d, 0137 f, 0137 g, 0137 h, 0137 j, 0139 a, 0139 b, 0139 c, 0139 d, 0139 f, 0139 g, 0155/1, Tác, 0195, 0213, 0214 a, 0244, 0258, 0259, 0260/1, 0260/2, 0260/3, 0260/6 a, 0260/8 a, 0260/8 b, 0260/9 a, 0260/9 b, 0260/9 c,
Érintett erdőrészek: Aba: 16/A, 16/TN, 17/C, 17/TN Káloz: 111/A Sárbogárd: 111/A, 111/B, 111/C, 111/CE, 116/A, 4/B, 4/CE Soponya: 14/A, 14/B, 14/C, 14/CE, 14/NY, 14/TI, 14/VI 1, 14/VI 2, 17/D, 18/B, 19/A, 19/B, 19/C, 19/TI 2, 19/VI 1, 19/VI 3, 21/CE, 4/A, 52/A, 52/B, 53/A, 6/CE, 6/NY, 7/B, 8/CE 1 Tác: 48/A, 48/B

Kezelési egység kódja:	KE2
Kezelési egység megnevezése:	Szikes tavak és szikes mocsarak
Terület nagysága:	189,05 ha
Érintett hrsz.-ok:	<p>Aba: 0132/3 a, 0132/4 a, 0132/4 b, 0132/4 c, 0132/4 d, 0132/5 a, 0132/5 b, 0144, 0149, 0153 b, 0153 d, 0157/4 a,</p> <p>Sárkeresztúr: 0260/63 a, 0260/63 c, 0281/2, 0291/12 b, 0291/13 j, 0291/13 k, 0291/13 l, 0291/13 m, 0291/13 p, 0291/14, 0292/1, 0292/2, 0292/3, 0294/10 a, 0294/10 b, 0294/19, 0294/29, 0294/30 a, 0294/30 b, 0294/30 c, 0294/30 d, 0294/30 g, 0294/9, 0295/1, 0295/2 a, 0295/2 b, 0295/2 c, 0298, 0299, 0300 a, 0300 c, 0300 f, 0300 g, 0300 h, 0300 l, 0301, 0302 c, 0303/1, 0303/2, 0313/5 a, 0313/5 b, 0315/1, 0315/2 a, 0315/2 b, 0315/2 c,</p> <p>Sárszentágota: 0232/13 g, 0232/13 h, 0232/13 j, 0232/13 k, 0232/13 m, 0232/13 n, 0239/10, 0239/13, 0239/14, 0239/15, 0239/16, 0239/17, 0239/19 a, 0239/19 b, 0239/19 d, 0239/19 f, 0239/19 g, 0239/19 h, 0239/19 j, 0239/2, 0239/20, 0239/21, 0239/22, 0239/23, 0239/24, 0239/25, 0239/26, 0239/27, 0239/7 a, 0239/7 b, 0239/7 c, 0239/8, 0239/9, 0241, 0242, 0243/3,</p>
Érintett erdőrészek:	<p>Aba: 19/B</p> <p>Sárkeresztúr: 9/B, 9/D, 9/J, 9/L</p> <p>Sárszentágota: 1/B, 1/C, 1/TI 5, 1/VI, 2/D, 2/E, 2/F, 2/NY, 2/TI</p>

Kezelési egység kódja:	KE3
Kezelési egység megnevezése:	Nádas-gyékényes mocsarak
Terület nagysága:	602,54 ha
Érintett hrsz.-ok:	<p>Aba: 0114 a, 0114 b, 0115, 0122/1 a, 0122/1 b, 0122/1 d, 0123, 0124 a, 0124 b, 0124 c, 0125, 0126 a, 0128, 0129, 0130, 0132/3 a, 0132/4 b, 0132/4 c, 0132/4 d, 0132/5 a, 0132/5 b, 0140/1, 0140/2, 0140/3, 0141, 0142 a, 0142 b, 0142 c, 0142 d, 0142 f, 0143/1, 0143/2, 0143/3 a, 0143/3 b, 0144, 0145/1, 0145/4 a, 0145/4 b, 0145/4 c, 0145/4 d, 0145/4 g, 0145/4 h, 0145/5 a, 0145/5 f, 0146/1 a, 0146/1 f, 0146/1 g, 0146/1 h, 0146/1 j, 0146/1 k, 0146/3, 0146/4, 0149, 0153 b, 0153 d, 0153 f, 0153 g, 0153 j, 0153 k, 0153 m, 0155 b, 0157/5, 0157/6, 017/7 b, 017/7 c, 023, 024/1 a, 024/1 b, 024/1 f, 024/1 g, 038/3, 04/2 a, 04/2 b, 04/2 c, 070 a, 070 b,</p> <p>Cece: 017/1 a, 017/10 b, 017/4, 017/5 a, 017/5 b, 017/5 c, 017/6, 017/7 a, 017/8, 03/4 b, 05/1 a, 05/2 a, 05/3, 07 a, 07 b, 08,</p> <p>Csász: 065/7, 071, 072/1, 072/2, 076/1, 081/2 a, 081/2 c, 082, 084/1, 084/2, 084/4, 085 a, 085 b, 085 c, 086 a, 086 b, 086 c, 087, 088 a, 088 b, 089, 090, 091 a, 091 c, 092, 093, Kálóz, 0114, 0115/1 b, 0115/1 c, 0115/2 b, 0115/2 c, 0115/3 b, 0115/4 b, 0115/5 b, 0115/6 b, 0115/6 c, 0115/7 f, 0115/7 k, 0115/7 l, 0115/7 m, 014 a, 014 b, 016/1 a, 016/1 b, 016/4, 016/5, 016/7 a, 016/7 b, 030 b, 030 f, 030 g, 030 l, 030 m, 034, 041, 042/3 a, 042/3 b, 042/4 a, 042/5, 043, 044/1, 044/10 a, 044/10 c, 044/5, 044/6 a, 044/6 b, 044/6 c, 044/7, 044/8 a, 045/1, 046/1 a, 046/1 b, 046/1 c, 047, 048/1, 048/2, 048/3 a, 049/1, 050/1 a, 050/1 b, 050/1 c, 050/1 d, 050/1 f, 050/2 a, 050/2 d, 051/1, 053/1 a, 053/1 c, 053/8 a, 054, 059/12, 059/13, 059/14, 059/15, 059/16, 059/17, 059/18, 059/19, 059/20, 059/21, 059/22, 059/23, 059/24, 059/25, 059/26, 059/27, 059/29, 059/31, 059/32, 059/33, 059/34, 059/35, 059/36, 059/4, 059/5 a, 059/5 b, 059/52 c, 059/6, 059/7, 059/8, 059/9, 060, 061/1 b, 061/10 a, 061/10 b, 061/11 a, 061/11 b, 061/12 a, 061/12 b, 061/12 c, 061/14 a, 061/14 b, 061/14 c, 061/14 d, 061/15 a, 061/15 b, 061/15 c, 061/2 a, 061/2 b, 061/3 a, 061/3 b, 061/4 a, 061/4 b, 061/5 a, 061/5 b, 061/6 a, 061/6 b, 061/7 b, 061/9, 062/2, 063 a, 063 b, 065/1, 065/2 b, 081/1, 081/2, 082 a, 082 b, 083, 084/2 a, 084/2 b, 085, 086, 087/2 a, 087/2 b, 087/3 a, 087/4 a, 087/4 b, 087/5 a, 087/5 b, 088, 089/1 a, 089/1 b, 089/1 c, 089/1 d, 089/2, 091/1 a, 091/1 b, 091/1 f, 092, 093/4 a, 093/4 c, 093/4 d, 093/4 f, 093/4 h, 094 a, 094 b, 094 c, 094 d, 094 g, 094 j, 095, 096, 097, 098, 099 a, 099 b, 099 f, 099 g, 099 m, 099 n,</p> <p>Pusztægres: 0178 b, 0178 c, 0178 d, 0178 f, 0178 g, 0178 j, 0179, 0183, 0185 a, 0185 b, 0186, 0187, 0188, 0189, 0197, 0198, 0199, 0201/4, 0201/7 a, 0201/7 b, 0201/7 c, 0201/7 d, 0201/7 f, 0201/8, 0204, 0206, 0218 c, 0236/1, 0236/2, 0251, 0265/1, 0266, 0267, 0269/2 c, 0277, 0278, 0279/1, 0279/2, 0279/3,</p> <p>Soponya: 0200/4, 0201/1 a, 0201/1 b, 0201/3, 0201/4 a, 0202 b, 0202 d, 0202 f, 0211/2, 0221 b, 0221 c, 0221 m, 0224, 0225, 0226, 0227 a, 0227 b, 0227 c, 0228/1, 0228/2, 0229/1 a, 0229/1 g, 0229/2, 0230 a, 0230 c, 0230 d, 0230 f, 0231, 0232 a, 0232 m, 0233 k, 0234, 0235 a, 0235 b, 0237/10, 0237/11, 0237/13, 0237/14, 0237/15 a, 0237/15 b, 0237/15 c, 0243/1, 0244 a, 0244 b, 0250 a, 0250 b, 0252, 0253, 0254, 0256/10, 0256/11, 0256/12, 0256/13 a, 0256/13 b, 0256/13 c, 0256/13 d, 0256/13 f, 0256/3 a, 0256/3 b, 0256/3 c, 0256/3 d, 0256/3 f, 0256/3 g, 0256/4, 0256/5 a, 0256/5 b, 0256/5 c, 0256/6, 0256/7, 0256/8, 0256/9, 0257, 0258, 0259/1, 0259/2 a, 0259/2 c, 0259/2 f, 0259/2 g, 0262, 0264/2, 0264/3, 0264/4, 0265 a, 0265 d, 0265 f, 0265 g, 0265 h, 0265 j, 0265 k, 0265 l, 0265 m, 0265 p, 0266, 0267 c, 0267 h, 0267 j, 0267 l, 0268, 0269, 0270 a, 0270 b, 0270 d, 0270 f, 0271 c, 0271 d, 0271 f, 0271 h, 0272, 0273/2 a, 0273/2 b, 0273/2 c, 0273/2 d, 0273/2 f, 0273/2 g, 0273/2 h, 0273/2 j, 0273/2 k, 0273/3, 0273/4, 0274/1 a, 0274/1 b, 0274/2, 0275/1, 0275/2, 0275/4, 0276, 0277/1 a, 0277/1 b, 0277/2, 0278/1, 0280/13, 0280/4, 0280/6 b, 0280/7, 0280/8, 0280/9, 0281, 0282/2, 0282/4 a, 0282/4 b, 0282/6, 0284/2 a, 0284/2 b, 0284/2 c, 0284/2 d, 0284/2 f, 0284/2 g, 0284/2 h, 0284/2 j, 0284/2 k, 0284/2 l, 0285, 0286/2, 0289/3 a, 0289/3 b, 0289/4 a, 0289/4 b, 0290, 0291 a, 0291 b, 0291 c, 0291 d, 0291 f, 0291 g, 0291 k, 0291 l, 0291 m, 0291 n, 0292, 0295 a, 0295 b, 0295 c, 0296 a, 0296 b, 0296</p>

c, 0296 d, 0296 f, 0296 g, 0296 h, 0296 j, 0296 k, 0296 l, 0296 m, 0296 n, 0297, 0298 a, 0298 b, 0298 c, 0298 d, 0298 f, 0298 g, 0298 h, 0298 k, 0299, 0300, 0301 a, 0301 b, 0301 c, 0301 d, 0301 f, 0301 h, 0301 j, 0303 d, 0303 f, 0303 g, 0303 h, 0303 k, 0303 l, 0304, 0307 a, 0307 b, 0307 c, 0308 a, 0308 b, 0308 c, 0308 d, 0308 f, 0308 g, 0308 h, 0308 j, 0308 k, 0308 l, 0308 m, 0309 b, 0310 a, 0310 g, 0310 h, 0310 j, 0311,

Sárbogárd: 01002 a, 01002 b, 01002 c, 01006, 01007, 0110/11 a, 0110/11 b, 0110/11 c, 0110/11 d, 0110/11 f, 0110/11 g, 0110/11 j, 0110/11 k, 0110/2, 0110/3, 0110/5, 0110/7, 0110/8, 01111, 01112 a, 01112 b, 01112 c, 01112 d, 01112 f, 01112 g, 01112 h, 01114/1 a, 01114/1 b, 01114/1 c, 01114/1 d, 01114/2, 01123, 01124/1, 01124/2, 01125, 01126/1, 01131 f, 01133/1, 01136, 01137/1, 01137/2, 01138/1, 01138/2, 01140, 01141, 01142/1, 01142/2, 01142/3, 01142/4, 01165/2, 01165/3 a, 01165/3 b, 01165/3 c, 01165/3 d, 01165/4 b, 01165/4 c, 01167, 01168, 01169/1, 01170, 01172/1, 01172/5, 01173, 01174/2 b, 01174/2 c, 01174/5 b, 01175/2, 01176 a, 01176 c, 01179, 01181 a, 01181 b, 01181 h, 01182, 01183, 01186, 01187/1, 01187/5, 01187/6 a, 01187/6 c, 01190 b, 01190 d, 01190 f, 01192, 0949, 0973 d, 0973 g, 0973 h, 0973 j, 0973 l, 0973 m, 0975, 0976, 0978, 0979, 0982 a, 0982 b, 0982 c, 0982 f, 0983 a, 0983 b, 0984, 0985/1 a, 0985/1 b, 0985/1 c, 0985/1 d, 0985/2 a, 0985/2 b, 0991, Sáregres: 0136, 0137 a, 0137 b, 0137 h, 0137 j, 0139 a, 0139 b, 0139 g, 0155/1, 0164, 0165, 0172/2 a, 0172/2 b, 0173, 0176, 0177, 0178, 0179,

Sárkeresztúr: 0260/63 a, 0260/63 b, 0260/63 c, 0260/63 d, 0269/18, 0273/24, 0273/29, 0291/12 b, 0291/13 k, 0291/13 l, 0291/13 p, 0291/14, 0292/1, 0293, 0294/10 a, 0294/12, 0294/13 a, 0294/13 c, 0294/14, 0294/15 a, 0294/15 b, 0294/16, 0294/17 a, 0294/17 b, 0294/17 d, 0294/18, 0294/19, 0294/25, 0294/28, 0294/29, 0294/30 c, 0294/30 d, 0294/30 f, 0294/30 g, 0294/9, 0298, 0301, 0302 b, 0302 c, 0303/2, 0303/4, 0303/6 c, 0303/6 d, 0303/8 a, 0310, 0313/4, 0313/5 a, 0323/2 a, 0323/2 b, 0323/2 d, 0323/2 f, 0324, 0325, 0326/1, 0326/2, 0326/3 a, 0326/3 b, 0326/3 c, 0326/3 d, 0326/3 f, 0326/4 a, 0326/4 b, 0326/4 c, 0328 g, 0328 j, 0328 k, 0337, 0338 a, 0338 b, 0338 c, 0338 d, 0338 f, 0341/1, 0341/2 a, 0342, 0343/10, 0343/6 a, 0343/6 d, 0343/6 f, 0343/6 g, 0346, 0347, 0349 a, 0349 c, Sárszentágota: 0197/2, 0232/13 a, 0232/13 f, 0232/13 g, 0232/13 h, 0232/13 j, 0232/13 m, 0232/13 n, 0232/17, 0232/18 a, 0232/18 b, 0232/18 d, 0232/18 g, 0232/18 h, 0232/18 j, 0232/18 k, 0232/18 l, 0232/18 m, 0232/19, 0232/20 a, 0232/20 b, 0232/20 d, 0232/20 f, 0232/20 g, 0232/20 h, 0232/20 j, 0232/20 k, 0232/20 l, 0232/20 m, 0232/20 n, 0232/20 p, 0232/20 r, 0232/20 s, 0232/20 t, 0232/20 v, 0232/20 x, 0232/21, 0232/22 a, 0232/22 b, 0232/22 c, 0232/22 d, 0232/22 f, 0232/24 a, 0232/24 b, 0232/24 d, 0232/24 f, 0232/24 g, 0232/24 h, 0232/24 j, 0232/24 l, 0232/24 m, 0232/24 s, 0232/24 t, 0232/26 a, 0232/26 b, 0232/26 c, 0232/26 d, 0232/26 f, 0232/30 a, 0232/30 b, 0232/30 c, 0232/30 d, 0232/30 f, 0232/30 g, 0232/30 k, 0232/4, 0232/5 a, 0232/5 b, 0232/5 c, 0232/5 d, 0233, 0234/12, 0234/13, 0234/14, 0234/15, 0234/16, 0234/17, 0234/18, 0234/20 a, 0234/20 c, 0234/21, 0234/22, 0234/25 a, 0234/25 c, 0234/26, 0234/27, 0234/28, 0234/29, 0234/3, 0234/30 a, 0234/30 b, 0234/30 c, 0234/31 a, 0234/31 d, 0234/31 h, 0234/32, 0234/33, 0234/34, 0234/35, 0234/36, 0234/38 a, 0234/5, 0234/7, 0234/9, 0237, 0238, 0239/10, 0239/11, 0239/12, 0239/13, 0239/14, 0239/18, 0239/19 a, 0239/19 b, 0239/19 d, 0239/19 g, 0239/22, 0239/25, 0239/27, 0239/7 a, 0239/7 b, 0239/7 c, 0239/8, 0239/9,

Tác: 0194 b, 0195, 0196, 0197, 0198, 0201 b, 0201 c, 0202, 0203 b, 0203 c, 0203 d, 0203 f, 0203 g, 0204, 0205 a, 0205 b, 0205 c, 0205 d, 0207 a, 0207 b, 0207 c, 0208, 0209, 0210 a, 0210 b, 0210 c, 0211, 0212 b, 0212 f, 0212 g, 0212 h, 0212 k, 0212 l, 0213, 0214 a, 0214 b, 0214 c, 0219, 0220 a, 0220 b, 0220 c, 0220 d, 0221 a, 0221 b, 0221 c, 0221 d, 0221 g, 0222, 0223/1, 0223/4, 0223/5 a, 0223/5 b, 0227/5 a, 0227/5 b, 0237/15 a, 0238, 0239, 0240 a, 0240 b, 0242, 0243/1 a, 0244, 0249 a, 0249 b, 0251, 0252, 0253 a, 0253 b, 0254, 0255 a, 0255 b, 0255 c, 0257, 0258, 0260/1, 0260/2, 0260/5 a, 0260/5 b, 0260/5 c, 0260/6 a, 0260/6 b, 0260/8 a, 0260/9 c,

Érintett erdőrészek:

Aba: 17/E, 19/B, 23/A, 23/F, 24/C, 24/CE, 24/D, 24/NY 2, 24/TN, 25/CE, 25/H, 25/NY 1, 25/TN

Cece: 102/A, 102/C

Csősz: 1/ÚT 2, 2/A, 2/CE 3, 2/TI 1, 2/ÚT 1, 2/ÚT 2, 3/VI, 42/CE

Káloz: 30/B, 30/C, 30/D, 30/E, 30/F, 36/C, 36/E, 36/F, 37/A, 37/G, 4/TI 3, 4/ÚT 1, 4/VI 3, 5/B, 5/C, 5/D, 5/E, 5/H, 5/NY, 5/TI 2, 5/TI 4, 5/ÚT, 5/VI, 6/B, 6/TN, 6/TN 1, 7/A, 7/C, 7/D, 7/E, 7/F, 7/G, 7/TI 1, 7/TI 3, 7/TN 1, 7/VI

Sárbogárd: 111/A, 116/A, 21/C, 4/B

Sárkeresztúr: 1/B, 1/D, 1/E, 1/G, 1/TI 1, 1/TI 2, 10/A, 111/A, 12/TN, 2/CE, 2/TI, 22/A, 22/B, 3/A, 3/B, 3/C, 3/CE, 3/D, 3/E, 3/TI 1, 3/TI 2, 3/TI 3, 3/TI 4, 4/E, 4/TI 2, 4/TI 3, 4/VI, 5/A, 5/B, 5/CE 1, 5/E, 5/H, 5/L, 5/TI 2, 5/VI, 6/B, 6/CE, 6/D, 6/F, 6/G, 6/H, 6/I, 6/J, 6/K, 6/L, 6/TI 1, 6/TI 2, 6/TI 3, 6/TI 5, 6/TN 1, 6/ÚT 2, 6/ÚT 3, 6/VI, 7/C, 7/E, 7/TN 1, 7/TN 2, 7/TN 3, 8/A, 8/B, 8/C, 8/D, 8/E, 8/F, 8/TI 1, 8/TI 2, 9/A, 9/C, 9/F, 9/J, 9/L, 9/TI 3

Sárszentágota: 1/A, 1/B, 1/TI 2, 1/TI 4, 1/VI, 10/C, 10/F, 10/TN, 10/VI, 11/D, 11/TI 1, 11/TI 2, 12/B, 12/CE, 13/A, 13/B, 13/C, 13/D, 13/E, 13/TI, 13/ÚT, 14/A, 14/C, 14/D, 14/TI 1, 14/TI 2, 14/TI 3, 14/ÚT, 15/CE, 15/TI, 15/ÚT 1, 16/A, 16/TI 1, 16/TI 2, 16/ÚT, 17/A, 17/C, 17/CE, 17/F, 17/TI, 18/D, 18/TN 1, 18/TN 2, 18/TN 3, 18/VI 1, 19/C, 19/D, 19/TI 1, 19/TI 2, 2/A, 2/B, 2/CE, 2/D, 2/E, 2/F, 2/TI, 20/A, 20/B, 20/TI, 22/TI, 24/B, 25/TI, 25/TN, 25/VI, 26/B, 26/CE, 26/TI, 27/B, 27/TI 2, 28/TI 1, 28/TI 2, 29/TI 2, 3/C, 3/D, 3/G, 3/I, 3/TI, 30/A, 30/TI, 33/TI, 34/B, 34/C, 34/D, 34/TI, 35/A, 35/TI, 37/B, 37/D, 37/TI, 4/A, 4/C, 4/D, 4/F, 4/H, 4/J, 4/TI 1, 4/TI 2, 4/TN 1, 4/TN 2, 4/TN 3, 4/TN 4, 4/TN 5, 4/VI, 5/B, 5/C, 5/CE 1, 5/D, 5/E, 5/F, 5/TI, 5/TN 2, 6/A, 6/B, 6/C, 6/CE, 6/D, 6/E, 6/TI, 60/A, 7/L, 7/M, 7/N, 7/TI, 7/VI, 8/A, 8/B, 8/D, 8/F, 8/H, 8/I, 8/O, 8/P, 8/Q, 8/R, 8/S, 8/T, 8/TI 1, 8/TI 2, 8/TN, 8/ÚT 3, 8/VI, 8/W

Soponya: 1/A, 1/B, 1/CE 2, 1/D, 1/E, 1/G, 1/NY 1, 1/TI 1, 1/ÚT 2, 10/I, 10/J, 11/VI, 12/A, 13/VI, 14/B, 14/VI 1, 14/VI 2, 17/B, 17/D, 17/TI, 17/ÚT, 18/A, 18/B, 19/A, 19/B, 19/C, 19/TI 1, 19/TI 2, 19/VI 1, 19/VI 2, 19/VI 3, 2/A, 2/B, 2/C, 2/CE 1, 2/CE 2, 2/CE 3, 2/TI 1, 2/TI 2, 2/ÚT 1, 2/ÚT 2, 2/VI 1, 2/VI 2, 2/VI 3, 21/C, 21/CE, 21/TI, 21/VI 1, 21/VI 2, 22/A, 22/C, 22/TI 3, 22/ÚT, 22/VI 2, 3/A, 3/C, 3/CE, 3/D, 3/E, 3/F, 3/H, 3/TI 1, 3/TI 2, 3/ÚT, 3/VI, 5/C, 5/CE, 5/D, 5/F, 5/H, 5/I, 5/J, 5/TI 1, 5/TI 2, 5/ÚT, 5/VI, 51/D, 52/A, 53/A, 53/B, 53/D, 53/E, 53/TN, 54/A, 56/A, 56/TN, 6/CE, 6/D, 6/H, 6/J, 6/NY, 6/TI 1, 6/TI 2, 6/VI, 7/B, 8/B, 8/CE 1, 8/CE 2, 8/D, 8/E, 8/NY, 8/TI 1, 8/TI 2, 8/VI 1, 8/VI 2, 9/B, 9/H, 9/M,

Tác: 41/A, 41/TN 3, 42/CE, 48/A, 48

Kezelési egység kódja:	KE4
Kezelési egység megnevezése:	Mocsárrétek és üde rétek
Terület nagysága:	2 419,98 ha
Érintett hrsz.-ok:	<p>Aba: 011, 0114 a, 0114 b, 0115, 0122/1 a, 0122/1 b, 0122/1 c, 0122/1 d, 0123, 0124 a, 0124 b, 0124 c, 0125, 0126 a, 0126 b, 0126 c, 0126 d, 0128, 0129, 0130, 0132/3 a, 0132/4 a, 0132/4 b, 0132/4 d, 0132/5 a, 0132/5 b, 0140/1, 0140/2, 0140/3, 0142 a, 0142 b, 0142 c, 0142 d, 0142 f, 0143/2, 0144, 0145/1, 0145/4 a, 0145/4 c, 0145/4 d, 0145/4 g, 0145/4 h, 0145/5 a, 0145/5 f, 0146/1 a, 0146/1 d, 0146/1 f, 0146/1 g, 0146/1 h, 0146/1 j, 0146/1 k, 0146/3, 0146/4, 0149, 015/1, 015/2, 0153 b, 0153 d, 0153 f, 0153 g, 0153 j, 0153 k, 0157/4 a, 0157/4 b, 0157/5, 0157/6, 0157/7, 016, 017/10 a, 017/10 b, 017/10 c, 017/3, 017/5 a, 017/5 b, 017/6 b, 017/7 a, 017/7 b, 017/7 c, 017/7 d, 017/8, 017/9, 018/1, 020, 022/1, 022/2, 022/3, 022/4, 022/5, 022/6, 023, 024/1 a, 024/1 b, 024/1 c, 024/1 f, 024/1 g, 036, 038/2, 038/3, 038/4, 04/2 a, 04/2 b, 04/2 c, 04/2 d, 04/2 f, 04/6, 04/7, 070 a, 070 b,</p> <p>Cece: 012/3, 017/1 a, 017/1 b, 017/10 b, 017/4, 017/5 a, 017/5 b, 017/5 c, 017/6, 017/7 a, 017/7 c, 017/8, 020/6, 020/7, 03/4 b, 033/9 a, 033/9 b, 033/9 c, 04, 044 a, 048 a, 05/1 a, 05/1 b, 05/2 a, 05/2 b, 05/3, 050 a, 06, 07 a, 07 b, 08,</p> <p>Csösz: 065/1, 065/7, 065/8 a, 065/8 b, 071, 072/1, 072/2, 073, 074/1, 074/2, 074/3, 075, 076/1, 076/2, 076/3, 076/4, 077, 078/1, 078/2, 078/3, 078/4, 078/5, 078/6, 078/7 a, 078/7 b, 078/8 a, 079/2, 081/1 b, 081/2 a, 081/2 c, 081/2 f, 081/2 g, 081/2 h, 081/4, 082, 083, 084/1, 084/2, 084/3, 084/4, 085 a, 085 b, 085 c, 086 a, 086 b, 087, 089, 090, 091 a, 091 b, 091 c, 092, 093,</p> <p>Káloz: 0114, 0115/1 a, 0115/1 b, 0115/2 a, 0115/2 b, 0115/3 a, 0115/3 b, 0115/4 a, 0115/4 b, 0115/5 a, 0115/5 b, 0115/6 a, 0115/6 b, 0115/6 c, 0115/7 a, 0115/7 b, 0115/7 c, 0115/7 d, 0115/7 f, 0115/7 g, 0115/7 h, 0115/7 j, 0115/7 k, 0115/7 l, 0115/7 m, 0115/8, 0115/9, 014 a, 014 b, 014 c, 014 d, 015, 016/1 a, 016/1 b, 016/4, 016/7 a, 016/7 b, 030 b, 030 f, 030 l, 030 m, 034, 041, 042/3 a, 042/3 b, 042/4 a, 042/4 b, 042/5, 043, 044/1, 044/10 a, 044/10 b, 044/10 c, 044/2, 044/3, 044/5, 044/6 a, 044/6 b, 044/6 c, 044/7, 044/8 a, 044/8 b, 044/9 a, 044/9 b, 044/9 c, 045/1, 045/2, 046/1 a, 046/1 b, 046/1 c, 046/1 d, 046/2, 046/3, 047, 048/1, 048/2, 048/3 a, 048/3 b, 048/3 c, 048/3 d, 049/1, 049/3, 049/4, 050/1 a, 050/1 b, 050/1 c, 050/1 d, 050/1 f, 050/2 a, 050/2 d, 051/1, 051/2, 051/3, 052, 053/1 a, 053/1 b, 053/1 c, 053/2, 053/4 a, 053/4 b, 053/5, 053/6, 053/7, 053/8 a, 053/8 b, 053/8 c, 054, 055, 057 a, 057 b, 058, 059/10, 059/11, 059/12, 059/13, 059/14, 059/15, 059/16, 059/17, 059/18, 059/19, 059/20, 059/21, 059/22, 059/23, 059/24, 059/25, 059/26, 059/27, 059/28, 059/29, 059/30, 059/31, 059/32, 059/33, 059/34, 059/35, 059/36, 059/37, 059/38, 059/39, 059/4, 059/40, 059/41, 059/42, 059/43, 059/44, 059/45, 059/46, 059/47, 059/48, 059/49, 059/5 a, 059/5 b, 059/50 a, 059/50 b, 059/50 c, 059/51, 059/52 a, 059/52 b, 059/52 c, 059/52 d, 059/52 f, 059/52 g, 059/52 h, 059/52 j, 059/53, 059/6, 059/7, 059/8, 059/9, 060, 061/1 a, 061/1 b, 061/10 a, 061/10 b, 061/11 a, 061/11 b, 061/12 a, 061/12 b, 061/12 c, 061/12 d, 061/14 a, 061/14 b, 061/14 c, 061/14 d, 061/15 a, 061/15 b, 061/15 c, 061/2 a, 061/2 b, 061/3 a, 061/3 b, 061/4 a, 061/4 b, 061/5 a, 061/5 b, 061/6 a, 061/6 b, 061/7 a, 061/7 b, 061/9, 062/1, 062/2, 063 a, 063 b, 063 c, 064, 065/1, 065/2 a, 065/2 b, 065/2 c, 065/2 f, 065/2 g, 065/2 h, 081/1, 081/2, 082 a, 082 b, 082 c, 082 d, 083, 084/1, 084/2 a, 084/2 b, 085, 086, 087/2 a, 087/2 b, 087/3 a, 087/3 b, 087/4 a, 087/4 b, 087/4 c, 087/5 a, 087/5 b, 087/5 c, 088, 089/1 a, 089/1 b, 089/1 c, 089/1 d, 089/2, 090, 091/1 a, 091/1 b, 091/1 d, 091/1 f, 091/2, 092, 093/3, 093/4 a, 093/4 c, 093/4 d, 093/4 f, 093/4 h, 094 a, 094 b, 094 c, 094 d, 094 g, 095, 096, 097, 099 a, 099 f, 099 m, 099 n,</p> <p>Pusztægres: 0178 a, 0178 b, 0178 c, 0178 d, 0178 f, 0178 g, 0178 h, 0178 j, 0179, 0180, 0181, 0182, 0183, 0185 a, 0185 b, 0186, 0187, 0188, 0189, 0197, 0198, 0199, 0200, 0201/1, 0201/6, 0201/7 a, 0201/7 b, 0201/7 f, 0201/8, 0202, 0204, 0236/1, 0267, 0269/2 c, 0279/1, 0279/3,</p> <p>Soponya: 0200/4, 0201/1 a, 0201/1 b, 0201/3, 0201/4 a, 0202 b, 0211/2, 0221 b, 0221 c, 0221 m, 0224, 0225, 0226, 0227 a, 0228/2, 0229/1 a, 0229/1 g, 0229/2, 0232 m, 0234, 0235 a, 0235 b, 0237/11, 0243/1, 0244 a, 0244 b, 0253, 0254, 0256/11, 0256/13 a, 0256/13 b, 0256/13 f, 0256/3 a, 0256/3 b,</p>

0256/3 c, 0256/3 d, 0256/3 g, 0256/4, 0256/5 a, 0256/5 b, 0256/5 c, 0256/7, 0256/8, 0256/9, 0257, 0258, 0259/2 a, 0259/2 g, 0262, 0265 a, 0265 l, 0265 p, 0267 h, 0267 j, 0270 a, 0270 b, 0270 c, 0270 d, 0270 f, 0271 c, 0271 d, 0271 f, 0271 g, 0271 h, 0272, 0273/2 a, 0273/2 b, 0273/2 c, 0273/2 f, 0273/2 g, 0273/2 j, 0273/2 k, 0274/1 a, 0274/1 b, 0274/2, 0275/1, 0275/2, 0275/3, 0275/4, 0276, 0277/1 a, 0277/1 b, 0277/1 d, 0277/2, 0278/1, 0278/2, 0279, 0280/11, 0280/12, 0280/13, 0280/4, 0280/5, 0280/6 a, 0280/6 b, 0280/7, 0280/8, 0280/9, 0281, 0282/10, 0282/11, 0282/13, 0282/14, 0282/15, 0282/16, 0282/17, 0282/18, 0282/19, 0282/2, 0282/20, 0282/21, 0282/22, 0282/23, 0282/4 a, 0282/4 b, 0282/6, 0282/9, 0284/1, 0284/2 a, 0284/2 b, 0284/2 c, 0284/2 d, 0284/2 f, 0284/2 g, 0284/2 h, 0284/2 j, 0284/2 k, 0284/2 l, 0285, 0286/1, 0286/2, 0287, 0288, 0289/1, 0289/3 a, 0289/3 b, 0289/4 a, 0289/4 b, 0290, 0291 a, 0291 b, 0291 c, 0291 d, 0291 f, 0291 g, 0291 h, 0291 j, 0291 k, 0291 l, 0291 m, 0292, 0293/2 a, 0293/2 b, 0293/2 c, 0294/2, 0295 a, 0295 b, 0295 c, 0296 a, 0296 b, 0296 d, 0296 f, 0296 j, 0296 m, 0296 n, 0298 a, 0298 b, 0298 c, 0298 d, 0298 f, 0298 g, 0298 h, 0298 k, 0299, 0300, 0301 a, 0301 b, 0301 c, 0301 f, 0301 h, 0301 j, 0302, 0303 a, 0303 c, 0303 d, 0303 g, 0303 h, 0303 j, 0303 k, 0303 l, 0304, 0307 c, 0308 a, 0308 b, 0308 d, 0308 f, 0308 g, 0308 h, 0308 j, 0308 k, 0308 l, 0308 m, 0309 a, 0309 b, 0310 a, 0310 b, 0310 c, 0310 d, 0310 f, 0310 g, 0310 h, 0310 j, 0311,

Sárbogárd: 01002 a, 01002 b, 01002 c, 01006, 01007, 0110/11 a, 0110/11 b, 0110/11 c, 0110/11 d, 0110/2, 0110/3, 0110/7, 0110/8, 01111, 01112 c, 01112 f, 01114/1 a, 01114/1 b, 01114/1 c, 01114/2, 01124/1, 01124/2, 01125, 01126/1, 01126/2, 01126/3, 01127/1, 01130, 01131 f, 01133/1, 01133/2 a, 01133/2 b, 01133/2 c, 01136, 01137/1, 01137/2, 01138/2, 01138/3, 01139 c, 01140, 01141, 01142/1, 01142/2, 01142/3, 01142/4, 01165/3 a, 01165/3 b, 01165/3 c, 01165/3 d, 01165/4 c, 01167, 01168, 01169/1, 01170, 01172/1, 01172/5, 01173, 01174/2 b, 01174/3, 01174/4 a, 01174/4 b, 01174/5 a, 01174/5 b, 01176 a, 01176 b, 01176 c, 01177, 01178/1 b, 01179, 01181 a, 01181 b, 01182, 01183, 01184/1, 01184/4 a, 01184/4 b, 01184/4 d, 01185, 01186, 01187/1, 01187/2 a, 01187/2 b, 01187/5, 01187/6 a, 01187/6 b, 01187/6 c, 01190 b, 01190 d, 01190 f, 01191, 0949, 0975, 0976, 0978, 0982 f, 0983 a, 0984, 0985/1 a, 0985/1 b, 0985/1 c, 0985/1 d, 0985/2 a,

Sáregres: 0136, 0137 f, 0137 g, 0137 h, 0137 j, 0164, 0165, 0166, 0167, 0168, 0169, 0170, 0171, 0172/2 a, 0172/2 b, 0173, 0176, 0177, 0178, 0179,

Sárkeresztúr: 0260/63 a, 0260/63 b, 0260/63 c, 0260/63 d, 0269/11, 0269/12, 0269/16 a, 0269/18, 0269/19, 0273/24, 0273/25, 0273/26, 0273/27, 0273/28, 0273/29, 0281/2, 0291/13 j, 0291/13 k, 0291/13 l, 0291/13 m, 0291/13 p, 0291/14, 0292/1, 0292/2, 0292/3, 0293, 0294/10 a, 0294/10 b, 0294/11, 0294/12, 0294/13 a, 0294/13 b, 0294/13 c, 0294/14, 0294/15 a, 0294/15 b, 0294/15 c, 0294/16, 0294/17 a, 0294/17 b, 0294/17 c, 0294/17 d, 0294/18, 0294/19, 0294/25, 0294/26 a, 0294/26 b, 0294/26 c, 0294/27, 0294/28, 0294/29, 0294/30 a, 0294/30 b, 0294/30 d, 0294/6, 0294/7, 0294/9, 0295/1, 0295/2 a, 0295/2 b, 0295/2 c, 0295/3, 0296/1, 0296/16, 0297, 0298, 0299, 0300 a, 0300 b, 0300 c, 0300 d, 0300 f, 0300 k, 0300 l, 0301, 0302 a, 0302 b, 0302 c, 0302 d, 0303/1, 0303/10, 0303/11, 0303/2, 0303/4, 0303/6 a, 0303/6 b, 0303/6 c, 0303/6 d, 0303/6 f, 0303/6 g, 0303/6 h, 0303/7, 0303/8 a, 0303/8 b, 0303/8 c, 0303/9, 0304/1, 0304/2, 0304/3, 0304/4, 0304/5, 0304/6 a, 0304/6 b, 0307, 0308/1 a, 0308/1 b, 0308/2 a, 0308/2 b, 0309, 0310, 0311, 0313/4, 0313/5 a, 0315/1, 0315/2 b, 0318, 0319/2, 0319/3 a, 0319/3 b, 0319/3 c, 0319/3 d, 0319/3 f, 0321/1 a, 0321/2 a, 0321/2 b, 0321/2 c, 0321/2 d, 0321/2 f, 0321/2 g, 0321/3, 0321/4, 0323/2 a, 0323/2 b, 0323/2 d, 0323/2 f, 0324, 0326/1, 0326/2, 0326/3 a, 0326/3 c, 0326/3 d, 0326/3 f, 0326/4 a, 0326/4 b, 0326/4 c, 0328 g, 0328 j, 0328 k, 0337, 0338 a, 0338 b, 0338 c, 0338 d, 0340, 0341/1, 0341/2 a, 0341/2 b, 0342, 0343/10, 0343/11, 0343/12, 0343/13, 0343/14, 0343/2, 0343/3 a, 0343/3 c, 0343/6 a, 0343/6 b, 0343/6 c, 0343/6 d, 0343/6 f, 0343/6 g, 0343/7, 0343/9 a, 0343/9 b, 0345, 0346, 0347, 0348 a, 0348 b, 0349 a, 0349 c, 0358, 0365/1 a, 0365/1 b, 0365/2,

Sárszentágota: 0197/2, 0232/13 a, 0232/13 b, 0232/13 f, 0232/13 g, 0232/13 h, 0232/13 j, 0232/13 k, 0232/13 m, 0232/13 n, 0232/17, 0232/18 a, 0232/18 b, 0232/18 g, 0232/18 h, 0232/18 j, 0232/18 k, 0232/18 l, 0232/18 m, 0232/19, 0232/20 a, 0232/20 b, 0232/20 c, 0232/20 d, 0232/20 f, 0232/20 g, 0232/20 h, 0232/20 j, 0232/20 k, 0232/20 n, 0232/20 p, 0232/20 r, 0232/20 s, 0232/20 t, 0232/20 v, 0232/21, 0232/22 a, 0232/22 b, 0232/22 c, 0232/22 d, 0232/24 a, 0232/24 b, 0232/24 c, 0232/24 d,

0232/24 f, 0232/24 g, 0232/24 h, 0232/24 j, 0232/24 k, 0232/24 l, 0232/24 m, 0232/24 s, 0232/24 t, 0232/25, 0232/26 a, 0232/26 b, 0232/26 c, 0232/26 d, 0232/26 f, 0232/30 a, 0232/30 b, 0232/30 c, 0232/30 d, 0232/30 f, 0232/30 g, 0232/30 h, 0232/30 j, 0232/30 k, 0232/4, 0232/5 a, 0232/5 b, 0232/5 c, 0232/5 d, 0232/6, 0232/7, 0232/8, 0233, 0234/12, 0234/13, 0234/14, 0234/15, 0234/16, 0234/17, 0234/18, 0234/19, 0234/20 a, 0234/20 b, 0234/20 c, 0234/21, 0234/22, 0234/23, 0234/25 a, 0234/25 b, 0234/25 c, 0234/26, 0234/27, 0234/28, 0234/29, 0234/3, 0234/30 a, 0234/30 b, 0234/30 c, 0234/31 a, 0234/31 b, 0234/31 c, 0234/31 d, 0234/31 f, 0234/31 g, 0234/31 h, 0234/31 k, 0234/32, 0234/33, 0234/34, 0234/35, 0234/36, 0234/37, 0234/38 a, 0234/38 b, 0234/4, 0234/5, 0234/7, 0234/9, 0236, 0237, 0238, 0239/10, 0239/11, 0239/12, 0239/19 b, 0239/19 g, 0239/19 h, 0239/22, 0239/23, 0239/24, 0239/25, 0239/26, 0239/27, 0239/5, 0239/7 a, 0239/7 b, 0239/7 c, 0239/8, 0239/9, 0241, 0242, 0243/2, 0243/3, 0243/4,

Tác: 0194 a, 0194 b, 0195, 0196, 0197, 0198, 0201 b, 0201 c, 0202, 0203 b, 0203 c, 0203 d, 0203 f, 0203 g, 0204, 0205 a, 0205 b, 0205 c, 0205 d, 0207 a, 0207 b, 0207 c, 0208, 0209, 0210 a, 0210 b, 0211, 0212 a, 0212 b, 0212 f, 0212 g, 0212 h, 0214 a, 0214 b, 0214 c, 0219, 0220 b, 0220 c, 0220 d, 0221 a, 0221 b, 0221 c, 0221 d, 0221 g, 0222, 0223/1, 0223/4, 0223/5 a, 0223/5 b, 0225, 0227/5 a, 0227/5 b, 0237/14 a, 0237/14 b, 0237/15 a, 0237/15 b, 0238, 0239, 0240 a, 0240 b, 0241, 0242, 0243/1 a, 0243/10 a, 0243/11 a, 0243/12 a, 0243/13 a, 0243/14 a, 0243/15 a, 0243/15 b, 0243/15 c, 0243/19, 0243/2 a, 0243/20 a, 0243/20 b, 0243/21, 0243/22, 0243/23, 0243/24, 0243/25 a, 0243/26 a, 0243/27 a, 0243/28 a, 0243/3 a, 0243/4 a, 0243/6 a, 0243/7 a, 0243/8 a, 0243/9 a, 0244, 0249 a, 0249 b, 0250, 0251, 0252, 0253 a, 0253 b, 0254, 0255 a, 0255 b, 0255 c, 0257, 0258, 0259, 0260/1, 0260/2, 0260/5 a, 0260/5 b, 0260/6 a, 0260/6 b, 0260/8 a, 0260/9 c,

Érintett erdőrészek:

Aba: 16/A, 16/TN, 17/D, 17/E, 23/A, 24/C, 24/CE, 24/D, 24/NY 1, 24/NY 2, 24/TN, 25/CE, 25/H, 25/NY 1, 25/TN, 91/D, 91/TN

Cece: 101/B, 102/A, 102/B, 102/C

Csösz: 2/A, 2/TI 1

Káloz: 30/B, 30/C, 30/D, 30/E, 30/F, 36/C, 36/E, 37/A, 37/G, 37/H, 4/TI 4, 4/ÚT 1, 4/VI 3, 5/B, 5/E, 5/NY, 5/TI 1, 5/TI 3, 5/TI 4, 5/VI, 6/C, 6/TN, 6/TN 1, 7/A, 7/C, 7/G, 7/TI 1, 7/TN 1, 7/VI

Sárbogárd: 111/A, 112/C, 116/A, 21/C

Sárkeresztúr: 1/B, 1/D, 1/G, 1/TI 1, 10/A, 10/B, 10/C, 11/A, 111/A, 112/A, 12/TN, 13/A, 13/TN, 2/CE, 2/TI, 22/A, 22/B, 3/A, 3/C, 3/D, 3/E, 3/TI, 3/TI 1, 3/TI 2, 3/TI 4, 4/C, 4/E, 4/TI 2, 4/TN 1, 4/VI, 5/B, 5/CE 1, 5/TI 2, 5/VI, 6/B, 6/CE, 6/I, 6/J, 6/K, 6/L, 6/M, 6/N, 6/S, 6/TI 1, 6/TI 2, 6/TI 3, 6/TI 5, 6/TN 1, 6/TN 2, 6/TN 3, 7/C, 7/E, 7/TN 1, 7/TN 2, 7/TN 3, 8/A, 8/B, 8/C, 8/D, 8/E, 8/F, 8/H, 8/TI 1, 8/TI 2, 8/TI 3, 8/TN, 9/A, 9/B, 9/C, 9/D, 9/F, 9/J, 9/K, 9/L, 9/TI 1, 9/TI 3, 9/TN 1, 9/TN 2

Sárszentágota: 1/A, 1/B, 1/C, 1/TI 1, 1/TI 2, 1/TI 4, 1/TI 5, 1/VI, 10/B, 10/C, 10/F, 10/TN, 10/VI, 11/TI 1, 11/TI 2, 12/A, 13/B, 13/C, 13/D, 13/E, 13/TI, 13/ÚT, 14/A, 14/C, 14/D, 14/TI 1, 15/C, 15/CE, 15/TI, 15/ÚT 1, 15/ÚT 2, 16/A, 16/B, 16/TI 1, 16/TI 2, 17/A, 17/C, 17/CE, 17/E, 17/F, 17/TI, 18/CE, 18/D, 18/N, 18/TI, 18/TN 1, 18/TN 2, 18/TN 3, 18/VI 1, 18/VI 2, 19/TI 2, 2/A, 2/B, 2/C, 2/CE, 2/D, 2/E, 2/F, 2/NY, 2/TI, 20/A, 20/B, 20/TI, 20/ÚT 1, 22/A, 22/B, 22/TI, 23/A, 23/B, 23/CE, 23/TI 1, 23/TI 2, 24/A, 24/B, 25/CE, 25/TI, 25/TN, 25/VI, 26/B, 26/CE, 26/TI, 27/B, 27/TI 2, 28/A, 28/TI 1, 28/TI 2, 29/A, 29/TI 1, 29/TI 2, 3/A, 3/C, 3/D, 3/G, 3/H, 3/I, 3/L, 3/M, 3/TI, 3/TN, 30/A, 30/C, 30/TI, 31/NY, 31/TI 2, 31/ÚT 2, 33/TI, 34/B, 34/TI, 34/ÚT, 35/A, 35/TI, 35/ÚT, 37/B, 37/D, 37/TI, 37/TN, 4/A, 4/B, 4/C, 4/CE, 4/D, 4/F, 4/G, 4/H, 4/J, 4/M, 4/TI 1, 4/TI 2, 4/TN 1, 4/TN 2, 4/TN 3, 4/TN 4, 4/TN 5, 4/VI, 5/B, 5/C, 5/CE 1, 5/CE 2, 5/D, 5/E, 5/F, 5/NY 1, 5/NY 2, 5/TN 1, 5/TN 2, 6/A, 6/B, 6/C, 6/CE, 6/D, 6/E, 6/TI, 6/TN, 60/A, 7/L, 7/M, 7/N, 7/TI, 8/B, 8/C, 8/D, 8/F, 8/H, 8/NY, 8/O, 8/P, 8/Q, 8/R, 8/S, 8/T, 8/TI 1, 8/TI 2, 8/ÚT 1, 8/ÚT 3, 8/VI, 8/W

Soponya: 1/B, 1/D, 1/E, 1/NY 1, 1/TI 1, 12/A, 12/TI 3, 17/D, 17/TI, 18/B, 19/B, 19/C, 19/VI 3, 2/A, 2/CE 1, 2/TI 1, 2/TI 2, 2/ÚT 2, 2/VI 1, 2/VI 2, 2/VI 3, 21/CE, 3/CE, 3/H, 3/VI, 5/I, 5/J, 5/TI 1, 51/D, 53/B, 53/TN, 54/A, 6/CE, 6/D, 6/H, 6/NY, 6/TI 1, 6/TI 2, 6/VI, 8/TI 1
Tác: 41/A, 41/TN 1, 41/TN 3, 48/A, 48/B

Kezelési egység kódja:	KE5
Kezelési egység megnevezése:	Száraz gyepek
Terület nagysága:	1 046,68 ha
Érintett hrsz.-ok:	<p>Aba: 011, 0114 a, 0114 b, 0115, 0122/1 a, 0122/1 b, 0122/1 c, 0122/1 d, 0123, 0124 a, 0125, 0126 a, 0126 b, 0126 c, 0126 d, 0128, 0130, 0132/3 a, 0132/4 b, 0132/4 c, 0132/5 a, 0132/5 b, 0141, 0142 a, 0142 b, 0142 c, 0142 d, 0142 f, 0144, 0145/4 g, 0145/5 a, 0146/1 a, 0146/1 f, 0146/1 g, 0146/1 h, 0149, 015/1, 015/2, 0153 b, 0153 d, 0153 f, 0153 j, 0153 k, 0153 m, 0155 b, 0157/10, 0157/11, 0157/12, 0157/13, 0157/14, 0157/15, 0157/16, 0157/17, 0157/4 a, 0157/4 b, 0157/7, 0157/8, 0157/9, 016, 017/10 a, 017/10 b, 017/10 c, 017/5 a, 017/5 b, 017/7 a, 017/7 b, 017/7 c, 017/7 d, 017/8, 017/9, 018/1, 020, 022/1, 022/2, 022/3, 022/4, 022/5, 022/6, 023, 024/1 a, 024/1 f, 036, 037, 038/2, 038/3, 038/4, 04/2 a, 04/2 d, 04/2 f, 04/6, 04/7, 070 a, 070 b,</p> <p>Cece: 016, 017/1 a, 017/1 b, 017/10 a, 017/10 b, 017/11, 017/4, 017/5 a, 017/5 b, 017/5 c, 017/6, 017/7 a, 017/7 b, 017/7 c, 017/8, 017/9 a, 017/9 b, 017/9 c, 020/2, 020/3, 020/4, 020/5, 020/6, 020/7, 03/4 b, 033/9 a, 033/9 b, 033/9 c, 039, 04, 040, 041/1 a, 041/1 b, 041/1 c, 041/1 d, 041/3 a, 041/3 b, 042, 044 a, 044 b, 044 c, 044 d, 045, 046 a, 046 b, 047, 048 a, 048 b, 05/1 a, 05/1 b, 05/2 a, 05/2 b, 05/3, 050 a, 050 b, 052, 053, 054, 055 a, 055 b, 055 c, 055 d, 056, 06, 07 a, 07 b, 08,</p> <p>Csősz: 065/1, 065/7, 071, 072/1, 072/2, 073, 074/1, 074/2, 074/3, 077, 078/1, 078/2, 078/3, 078/4, 078/5, 078/6, 078/7 a, 078/7 b, 078/8 a, 079/2, 081/2 c, 081/2 h, 081/4, 082, 083, 084/2, 084/3, 084/4, 085 a, 085 b, 085 c, 086 a, 086 b, 086 c, 087, 088 a, 088 b, 089, 090, 091 a, 091 b, 091 c, 092, 093, Káloz, 0115/4 a, 0115/5 a, 0115/6 a, 0115/7 f, 0115/8, 0115/9, 014 a, 014 b, 014 d, 053/4 b, 059/26, 059/46, 059/47, 059/48, 060, 061/10 b, 061/11 b, 061/12 b, 061/14 b, 061/2 a, 061/4 a, 061/5 a, 061/6 a, 061/7 a, 082 a, 082 c, 082 d, 083, 093/4 a, 093/4 d, 093/4 f, 097, 099 a, 099 b, 099 f,</p> <p>Pusztægres: 0178 a, 0178 g, 0178 h, 0178 j, 0179, 0180, 0181, 0185 a, 0185 b, 0186, 0188, 0197, 0198, 0199, 0200, 0201/6, 0201/7 a, 0201/7 b, 0201/7 c, 0201/7 f, 0201/8, 0202, 0203, 0204, 0206, 0218 c, 0223, 0226 c, 0236/1, 0236/2, 0251, 0265/1,</p> <p>Soponya: 0200/4, 0201/1 a, 0201/3, 0201/4 a, 0243/1, 0244 a, 0244 b, 0254, 0256/10, 0256/11, 0256/13 a, 0256/13 b, 0256/13 c, 0256/13 f, 0256/3 f, 0256/3 g, 0256/4, 0256/5 b, 0256/5 c, 0256/6, 0256/7, 0256/8, 0256/9, 0257, 0258, 0259/2 a, 0264/3, 0265 a, 0267 h, 0267 j, 0271 c, 0271 d, 0271 f, 0273/2 a, 0273/2 g, 0274/2, 0275/1, 0275/4, 0276, 0277/1 a, 0277/1 d, 0278/1, 0279, 0280/11, 0280/4, 0280/6 b, 0282/10, 0282/2, 0282/23, 0282/6, 0282/9, 0284/2 a, 0284/2 b, 0284/2 f, 0289/3 a, 0289/4 a, 0290, 0291 g, 0291 h, 0291 l, 0294/2, 0295 a, 0298 f, 0310 a, 0310 b, 0310 f, 0311,</p> <p>Sárbogárd: 01001/2, 01002 a, 01002 b, 01006, 01007, 0110/11 a, 0110/11 b, 0110/11 c, 0110/11 d, 0110/11 f, 0110/11 j, 0110/11 k, 0110/2, 0110/3, 0110/5, 0110/7, 0110/8, 01112 c, 01114/1 c, 01124/1, 01125, 01131 f, 01136, 01142/3, 01165/4 c, 01167, 01168, 01173, 01174/2 b, 01174/2 c, 01174/3, 01176 b, 01178/1 b, 01179, 01181 a, 01181 b, 01181 h, 01183, 01184/4 d, 0153, 0949, 0976, 0978, 0979, 0982 f, 0984, 0985/1 a, 0985/1 c, 0985/1 d, 0985/2 a, 0985/2 b, 0991,</p> <p>Sáregres, 0136, 0137 a, 0137 b, 0137 f, 0137 h, 0139 a, 0139 b, 0139 g, 0155/1, 0172/2 a, 0172/2 b, 0178, 0179,</p> <p>Sárkeresztúr: 0260/63 a, 0260/63 b, 0260/63 c, 0260/63 d, 0269/11, 0269/12, 0269/16 a, 0269/18, 0269/19, 0273/24, 0273/25, 0273/28, 0281/2, 0291/12 b, 0291/13 p, 0293, 0294/10 a, 0294/10 b, 0294/11, 0294/12, 0294/15 a, 0294/15 b, 0294/16, 0294/17 a, 0294/18, 0294/19, 0294/25, 0294/27, 0294/28, 0294/29, 0294/30 a, 0294/30 b, 0294/30 c, 0294/30 d, 0294/30 f, 0294/9, 0295/1, 0295/2 a, 0295/2 b, 0295/2 c, 0295/3, 0296/1, 0296/10, 0296/15, 0296/16, 0296/9, 0297, 0298, 0299, 0300 a, 0300 b, 0300 c, 0300 d, 0300 f, 0300 k, 0300 l, 0301, 0302 a, 0302 b, 0302 d, 0303/1, 0303/11, 0303/2, 0303/6 d, 0303/6 f, 0303/6 g, 0303/7, 0303/8 c, 0303/9, 0304/6 a, 0304/6 b, 0307, 0308/1 a, 0308/1 b, 0308/1 c, 0308/2 b, 0309, 0310, 0311, 0313/1, 0313/5 a, 0315/1, 0315/2 a, 0315/2 b, 0315/2 c, 0316, 0317, 0318, 0319/2, 0319/3 a, 0319/3 b, 0319/3 c, 0319/3 d, 0319/3 f, 0319/5, 0321/1 a, 0321/2</p>

b, 0321/2 c, 0321/2 d, 0321/2 f, 0321/2 g, 0321/4, 0326/3 f, 0340, 0341/1, 0341/2 a, 0341/2 b, 0342, 0343/11, 0343/12, 0343/13, 0343/14, 0343/15, 0343/2, 0343/6 a, 0343/6 b, 0343/6 c, 0343/6 d, 0343/6 f, 0343/6 g, 0343/7, 0345, 0346, 0347, 0348 a, 0348 b, 0349 a, 0349 c, 0358, 0365/1 a, 0365/1 b, Sárszentágota: 0197/2, 0232/20 j, 0232/24 a, 0232/24 h, 0232/25, 0232/26 b, 0232/26 c, 0232/26 d, 0232/26 f, 0232/30 b, 0232/30 d, 0232/5 b, 0232/5 c, 0232/5 d, 0234/3, 0234/35, Tác, 0194 a, 0194 b, 0195, 0196, 0197, 0198, 0201 b, 0201 c, 0202, 0203 a, 0203 b, 0203 c, 0203 d, 0203 f, 0203 g, 0204, 0205 a, 0205 b, 0205 c, 0205 d, 0207 a, 0207 b, 0207 c, 0208, 0209, 0210 a, 0212 a, 0212 b, 0212 f, 0212 l, 0219, 0220 b, 0220 d, 0221 a, 0221 c, 0222, 0223/1, 0223/4, 0223/5 a, 0225, 0227/5 a, 0237/14 a, 0237/14 b, 0237/15 a, 0237/15 b, 0238, 0239, 0240 a, 0241, 0242, 0243/10 a, 0243/11 a, 0243/12 a, 0243/13 a, 0243/14 a, 0243/19, 0243/22, 0243/23, 0243/24, 0243/25 a, 0243/26 a, 0243/4 a, 0243/6 a, 0243/7 a, 0243/8 a, 0243/9 a, 0244, 0249 a, 0249 b, 0250, 0251, 0255 a, 0255 c, 0260/2, 0260/9 c,

Érintett erdőrészek:

Aba: 19/B, 23/A, 23/B, 23/D, 23/E, 23/F, 25/CE, 25/TN

Cece: 101/B, 102/A, 102/C

Csősz: 2/TI 1

Káloz: 37/A, 7/A, 7/TI 1

Sárkeresztúr: 11/A, 12/TN, 13/TN, 22/A, 22/B, 7/TN 3, 9/A, 9/B, 9/D, 9/TI 1, 9/TI 3, 9/TN 1, 9/TN 2

Sárszentágota: 1/TI 2, 17/F, 20/TI, 20/ÚT 1, 24/A, 30/TI, 34/A, 34/TI, 34/ÚT, 35/A, 35/TI, 4/VI, 7/TI, 8/NY, 8/TI 1, 8/ÚT 1, 8/VI

Soponya: 2/TI 1, 5/E, 5/TI 1, 53/TN, 54/A, 9/G

Tác: 41/A, 41/NY 1, 41/TN 1, 48/B

Kezelési egység kódja:	KE6
Kezelési egység megnevezése:	Őshonos fafajú erdők
Terület nagysága:	792,86 ha
Érintett hrsz.-ok:	<p>Aba: 0132/3 a, 0132/4 b, 0132/4 c, 0132/4 d, 0140/2, 0140/3, 0144, 0146/1 a, 0146/3, 0146/4, 0153 b, 0153 f, 0153 h, 0153 m, Cece, 03/4 b, 04, 05/1 a, 05/2 a, 05/3, 07 a, 07 b, Csösz, 071, 072/2, Káloz: 016/2, 016/4, 016/5, 016/7 a, 018 a, 018 b, 030 b, 030 f, 030 g, 030 l, 030 m, 034, 046/1 c, 050/1 a, 050/1 b, 050/1 c, 050/1 d, 050/1 f, 051/1, 053/1 a, 053/1 b, 053/4 b, 053/5, 053/8 a, 054, 065/1, 065/2 b, 094 b, 094 d, 094 g, 094 j, 098, 099 a, 099 b, 099 f, 099 g, 099 k, 099 m, Pusztægres: 0178 c, 0178 d, 0178 f, 0178 g, Soponya: 0201/1 a, 0211/2, 0221 m, 0225, 0226, 0227 a, 0227 c, 0228/1, 0228/2, 0229/1 a, 0229/1 g, 0229/2, 0230 a, 0230 c, 0230 d, 0230 f, 0231, 0234, 0235 a, 0235 b, 0237/15 a, 0237/15 b, 0244 a, 0244 b, 0253, 0256/12, 0256/13 b, 0256/13 d, 0256/13 f, 0256/3 f, 0256/5 a, 0256/5 b, 0256/5 c, 0258, 0259/2 a, 0259/2 g, 0259/2 l, 0264/3, 0265 a, 0265 b, 0265 c, 0265 d, 0265 f, 0265 h, 0265 l, 0265 m, 0265 n, 0265 p, 0265 r, 0266, 0267 a, 0267 b, 0267 c, 0267 d, 0267 f, 0267 g, 0267 h, 0267 j, 0267 l, 0268, 0269, 0270 a, 0270 b, 0270 c, 0270 d, 0270 f, 0270 g, 0271 a, 0271 c, 0271 f, 0272, 0273/2 a, 0273/2 b, 0273/2 c, 0273/2 d, 0273/2 f, 0273/2 g, 0273/2 h, 0273/2 j, 0273/2 k, 0273/3, 0273/4, 0274/1 b, 0274/2, 0275/1, 0275/2, 0276, 0277/1 a, 0278/1, 0291 d, 0295 a, 0296 a, 0296 b, 0296 c, 0296 f, 0296 h, 0296 j, 0296 l, 0296 m, 0297, 0298 a, 0298 c, 0298 d, 0298 g, 0298 h, 0298 k, 0300, 0301 a, 0301 b, 0301 c, 0301 f, 0301 g, 0301 h, 0301 j, 0302, 0303 a, 0303 b, 0303 c, 0303 d, 0303 f, 0303 g, 0303 h, 0303 j, 0303 k, 0303 l, 0304, 0307 a, 0307 c, 0308 a, 0308 b, 0308 c, 0308 d, 0310 a, Sárbogárd, 01133/1, 01133/2 a, 01133/2 b, 01133/2 c, 01169/1, 01170, 01171, 01172/1, 01190 d, 01190 f, Sárkeresztúr: 0292/1, 0292/3, 0294/10 a, 0294/10 b, 0294/12, 0294/13 a, 0294/13 c, 0294/14, 0294/15 a, 0294/15 b, 0294/16, 0294/17 a, 0294/17 b, 0294/23, 0294/24, 0294/25, 0294/26 a, 0294/26 b, 0294/26 c, 0294/27, 0294/30 f, 0294/30 g, 0294/6, 0294/7, 0294/9, 0296/16, 0298, 0300 f, 0301, 0302 a, 0303/1, 0303/2, 0303/4, 0303/6 c, 0303/6 d, 0303/6 g, 0303/6 h, 0303/7, 0303/8 a, 0303/8 b, 0303/8 c, 0304/6 b, 0323/1, 0323/2 a, 0323/2 b, 0323/2 d, 0323/2 f, 0324, 0325, 0326/1, 0326/2, 0326/3 a, 0326/3 b, 0326/3 c, 0326/3 d, 0326/3 f, 0326/4 a, 0326/4 b, 0326/4 c, 0328 g, 0328 j, 0337, 0338 a, 0338 b, 0338 c, 0338 d, 0338 f, Sárszentágota: 0197/2, 0232/13 a, 0232/13 b, 0232/13 c, 0232/13 f, 0232/13 g, 0232/13 h, 0232/13 j, 0232/13 k, 0232/13 l, 0232/13 m, 0232/13 n, 0232/14, 0232/15, 0232/17, 0232/18 a, 0232/18 b, 0232/18 d, 0232/18 g, 0232/18 h, 0232/18 j, 0232/18 k, 0232/18 l, 0232/18 m, 0232/19, 0232/20 a, 0232/20 b, 0232/20 c, 0232/20 f, 0232/20 g, 0232/20 h, 0232/20 j, 0232/20 k, 0232/20 l, 0232/20 m, 0232/20 n, 0232/20 p, 0232/20 r, 0232/20 s, 0232/20 t, 0232/20 v, 0232/20 x, 0232/20 y, 0232/21, 0232/22 a, 0232/22 b, 0232/22 c, 0232/22 d, 0232/22 f, 0232/23, 0232/24 a, 0232/24 b, 0232/24 c, 0232/24 d, 0232/24 f, 0232/24 g, 0232/24 j, 0232/24 k, 0232/24 l, 0232/24 m, 0232/24 n, 0232/24 r, 0232/24 s, 0232/24 t, 0232/25, 0232/26 a, 0232/26 b, 0232/26 c, 0232/26 d, 0232/26 f, 0232/30 a, 0232/30 b, 0232/30 d, 0232/30 f, 0232/30 j, 0232/4, 0232/5 a, 0232/5 b, 0232/5 c, 0232/5 d, 0232/7, 0232/8, 0233, 0234/12, 0234/13, 0234/14, 0234/15, 0234/16, 0234/17, 0234/18, 0234/20 a, 0234/20 b, 0234/20 c, 0234/21, 0234/22, 0234/23, 0234/24, 0234/25 a, 0234/25 b, 0234/26, 0234/27, 0234/3, 0234/30 a, 0234/30 b, 0234/30 c, 0234/31 a, 0234/31 b, 0234/31 d, 0234/31 f, 0234/31 g, 0234/31 h, 0234/31 j, 0234/31 k, 0234/32, 0234/33, 0234/34, 0234/35, 0234/36, 0234/37, 0234/38 a, 0234/38 b, 0234/4, 0234/5, 0234/6, 0234/7, 0234/9, 0236, 0237, 0238, 0239/27, 0239/7 a, 0239/7 b, 0239/7 c, 0239/8, Tác: 0255 a, 0255 c, 0257, 0260/1, 0260/2, 0260/5 a, 0260/5 b, 0260/5 c, 0260/6 a, 0260/6 b,</p>
Érintett erdőrészek:	<p>Aba: 16/A, 17/E, 19/B, 23/A, 23/B, 23/C, 23/E, 23/F</p>

Cece: 102/A, 102/C

Csösz: 2/A

Káloz: 3/A, 3/E, 3/F, 3/H, 3/TI 2, 3/TI 3, 30/C, 30/D, 30/E, 30/F, 36/A, 36/B, 36/C, 36/F, 37/G, 4/A, 4/I, 4/ÚT 1, 4/ÚT 3, 5/A, 5/B, 5/C, 5/D, 5/E, 5/F, 5/NY, 5/TI, 5/TI 1, 5/TI 2, 5/TI 3, 5/TI 4, 5/ÚT, 5/VI, 6/A, 6/B, 6/C, 6/TN, 6/TN 1, 7/A, 7/C, 7/D, 7/E, 7/F, 7/G, 7/H, 7/TI 1, 7/TI 3, 7/TN 1, Sárbogárd, 112/C, 116/A, 21/C

Sárkeresztúr: 1/C, 1/D, 1/E, 1/TI 1, 1/TI 2, 10/A, 10/B, 10/C, 111/A, 112/A, 18/A, 2/A, 2/CE, 2/E, 2/F, 3/A, 3/B, 3/C, 3/D, 3/E, 3/TI 1, 3/TI 4, 4/A, 4/C, 4/E, 4/TI 2, 4/TI 3, 4/VI, 5/CE 1, 5/D, 5/E, 5/L, 5/TI 2, 5/VI, 6/B, 6/C, 6/CE, 6/D, 6/E, 6/F, 6/G, 6/H, 6/I, 6/J, 6/K, 6/L, 6/M, 6/N, 6/S, 6/T, 6/TI 1, 6/TI 2, 6/TI 3, 6/TI 5, 6/TN 1, 6/TN 2, 6/TN 3, 6/ÚT 2, 6/ÚT 3, 6/VI, 7/C, 7/E, 7/TN 1, 7/TN 2, 7/TN 3, 8/A, 8/B, 8/C, 8/D, 8/E, 8/F, 8/H, 8/TI 1, 8/TI 2, 8/TI 3, 8/TN, 9/A, 9/B, 9/C, 9/D, 9/F, 9/J, 9/K, 9/L, 9/TI 1, 9/TI 3, 9/TI 5, 9/TN 1

Sárszentágota: 1/A, 1/B, 1/C, 1/TI 1, 1/TI 2, 1/TI 3, 1/TI 4, 1/TI 5, 1/VI, 10/A, 10/B, 10/C, 10/D, 10/F, 10/TN, 10/VI, 11/A, 11/B, 11/C, 11/D, 11/E, 11/TI 1, 11/TI 2, 12/A, 12/B, 12/CE, 12/D, 12/E, 12/F, 12/G, 12/H, 12/NY, 12/ÚT, 13/A, 13/B, 13/C, 13/D, 13/E, 13/TI, 13/ÚT, 14/A, 14/C, 14/D, 14/TI 1, 14/TI 2, 14/TI 3, 14/TI 4, 14/ÚT, 15/A, 15/C, 15/CE, 15/TI, 15/ÚT 2, 16/A, 16/B, 16/C, 16/D, 16/TI 1, 16/TI 2, 16/ÚT, 17/A, 17/B, 17/C, 17/CE, 17/D, 17/E, 17/F, 17/G, 17/NY, 18/CE, 18/D, 18/E, 18/F, 18/TI, 18/TN 1, 18/TN 2, 18/TN 3, 18/VI 1, 18/VI 2, 19/C, 19/D, 19/TI 1, 19/TI 2, 19/ÚT, 2/A, 2/B, 2/C, 2/CE, 2/D, 2/E, 2/F, 2/NY, 2/TI, 20/A, 20/B, 20/ÚT 1, 20/ÚT 2, 21/A, 21/B, 21/C, 21/D, 21/E, 21/ÚT, 22/A, 22/B, 22/C, 22/TI, 23/A, 23/B, 23/CE, 23/NY, 23/TI 1, 23/TI 2, 24/A, 24/B, 24/NY, 25/TI, 26/CE, 26/TI, 27/B, 27/NY, 27/TI 1, 27/TI 2, 27/VI, 28/A, 28/NY, 28/TI 1, 28/TI 2, 29/A, 29/B, 29/TI 1, 29/TI 2, 3/A, 3/C, 3/D, 3/G, 3/H, 3/I, 3/K, 3/L, 3/M, 3/TI, 3/TN, 30/B, 30/C, 31/ÚT 2, 34/A, 34/C, 34/D, 34/TI, 34/ÚT, 35/A, 35/TI, 35/ÚT, 36/B, 36/ÚT, 37/B, 37/D, 37/TI, 37/TN, 4/A, 4/B, 4/C, 4/CE, 4/D, 4/F, 4/G, 4/H, 4/J, 4/M, 4/TI 1, 4/TI 2, 4/TN 1, 4/TN 2, 4/TN 3, 4/TN 4, 4/TN 5, 4/VI, 5/B, 5/C, 5/CE 1, 5/CE 2, 5/D, 5/E, 5/F, 5/NY 1, 5/NY 2, 5/TI, 5/TN 1, 5/TN 2, 6/A, 6/B, 6/C, 6/CE, 6/D, 6/E, 6/TI, 6/TN, 60/A, 62/A, 7/A, 7/B, 7/C, 7/D, 7/E, 7/F, 7/G, 7/H, 7/I, 7/J, 7/K, 7/L, 7/M, 7/N, 7/NY, 7/P, 7/S, 7/T, 7/TI, 7/U, 7/ÚT, 8/A, 8/B, 8/C, 8/D, 8/F, 8/I, 8/J, 8/K, 8/L, 8/M, 8/NY, 8/O, 8/P, 8/Q, 8/R, 8/S, 8/T, 8/TI 1, 8/TI 2, 8/TN, 8/ÚT 1, 8/ÚT 2, 8/ÚT 3, 8/VI, 8/W, 8/X, 9/A, 9/B, 9/C, 9/D, 9/ÚT

Soponya: 1/A, 1/B, 1/CE 1, 1/D, 1/E, 1/F, 1/G, 1/H, 1/I, 1/NY 1, 1/NY 2, 1/TI 1, 1/TI 2, 1/ÚT 1, 1/ÚT 2, 10/A, 10/B, 10/J, 11/A, 11/B, 11/G, 11/H, 11/VI, 12/A, 13/C, 14/B, 14/C, 14/VI 1, 14/VI 2, 17/B, 17/D, 17/TI, 17/ÚT, 18/A, 19/A, 19/B, 19/C, 19/TI 1, 19/TI 2, 19/VI 1, 19/VI 2, 19/VI 3, 2/A, 2/B, 2/C, 2/CE 1, 2/CE 2, 2/TI 1, 2/TI 2, 2/ÚT 1, 2/ÚT 2, 2/VI 2, 2/VI 3, 3/A, 3/B, 3/C, 3/CE, 3/D, 3/E, 3/F, 3/H, 3/I, 3/TI 1, 3/TI 2, 3/ÚT, 3/VI, 5/A, 5/B, 5/C, 5/CE, 5/D, 5/E, 5/F, 5/H, 5/I, 5/J, 5/TI 1, 5/TI 2, 5/ÚT, 5/VI, 51/D, 52/A, 53/A, 53/B, 53/D, 53/E, 54/A, 56/A, 56/TN, 6/CE, 6/D, 6/H, 6/J, 6/K, 6/NY, 6/TI 1, 6/TI 2, 6/VI, 8/B, 8/CE 1, 8/CE 2, 8/D, 8/E, 8/NY, 8/TI 1, 8/TI 2, 8/VI 2, 9/A, 9/B, 9/C, 9/CE, 9/D, 9/E, 9/F, 9/G, 9/H, 9/I, 9/J, 9/K, 9/M, 9/N, 9/NY, 9/ÚT

Tác: 48/A, 48/B

Kezelési egység kódja:	KE7
Kezelési egység megnevezése:	Idegenhonos fafajú erdők
Terület nagysága:	352,13 ha
Érintett hrsz.-ok:	<p>Aba: 0114 a, 0114 b, 0114 c, 0124 a, 0124 b, 0124 c, 0125, 0126 a, 0142 a, 0142 f, 0143/1, 0143/2, 0144, 0145/1, 0145/4 b, 0145/4 c, 0145/4 d, 0149, 0153 b, 0153 f, 0153 g, 0153 h, 0153 j, 0153 k, 0153 m, 0157/5, 0157/6, 024/1 a, 024/1 c, 070 a, 070 b,</p> <p>Cece: 012/3, 017/10 b, 017/4, 017/5 a, 017/5 b, 017/6, 017/7 a, 017/7 b, 017/7 c, 017/8, 03/4 b, 04, 05/1 a, 08,</p> <p>Káloz: 016/1 a, 016/1 b, 016/2, 016/4, 016/5, 016/6, 016/7 a, 016/7 b, 018 a, 018 b, 030 b, 030 g, 030 l, 030 m, 034, 046/1 b, 046/1 c, 050/1 d, 051/1, 053/1 a, 053/8 a, 054, 059/28, 059/29, 059/31, 059/32, 059/33, 059/34, 059/36, 059/38, 059/39, 059/40, 059/41, 059/42, 059/43, 059/44, 059/48, 059/49, 059/50 a, 059/50 b, 059/51, 059/52 c, 059/52 j, 059/53, 081/1, 087/4 c, 087/5 c, 090, 093/3, 093/4 a, 093/4 c, 093/4 d, 093/4 f, 094 d, 094 g, 094 j, 095, 096, 097, 098, 099 a, 099 b, 099 f, 099 k, 099 m, 099 n,</p> <p>Soponya: 0221 b, 0221 c, 0222, 0223, 0224, 0225, 0226, 0227 a, 0228/2, 0229/1 a, 0230 a, 0230 d, 0234, 0244 a, 0244 b, 0252, 0253, 0254, 0256/12, 0256/13 a, 0256/13 b, 0256/13 c, 0256/13 d, 0256/5 c, 0256/6, 0256/8, 0257, 0258, 0259/2 l, 0265 a, 0265 b, 0265 f, 0265 h, 0265 j, 0265 k, 0265 l, 0265 m, 0265 n, 0265 p, 0265 r, 0266, 0267 a, 0267 b, 0267 c, 0267 f, 0267 g, 0267 h, 0267 j, 0268, 0269, 0270 a, 0270 c, 0270 g, 0271 c, 0271 d, 0271 f, 0272, 0273/2 a, 0273/2 c, 0273/2 f, 0273/2 g, 0273/2 h, 0273/2 k, 0273/3, 0273/4, 0274/2, 0275/1, 0275/2, 0276, 0277/1 a, 0279, 0280/13, 0295 a, 0295 b, 0296 a, 0296 b, 0296 f, 0296 j, 0296 m, 0296 n, 0298 b, 0298 k, 0299, 0300, 0301 a, 0301 b, 0301 c, 0301 d, 0301 f, 0301 h, 0301 j, 0303 d, 0303 g, 0303 l, 0304, 0310 a,</p> <p>Sárbogárd: 01111, 01112 c, 01112 d, 01112 f, 01112 h, 0982 d, 0982 f,</p> <p>Sárkeresztúr: 0260/63 b, 0260/63 d, 0273/24, 0294/10 a, 0294/11, 0294/14, 0294/15 a, 0294/17 a, 0294/17 b, 0294/6, 0294/7, 0294/9, 0325, 0326/1, 0326/2, 0326/3 a, 0326/3 b, 0326/3 c, 0326/3 d, 0326/3 f, 0326/4 c, 0328 g, 0328 j, 0328 k, 0337, 0338 a, 0338 b, 0338 d, 0338 f, 0343/6 a, 0343/6 d, 0347, 0348 a, 0349 a,</p> <p>Sárszentágota: 0197/2, 0232/13 m, 0232/13 n, 0232/14, 0232/17, 0232/18 a, 0232/18 b, 0232/18 d, 0232/18 h, 0232/18 j, 0232/18 k, 0232/18 l, 0232/18 m, 0232/19, 0232/20 a, 0232/20 b, 0232/20 f, 0232/20 g, 0232/20 h, 0232/20 k, 0232/20 l, 0232/20 p, 0232/20 r, 0232/20 s, 0232/20 t, 0232/22 d, 0232/23, 0232/24 a, 0232/24 f, 0232/24 h, 0232/24 j, 0232/24 m, 0232/24 t, 0232/25, 0232/26 a, 0232/26 b, 0232/26 d, 0232/26 f, 0232/30 a, 0232/30 b, 0232/30 c, 0232/30 f, 0232/30 k, 0232/4, 0232/5 a, 0232/5 c, 0233, 0234/17, 0234/18, 0234/19, 0234/20 a, 0234/22, 0234/23, 0234/24, 0234/25 a, 0234/25 b, 0234/25 c, 0234/26, 0234/27, 0234/28, 0234/3, 0234/30 b, 0234/30 c, 0234/31 a, 0234/31 b, 0234/31 c, 0234/31 d, 0234/31 g, 0234/31 j, 0234/32, 0234/6, 0234/7, 0234/9, Tác, 0203 b, 0203 c, 0207 c, 0208, 0209, 0210 a, 0223/1, 0223/5 a, 0227/5 a,</p>
Érintett erdőrészek:	<p>Aba: 17/C, 17/D, 17/TN, 23/A, 23/B, 23/C, 23/D, 23/E, 23/F, 24/C, 24/CE, 24/D, 24/NY 1, 24/NY 2, 24/TN, 25/CE, 25/H, 25/NY 1, 25/TN, 91/D, 91/TN</p> <p>Cece: 101/B, 102/B, 102/C</p> <p>Csősz: 1/ÚT 2</p> <p>Káloz: 111/A, 3/A, 3/CE, 3/CE 2, 3/E, 3/H, 3/NY, 3/TI 1, 3/TI 2, 3/TI 3, 30/B, 30/C, 30/F, 36/A, 36/B, 36/C, 36/E, 36/F, 36/NY, 37/A, 37/H, 4/A, 4/B, 4/I, 4/ÚT 3, 5/A, 5/C, 5/E, 5/ÚT, 5/VI, 6/B, 6/TN 1, 7/A, 7/D, 7/E, 7/F, 7/G, 7/H, 7/TI 1, 7/TN 1, 7/VI</p> <p>Sárbogárd: 111/A, 4/B</p>

Kezelési egység kódja: KE7
Kezelési egység megnevezése: Idegenhonos fafajú erdők
<p>Sárkeresztúr: 1/A, 1/B, 1/C, 1/D, 1/E, 1/F, 1/G, 1/NY, 1/TI 1, 1/TI 2, 10/B, 10/C, 12/TN, 13/A, 13/TN, 18/A, 2/A, 2/CE, 2/E, 2/F, 2/J, 2/NY, 2/TI, 22/A, 22/B, 3/A, 3/B, 3/C, 3/CE, 3/D, 3/E, 3/TI 1, 3/TI 2, 3/TI 3, 3/TI 4, 4/A, 4/C, 4/TI 2, 4/VI, 5/A, 5/B, 5/CE 1, 5/CE 2, 5/TI 2, 5/VI, 6/B, 6/D, 6/E, 6/G, 6/TI 5, 6/TN 1, 6/ÚT 2, 7/C, 7/E, 7/TN 1, 7/TN 2, 8/E, 8/TN, 9/J, 9/K, 9/L, 9/TN 1, 9/TN 2</p> <p>Sárszentágota: 1/TI 2, 10/A, 10/C, 10/D, 10/F, 10/TN, 10/VI, 11/A, 11/B, 11/C, 11/D, 11/E, 11/TI 1, 11/TI 2, 12/A, 12/B, 12/CE, 12/D, 12/E, 12/F, 12/H, 12/NY, 12/ÚT, 13/A, 13/D, 13/E, 13/TI, 13/ÚT, 14/A, 14/C, 14/D, 14/TI 1, 14/TI 2, 14/ÚT, 15/A, 15/C, 15/CE, 15/TI, 15/ÚT 1, 15/ÚT 2, 16/B, 17/A, 17/B, 17/C, 17/CE, 17/D, 17/E, 17/F, 17/G, 17/NY, 17/TI, 18/D, 18/E, 18/F, 18/N, 18/TI, 18/TN 1, 18/TN 2, 19/D, 19/TI 2, 19/ÚT, 2/B, 2/C, 2/CE, 2/E, 20/A, 20/B, 20/TI, 20/ÚT 1, 20/ÚT 2, 21/A, 21/B, 21/C, 21/D, 21/E, 23/A, 23/CE, 25/A, 25/CE, 25/TI, 25/TN, 26/B, 26/CE, 26/TI, 27/B, 29/B, 29/TI 2, 3/A, 3/C, 3/D, 3/G, 3/H, 3/I, 3/K, 3/L, 3/M, 3/TI, 3/TN, 30/A, 30/B, 30/C, 30/TI, 31/NY, 31/ÚT 2, 34/A, 34/B, 34/C, 34/D, 34/TI, 34/ÚT, 36/B, 37/B, 37/D, 37/TI, 4/C, 4/CE, 4/TI 2, 5/CE 1, 5/CE 2, 5/E, 5/TN 2, 6/A, 6/C, 6/CE, 6/D, 6/E, 6/TI, 62/A, 7/A, 7/E, 7/F, 7/G, 7/H, 7/I, 7/J, 7/K, 7/L, 7/M, 7/N, 7/P, 7/T, 7/TI, 7/U, 7/VI, 8/A, 8/D, 8/F, 8/H, 8/I, 8/J, 8/K, 8/L, 8/O, 8/P, 8/R, 8/S, 8/T, 8/TI 1, 8/TN, 8/ÚT 1, 8/ÚT 2, 8/ÚT 3, 8/W, 8/X, 9/A, 9/B, 9/C, 9/D</p> <p>Soponya: 1/A, 1/B, 1/CE 2, 1/D, 1/E, 1/F, 1/G, 1/H, 1/NY 1, 1/TI 1, 1/ÚT 2, 10/I, 18/A, 18/B, 18/ÉP, 19/A, 19/B, 19/C, 19/VI 2, 2/TI 2, 2/ÚT 2, 2/VI 1, 3/A, 3/B, 3/C, 3/CE, 3/D, 3/E, 3/F, 3/H, 3/I, 3/TI 1, 3/ÚT, 3/VI, 4/A, 5/A, 5/B, 5/C, 5/CE, 5/D, 5/E, 5/I, 5/J, 5/TI 1, 5/ÚT, 52/A, 53/A, 53/D, 53/E, 53/F, 53/G, 53/TN, 54/A, 6/CE, 6/D, 6/H, 6/J, 6/K, 6/NY, 6/TI 1, 6/TI 2, 8/CE 1, 8/CE 2, 8/D, 8/E, 8/VI 1, 8/VI 2, 9/A, 9/D, 9/E, 9/F, 9/G, 9/H, 9/I, 9/J, 9/K, 9/NY</p> <p>Tác: 41/A, 41/TN 3</p>

Kezelési egység kódja:	KE8
Kezelési egység megnevezése:	Szántóterületek
Terület nagysága:	783,70 ha
Érintett hrsz.-ok:	<p>Aba: 011, 0114 a, 0114 b, 0115, 0122/1 a, 0122/1 b, 0122/1 c, 0123, 0125, 0126 a, 0126 b, 0126 c, 0126 d, 0130, 0132/3 a, 0132/4 b, 0132/4 c, 0132/4 d, 0132/5 a, 0132/5 b, 0140/3, 0142 a, 0142 c, 0142 d, 0144, 0146/1 a, 0146/1 d, 0146/1 f, 0146/4, 0149, 015/1, 0153 b, 0153 d, 0153 f, 0153 g, 0153 j, 0153 k, 0153 m, 0155 b, 0157/10, 0157/11, 0157/12, 0157/13, 0157/14, 0157/15, 0157/16, 0157/17, 0157/4 a, 0157/4 b, 0157/5, 0157/6, 0157/7, 0157/8, 0157/9, 017/10 c, 017/5 a, 017/5 b, 017/6 b, 020, 022/1, 024/1 a, 036, 038/2, 038/3, 038/4, 04/2 a, 04/6, 04/7, 070 a, 070 b,</p> <p>Cece: 016, 017/1 a, 017/1 b, 017/7 b, 020/2, 033/9 a, 033/9 b, 033/9 c, 039, 041/1 b, 041/1 d,</p> <p>Csősz: 065/1, 065/7, 065/8 a, 065/8 b, 072/1, 073, 074/1, 074/2, 074/3, 076/2, 077, 078/1, 078/2, 078/3, 078/4, 078/5, 078/6, 078/7 a, 078/7 b, 078/8 a, 079/2, 081/1 b, 081/2 a, 081/2 c, 081/2 f, 081/2 g, 081/2 h, 081/4, 082, 083, 084/1, 084/2, 084/3, 084/4, 085 a, 085 c,</p> <p>Káloz: 034, 042/3 b, 042/5, 043, 044/1, 044/10 a, 044/10 b, 044/2, 044/3, 044/5, 044/6 a, 044/6 b, 044/8 a, 044/8 b, 044/9 a, 044/9 b, 044/9 c, 045/1, 051/3, 052, 053/4 a, 053/4 b, 053/5, 053/6, 053/7, 053/8 a, 053/8 b, 055, 057 a, 058, 059/33, 059/4, 059/40, 059/49, 059/50 a, 059/50 b, 059/51, 059/52 c, 059/52 f, 059/52 g, 059/52 h, 059/52 j, 059/53, 061/1 a, 081/2, 082 a, 082 b, 083, 086, 087/2 a, 087/2 b, 087/3 b, 087/4 b, 087/4 c, 087/5 a, 087/5 c, 089/1 a, 089/1 b, 089/1 c, 089/1 d, 089/2, 090, 091/1 a, 091/1 d, 091/2, 092, 093/2, 093/3, 093/4 a, 093/4 c, 093/4 d, 093/4 f,</p> <p>Pusztægres: 0178 a, 0178 j, 0180, 0181, 0183, 0185 a, 0188, 0197, 0200, 0201/6, 0201/7 a, 0201/7 f, 0204, 0267, 0279/1, 0279/2, 0279/3,</p> <p>Soponya: 0237/11, 0237/14, 0256/12, 0256/13 a, 0256/13 d, 0256/13 f, 0256/5 b, 0258, 0259/2 g, 0259/2 l, 0265 a, 0265 b, 0265 c, 0265 l, 0265 n, 0265 p, 0265 r, 0267 b, 0267 c, 0267 d, 0267 f, 0267 g, 0267 h, 0268, 0269, 0270 a, 0270 c, 0271 c, 0271 d, 0271 f, 0271 g, 0271 h, 0273/2 a, 0273/2 f, 0273/2 g, 0273/2 h, 0273/2 j, 0273/3, 0273/4, 0274/1 a, 0274/1 b, 0274/2, 0275/2, 0275/3, 0275/4, 0276, 0277/1 d, 0282/2, 0284/2 a, 0284/2 b, 0284/2 c, 0284/2 d, 0284/2 f, 0284/2 h, 0284/2 j, 0284/2 k, 0284/2 l, 0285, 0286/1, 0287, 0288, 0289/1, 0289/3 a, 0289/3 b, 0289/4 b, 0290, 0291 a, 0291 b, 0291 c, 0291 d, 0291 f, 0291 g, 0291 h, 0291 j, 0291 l, 0291 m, 0292, 0296 b, 0296 f, 0296 n, 0301 h, 0301 j, 0302, 0303 a, 0303 f, 0303 g, 0303 k, 0303 l, 0307 a, 0307 b, 0307 c, 0308 b, 0308 c, 0308 d, 0308 f, 0308 g, 0308 j, 0308 k, 0308 l, 0309 a, 0309 b, 0310 a, 0310 g, 0310 h, 0310 j,</p> <p>Sárbogárd: 01133/1, 01133/2 a, 01133/2 b, 01136, 01165/3 a, 01165/3 c, 01165/3 d, 01165/4 c, 01170, 01171, 01172/1, 01172/5, 01173, 01174/2 b, 01174/2 c, 01174/3, 01174/4 a, 01174/4 b, 01174/5 a, 01174/5 b, 01175/2, 01176 a, 01176 b, 01176 c, 01177, 01178/1 a, 01178/1 b, 01179, 01183, 01184/1, 01184/3 a, 01184/3 b, 01184/3 c, 01184/4 a, 01184/4 b, 01184/4 c, 01184/4 d, 01185, 01186, 01187/1, 01187/2 a, 01187/2 b, 01187/5, 01187/6 a, 01187/6 b, 01187/6 c, 01190 f, 01191, 0153, 0985/1 a, 0985/1 d, 0985/2 a, 0985/2 b,</p> <p>Sáregres: 0179,</p> <p>Sárkeresztúr: 0260/63 a, 0260/63 b, 0260/63 c, 0260/63 d, 0269/11, 0269/12, 0269/16 a, 0269/18, 0269/19, 0273/24, 0273/25, 0273/26, 0273/27, 0273/28, 0273/29, 0281/2, 0291/12 a, 0291/12 b, 0291/13 j, 0291/13 k, 0291/13 l, 0291/13 m, 0291/13 p, 0291/14, 0292/1, 0292/2, 0292/3, 0293, 0294/15 a, 0294/18, 0294/19, 0294/20, 0294/21, 0294/22, 0294/23, 0294/24, 0294/25, 0294/26 a, 0294/26 b, 0294/26 c, 0294/27, 0294/28, 0294/29, 0294/30 b, 0294/9, 0295/1, 0295/2 a, 0295/3, 0296/1, 0296/10, 0296/15, 0296/16, 0297, 0298, 0299, 0300 a, 0300 b, 0300 c, 0300 d, 0300 f, 0300 g, 0300 k, 0300 l, 0301, 0302 a, 0302 b, 0302 c, 0302 d, 0303/2, 0304/1, 0304/4, 0304/5, 0304/6 b, 0307, 0308/1 a, 0308/1 b, 0308/1 c, 0308/2 a, 0308/2 b, 0309, 0310, 0311, 0313/1, 0313/2, 0313/4, 0313/5 a, 0313/5 b, 0314, 0315/1, 0315/2 b, 0315/2 c, 0316, 0317, 0318, 0319/2, 0319/3 a, 0319/3 b, 0319/3 c, 0319/3 d, 0319/3 f, 0319/3 g, 0319/5, 0321/1 a, 0321/1 b, 0321/2 a, 0321/2 b, 0321/2 c,</p>

Kezelési egység kódja: KE8
Kezelési egység megnevezése: Szántóterületek
0321/2 d, 0321/2 f, 0321/2 g, 0321/3, 0321/4, 0323/1, 0323/2 a, 0323/2 b, 0328 g, 0340, 0341/2 a, 0343/10, 0343/11, 0343/12, 0343/13, 0343/14, 0343/15, 0343/3 a, 0343/3 c, 0343/6 a, 0343/8, 0343/9 a, 0343/9 b, 0345, 0358, 0365/1 a, 0365/1 b, Sárszentágota: 0232/13 a, 0232/13 b, 0232/13 j, 0232/13 k, 0232/30 b, 0232/30 d, 0232/30 f, 0232/30 g, 0232/30 h, 0232/30 j, 0234/16, 0234/3, 0234/31 a, 0234/31 k, 0234/4, 0236, 0237, 0238, 0239/11, 0239/12, 0239/13, 0239/14, 0239/15, 0239/16, 0239/17, 0239/18, 0239/19 b, 0239/19 g, 0239/22, 0239/23, 0239/24, 0239/25, 0239/26, 0239/27, 0239/5, 0239/7 a, 0239/7 c, 0242, 0243/2, 0243/3, 0243/4, Tác: 0194 a, 0194 b, 0195, 0197, 0198, 0201 b, 0201 c, 0203 a, 0203 b, 0203 c, 0203 d, 0203 f, 0203 g, 0204, 0205 a, 0205 b, 0205 c, 0205 d, 0207 a, 0209, 0212 a, 0212 b, 0212 c, 0212 d, 0212 f, 0212 g, 0212 h, 0212 l, 0214 a, 0221 a, 0221 b, 0221 c, 0237/14 a, 0237/15 a, 0237/15 b, 0240 a, 0242, 0243/1 a, 0243/10 a, 0243/11 a, 0243/12 a, 0243/13 a, 0243/14 a, 0243/15 c, 0243/2 a, 0243/25 a, 0243/26 a, 0243/28 a, 0243/4 a, 0243/6 a, 0243/7 a, 0243/8 a, 0243/9 a, 0244, 0249 a, 0249 b,
Érintett erdőrészek: Aba: 16/A, 19/B, 23/A, 23/C, 24/D, 25/CE Káloz: 37/A, 37/H Sárbogárd: 112/C, 116/A Sárkeresztúr: 22/A, 22/B, 5/TI 2, 6/F, 6/TI 5, 9/A, 9/B, 9/L, 9/TI 1, 9/TI 3 Sárszentágota: 1/A, 1/C, 1/TI 1, 1/TI 2, 2/TI, 4/TN 5, 8/B, 8/C, 8/F, 8/NY, 8/TI 1, 8/VI Soponya, 1/CE 1, 1/F, 1/H, 1/ÚT 1, 2/ÚT 2, 3/A, 3/B, 3/C, 3/CE, 3/I, 3/TI 1, 5/A, 5/B, 5/C, 5/CE, 5/J, 5/ÚT, 51/D, 52/A, 53/A, 53/D, 53/E, 53/F, 53/G, 53/TN, 6/H, 6/K, 6/NY, 9/A, 9/B, 9/CE, 9/E, 9/F, 9/G, 9/I, 9/K, 9/NY

16. táblázat. A kezelési egységek által elfoglalt területek kimutatása

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Sárvíz völgye (HUDI10005) különleges madárvédelmi területhez tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az irányadó.

A tervezési terület egy része a Rétszilasi halastavak Természetvédelmi terület, illetve a Sárvíz völgye Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület. Ezekre a területeken a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásait, továbbá a 25/1996. (X. 9.) KTM rendeletben és a 26/1997. (VIII. 1.) KTM rendeletben foglalt előírásokat be kell tartani.

A területen megtalálható ex lege szikes tavakra a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik, amely egyben általános, egész Magyarország területén érvényes természetvédelmi előírásokat is tartalmaz.

A terület 99,74 %-a az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezet része, amelyről a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény rendelkezik. (ld. 1.6. fejezet).

Az erdőkre vonatkozóan általánosságban érvényes az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény.

A szántóterületeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései.

A vadgazdálkodásra vonatkozóan a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény, az annak végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004 (V. 4.) FVM rendelet, valamint a 10/2018. (VII. 3.) AM rendelet alkalmazandó.

A csatornák, vízfolyások menetén általánosan alkalmazandó a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésén ek rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet.

A vízfolyások a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság vagyongazdálkodásában vannak.

A tervezési terület 7 %-a erdő, 45,6 %-a gyep (ebből legelő 43,9 % és rét 1,7 %) 40,5 %-a szántó művelési ágba tartozik, a gyümölcsös, kert és szőlő művelési ágba tartozó területek aránya nem éri el az 1 %-ot. Kivett terület 5,6 %, a halastó területe a tervezési terület 1 %-a, nádas terület 0,1 %.

Tulajdonosi szerkezet alapján a tervezési területen található erdők szinte teljes egésze magántulajdonban van. A gyepterületek nagy része szintén magántulajdon, alig 1 %-a vn állami tulajdonban. A tervezési területen található szántók szintén teljes egésze magántulajdon.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket szükséges figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

Az elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírás csoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető, élőhelykezeléssel összefüggő támogatások rövid ismertetése

Erdőterületekre:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére. A támogatás részletes feltételeit a VP5-8.4.1.-15 - Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása című támogatási felhívás tartalmazza.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához (erdőállomány alatti erdősítéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás, tarvágást követő teljes erdőszerkezet-átalakítás, alátelepítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás) normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások felhívás alapján.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból támogatás igényelhető a jogszerű földhasználók és ezek társulásai számára mezőgazdasági és nem mezőgazdasági területeken történő erdő telepítések és ipari célú fás szárú ültetvények telepítése érdekében. A támogatás részletes feltételeit a VP5- 8.1.1-16 - Erdősítés támogatása című támogatási felhívás tartalmazza. Csak magántulajdonú erdőterületekre:

A Natura 2000 területen található erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a [VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések](#) felhívás alapján.

Támogatás igényelhető magán- és önkormányzati tulajdonú erdőterületekre vonatkozóan örökrendő erdőgazdálkodás folytatására, erdőállományok kézimunka igényes ápolása, valamint természetkímélő anyagmozgatásra a [VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések](#) felhívás alapján.

Gyepterületekre:

Gyepterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a [VP4-10.1.1-15 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés](#), valamint a VP4-10.1.1-21 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívás alapján is igényelhető támogatás a horizontális gyepegzálkodási tematikus programcsomagban. A programra pályázni 2015. évben lehetett 5, illetve 6 évre, valamint 2021-ben 3 éves időtartamra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

AKG15 és AKG21 esetében horizontális gyepterület tematikus előírás csoportok mellett a gazdálkodók támogatási kérelmeik összeállításánál - területi lehatárolástól függően - választhattak zonális előírás csoportot is.

A gyepterületekre a VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15), VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18) és a VP-4-11.1.-11.2.-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 21) felhívásokkal támogatás igényelhető mind az ökológiai művelés alá vonás ösztönzésére, mind az ökológiai gazdálkodási mód fenntartására.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Szántóterületekre:

Szántóterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a [VP4-10.1.1-15, illetve VP4-10.1.1-16 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés](#), valamint a VP4-10.1.1-21 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívásai alapján is igényelhető támogatás a horizontális szántó tematikus programcsomagban. A programokra pályázni 2015. és 2016. évben lehetett 5, illetve 6 évre, valamint 2021-ben 3 éves időtartamra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

AKG15 és AKG21 esetében a horizontális szántó tematikus előírás csoportok mellett a gazdálkodók támogatási kérelmeik összeállítása során - területi lehatárolástól függően - választhattak zonális előírás csoportot is.

A szántókra a VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15), VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18) és a VP-4-11.1.-11.2.-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 21) felhívásokkal támogatás igényelhető mind az ökológiai művelés alá vonás ösztönzésére, mind az ökológiai gazdálkodási mód fenntartására.

A VP4-4.4.2.2-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése felhívás keretében támogatás igényelhető a területi vízvisszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása céljára. Szántókon partmenti vízvédelmi pufferzóna kialakítása, fejlesztése és vizes élőhelyek kialakítása egyaránt támogatható.

A VP4-4.4.2.1-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése felhívás célja a területi vízvisszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása, mind az éghajlatváltozással összefüggő problémák minimalizálása, mind a biodiverzitás megőrzésének, mind a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása. Ennek keretében területi vízvisszatartást szolgáló vízi létesítmények kialakítása, fejlesztése, valamint erózió elleni védelmet biztosító létesítmények kialakítása, fejlesztése támogatható.

A VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása felhívás keretében a fásítások, mezővédő erdősávok rendszerének kialakítása, fás legelők területének növelése támogatható. A felhívás keretében szántóföldi kultúrával kombinált agrár-erdészeti rendszer újonnan történő létrehozása, gyepgazdálkodással kombinált fás legelő vagy fás kaszáló újonnan történő létrehozása, mezővédő fásítás létrehozása támogatható.

Elérhető az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás (zöldítés) is. A támogatás célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők nagyobb mértékben járuljanak hozzá a környezeti és természeti erőforrások megőrzéséhez. A támogatás igénybevételeinek részletes feltételeit az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételeinek szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza. A teljesítendő előírások három gyakorlatot fednek le: állandó gyepterületek fenntartása, növénytermesztés diverzifikálása, ökológiai jelentőségű terület (EFA) kijelölése a mezőgazdasági területeken. A támogatási kérelmek benyújtására évente az egységes kérelem (22/2016. (IV. 5.) keretében van lehetőség elektronikus úton.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A tervezés megalapozása során a következő, agrártámogatások szempontjából releváns veszélyeztető tényezők kerültek beazonosításra:

1. Vízihiány (közvetlen emberi beavatkozásokon alapuló és klímaváltozás eredetű)
 1. Intenzív szántóföldi kultúrák jelenléte
 2. Inváziós lágymű és fás szárú növényfajok jelenléte
 3. Gyepes élőhelyek kezelésének elégtelensége (kaszálás kedvezőtlen hatásai, alulhasznosítás, alullegetetés)
 4. Fészkelésre, odúkészítésre alkalmas egyedülálló faegyedek/fasorok hiánya
 5. Erőltetett szántóművelésben tartás az arra alkalmatlan területeken

Az ezen veszélyeztető tényezők együttes kezelésére alkalmas agrártámogatási rendszer kialakítása érdekében a jelenleg ismert támogatási szerkezet több ponton, egymással összefüggésben történő módosítása javasolt. A Közös Agrárpolitika ún. zöld felépítményében az alábbi beavatkozások körében szükségesek módosítások:

Emelt szintű kondicionalitás

Az emelt szintű kondicionalitás számos garanciát teremt a mezőgazdasági tevékenység környezeti kockázatának csökkentése érdekében, melyek között a közösségi jelentőségű fajok és az élőhelyek védelmét segítő előírások is találhatók. A gyepterületek védelme a tervezési területen a vonatkozó jogszabályok alapján a művelési ág váltás engedélyhez kötésével megoldottnak mondható. Mindemellett indokolt lehet az emelt szintű kondicionalitás kiegészítése a gyepek arányának gazdaság szintű megőrzésének követelményével (a jelenlegi országos szint helyett).

Az elmúlt időszak támogatási és földhasználati adatainak vizsgálatával megállapítható, hogy a természetvédelmi szempontból indokolt földhasználat-váltás (szántó-gyep, szántó-vizes élőhely) az önkéntes támogatási formák elérhetősége ellenére nem mozdult előre. A következő támogatási időszak alapkövetelményei között az erőltetett művelésben tartott szántóföldeken a magas értékű és környezeti szempontból kockázatos természetű növénykultúrák (pl. kukorica, napraforgó, repe) körének, vagy a művelés módjának (forgatásos talajművelés) tilalma indokolt lehet.

Agro-ökológiai támogatható területek bevezetése és kiterjesztése

A következő támogatási periódus lehetővé teszi a gazdálkodáshoz kapcsolódó nem termelő területek támogatási jogosultságának megteremtését. Ezzel a fontos lépéssel az érintett gazdálkodók anyagi érdekeltisége megteremthető a jelenlegi területeik határán található, vagy abba beékelődő természetes, természetközeli élőhelyfoltok fenntartásában. Ez különösen a zárvány gyeptelők és a víznyomás alatt álló területrészek esetében hozhat változást és eredményezheti ezen veszélyeztetett élőhelyfoltok hosszútávú fennmaradását.

Az agro-ökológiai támogatható területek kialakítása az erőltetett szántóföldi művelésben tartás megszüntetése tekintetében is jelentős lehet. A földhasználat-váltás során a megszokott szántóföldi növénytermesztési gyakorlat megváltozik, részben teret adva a természetes folyamatoknak. Ennek eredményeképpen az érintett területek ideiglenesen – vagy akár hosszabb távon is – gyomosodhatnak, vízborítás alatt lehetnek vagy egyéb módon olyan változásokon eshetnek keresztül, melynek következtében közvetlen területalapú támogatási formák egyes jogosultsági követelményeinek nem képesek megfelelni. Ez az állapot támogatáscsökkenéssel járhat a gazdálkodó számára, melyet az új típusú támogatható területek bevezetése megszüntethet.

Agro-ökológiai alapprogram előírásai

A KAP Stratégiai Terv támogatási ciklusának egyik legjelentősebb intézkedése az ún. agro-ökológiai alapprogram lehet, mely a gazdálkodók önkéntes környezeti vállalásait éves területalapú kifizetések keretében támogatja. Az előírások kidolgozása során a tervezési terület természetvédelmi célkitűzéseit nagyban szolgálná a szántóföldi művelés intenzitását visszafogó, valamint az időszakos vízborítás megőrzését ösztönző önkéntes vállalások megfelelő súllyal történő megjelenítése. Jelentős hatása lehet a gyepterületek alulhasznosítására az őshonos haszonállatfajtákkal történő legeltetés támogatás ezen a rendszeren keresztül.

Nem termelő beruházások támogatása

A földhasználat-váltás megvalósításában nagy szerepe van azoknak az önkéntes támogatási formáknak, melyek a szántóföldi művelésből kivonandó területeken új, hosszútávon fenntartható földhasználati – pl. természetes és természetközeli gyepek, vizes élőhelyek vagy őshonos fafajú erdők - formák létrehozását segítik. Javasolt a földhasználatváltást segítő támogatási formák:

- gyeptelepítés
- tartós zöldugar/méhlegelő telepítés

- egyedülálló faegyedek és fészkelésre alkalmas fasorok telepítése
- vizes élőhelyek vízkormányzási infrastruktúrájának kialakítása

Natura 2000 mezőgazdasági területek kompenzációs kifizetései

A jelenleg gyepterületekre elérhető kifizetések jövőbeli alkalmazása az általános, a kedvező természeti állapot megőrzését szolgáló előírások pénzügyi kompenzációja szempontjából mindenképpen indokolt. A 28/2017. (X. 25.) számú Alkotmánybírósági határozatban a további művelési ágakra meghatározandó kötelező földhasználati előírások bevezetése és annak ellentételezése legalább a szántó művelési ágú területek esetében indokolt és a tervezési terület természetvédelmi célkitűzéseit is segítheti a jövőben.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatások

A tervezési folyamat során meghatározott kezelési előírások megvalósulásának legfontosabb támogatási eszköze az agrár-környezetgazdálkodási támogatások rendszerében keresendő. A horizontális agrár-környezetgazdálkodási kifizetések biodiverzitás védelme tekintetében releváns választható előírásaival kiegészítve széles körben elérhető a gazdálkodók számára. A Sárvíz völgy Magas Természeti Értékű Terület természetvédelmi célú tematikus előírás csoportjai a madárvédelmi intézkedések hatékony kiegészítői lehetnek. A földhasználatváltás megvalósításának segítése érdekében hosszútávú, akár tíz éven túlmutató kötelezettségvállalási időtartammal jellemezhető tematikus előírás csoportok bevezetése indokolt, mellyel biztosítható az érintettek számára az extenzívebb hasznosítási módokból eredő bevételkiesés kompenzációja.

A 2021-2027 időszakban az elérhető MTÉT tematikus előírás csoportok által támogatható területek az alábbiak szerint alakulnak:

Pályázható MTÉT tematikus előírás csoport (TECS)	támogatható terület (ha)
MTÉT kékvércse-védelmi szántó	2387
MTÉT alföldi madárvédelmi szántó	10924
MTÉT alföldi madárvédelmi gyepek	1092
Támogatható terület összesen:	10924

3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület tekintetében a Kiemelt jelentőségű vizes élőhelyek fejlesztése és bemutatása Fejér megyében című KEHOP pályázat végrehajtása van folyamatban, amelynek célja a Fejér megyei vizes élőhelyek vízháztartásának és természeti állapotának javítása, bemutatóhelyek (madármegfigyelő tornyok) felújítása, létesítése. Forráshiány miatt csak a műtárgyak tervezése történt meg. A kivitelezés várhatóan a KEHOP Plusz keretében kerül megvalósításra.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettjei	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
önkormányzati közzététel	lakosság, gazdálkodók, tulajdonosok,		2022. 04. 19.	10 db levél

	települési önkormányzatok			
véleményezési kérelem	területileg érintett államigazgatási szervek, települési önkormányzatok, civil szervezetek, gazdálkodók, tulajdonosok	23 hatóság és önkormányzat, 12 civil szervezet, egyéb érdekelt	2022. 04. 19	35 db levél
honlap	lakosság		2022. 04. 14.	

17. táblázat: Felhasznált kommunikációs eszközök

A Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekeltek megkeresése történt meg.

1. véleményezési kérelem

címzett:

- Fejér Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal, Állami főépítész
- Fejér Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály
- Pest Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdészeti Főosztály
- Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Fejér Megyei Önkormányzati Hivatal
- Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Országos Bányakapitányság
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Nemzeti Földügyi Központ
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság
- Magyar Természetvédők Szövetsége
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- Országos Erdészeti Egyesület
- Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.
- VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.
- Mezőföldi Özbak VT
- Agro-Aba Kft.
- Aranylúd Vt.
- Cecei Hunor Vt.
- Varga-Farm Mezőgazdasági Termelő Kft.
- GORSIUM-TEJ Mezőgazdasági, Termelő és Szolgáltató Kft.

- Horgász Egyesületek Fejér Megyei Szövetsége

2. önkormányzati közélet

címzett:

- Aba Város Önkormányzata
- Cece Nagyközség Önkormányzata
- Csósz Község Önkormányzata
- Káloz Község Önkormányzata
- Sárbogárd Város Önkormányzata
- Sárkeresztúr Község Önkormányzata
- Sárszentágota Község Önkormányzata
- Sáregres Község Önkormányzata
- Soponya Nagyközség Önkormányzata
- Tác Község Önkormányzata

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság	2022. 04. 25.	Felhívja a figyelmet arra, hogy a vezetékek nélküli hírközlés területén a közeljövőben várható 5G technológia bevezetése a bázisállomások sűrítését igényelheti. Az építési tevékenységek érinthetik a Natura 2000 területeket is.	Intézkedést nem igényel.
Fejér Megyei Kormányhivatal, Állami Főépítési Iroda	2022. 05. 04.	Javasolja az ökológiai hálózat magterületének, ökológiai folyosójának és puffterületének övezeti érintettségét a Fejér Megyei Területrendezési Tervnek (FmTrT) való megfelelés szempontjából is megvizsgálni. Javasolja megvizsgálni, hogy az Aba 21/2021. (XI.15.) önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzatban foglaltak (összhangban vannak-e a fenntartási tervvel). Javasolja vizsgálni a HÉSZ 60. § (1) bekezdése alapján, hogy a Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet, valamint az Aba város területén található Natura 2000 érintettségű Má-2 övezeti besorolású területek elhelyezkedése megegyezik-e.	Megvizsgáltuk az FmTrT-nek való megfelelést, nincs eltérés az övezetek lehatárolásában. Megvizsgáltuk, és a Sárvíz völgye TK, valamint az Aba Város területén található Natura 2000 érintettségű Má-2 övezeti besorolású területek elhelyezkedése megegyezik.
Fejér Megyei Közgyűlés	2022. 05. 06.	A 3.2.1.1 pontban szereplő korlátozott légtér nevének pontosítását kéri.	A pontosítást elvégeztük.
Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	2022. 05. 09.	A fenntartási terv szövegének pontosítását kéri az M8 gyorsforgalmi út tervezési területet érintő hatásainak leírásával kapcsolatban. Jelzi, hogy az M8 gyorsforgalmi út M7 autópálya - Dunaujváros közötti szakasza tavaly környezetvédelmi engedélyt kapott. (PE/KTFO/906-73/2021).	A pontosítást elvégeztük.
Fejér Megyei Kormányhivatal, Örökségvédelmi Osztály	2022. 05. 16.	Megállapítja, hogy a tervezési területen általános védelem alatt álló régészeti lelőhelyek találhatóak. Felhívja a figyelmet, hogy a fenntartási terv alapján megvalósuló földmunkával járó kivitelezéssel érintett régészeti lelőhelyek esetében szükséges	Intézkedést nem igényel.

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
		egyeztetni az illetékes örökségvédelmi hatósággal.	
Fejér Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály	2022. 05. 16.	A 3.2.1.1 pontban szereplő korlátozott légtér nevének pontosítását kéri.	A pontosítást elvégeztük.

18. táblázat: Beérkezett vélemények és azok tervbe építése

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A tervezési terület Magyarország kistájainak katasztere (DÖVÉNYI, 2010.) alapján a Sárvíz-völgy kistáját érinti.

A tervezési terület környezeti adottságai a kistáj megfelelő környezeti adottságain keresztül kerülnek bemutatásra.

1.1.1. Éghajlati adottságok

Az éghajlat tekintetében a kistáj északi része mérsékeltlen meleg, száraz, déli része meleg, mérsékeltlen száraz éghajlattal jellemezhető. A Sárvíz völgye középső vidékén az évi középhőmérséklet 10,2-10,4 °C, északon 10,0-10,2 °C, délen 10,4-10,6 °C, a napsütéses órák száma 2000- 2030. A csapadék évi összege 560-600 mm, de északon csak 550 mm körüli. A leggyakoribb szélirány az ÉÉNy-i, az átlagos szélesség 2,5-3 m/s.

1.1.2. Vízirajzi adottságok

A madárvédelmi terület a Sárvíz-völgy középső szakaszának felszíni vizekben kiemelkedően gazdag szakaszán létesült. A 2-6 km széles völgyben végighalad a Közép-Dunántúl legjelentősebb vízrendszerének, a Séd-Nádor-Gajának itt vezető szakasza, az Ősi duzzasztónál kezdődő Nádor-csatorna. A vízrendezések következtében a Nádor-csatornával párhuzamosan más jelentős vízfolyások is megtalálhatók a madárvédelmi területen, így a Séd-Sárvízi-malomcsatorna, valamint a Régi Sárvíz-malomcsatorna. A madárvédelmi területen, vagy annak határán torkollik a Nádor-csatornába a szintén jelentős vízfolyásnak minősülő Dinnyés-Kajtori-csatorna, az Alap-Cecei-vízfolyás, továbbá a lokális jelentőségű Lóki-patak és számos kisvízfolyás, mesterséges csatorna.

Állóvíztestekben szintén gazdag a terület, felületi arányukban kiemelkednek a halastavak. Két legnagyobb tórendszer az őrspusztá-rétszilasi, illetve a Sárbogárd külterületén elhelyezkedő Nagyhörcsöki halastavak. Természetvédelmi szempontból a nagyrészt *ex lege* védelem alatt álló szikes tavakat kell kiemelni. A madárvédelmi területen 7 védelem alatt álló szikes tó található, a Soponyai Sós-tó pedig a közvetlen közelben fekszik. A két legnagyobb, a Sárkánytó Sárkeresztúrnál és a sárszentágotai Sóstó a Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzetnek is a része. A vízfolyások leggyakoribb természetes vízhozama alacsony (még a Nádor-csatornát sem haladja meg 10 m³/s mértéket, a kicsiknél 0-1m³/s). Az elmúlt évtizedben gyakoribbá váltak a kisvizek, amik a talajvízre is kedvezőtlen hatást gyakoroltak.

Száraz időszakokban több vízfolyás víztest vízkészletének jelentős hányadát a befogadott tisztított szennyvizek teszik ki. A szennyvízbevezetések a Nádor-csatornára és a Dinnyés-Kajtori-csatornára jelentős hatást gyakorolnak. Ipari eredetű szennyvíz legközelebb Sárbogárdtól érkezik a területre, de a Nádor-csatorna vízrendszere távolabbi iparterületek tisztított szennyvizeinek fő befogadója. A víztesteket közvetlenül érő terhelés az említett települési tisztított szennyvízen kívül a települési csapadékvizekből és a halastavak lecsapoló vizéből származik. Diffúz jellegű terhelés mezőgazdasági tevékenységből (elsősorban a régióban található nagyszámú állattartó telepről és a szántóföldi művelésből) és a tisztítatlan vagy nem megfelelő módon tisztított, a környezetbe elszivárgó kommunális szennyvízből jelenik meg a területen. A felszín alatti vizet érő diffúz nitrogénterhelés nem számottevő, a felszíni vizekben is kifejezetten alacsony az összes nitrogén emisszió a terület nagy részén. A foszforterhelés azonban már közepes, közepes-magas (200-400 g/ha/év, a Malomcsatornától nyugatra és a sárszentágotai Sóstónál, a Lóki-patak és a Dinnyés-Kajtori-csatorna melletti sávokban pedig 400-500 g/ha/év).

A madárvédelmi területen a sekély porózus víztest mennyisége nem kielégítő, kémiai állapota a fenti terhelésekből és a mennyiségből eredően gyenge. A talajvíztükör a felszíntől számított 1-4 méter között alakul.

A teljes madárvédelmi terület belvízzel veszélyeztetett besorolást kapott, de önálló árvízi öblözetet nem alkot. A belvízveszélyes területeken a mezőgazdasági eredetű diffúz terhelés kockázata nagyobb, ugyanis a táblákra kihordott tápanyag nagy valószínűséggel kimosódik. Ezt a felszínen összegyűlt, tápanyagban gazdag vizet is aztán a csatornába vezetik be, ami azok terhelését tovább növeli.

Fenti folyamatok eredőjeként a főbb vízfolyások minősége fizikai-kémiai elemek tekintetében gyenge vagy mérsékelt. A három legnagyobb vízfolyás, a Nádor-csatorna, a Séd-Sárvízi-malomcsatorna és a Dinnyés-Kajtori-csatorna biológiai, ökológiai minősítése rossz, illetve gyenge. A terület déli részén becsatlakozó Alap-Cecei-vízfolyás már jóm ökológiai-biológiai minőségű, ennek hasznosítására azonban már nincs ésszerű lehetőség.

A Nádor-csatorna utóbbi években jelentősen javuló vízminősége már megfelelő halgazdasági hasznosításra, a vízfolyásból kinyert víz 90%-a ilyen célt szolgál. Az akvakultúra a teljes területen az egyik legnagyobb vízhasználó, a Dinnyés-Kajtori-csatornából csak ezért történik vízkivétel, de a Malomcsatorna több mint felét is a halgazdaságok veszik fel (a többit öntözéshez használják). Az egyéb vízigény is megnőtt a területen, nagy számban történnek ellenőrizetlen, vízjogi engedély nélküli kútból történő vízkivételek. Illegálisan fűt kutak elsősorban Tác, Csösz, Soponya és Kálóz külterületén találhatóak. A növekvő vízkivétel közvetetten az élőhelyek vízhiánnyal összefüggő károsodását fokozza, felgyorsítja.

1.1.3. *Talajtani adottságok*

Az alapközetek változatosságának és a domborzati viszonyoknak köszönhetően a talajtakaró rendkívül heterogén: iszapos öntéstalajok, réti agyagfélék, tőzeges talajok, meszes feltalajú szikesek, kavicsos homoktalajok, mély fekvésű láposok, időszakosan vízállásos területek, idősebb és fiatalabb homokváltozatok, löszszerű és típusos lösztakaró maradványokon kialakult mezősi talajok váltakoznak.

A területen ÉNy-DK irányban, a folyóvölgyben öntés és réti talajképződés zajlott, a kistérségben uralkodó talajképző tényező a felszíni és a talajvíz. A lefolyástalan, tartós vízállású területeken kis lápszemek alakultak ki gyenge tőzegesedéssel. A szikesedés a réti talajok körét érintheti, de a mélyben szikes szolonyeces réti talajok mellett réti szolonyec talajokat, szikes tavakat is találunk. A magasabb teraszon, illetve a Mezőföldhöz csatlakozó magas térszíneken mészlepedékes csernozjomok keletkeztek, K és NY felé kifelé haladva a völgyből ezeket a talajokat tárhatjuk fel. Kiváló termőképességük miatt a csernozjomok kivétel nélkül intenzív szántóföldi használat alatt állnak, a nem megfelelő művelés pedig sok helyen felgyorsította a talajkopást, ami komoly természet- és környezetvédelmi, valamint gazdálkodási problémája a kistérségnek. Az emberi tájalakító tevékenysége sok területre rányomta bélyegét. Így a nem megfelelő táj- és talajhasználat, valamint öntözés következtében másodlagosan kialakult szikes foltok is tarkítják a talajtakaró képét.

1.2. Természeti adottságok

A tervezési terület növényföldrajzilag a Pannóniai flóratartományon (*Pannonicum*) belül az Alföld flóravidékének (*Eupannonicum*) a Mezőföld és a Solti-síkság flórajárásba (*Colocense*) tartozik.

A terület a XIX. század elejéig vízállásos, mocsaras jellegű térség volt, amelynek lecsapolását, csatornázását közlekedési és mezőgazdálkodási megfontolásokból már a XVIII. sz. második

felében megkezdték. A folyamat a XIX. század húszas éveitől kezdődően az 1930-as évekig tartó időszakban teljessé vált ki. A lecsapolások következtében a Sárvíz-völgy egykori jelentős vizes élőhelyei a csatornák mentén a mélyebben fekvő területeken kialakult, illetve mesterségesen alakított tó-láncolatba és ezek közvetlen környezetébe szorultak vissza. A részben időszakos, részben állandó vízü, extenzív halastóként hasznosított víztestek, egyben rendkívül fontos másodlagos, természetközeli élőhelyek, kiemelkedően gazdag élővilággal; különösen jelentős a terület a fészkelő és átvonuló/teelő vízimadarak szempontjából.

A Sárvíz-völgy ökológiai jelentőségét tovább növeli, hogy gyepp-szántó mozaikkal, szikesekkel és mocsarakkal szegélyezett vizes élőhely-láncolatként ökológiai folyosót képez a Velencei-tó, Vértes, a Kelet-Bakony és a Balaton-felvidéki ökológiai rendszert és Sió vonalán kialakult gemenci ökológiai rendszerrel, egységes hálózatba kapcsolva a Duna északi és déli folyása közötti térséget. Az ökológiai folyosó magterülete a Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet, illetve a Rétszilasi-tavak természetvédelmi terület, kiegészülve további természetes vagy természetközeli területekkel: gyepekkel mozaikoló szántókkal, kisebb erdőfoltokkal.

A természetes növényzet töredékei és a talajtakaró alapján az eredeti vegetáció valószínűleg a homoki és lösztölgyesek keveréke lehetett, melyeket jelentős kiterjedésű sztyeppfoltok tagoltak. A tölgyesek csak kis foltokat alkothattak, uralkodóak a sztyepprétek voltak. A homok és a lösz flórája nagymértékben keveredhetett a hasonló kötött alapkőzet miatt. A mélyebb részeken egészítette ki ezt a növényzeti szerkezetet a mocsarak, mocsárrétek láncolata. Jelenleg a korábbi emberi beavatkozások – különösen a vízrendezés – hatására a természetes vegetáció erősen átalakult képet mutat, számos másodlagosan létrejött élőhellyel (szikesek, halastavak, mezőgazdasági területek). A terület ugyanakkor a rendszeres, és sok esetben kifejezetten durva emberi beavatkozások többé-kevésbé sikeresen megőrizte értékeit.

A Sárvíz-völgy élővilágát a sík- és dombvidéki vizes élőhelyekhez: álló és lassan áramló vizekhez, nyílt vízü halastavakhoz, nádasokhoz-nádszegélyekhez, illetve mocsaras területekhez, kisebb részben pedig szikes mocsarakhoz, gyepekhez kötődő növény- és állatfajok jellemzik. Ez kiegészül az erdős-ligetes területek, illetve környező jelentős mezőgazdasági területek (szántók, gyepp-szántó mozaikok), szegély-élőhelyek faunájával.

A nagy kiterjedésű vizes élőhelyek számos hal-, kétéltű- és hullófajnak adnak otthont. A halfajok közül a halastavakban a gazdasági fajok dominálnak, a természetes faunaelemek a csatornákra, kisebb vízfolyásokra jellemzőek.

A terület legjobban ismert gerinces csoportját, s egyben legnagyobb zoológiai értékét a vízi madarak jelentik, ezek leginkább a halastavakra (Soponya, Rétszilas) koncentrálódnak, amelyek több száz hektáros vízfelületükkel, az időszakosan víz alá kerülő rétekekkel, a szikes tavak mellett a vízi madarak kedvelt pihenő-, táplálkozó- és fészkelő helyei.

A fészkelő fajok közül kiemelkednek a gémfélék. A fészkelő állományok az alkalmas élőhelyek között átmozognak, így az állomány nagysága évről-évre változhat. A megye legnagyobb bakcsó- (*Nycticorax nycticorax*), kiskócsag- (*Egretta garzetta*) és üstökös-gém- (*Ardeola ralloides*) kolóniái találhatóak a Sárvíz-völgye TK területén. A Soponyai-víztározó több száz párból álló sirálytelepén a dankasirályok (*Larus ridibundus*) mellett szerezcsensirályok (*Larus melanocephalus*), küszvágó csérek (*Sterna hirundo*) fészkelnek, a nádasokban és a szigeteken tőkés- (*Anas platyrhynchos*), barátrécék (*Aythya ferina*) és illetve a fokozottan védett cigányréce (*Aythya nyroca*) fészkel. Az összefüggő nádasok legnagyobb madártani értékeit a fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*) és a kékbegy (*Luscinia svecica*) jelentik.

A tájvédelmi körzetben található felsőszentiváni szikes tavak és a sárkeresztúri Sárkány-tó kedvező feltételeket biztosít partimadár-fajok, így a gulipán (*Recurvirostra avosetta*) és a széki lile (*Charadrius alexandrinus*) fészkelésére.

Az őszi vonulási időszakban a szikes tavakon és a halastavakon átlagosan 8.000-10.000 vadlúd; zömében nagy lilik (*Anser albifrons*) és nyári lúd (*Anser anser*), tartózkodik. A tízezres récecsapatokban tőkés récék (*Anas platyrhynchos*) és barátrécék (*Aythya ferina*), csörgő récék (*Anas crecca*) és kanalas récék (*Anas clypeata*) nagy tömegei, és ritkább récefajok figyelhetők meg évről-évre.

A szegély-élőhelyek – árok, és csatornapartok, mezsgyék, gyepes szegélyek, nádszegélyek madarai közül a kis őrgébics (*Lanius minor*), a tövisszúró gébics (*Lanius collurio*) és a karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) emelendő ki.

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű jelölő madárfajok:

Irányelv melléklete	magyar név	latin név	Státusz	Populáció (A-D) ⁴	Javasolt pop. (A-D)
I.	cigányréce	<i>Aythya nyroca</i>	vonuló	A	A
II., III.	nyári lúd	<i>Anser anser</i>	vonuló	A	A
II., III.	tőkés réce	<i>Anas platyrhynchos</i>	vonuló	A	A
I.	bakcsó	<i>Nycticorax nycticorax</i>	fészkelő	B	B
II.	bőjti réce	<i>Anas querquedula</i>	fészkelő	B	B
I.	cigányréce	<i>Aythya nyroca</i>	fészkelő	B	B
II., III.	csörgő réce	<i>Anas crecca</i>	vonuló	B	B
-	feketenyakú vöcsök	<i>Podiceps nigricollis</i>	fészkelő	B	B
I.	fülemülesítke	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	fészkelő	B	B
I.	gulipán	<i>Recurvirostra avosetta</i>	fészkelő	B	B
I.	gulipán	<i>Recurvirostra avosetta</i>	vonuló	B	B
II., III.	kanalas réce	<i>Anas clypeata</i>	vonuló	B	B
I.	kanalagém	<i>Platalea leucorodia</i>	vonuló	B	B
I.	kanalagém	<i>Platalea leucorodia</i>	fészkelő	B	B
I.	kékbegy	<i>Luscinia svecica</i>	fészkelő	B	B
I.	kis bukó	<i>Mergus albellus</i>	vonuló	B	B
I.	kis vízicsibe	<i>Porzana parva</i>	fészkelő	B	B
I.	kormos szerkő	<i>Chlidonias niger</i>	vonuló	B	B
I.	küszvágó csér	<i>Sterna hirundo</i>	fészkelő	B	B
II., III.	nagy lilik	<i>Anser albifrons</i>	vonuló	B	B
II., III.	nyári lúd	<i>Anser anser</i>	fészkelő	B	B
I.	pettyes vízicsibe	<i>Porzana porzana</i>	fészkelő	B	B
II.	piroslábú cankó	<i>Tringa totanus</i>	fészkelő	B	B
I.	réti cankó	<i>Tringa glareola</i>	vonuló	B	B
I.	szerecsensirály	<i>Larus melanocephalus</i>	fészkelő	B	B
I.	vörös gém	<i>Ardea purpurea</i>	fészkelő	B	B
II., III.	barátréce	<i>Aythya ferina</i>	vonuló	C	C
-	barkóscinege	<i>Panurus biarmicus</i>	fészkelő	C	C
I.	barna rétihéja	<i>Circus aeruginosus</i>	fészkelő	C	C
II.	bőjti réce	<i>Anas querquedula</i>	vonuló	C	C
I.	bölgömbika	<i>Botaurus stellaris</i>	fészkelő	C	C
I.	daru	<i>Grus grus</i>	vonuló	C	C

⁴ A kódok jelölése az országos állománymérethez viszonyított arányt mutatja: A = 100 % ≥ p > 15 %; B = 15 % ≥ p > 2 %; C = 2 % ≥ p > 0 %. Továbbá, minden olyan esetben, amikor egy érintett faj a szóban forgó területen nem szignifikáns mértékben van jelen, ezt egy negyedik kategóriaként kell megadni: D = nem szignifikáns populáció.

Irányelv melléklete	magyar név	latin név	Státusz	Populáció (A-D)⁴	Javasolt pop. (A-D)
I.	fattyúszerkő	<i>Chlidonias hybridus</i>	fészkelő	C	C
I.	fehér gólya	<i>Ciconia ciconia</i>	vonuló	C	C
I.	fekete gólya	<i>Ciconia nigra</i>	fészkelő	C	C
I.	fekete gólya	<i>Ciconia nigra</i>	vonuló	C	C
I.	fekete harkály	<i>Dryocopus martius</i>	fészkelő	C	C
-	függőcinege	<i>Remiz pendulinus</i>	fészkelő	C	C
I.	gólyatöcs	<i>Himantopus himantopus</i>	vonuló	C	C
I.	gólyatöcs	<i>Himantopus himantopus</i>	fészkelő	C	C
-	guvat	<i>Rallus aquaticus</i>	fészkelő	C	C
I.	halászsas	<i>Pandion haliaetus</i>	vonuló	C	C
I.	jégmadár	<i>Alcedo atthis</i>	fészkelő	C	C
I.	karvalyposzáta	<i>Sylvia nisoria</i>	fészkelő	C	C
II.	kék galamb	<i>Columba oenas</i>	telelő	C	C
I.	kék vércse	<i>Falco vespertinus</i>	fészkelő	C	C
I.	kékes rétihéja	<i>Circus cyaneus</i>	telelő	C	C
II.	kendermagos réce	<i>Anas strepera</i>	fészkelő	C	C
II.	kendermagos réce	<i>Anas strepera</i>	vonuló	C	C
II.	kerceréce	<i>Bucephala clangula</i>	telelő	C	C
I.	kis kárókatona	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	fészkelő	C	C
I.	kis kócsag	<i>Egretta garzetta</i>	fészkelő	C	C
I.	kis lilik	<i>Anser erythropus</i>	telelő	C	C
-	kis vöcsök	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	fészkelő	C	C
II., III.	kontyos réce	<i>Aythya fuligula</i>	vonuló	C	C
I.	nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	vonuló	C	C
I.	nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	fészkelő	C	C
II.	nagy póling	<i>Numenius arquata</i>	vonuló	C	C
I., II.	pajzsoscankó	<i>Philomachus pugnax</i>	vonuló	C	C
-	partifecske	<i>Riparia riparia</i>	fészkelő	C	C
I.	rétisas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	telelő	C	C
I.	rétisas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	fészkelő	C	C
II., III.	sárszalonka	<i>Gallinago gallinago</i>	fészkelő	C	C
I.	szalakóta	<i>Coracias garrulus</i>	fészkelő	C	C
I.	törpegém	<i>Ixobrychus minutus</i>	fészkelő	C	C
I.	tövisszúró gébics	<i>Lanius collurio</i>	fészkelő	C	C
I.	üstökösgém	<i>Ardeola ralloides</i>	fészkelő	C	C
II., III.	vetési lúd	<i>Anser fabalis</i>	telelő	C	C
I.	vörösnyakú lúd	<i>Branta ruficollis</i>	telelő	C	C
-	billegetőcankó	<i>Actitis hypoleucos</i>	vonuló	D	D
I.	darázsölyv	<i>Pernis apivorus</i>	fészkelő	D	D
I.	darázsölyv	<i>Pernis apivorus</i>	vonuló	D	D
-	füleskuvik	<i>Otus scops</i>	fészkelő	D	D
I.	hamvas küllő	<i>Picus canus</i>	fészkelő	D	D
I.	haris	<i>Crex crex</i>	fészkelő	D	D
I.	kígyászölyv	<i>Circaetus gallicus</i>	vonuló	D	D
I.	kis örgébics	<i>Lanius minor</i>	fészkelő	D	D
I.	közép fakopáncs	<i>Dendrocopos medius</i>	fészkelő	D	D
I.	örvös légykapó	<i>Ficedula albicollis</i>	fészkelő	D	D

Irányelv melléklete	magyar név	latin név	Státusz	Populáció (A-D) ⁴	Javasolt pop. (A-D)
I.	parlagi sas	<i>Aquila heliaca</i>	vonuló	D	D
I.	réti fülesbagoly	<i>Asio flammeus</i>	telelő	D	D
-	vörösnyakú vöcsök	<i>Podiceps grisegena</i>	fészkelő	D	D

19. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő **közösségi jelentőségű jelölő fészkelő** madárfajok:

Faj neve:	fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A Kisalföld és az Alföld vizes élőhelyein, nagyobb természetes tavak, halastavak és mocsarak, lápok vagy szélesebb csatornák öreg, avasodó gyékényeseiben, nádasaiban fészkel, vonuláskor olyan nádasokban is megjelenik, ahol nem fészkel, megfigyelték nádszéli gyomnövényzetben is. A területen mocsaras és nádas élőhelyeken fészkel. Rétszilasi-halastavak, Soponyai halastavak, Ágotai Sós-tó, Holdvilág tavak, Pötölei nádasok.
Állomány nagyság (jelöléskor):	20-50 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	20-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai költőállománya jelenleg stabil, a hazai fészkelők számának trendje nem ismert, az évi fogásmennyiség az utóbbi években csökkent. A területen a faj állománya csökkenő, az oka ismeretlen – feltételezhető a pontosabb adat, illetve a terület általános szárazodása.
Faj veszélyeztetettsége:	Az öreg nádasok, illetve a megfelelő vízállapotok fenntartása lényeges a fajnak. A tervezési terület gyepes állapotának fenntartása, valamint a szárazodás részben ellentétes ezzel a kívánalommal. A fajt kiemeltként kell kezelni a terület hivatalos célkitűzés dokumentuma alapján. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Avas nádasok égetése, aratása, fészkelő- és telelőhelyeinek feldarabolódása, fészkelési időszakban vízszintingadozás (ide értve a leszáradást is), cserjésedés. N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenése a klímaváltozás következtében A06 – Gyepművelés felhagyása – főként a cserjésedésen keresztül A17 – Aratás és termőföldek vágása A31 – Lecsapolás mezőgazdasági és művelés alá vonás céljából

E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

Faj neve:	jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általános a víztestek mentén, kisebb és nagyobb folyók, széles patakok, nagyobb csatornák partfalában fészkel, előfordulására a Dunántúl vizes élőhelyein is lehet számítani. Egész évben megfigyelhető, az öreg madarak – ha nem fagynak be a vizek – a telet is a költőhelyen tölthetik. A Nádor csatorna mentén, meredekebb partfalaknál fészkel.
Állomány nagyság (jelöléskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európában csökkenő, hazai állományának trendje bizonytalan, stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	A Nádor csatorna gátjának turisztikai fejlesztése zavarhatja a fészkelését. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízszintingadozás költéskor, zavarás, vízügyi beavatkozások, szakadó partfalak kezelése miatti csökkenő fészkelési lehetőségek, kemény telek, vegyszerek bemosódása és a természetes vizes élőhelyek átalakítása, a klímaváltozás miatt időszakossá váló vízfolyások, víztestek. E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok – fészkelőterületek struktúrájának változása

Faj neve:	böjti réce (<i>Anas querquedula</i>)*
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Többnyire alföldi természetes tavaknál, mocsarakban, szikes tavakon költ, ahol fészke takarásához megfelelő növényzetet, jellemzően füves területet talál. A Dunántúl alföldi jellegű területein fészkel. A tervezési területenszikes tavakon, árasztásokon, halastavakon fészkel.
Állomány nagyság (jelöléskor):	0-5 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	0-5 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Hazai fészkelőállományának trendje bizonytalan, vonuló állományának országos trendje erősen csökken. A vonulás

	java áttevődik a Dunántúlról az alföldi országrészre az elmúlt évtizedekben.
Faj veszélyeztetettsége:	A területen található szikes tavak alul- és túllegeltetése, valamint a szikes tavak partjainak szántó művelési ágban tartása miatt az alkalmas vegetáció hiánya a költését veszélyezteti. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyének (szikes tavak) kiszáradása, predáció (róka, borz, vaddisznó, aranyakál). Vadászat, ólomsörét használat. Alullegeltetés, túllegeltetés, gyepek konverziója szántó művelésre. A26 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 - Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenése a klímaváltozás következtében

Faj neve:	kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Növényzettel benőtt, sekély természetes vizek és halastavak a fészkelőhelyei. A tervezési területen halastavakon, mocsaraknál fészkel.
Állománynagyság (jelöléskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő, hazai fészkelőállománya is erős növekedést mutat. Vonulása egyre inkább tevődik át a Dunántúlra, és növekvő számot mutat ekkor is.
Faj veszélyeztetettsége:	Magyarországon a sérülékeny vöröslista-kategóriában tartozik. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Legfontosabb veszélyeztető tényező az élőhelyvesztés, így a vizes élőhely-rekonstrukciók és élőhelyfejlesztések elősegítik megtelepedését. A tőkés réce vadászatokor e faj felismerése különösen nehéz, ezért a vadászat is veszélyeztető tényezőként jelentkezik. G07 – Vadászat G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 - Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra

D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)
H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások

Faj neve:	nyári lúd (<i>Anser anser</i>)*
Írányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Az Mezőföldön mocsarak, természetes tavak, halastavak kiterjedt nádas-gyékényes élőhelyein költ. Legfontosabb élőhelyei a lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyek, szikes és szikesedére hajlamos gyepek. A tervezési területen vizes élőhelyeken fészkel.
Állomány nagyság (jelöléskor):	101-250 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	101-250 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az elmúlt évtizedekben mindenütt növekedett vagy legalább szinten maradt az állomány.
Faj veszélyeztetettsége:	Korlátozással vadászható. Költési időben a későn végzett nádaratás a fészkelőhelyeket foglaló madarakat zavarhatja. Vonuló állománya esetén a környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területéhez. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Élőhelyeinek felszámolása, nyári időszakokban a vizes élőhelyek kiszáradása, zavarás, nádaratás, predáció (róka, vaddisznó). A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. Mivel a Natura 2000 terület szántókat nem foglal magában, így a táplálkozóterületeinek jelentős része nem részesül védelemben.</p> <p>A17 – Aratás és termőföldek vágása A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából</p> <p>D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) G07 – Vadászat H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 - Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p>

Faj neve:	vörösgém (<i>Ardea purpurea</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Elsősorban az Alföldön, Kisalföldön fészkel, de ismertek fészkelőhelyei a Dunántúlon is. Többnyire halastavak, holtágak, víztározók, természetes mocsarak és lápok nádasaiban fészkel, többnyire telepesen, de hajlamos kisebb nádasokban, laza, homogén kolóniát alkotva is megtelepedni. A terület nádas részein általánosan, illetve gémtelepeken is előfordul fészkelése. (Fekete Sárvíz medre, halastavak.)
Állománymagyság (jelöléskor):	5-15 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	5-15 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Csökkenő állományú faj – országosan is, de a területen is ez a trend -, a száraz vegetációs időszak a fészkelések megkezdését és lefolytatását nehezíti, illetve fészekpredátoroknak utat nyit.
Faj veszélyeztetettsége:	Országos állománya csökkenő, a területen is tapasztalható a tendencia. Alkalmas költőterületeinek ideiglenes árasztására lenne szükség, de ennek technikai feltételei nem minden esetben adottak. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízrendezés, szárazodás, nádaratás, predáció (vaddisznó, róka), középvezetékű légvezetéknek ütközés. A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) (külső és belső hatású tényező) H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 - Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Nagyobb fészkelési területe a Dunántúlon a Balaton melletti vizes élőhelyek területe. Leginkább nádasokban, kiterjedt lápok, mocsarak nádas és rekettyefüzes részein, hullámtéri területek fás-bokros gémtelepein költ. fészket nádra, bokrokra, fákra egyaránt építi. A tervezési területen a Soponyai gémtelepen fészkel.

Állománynagyság (jelöléskor):	1-5 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	1-5 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil, hazai állománya az aszályos évek miatt lecsökkent, de a csökkenés mértéke nem volt ismert. Az utóbbi években a faj hazai populációja stabilnak mondható. A területen az állománya ingadozik.
Faj veszélyeztetettsége:	Az aszályos évek csökkentik az állományát, de a telelőhelyén jelentkező csapadékhiány és szárazság is hatással van az állomány nagyságára. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat a fajra. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nem megfelelő mértékű vízmegőrzés, gémtelpek vízellátás miatti eltűnése, nádaratás, erdészeti beavatkozások a gémtelpek pufferzónájában, légvezetékeknek ütközés. A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) (külső és belső hatású tényező) H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 - Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Vizinövényzetben gazdag halastavak, víztározók, mocsarak, morotvák, mélyebb vízállások fészkelője. A tervezési területen. vizes élőhelyeken általánosan előfordul fészkelése.
Állománynagyság (jelöléskor):	50-100 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	50-100 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai és hazai fészkelő és vonuló állománya enyhén növekvő tendenciát mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	A halastó gátjának kezelésére leginkább költési időszakban érzékeny. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Érzékenyen reagál az élőhelyek változásaira, növényzet megváltozására, túllegeltetésre, vízviszonyok megváltozására. A költő- és telelőterületeken tapasztalható

szárazodás, a tőzegbányászat, eutrofizáció, vízügyi beruházások, halászat, horgászat miatti zavarás, vadászat van negatív hatással az állományára.
 D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
 G20 - Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
 G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
 H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
 I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok

Faj neve:	bölgömbika (<i>Botaurus stellaris</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Alföldi mocsarak, lápok, nagyobb tavak, halastavak, víztározók nádasaiban, illetve szikes tavak zsiókás szegélyében fészkel. Lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyek, szikes gyepek közelében legvalószínűbb az előfordulása. A tervezési területen mocsarakban, halastavak szegélyében fészkel.
Állomány nagyság (jelölés):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítés):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományát rejtett életmódja és a gyakori poligámia miatt nehéz pontosan meghatározni. Európai állományát stabilnak feltételezik, hazai állománya mérsékelten csökken. A területen is hasonló a tendencia. A revírek száma ingadozhat az adott év szárazságának függvényében.
Faj veszélyeztetettsége:	A terület általános vízháztartási problémái, valamint magassásosok, nádasok természetvédelmi helyzete befolyásolja a költését. Érzékeny a terület vizes élőhelyein előforduló vaddisznóállományra. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízrendezés, vízvezetés, szárazodás, nádaratás vaddisznó, légvezetéknek ütközés. A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
G08 – Hal- és vadállomány kezelése

Faj neve:	fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Síkvidéki természetes és mesterséges tavakon, mocsarakban, holtágakban, időszakos vízállásokban fészkel. Előfordulása erősen kötött a lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyekhez és a nyílt vízfelületekhez. Fekete-Sárvíz, Nádor-csatorna mellett kialakuló ideglenes vizes élőhelyeken fészkel.
Állomány nagyság (jelöléskor):	0-50 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	0-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil, hazai állománya a vízviszonyok függvényében fluktuál.
Faj veszélyeztetettsége:	A vízállapotok alapvetően meghatározzák a költőtelepek helyzetét. A területen kialakuló költőtelepek mindegyikénél gond lehet a stabil vízszint megtartása költési időben. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízkezelés a mesterséges élőhelyeken, tókaszálás, hínárirtás, a természetes vizes élőhelyek vízháztartásának kedvezőtlen rendezése, predáció. A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok (amúr) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása

Faj neve:	fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Vonuláskor a nyílt, alkalmas vízállapotú helyeken nagy csapatban is jelen lehet. Elterjedése szigetszerű, vizes élőhelyekhez és megfelelő fészkelőhelyekhez kötődik. A költőpárok száma a három nagy folyó (Duna, Tisza, Dráva) mentén a legnagyobbA tervezési területen az Ágotai erdőben fészkel.
Állomány nagyság (jelöléskor):	0-1 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	0-1 pár (fészkelő)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állományára trendet a faj nagy elterjedési területe miatt nem lehet meghatározni. Az országos trendje bizonytalan-növekvő (a bizonytalanság a növekvő felmérési aktivitásból fakad).
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetettnek számít elterjedési területének szinte minden országában, mivel élőhely specialista, az élőhelyi változásokhoz nem nagyon képes alkalmazkodni, továbbá nagyon érzékeny a zavarásra. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Erdőgazdálkodás (fészkelés), mezőgazdálkodás intenzívvé válása, felhagyása (táplálkozóterületek), vízgazdálkodás (táplálkozóterületek), zavarás (kirándulás, erdészeti tevékenység), vadászható szörmés ragadozók (nyest, fészkalj), elektromos vezetékek és fejszerkezetek. (vonuláskori veszteségek - lelövés, elektromos hálózat) A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegettetés A31 – Leccsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében B06 – Fakitermelés B09 – Tarvágás B10 – Illegális fakitermelés D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel

Faj neve:	barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Tipikus fészkelőhelyei az alföldi mocsarak, tavak, halastavak, folyóvölgyek, csatornák, holtágak dús és magas növényzetet (nádasok, gyékényesek). Megtelepedéséhez tavasszal legalább 20-30 cm-es vízborítás szükséges, de ha megfelelő táplálék áll rendelkezésre a száraz füves pusztákon, mezőgazdasági területeken is megtelepedhet. A tervezési területen halastavakon, mocsarakban, szikes tavakon fészkel.
Állomány nagyság (jelöléskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekszik, a területen állománya a hazai állományhoz hasonlóan enyhén csökkenést mutat. A költőpárok aktuális száma nagymértékben függ a táplálékellátottságtól, pocokgradációs években akár 50-100%-kal is emelkedhet.

Faj veszélyeztetettsége:	A szárazodás veszélyezteti a költőhelyeit. A közép feszültségű oszlopokon történő pusztulás is jelentős lehet, célszerű élőhelyein a földkábeles vezeték elhelyezés. A környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területéhez, így táplálkozóterületeinek és költőterületeinek egy része nem tartozik védelem alá. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Illegális pusztítás (csapdázás, mérgezés), élőhelyeinek szárazodása, nádasok, gyékényesek levágása fészkelési időben, emlősök predációja, öntözőberendezések üzemeltetése (maga az öntözés ténye fészkelőhelyein, de az azzal járó infrastruktúra kiépítése, a csatornapartok intenzív használata is). A17 – Aratás és termőföldek vágása A31 – Leccsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 – Hal- és vadállomány kezelése G13 – Állatok mérgezése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Elterjedésének súlypontja jelenleg az Alföldön van, szinten mindenhol előfordul. Kedveli a gyepes, elsősorban szikes és homoki gyepes élőhelyeket, emellett fontos szerepet töltenek be az agrártáj egyes elemei, fák, facsoportok elsősorban. Az utóbbi években a Mezőföld területén megkezdődött visszatelepülése a Dunántúlra.
Állomány nagyság (jelölés):	5-15 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítés):	20 pár (fészkelő) – legfrissebb (2021-es) fészkelési adatok alapján
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európában kismértékben csökkenő az állományváltozás trendje, Magyarországon a Dunántúlról szinte eltűnt, mint fészkelő faj, de az utóbbi időszakban - az aktív védelemnek köszönhetően - jelentősen nőtt az állomány.
Faj veszélyeztetettsége:	A mesterséges odúknak köszönhetően jelenleg természetvédelmi beavatkozástól függ az állománya. A területen kevés a nagyméretű odút készíteni képes harkály, valamint a kellő mennyiségű idős fa. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Agrárgazdálkodás radikális megváltozása miatti élőhelyvesztés, rovarirtószerek használata miatti táplálékbázis-csökkenés, erődgazdálkodás, vadászat,

időjárási szélsőségek, vízügyi beavatkozások miatti vagy illegális idős fák kitermelése, fasorok eltűnése.
 A06 – Gyepművelés felhagyása
 A09 – Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés
 A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés
 B10 – Illegális fakitermelés
 D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (külső és belső veszély)
 E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
 I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok
 I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok

Faj neve:	fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Állandó faj, természetes állapotú, öreg lombos erdeink kisszámú fészkelője. A középhegységi lombos erdők mellett más egyéb élőhelyen is megtalálható, mint az ártéri erdők, alföldi tölgyesek stb. Amennyiben talál vastag, idős fákat odúja kialakításához, fragmentált erdőfoltokban is megtelepszik, lombos és túlevelű állományokban egyaránt. A legnagyobb denzitást középhegységi bükköseinkben éri el. A területen növekvő számban, nem nagy sűrűséggel fészkel. Erdős területeken általánosan elterjedt fészkelő.
Állománymagyság (jelöléskor):	10-25 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	10-25 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya rövid távon stabil. Hazánkban mára egy igen gyors expanzió hatására országosan elterjedté vált, a hazai fészkelőállomány több évtizede folyamatos növekedést mutat. A növekvő állománysűrűség magyarázata egyfelől az erdősültség növekedése, illetve az erdők idősödése lehet, másfelől a faj élőhelyi preferenciájának szélesedése. Ehhez hozzájárulhat, hogy a területen az idősebb, terület szempontjából perifériás erdőállományok letermelés helyett vadgazdálkodási kezelésben részesülnek inkább a tulajdonos szempontjai miatt.
Faj veszélyeztetettsége:	Szüksége van költéshez öreg (60 év feletti) faegyedekre fészkelő készítéshez. A holtfa jelentős mennyisége és a folyamatos erdőborítás kedvező természetvédelmi állapotához hozzájárul. Nem csak odúkészítésében, de táplálkozásában is specialista (korhadó faegyedeken élő nagy testű hangyafajok). Kívánatos lenne a megtelepedése

Veszélyeztető tényezők:	<p>ligetesebb, öregedő állományokban (gyepekkel mozaikoló, felnyíló erdő, fasorok – szalakóta fészkelését elősegítendő), de sajnos ezek a fás állományok inkább eltűnőben vannak. Kissé veszélyeztetett.</p> <p>Idősebb erdők véghasználata és az idős, korhadó fák, holtfák eltávolítása, illegális fakitermelés (fasorok). B06 – Fakitermelés B07 – Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is B09 – Tarvágás B10 – Illegális fakitermelés I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok</p>
Faj neve:	nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A tervezési területen vizes élőhelyeken, halastavakon fészkel.
Állományméret (jelölés):	0-15 pár (fészkelő)
Állományméret (tervkészítés):	0-15 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekedést mutat, hazai állománya az utóbbi időszakban erősen növekvő, a területen csökkenő egyedszámban fordul elő. A korábbi, állandó gémtelepek halastavak mentén a halgazdálkodás felfutása miatt kiszorultak, a nádas-gyékényes mocsarak zsugorodása, száradása, így a halastavakon kívüli gémtelepek megszűnése is csökkenti a fészkelő párok számát
Faj veszélyeztetettsége:	Vaddisznó a költőtelepet tönkretesz, egyéb helyeken zavarás miatt költés rendszeresen megghiúsul. Halastavaknál a folyamatos riasztás, a gátak fokozott használata, a vízszintváltozások nem kedveznek a fészkelőtelepeinek. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Zavarás, vaddisznó, légvezetékek, vizek állapota, halászati eszközök nem megfelelő ellenőrzése (ivadékvédő hálók). A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 - Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok</p>

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
 D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel
 A09 – Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés

Faj neve:	kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Állományának nagy része a mocsaras és lápos élőhelyek nádasaiban található rekettyefűz bokrokon vagy halastavak és szikes mocsarak homogén nádasaiban fészkel. Táplálkozni a sekély vizű, növényzettel nem, vagy viszonylag ritkásan benőtt élőhelyeket keresi fel, de folyó menti kubikgödröket is rendszeresen látogatja. A területen csökkenő számban található. A tervezési területen a Soponyai gémtelenen fészkel.
Állománymagyság (jelöléskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya növekszik, európai állománya rövidtávon csökkenő, más elemzések szerint stabil. Országos állománya és a területen észlelhető trendje is csökkenő. A korábbi, állandó gémtelenek halastavak mentén a halgazdálkodás felfutása miatt kiszorultak.
Faj veszélyeztetettsége:	A költőhely körülményei mellett erősen hat a faj populációingadozására a Száhel övezetben telelő egyedek mortalitása is, amely száraz években magasabb, csapadékosabb években alacsonyabb. A telelés sikere a hazai állományra is hatást gyakorol. Halastavaknál a folyamatos riasztás, a gátak fokozott használata, a vízszintváltozások nem kedveznek a fészkelésének. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizek visszatartásának és megőrzésének hiánya, zavarás, nádirtás, halastavakon nem megfelelő időben végzett vízkormányzás, mederkotrás, predáció (vaddisznó), légyezeteknek ütközés. A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra G08 – Hal- és vadállomány kezelése

G20 - Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása

Faj neve:	kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Telepesen költ, de fészket nem épít, ezért elterjedését a megfelelő élőhelyeken rendelkezésre álló fészkekínálat befolyásolja. Kihelyezett költőládákban is sikeresen fészkel. Elsősorban az ország középső és keleti részén, az Alföld sík vidékein költ, kis példányszámú, szigetszerű költőállományai vannak a Dunántúlon, többek között a Sárvíz-völgyében. A tervezési területen Sárkeresztúron, Abán van fészkelő állománya.
Állományméret (jelölés):	5-10 pár (fészkelő)
Állományméret (tervkészítés):	16 pár (fészkelő) – legfrissebb, 2021-es adatok
Állomány változásának tendenciái és okai:	Hazai költőállománya 1000 pár körül stabilizálódott, ami az évszázadnak megfelelően fluktuál. A faj a műfészkek-telepek és azok kezelési igénye miatt a természetvédelmi kezeléstől vált függővé. A területen nemrégiben telepedett meg újból fészkelő fajként, állománya azóta kismértékben növekszik.
Faj veszélyeztetettsége:	Világállományának csökkenő tendenciája miatt veszélyeztetettséghez közeli besorolású. A területen a természetvédelmi kezeléstől függés, a mezőgazdasági területek túlhasználata (zavarás, intenzifikáció) vagy alulhasználata, alullegettetése (táplálkozóterületek csökkenése) a veszélyeztető pontok. Vetési varjú telep a Nádor-csatornától nem messze, de nem Natura 2000 területen (legeltetett gyepkörnyezetében) található, de ott egyelőre nincs költése. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Intenzív mezőgazdaság, vegyszerhasználat fokozódása, legeltetett állomány csökkenése (táplálékkészlet), illegális fakitermelés (költőhelyként szolgáló facsoportok, fasorok). A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegettetés I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel B10 – Illegális fakitermelés E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

A09 – Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés
D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel

Faj neve:	sárszalonka (<i>Gallinago gallinago</i>)*
Írányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Szórványosan fészkelő faj, a kisebb-nagyobb kiterjedésű nedves réteken többfelé költ egy-egy pár. Tavasszal és ősszel nagy tömegben vonul át a Kárpát-medencén, főleg lecsapolt halastavakon, mocsárréteken, elöntött réteken, árasztásokon és rizsföldeken, szikes tavakon figyelhető meg. A területen előfordulása, főként az északabbi, nedvesebb gyepekről ismert.
Állomány nagyság (jelöléskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	0-5 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozásának megítélése nehéz, a költőpárok száma az évi csapadékmennyiségtől függően ingadozó, mérsékelten csökkenő.
Faj veszélyeztetettsége:	Európában a megfelelő vizes élőhelyek fogyatkozása, főleg azok kiszáradása miatt állománya csökkenő. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, megfelelő vizes élőhelyek fogyatkozása, a fészkelőhelyek növényzeti struktúrájának megváltozása miatti táplálékmenyiség-csökkenés, predáció, vadászat. A06 – Gyepművelés felhagyása A09 – Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (külső és belső veszély) G08 – Hal- és vadállomány kezelése I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok

Faj neve:	rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Fészkelési időben a Dunántúl déli részén fordul elő nagy sűrűségben, korábbi, kedvező állapotban fennmaradt költőhelyeit folyamatosan foglalja vissza. Kedveli a vizes élőhelyek közelségét. Az alföldek és az alacsony dombvidékek azon területeit részesíti előnyben, ahol a táplálékabundancia mellett költésre alkalmas erdőket, fasorokat, facsoportokat talál. A Soponyai, Rétszilasi

	halastórendszer a legfontosabb élőhelye, de telelőállománya az összes vizes élőhelyet látogatja.
Állománymagasság (jelöléskor):	1 pár (fészkelő)
Állománymagasság (tervkészítéskor):	1 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az utóbbi évtizedekben európai állománya szinte mindenütt növekedett. A hazai fészkelőállomány egy a 1970-es évek végéig tartó csökkenő tendencia után a fajra irányuló célzott védelmi intézkedések következtében látványosan emelkedett. Fokozatosan visszafoglalta az észak-dunántúli területein lévő élőhelyeit is. A területen nedvesebb évek után telepedett meg újra.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Mérgezések, fészkek körüli – főleg a fahasználatok és halastó hasznosítás miatti – zavarás, áramütés, légvezetékek ütközés. B06 – Fakitermelés B09 – Tarvágás H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások B10 – Illegális fakitermelés D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (belső és külső hatás) G07 – Vadászat
Faj neve:	gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A sekély vizű vizes élőhelyek széles spektrumán költ, így megtelepszik szikes tavakon, legelőtavakon, sertéstrágyaszikkasztókon, cukorgyári ülepítőtavakon, halastavak lecsapolt medrében, újabban pedig kavicsbánya-tavakon is. A területen az árasztással, vízmozgással érintett részeken a vízállapotoktól függően, változó számban költ. Elsősorban az Alföldön és a Kisalföldön fészkel, de kisebb állományai a Dunántúlon is előfordulnak (Balaton, Kis-Balaton mentén) A tervezési területen is igazolt rendszeres fészkelése (Szikes tavak, halastavak, mocsarak.)
Állománymagasság (jelöléskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állománymagasság (tervkészítéskor):	0-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai populációja stabil, hazai állománya az 1980-as években volt a mélyponton, azóta növekszik, de az időjárás függvényében ingadozó. Fészkelése nagyban függ a frissen elöntött, pionír vizes élőhelyek

	megjelenésétől, jó évben jelentős lehet a fészkelőpárok száma.
Faj veszélyeztetettsége:	Erősen függ a költése az aktuális vízállapotoktól. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizes élőhelyek, vízmegőrzés hiánya, legeltetéssel biztosított élőhely rehabilitáció hiánya, predáció, inváziós fajok terjedése, zavarás. A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 – Hal- és vadállomány kezelése A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

Faj neve:	törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Mocsarak, lápok, tavak, halastavak, víztározók, holtágak nádasiban, nádszegélyében fészkel. Kisebb kiterjedésű vizes élőhelyek nádasában is költ. Általánosan elterjedt, a Dunántúlon elsősorban a dunántúli-dombság vizes élőhelyein valószínűsíthető a fészkelése. A tervezési területen nádasokban, mocsarakban, halastavakon fészkel.
Állománynagyság (jelöléskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	15-30 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Rejtett életmódja miatt állományának méretét nehéz becsülni. Világállománya csökken, de európai állománya stabil. Országosan csökkenő az állománya, a területen is trend a csökkenés (kiszáradás, vízben álló nádasok kiterjedtségének csökkenése).
Faj veszélyeztetettsége:	Országosan csökkenő állomány, a területen is trend a csökkenés (kiszáradás). Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nádirtás a költési időben, csatornák, gátoldalak karbantartása, csapadékviszonyok, nem megfelelő vízmegőrzés, légvezetéknek ütközés, predáció. I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra F07 - Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

G20 - Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása

Faj neve:	tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Országszerte elterjedt, gyakori fészkelő faj. Jellemzően bokrokkal és gyepekkel tarkított mozaikos élőhelyeken található meg. Költ bokros hegy és domboldalakon, úti menti fasorokban és bokorsávokban, mezővédő erdősávokban, erdőszéleken, nagyobb irtásterületeken. A számára megfelelő élőhelyeken általánosan elterjedt a tervezési területen.
Állományméret (jelöléskor):	100-150 pár (fészkelő)
Állományméret (tervkészítéskor):	100-150 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az európai állomány 1970-90 között jelentősen csökkent és ez azóta sem állt helyre. Hazai állománya országosan csökkenő, a területre is ez a tendencia jellemző a modellezés alapján, bár egyes területek gyepterkezelésének elmaradása, erdőszegélyek bokrosodása miatt állománynövekedése is megfigyelhető lokálisan.
Faj veszélyeztetettsége:	A mezőgazdálkodás felhagyása egy ideig kedvező a számára a bokros területek, így a költőhelyek növekedésével, de a záródó erdő és a mezőgazdasági területekre jellemző táplálékbázis átalakulása nem kedvező számára. Kis mértékben veszélyeztetett. Természetvédelmi szempontból „puffer faj”, ha a gyepes területek kezelése problémákba ütközik, az kedvező a számára (ha amúgy intenzifikáció nincs), és ugyanez igaz az erdő területek túlzott bolygatására is. A kétféle élőhelyre jellemző jelölő és fokozottan védett fajokkal aszinkronban változhat az állománya.
Veszélyeztető tényezők:	Mezőgazdálkodás miatti élőhelyvesztés, rovarölő szerek intenzív használata, erdősítés, szegélyélőhelyek fogyatkozása. A06 – Gyepművelés felhagyása I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra A09 – Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés

Faj neve:	szerecsensirály (<i>Larus melanocephalus</i>)
-----------	--

Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Alföldi természetes és mesterséges tavak szigetein, főként dankasirály-telepekhez csatlakozva, telepesen fészkel. A Sárvíz-völgyében költő állománya ismert, a halastavaknál, nagy kiterjedésű tavakban lévő szigeteken. A tervezési területen a Rétszilasi halastavakon.
Állománynagyság (jelöléskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya a 20. században növekedett, aktuális trendje csökkenő, Magyarországon az utóbbi években mind telepeinek száma, mind nagysága növekedett.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj számára fontos a fészkelőszigeteit körülvevő víz állandósága, hogy emlős ragadozók ne tudják a tojásokat, fiókákat elérni. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Helytelen vízkormányzás, predáció (szörmés ragadozók, ragadozómadarak, patkány). H08 – Egyéb emberi beavatkozások G08 - Hal- és vadállomány kezelése

Faj neve:	kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A bokrokkal tarkított mocsaras, nádas rétek, a nádasok part menti szegélyövezetének, a csatornák menti keskeny nádasok és a kiritkult, ún. babásodó nádasok kisszámú fészkelője. Kedveli a szikes, a lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyeket. A dunántúli állomány egy jelentős része a Sárvíz völgyében fészkel. (nádas mocsarak, halastavak.)
Állománynagyság (jelöléskor):	51-100 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	25-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európában az utóbbi néhány évtizedben enyhén csökkent az állománya, de stabilnak tekinthető. A hazai fészkelők száma a 2000-es évektől 2012-ig emelkedett a szélesebb időszakból származó adatsorok viszont bizonytalan trendet mutatnak. A területen a faj sűrűsége jelentős.
Faj veszélyeztetettsége:	Az öreg nádasok, illetve a megfelelő vízállapotok fenntartása lényeges a fajnak. A terület gyepes állapotának fenntartása, valamint a szárazodás részben ellentétes ezzel a kívánalommal. A fajt kiemeltként kell kezelni a terület hivatalos célkitűzés dokumentuma alapján. Kissé veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők:

Vizes élőhelyek természetes szukcessziója, szárazodás, nádaratás, nádégetés, halastavak vízszintjének emelése, nem megfelelő vízkormányzás, intenzívebb legeltetés.
 A06 – Gyepművelés felhagyása
 A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 A17 – Aratás és termőföldek vágása

Faj neve:	bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Telepesen fészkelő, fészket nádra, bokrokra, fákra építi. Telepei megtalálhatók kiterjedt mocsarak, lápok, és halastavak nádasaiban, folyókat kísérő erdőkben, ártéri rekettyefüzesekben lévő megközelíthetetlen bokrosokban is. A területen a Soponyai-halastónál fészkel.
Állománymagyság (jelölés):	40-50 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítés):	40-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világ- és európai állománya is csökkenő, a hazai állomány az 1980-as években esett vissza jelentős mértékben, aminek oka az alföldi rizstelepek megszűnése lehetett elsősorban. A fészkelő párok száma az évi csapadékmennyiség függvényében ingadozik. A korábbi, állandó gémtelpek halastavak mentén a halgazdálkodás felfutása miatt kiszorultak.
Faj veszélyeztetettsége:	Vaddisznó a költőtelepet tönkretesz, egyéb helyeken zavarás miatt költés rendszeresen meghiúsul. Halastavaknál a folyamatos riasztás, a gátak fokozott használata, a vízszintváltozások nem kedveznek a fészkelőtelepeknek. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Erdészeti beavatkozás fészkelési időn kívül is, zavarás, nádirtás, mederkotrás, vízelvezetés költési időben, vaddisznó, légvésztereknek ütközés. A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel

Faj neve:	barkóscinege (<i>Panurus biarmicus</i>)*
Irányelv melléklete:	.

Faj előfordulásai a területen:	Tipikus költőhelyei azok a vizes élőhelyek, ahol nagyobb nádasokat és gyékényeseket talál, így előszeretettel telepszik meg mocsarakban, természetes és mesterséges halastavakon és holtágakban. Ősszel kisebb csapatokban kóborolnak és az alkalmas telelőhelyeken nagyobb csapatokat alkotnak, ilyenkor költőhelyeken kívül is mutatkozik. A területen kisebb sűrűségben fordul elő, mint a Balatonon vagy a Velencei-tó térségében. (nádas mocsarak, halastavak.)
Állománymagyság (jelöléskor):	51-100 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	51-100 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománytrendje bizonytalan, hazai állománya hosszú távon stabilnak mondható, a területen is stabil vagy enyhén növekvő a trendje.
Faj veszélyeztetettsége:	Az öreg nádasok, illetve a megfelelő vízállapotok fenntartása lényeges a fajnak. Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Madárvédelmi érdekeket nem figyelembe vevő nádgazdálkodás, nem megfelelően időzített nádaratás, többéves, avas nádas foltok hiánya. A31 – Leccsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében A17 – Aratás és termőföldek vágása

Faj neve:	kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Nagyobb tavak, halastavak, nagy kiterjedésű lápok és mocsarak nádasában és rekettöfűzésekben, folyó menti területek fás-bokros vegetációval borított területein fészkel. Költési időn kívül a nagyobb tavakon, halastavakon, nagyobb vízfolyásokon és csatornákon fordul elő. A Soponyai gémtelepen fészkel a tervezési területen.
Állománymagyság (jelöléskor):	40-50 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	40-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állománya a teljes elterjedési területén jelenleg stabil vagy növekvő tendenciájú. A 19. századi folyószabályozások következtében a Kárpát medencében fészkelőként kihalt, első biztos költését az 1980-as évek

Faj veszélyeztetettsége:	végén igazolták. Visszatelepődését követően hazai fészkelőállománya folyamatosan emelkedett.
Veszélyeztető tényezők:	A vízállapotok folyamatos biztosítása, különösen fészkelési helyein elengedhetetlen. Fészkelőtelepe gémfélékkel együtt alakulhat ki, ezért a gémfélékre ható veszélyeztető tényezők ennél a fajnál is jellemzőek. Közepesen veszélyeztetett. Vizes élőhelyek átalakítása, lecsapolása, nem megfelelő vízkormányzás, zavarás, gyérítés, vadászat, emlős predáció, légvezetéknek ütközés. A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel
Faj neve:	kanalalgém (<i>Platalea leucorodia</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Halastavak, tavak, víztározók, holtágak, nagy kiterjedésű mocsarak, szikes mocsarak, lápok illetve hullámtéri vagy ártéri fás-bokros területek fészkelője. Telepesen költ, fészket többnyire nádra, ritkábban fűzbokrokra és fákra építi.
Állomány nagyság (jelölés):	2-25 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítés):	2-25 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállományának trendje bizonytalan, egyedül Nyugat-Európában növekedett az állománya, a többi európai területen csökkent. Okai között feltételezhető a vonulási útvonalon és telelőhelyeken fokozódó illegális lelövések, illetve számottevő a múlt századtól kezdődő jelentős mértékű lecsapolások okozta a vizes élőhelyek megszűnése. A csapadékviszonyok függvényében is fluktuálódik az állománya. A területen is csökkenő állományváltozási trend jellemző.
Faj veszélyeztetettsége:	A vízállapotok folyamatos biztosítása, különösen fészkelési helyein elengedhetetlen. Fészkelőtelepe gémfélékkel együtt alakulhat ki, ezért a gémfélékre ható veszélyeztető tényezők ennél a fajnál is jellemzőek. A szikes tavak vízmegőrzése szintén befolyásolja állományát. Közepesen veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők:

Vízhiány a táplálkozóterületein, nem megfelelő vízszint a költőtelepeken, korai vízleeresztés halastavakon, nádaratás nem megfelelő időpontja, predáció (vaddisznó), zavarás, legeltetés hiánya a fészkelőhelyen kívüli nádasokban, légvezetéknek ütközés.
 A31 – Leccsaplás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából
 G08 - Hal- és vadállomány kezelése
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások (fészkelő és vonuló állománynál is)
 D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (fészkelő és vonuló állománynál is)

Faj neve:	feketenyakú vöcsök (<i>Podiceps nigricollis</i>)*
Irányelv melléklete:	-
Faj előfordulásai a területen:	Elsősorban az Alföld és a Kisalföld vizes élőhelyein költ. Mocsarakban, lápokban, halastavakon, víztározókon telepesen fészkel, kedvező vízállás esetén szikes mocsarakban is költ. Fészkelőhelyén a dús, hínárban gazdag növényzet és a nyílt víz megfelelő arányú mozaikját igényli. A tervezési területen mocsarakban fészkel.
Állománymagyság (jelöléskor):	0-25 (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	0-25 (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állományváltozási trendje nem ismert, populációjának nagysága szoros összefüggésben van az időjárási viszonyokkal, száraz években jóval alacsonyabb a számuk. Hazai állománya feltehetően csökken, illetve a csapadékviszonyok függvényében ingadozik.
Faj veszélyeztetettsége:	Megfelelően mély vizet igényel, így korlátozott az élőhelye. Halastó esetén a hínárkezelést és a vízszint változtatást a fészkeléssel összehangolva lehet végezni. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízmegőrzés hiánya, fiókanevelés időszakában végzett hínárirtás és leccsaplás, légvezetéknek ütközés. I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan, jövőben ható veszélyeztető tényező)

Faj neve:	kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Kötődik a mocsarak és halastavak keskenylevelű gyékényes parti zónájához, az avas gyékényesekhez, illetve a zsombékoló nádasokhoz. Előnyben részesíti az egybefüggő, sűrű, avas gyékényeseket. A tervezési területen halastavak nádasaiban, nádas mocsarakban fészkel.
Állománymagyság (jelöléskor):	25-50 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	25-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nemzetközi becslések szerint állománya stabil, hazai állományváltozási trendje nem ismert.
Faj veszélyeztetettsége:	Az öreg gyékényesek, illetve a megfelelő vízállapotok fenntartása lényeges a fajnak. Gyékényes élőhelyen a legelést és a gyékény aratását célszerű korlátozni. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizes élőhelyek illetve azok rekonstrukciójának hiánya, nem megfelelő nádgazdálkodás, túllegeltetés, vízszintváltozás költési időben. A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében A17 – Aratás és termőföldek vágása

Faj neve:	pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Sekély vízű, ecset és hernyópázsitos rétek jellegzetes költőfaja. Mind az őszi, mind a tavaszi vonulás során megfigyelhető halastavak, víztározók náddal-gyékénnyel sűrűbben benőtt szegélyében. A tervezési területen mocsárréteken fészkel.
Állománymagyság (jelöléskor):	5-25 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	5-25 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya stabilnak tartott, európai állománytrendje nem ismert. A faj rejtett éjszakai életmódja miatt nehéz felmérni az állományát, hazai pontos adatok nem állnak rendelkezésre.

Faj veszélyeztetettsége:	Vízhez kötődő lágyszárú vegetáció, nádas zavartalansága fontos a faj számára. Nádaratás esetén a náddepók területen tartása nem kedvez a számára. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, vízvisszatartás hiánya. A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében A17 – Aratás és termőföldek vágása A09 – Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés

Faj neve:	guvat (<i>Rallus aquaticus</i>)
Irányelv melléklete:	II-
Faj előfordulásai a területen:	Elsősorban a sík vidéki vizinövény-társulások mozaikját választja. A mocsarak, mocsárrétek, nádas, gyékényes, kákás tószegélyek, vizesebb sásrétek, holtágak, csatornaszegélyek területén egyaránt előfordul. Az egész ország területén jelen van a megfelelő élőhelyeken, a Tisza mentén nagy állománysűrűséggel. A tervezési területen vizes élőhelyeken általánosan elterjedt.
Állománymagyság (jelöléskor):	100-250 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	100-250 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökkenő, európai trendje az állományfelmérési nehézségek miatt nem ismert. A hazai fészkelőállomány trendje bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	A mocsaras vizes élőhelyek, illetve a megfelelő vízállapotok fenntartása lényeges a fajnak. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Mocsarak, halastavak nem megfelelő kezelése, zavarás, túleccapolás fészkelési időszakban. A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében A17 – Aratás és termőföldek vágása
Faj neve:	gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>)*
Irányelv melléklete:	I.

Faj előfordulásai a területen:	A hazai szikes területek egyik jellegzetes karakterfaja. Klasszikus, természetes fészkelőhelyei a szikes tavak, vakszikes területek, legeltetett vízállásos szikes gyepek és legelőtavak, de költ mesterséges élőhelyeken is: vízállásos szántókon, lecsapolt halastavakon, rizsföldeken, kavicsbányatavakon. Kevésbé területhű, jellegzetes opportunistá fészkelő. A területen mind fészkelő, mind vonuló állománya ismert, leginkább az északi, nedvesebb gyepekről és a keleti szikes tavak padkásabb élőhelyeiről. A tervezési területen szikes tavakon, halastavakon fészkel.
Állományméret (jelölés):	0-60 pár (fészkelő)
Állományméret (tervkészítés):	0-60 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállományának trendje bizonytalan, az európai állomány mérete ingadozó. Hazai költőállománya jelentősen függ az évi csapadék mennyiségétől, szoros kapcsolatban van a tengerparti populációkkal is.
Faj veszélyeztetettsége:	Élőhelyrekonstrukció, a szikesek megfelelő vízállapotának tavaszi fenntartása lényeges a faj esetén, nedvesebb gyepeken a vízmegtartás is segíti a fajt. Szikes tavak esetén a tó körüli gyepek legeltetése jó hatással van az élőhelyére. Az olyan szikes tavak esetén, ahol Natura 2000 területbe nem tartozó szántók veszik körbe a tavat, gyepesítés, esetleg védett terület vagy Natura 2000 terület bővítés lenne kívánatos. Halastavon előforduló költés esetén a vízszint emelést a fiókák kirepüléséig korlátozni szükséges. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Természetes élőhelyek, szikes tavak kiszáradása, vízmegtartás hiánya, ökológiai vízkormányzás hiánya, szikes tavakba édesvíz bevezetés, fás szárú inváziós fajok és nádasok terjedése, gyepgazdálkodás felhagyása, predáció, légvetéknek ütközés. A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
Faj neve:	függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>)
Irányelv melléklete:	-

Faj előfordulásai a területen:	Folyó- és állóvizek parti fűzeseiben, hullámtéri puhafás ligeterdőkben, mocsarak fűzfáin, ritkán nádasokban fészkel. Fészket fákra, nagyobb cserjékre vagy kivételes esetekben nádszálakra építi. Fészkelését mind a hat nagytájon kimutatták, elsősorban a folyók és nagyobb természetes tavak, halastavak mentén. Állománysűrűsége a Sárvíz völgyében is magas, egész évben előfordul. Halastavak fás szegélyeiben fészkel a tervezési területen.
Állománynagyság (jelöléskor):	50-100 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	50-100 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil volt, az utóbbi két évtizedben több országban csökkent. A hazai állomány változásának iránya bizonytalan, a területen növekvő trend mutatkozik jelentős állománnyal.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyének nem megfelelő kezelése, vízparti fűzfák kivágása. Szárazodás (fűzfák távolodása a vízpartoktól). N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében B06 – Fakitermelés

Faj neve:	partifecske (<i>Riparia riparia</i>)
Irányelv melléklete:	-
Faj előfordulásai a területen:	Döntően alföldi jelegű területeken fészkel, a folyók menti természetes szakadófalakban, illetve az emberi tevékenységek által létrejött homok-, agyag- és kavicspartfalakban. Fészkelési időszakban az állóvizekben és a nyílt vizes élőhelyekben gazdag területen fordulnak előbb legnagyobb számban, de táplálkozásában fontos szerepet játszanak a szántóföldi kultúrákon élő kistermetű rovarok, így ezen élőhelyek előfordulása fontos a telepek közelében.
Állománynagyság (jelöléskor):	50-250 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	50-250 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai költőállományai eltérő változásokat mutatnak, egyes nyugat-európai országokban enyhén növekvő/stabil trendeket mérnek, ezektől keletebbre és északabbra fészkelő állományok esetében jelentős a csökkenés. Hazánkban elsősorban a fő, Tisza menti élőhelyén drasztikus csökkenés tapasztalható, de országosan is csökken az állománya, amelynek hátterében a fészkelésre alkalmas partfalak megfogyatkozása mellett a fészkelő-,

Faj veszélyeztetettsége:	<p>vonuló és telelőterületeken az élőhelyek átalakítása és a klímaváltozás okozta kedvezőtlen, közvetlen és közvetett hatásoknak komoly szerepe lehet.</p> <p>Magyarországon a veszélyeztetett vöröslista-kategóriába tartozik. Mivel a területen nincs természetes szakadó partfal, emberi beavatkozástól függő a fészkelőhelyeinek fennmaradása (csatorna árvízvédelmi gátfalak karbantartása, homokbánya művelés, építkezések). Közepesen veszélyeztetett.</p>
Veszélyeztető tényezők:	<p>Élőhelyeinek eltűnése, fészkelésre alkalmas partfalak hiánya, predáció (róka).</p> <p>G08 - Hal- és vadállomány kezelése</p>
Faj neve:	küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Szórványosan telepesen fészkel az alföldi természetes és mesterséges tavak szigetein, folyóvízi zátonyokon, kavicsbánya tavakon. Önállóan is alkot telepet, de más sirály- és partimadár-fajokhoz is csatlakozhat. Nyílt vízterületek, lágyszárúak dominálta vizes élőhelyek, szikes és szikesedére hajlamos gyepek kedvezőek a megtelepedéséhez. A Mezőföldön jellemzően szikes- és halastavakon költ. Halastavak szigetein fészkel. (Rétszilas, Soponya.)
Állománymagyság (jelöléskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az európai állományok alakulása helyenként és időben eltérő irányú, de összességében stabil. Magyarországon valószínűleg soha nem volt túl gyakori.
Faj veszélyeztetettsége:	Alapvetően halastavakon, szigeteken fészkel. A vízállapotok alapvetően meghatározzák a költőtelepeinek helyzetét. A területen kialakuló költőtelepek mindegyikénél gond lehet a stabil vízszint megtartása költési időben. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Áradások, vízkormányzás, szigetek benövényesedése, interspecifikus kompetíció a fészkelő telepen, predáció.</p> <p>H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások</p> <p>G08 - Hal- és vadállomány kezelése</p>
Faj neve:	karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>)*
Irányelv melléklete:	-

Faj előfordulásai a területen:	Cserjések jellegzetes fészkelője. Előnyben részesíti az egykori erdők, legelők, szántóföldek helyén kialakult, száraz, galagonyás és gyepűrózsás domboldalakat. A mezőgazdasági területeken húzódó utak, árkok, csatornák, patakok mentén lévő, elsősorban kökényből álló bokorsorokban, erdőszéleken kialakult sűrű cserjésekben költ. Az ország minden nagytáján kimutatták fészkelését. A tervezési területen nem nagy állománysűrűséggel előfordul bokros élőhelyeken.
Állománynagyság (jelöléskor):	51-100 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	51-100 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az európai fészkelőállománya az utóbbi évtizedekben mérsékelten csökkent, a hazai állománya általában csökkenő tendenciát mutat, a területen stabil, de nem túl jelentős állománya él.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagy elterjedési területe és nagy fészkelőállománya miatt jelenleg nem veszélyeztetett. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Mezőgazdaság intenzifikációja, az extenzív gyepek és legelők kiterjedésének csökkenése, fakivágások, cserjeirtások költési időszakban, ligetes élőhelyek erdősődése, élőhely szerkezetének átalakulása inváziós-idegenhonos fajok miatt (erdő és gyep besorolású terület esetén is ezüstfa). E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra A09 – Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés
Faj neve:	kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)*
Írányelv melléklete:	-
Faj előfordulásai a területen:	Országszerte elterjedt fészkelő. Tavakon, halastavakon, víztározókon, mély vizű mocsarakban és lápokon, holtágakban telepszik meg, csapadékos években szikes mocsarakban is költ. Fészkeléskor kedveli a dús növényzetű, hínáros, zsiókás, nádas területeket, ahol nyílt vízfelszint is talál. Vizes élőhelyeken általánosan elterjedt.
Állománynagyság (jelöléskor):	51-100 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	51-100 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökken, bár egyes populációi stabilak. Hazai fészkelőállományának trendjét nem lehet megállapítani a különböző felmérések eltérő módszertana

	miatt. Állománya az egyes évek csapadékviszonyainak függvényében eltérő.
Faj veszélyeztetettsége:	Az élőhelyeinek vízellátása, lágyszárú vegetációval dúsan benőtt, mélyebb, nagyobb vízfelületek zavartalansága fontos a faj számára. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizek megőrzésének, visszatartásának hiánya, légvezetékek ütközés. I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan, jövőben ható veszélyeztető tényező)

Faj neve:	piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>)*
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres költőfaj. Főleg mocsárréteken, szikes gyepeken és vízállásokon, szikes tavakon, árasztásokon, szántóföldek mélyebb fekvésű területrészein kialakuló belvizes foltokon fészkel. Feltöltetlen halastavak iszapján felnövő növényzet között is szívesen megtelepszik. Szikes tavak, mocsarak, nedves gyepek a fészkelő helyei a tervezési területen.
Állományméret (jelöléskor):	15-30 pár (fészkelő)
Állományméret (tervkészítéskor):	15-30 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állománya Európában mérsékelt csökkenést mutatott az utóbbi évtizedekben. Haza fészkelőállománya ingadozó, a költőpárok száma az évi csapadékmennyiség függvényében kialakuló vizes élőhelyek arányában változik.
Faj veszélyeztetettsége:	A klímaváltozás hatására költési területe beszűkül. Lényeges a vízmegtartás, az árasztások lehetőség szerinti fenntartása. Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, helytelen legeltetés, vízállások elvezetése, nedves rétek lecsapolása, predáció (róka, aranyakál, vaddisznó, dolmányos varjú). A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok G08 - Hal- és vadállomány kezelése

A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek
I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok
N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
A09 – Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés

A Natura 2000 adatlapon szereplő **közösségi jelentőségű jelölő telelő** madárfajok:

Faj neve:	kis lilik (<i>Anser erythropus</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A Dunántúlon egyre növekvő számban fordul elő.
Állománymagyság (jelöléskor):	0-5 egyed (telelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	0-5 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világ- és európai állománya csökkenő, hazai állományának országos trendje bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	A szikes tavak partjainak egységesen alul vagy túlhasznosítása, szántó művelésben tartása, erdősítés. A környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területhez, így a lúdfajok vadászati hasznosításánál különösen figyelemmel kell lenni. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyvesztés a nyílt területek becserjésedése, beerdősítése, a mezőgazdaság intenzívvé válása miatt. Halastavak nem megfelelő vízkormányzása, árasztás hiánya, táplálkozó és pihenőhelyeken a legeltetés hiánya. Éjszakázóhelyek nyugalmanak biztosítása szükséges. Mivel a Natura 2000 terület szántókat nem foglal magában, így a táplálkozóterületeinek jelentős része nem részesül védelemben. A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) G07 – Vadászat H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>)*
Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Alkalmi előfordulása van a területen.
Állomány nagyság (jelöléskor):	0-50 egyed (telelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	0-50 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökkenő, a klímaváltozás hatására a vonulási időszaka is rövidül, illetve kevesebb madár kel útra, több telet ki fészkelőterülete környékén.
Faj veszélyeztetettsége:	Korlátozással vadászható. Vonuló állománya esetén a környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területéhez. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Élőhelyek lecsapolása, tőzegkitermelés, legeltetés és kaszálás elmaradása, vadászat, mezőgazdasági vegyszerhasználat, olajszennyezések, zavarás a vonuló- és telelőhelyeken, pihenőhelyeken.</p> <p>A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. Mivel a Natura 2000 terület szántókat nem foglal magában, így a táplálkozóterületeinek jelentős része nem részesül védelemben.</p> <p>A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) G07 – Vadászat H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p>

Faj neve:	vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Az országban rendszeres átvonuló ősszel és tavasszal, enyhe teleken alkalmilag áttelel. Egyéb ludakkal együtt, kis létszámmal vonul át a területen, vizes élőhelyeket, gyepeseket, szántókat használva. Vizes élőhelyeken növekvő számban fordul elő.
Állomány nagyság (jelöléskor):	5-10 egyed (telelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	10-25 egyed (telelő)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állományváltozásának trendje nem ismert, hazai előfordulása vonulásban enyhe növekedést mutat (változó vonulási útvonal).
Faj veszélyeztetettsége:	Az éjszakázóhelyein (víztestek) nyugalmat, a táplálkozóterületein lehetőség szerint legeltetett gyeget igényel. Vonuló állománya esetén a környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területhez. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vadászat, zavarás, élőhelyének átalakítása, mezőgazdasági kultúraváltás, turisztikai fejlesztések, legeltetés hiánya. A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) G07 – Vadászat H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	kerceréce (<i>Bucephala clangula</i>)
Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres átvonuló és téli vendég nagyobb folyóinkon és tavainkon. Októberi érkezésük és késő őszi tömeges beáramlásuk után februári maximálisan tetőzik.
Állomány nagyság (jelöléskor):	20-50 egyed (telelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	20-50 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Országos állománytrendje az elmúlt két évben bizonytalanságot mutatott a mintaterületeken.
Faj veszélyeztetettsége:	Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vadászat, zavarás, élőhelyének átalakítása, szárazodás, lecsapolás miatt mély vízű élőhelyek beszűkülése. H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel G07 – Vadászat E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (Potenciálisan jövőben ható veszélyeztető tényező)

Faj neve:	kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres téli vendég, elsősorban a sík területeken jelenik meg. Az alföldi téli táj jellegzetes madara. Leggyakrabban lucernatarlók felett figyelhető meg, de bármely más mezőgazdasági művelés alatt álló területen és természetes gyepek felett is mutatkozhat, amennyiben azon legfontosabb zsákmányállata, a mezei pocok nagyobb számban előfordul. A telelők száma az időjárástól illetve a mezei pocok gradációtól függ.
Állomány nagyság (jelöléskor):	11-50 egyed (telelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	11-50 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világ- és európai állománya is csökken, az utóbbi évek országos számlálása során is minden esetben kevesebb példány jelenlétét sikerült megállapítani.
Faj veszélyeztetettsége:	A telelők száma nagymértékben változhat a hóborítás mértékétől függően. A telelők száma az időjárástól, illetve a mezeipocok-gradációtól, vagy éppen annak összeomlásától alapvetően függ. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Illegális pusztítás (csapdázás, mérgezés), élőhelyeinek szárazodása. A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban

Faj neve:	kék galamb (<i>Columba oenas</i>)*
Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Odvas, idős faegyedekkel rendelkező, harkályok lakta, bükkös és gyertyános-tölgyes erdők. Az MME adatbázisa szerint inkább jellemző költőfaj a terület pereme felé, mint a belsejében, eredeti élőhelye ezt megerősíti, ligetes erdők, erdőszegélyek jellegzetes madara. Fészkelési időszakon kívül az öreg erdők mellett más élőhelyeket is használ. A területen állománya növekvő, de az országoshoz képest jelentéktelen.
Állomány nagyság (jelöléskor):	200-1000 egyed (telelő).

Állománynagyság (tervkészítéskor):	200-1000 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil, több országban növekvő tendenciájú. A területen – az ország nagy részéhez hasonlóan – állománya mérsékelt növekedést mutat. Ehhez hozzájárulhat, hogy az idősebb, terület szempontjából perifériás erdőállományok letermelés helyett vadgazdálkodási kezelésben részesülnek inkább a tulajdonos miatt.
Faj veszélyeztetettsége:	Európai állománya nem veszélyeztetett, elterjedési területének nagy részén stabil. Erdőgazdálkodás során az öreg, üde, odúkkal rendelkező erdőrészek fenntartása szükséges, valamint vonuló állományának extenzíven művelt mezőgazdasági területek az ideális táplálkozóterületei. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban
Faj neve:	rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A Soponyai halastórendszer a legfontosabb élőhelye, de telelőállománya az összes vizes élőhelyet látogatja.
Állománynagyság (jelöléskor):	15-20 egyed (telelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	15-40 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az utóbbi évtizedekben európai állománya szinte mindenütt növekedett. Fokozatosan visszafoglalta az észak-dunántúli területein lévő élőhelyeit is. A területen nedvesebb évek után telepedett meg újra. Állománynövekedése lassult, de még mindig emelkedést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Mérgezések, fészkek körüli – főleg a fahasználatok és halastó hasznosítás miatti – zavarás, áramütés, légvezetékek ütközés. B06 – Fakitermelés B09 – Tarvágás H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (belső és külső hatás) G07 – Vadászat

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű jelölő átvonuló madárfajok:

Faj neve:	kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>)*
Irányelv melléklete:	II. III.
Faj előfordulásai a területen:	Vonuláskor vízállapottól függően ideiglenes vagy állandó vízfelületeken, változatos növényzetű széles partszegélyeken, gyepes környezetben, sekélyebb vizeken fordul elő. Preferált élőhelyei a halastavak, az édesvízű és szikes tavak. Korábban kis számban főként az ország keleti részében költött, majd fészkelőként megjelent a Mezőföld térségében is. A vonuló állomány előfordulásainak a száma az utóbbi két évtizedben nőtt a Dunántúlon. A tervezési területen halastavakon fordul elő leginkább.
Állománymagyság (jelöléskor):	400-600 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	400-1000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Vonuló létszámának országos állománytrendje bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	Megfelelő vizes élőhelyek fenntartása segít a vonuló állományok fennmaradásában. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyvesztés (vízrendezés, lecsapolás, erdősítés, nádas felszámolása), a szabadidős tevékenységek a költő-, pihenő- és vedlőhelyeken, a vadászat direkt és indirekt hatásai, különösen az ólomsörét használatából eredő ólommérgezés, valamint a botulizmus. A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel G07 – Vadászat E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)
Faj neve:	csörgőrécce (<i>Anas crecca</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.

Faj előfordulásai a területen:	Sekély, gazdag parti vegetációjú, eutrofizálódott vízfelületekhez kötődik. Alkalmi fészkelő, helyenként tömeges átvonuló. A Dunántúlról a Kis-Balatonról és a Balatonról mutatták ki nagyobb egyedszámban. Az utóbbi két évtizedben nagyobb mennyiségben jelent meg a Dunántúl egyes vizeinél is. Halastavaknál és szikes tavaknál bukkan fel.
Állománymagyság (jelöléskor):	1000-2000 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	1000-2000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Vonuló állománya mérsékelt csökkenést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Vizes élőhelyek, kiemelten szikes tavak szárazodása, vízpótlásának elmaradása. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Állományait veszélyeztető tényezők az élőhelyvesztés (vízrendezés, lecsapolás, erdősítés, szárazodás), a szabadidős tevékenységek a költő-, pihenő- és vedlőhelyeken, a vadászat direkt és indirekt hatásai, különösen az ólomsörét használatából eredő ólommérgezés, valamint a botulizmus.</p> <p>A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából</p> <p>G08 - Hal- és vadállomány kezelése</p> <p>N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások</p> <p>D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel</p> <p>G07 – Vadászat</p> <p>E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)</p>

Faj neve:	tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Hazánk valamennyi vizes életterében, mocsarakban, tavaknál, halastavaknál, víztározóknál, folyók árterein és holtágaiban, csatornák mentén, rizsföldeken és egyéb árasztásokon is előfordul és költ. Sokszor a víztől távol is megjelenik.
Állománymagyság (jelöléskor):	5000-10 000 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	5000-10 000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Vonuló állománya országosan és a tervezési területen is csökkenő.

Faj veszélyeztetettsége:	Állománynagyságát jelentősen befolyásolja világszerte zajló vadászata és a számos országban jellemző tömeges tenyésztettréce-kibocsátás. Vadászható. Táplálkozóterületeinek (szántók) jelentős része nem tartozik az SPA-hoz. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vadászati hasznosítás, predáció (róka, vaddisznó, dolmányos varjú, vándorpatkány), botulizmus, a növényvédő szerek okozta mérgezések és környezetszennyezés (vízszennyezés). A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel G07 – Vadászat E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)

Faj neve:	böjti réce (<i>Anas querquedula</i>)*
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Halastavak, mocsarak.
Állománynagyság (jelöléskor):	200-500 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	100-150 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Vonuló állományának országos trendje erősen csökken. A vonulás java áttevéődik a Dunántúlról az alföldi országrészre az elmúlt évtizedekben.
Faj veszélyeztetettsége:	A területen található szikes tavak alul- és túllegeltetése, valamint a szikes tavak partjainak szántó művelési ágban tartása miatt az alkalmas vegetáció hiánya a költését veszélyezteti. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyének, szikes tavak kiszáradása, predáció (róka, borz, vaddisznó, aranyakál). Vadászat, ólomsörét használat. Alullegeltetés, túllegeltetés, gyepek konverziója szántó művelésre. A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>)
Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Halastavak, mocsarak.
Állománymagyság (jelöléskor):	50-100 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	50-100 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő, hazai fészkelőállománya is erős növekedést mutat. Vonulása egyre inkább tevődik át a Dunántúlra, és növekvő számot mutat ekkor is.
Faj veszélyeztetettsége:	Magyarországon a sérülékeny vöröslista-kategóriában tartozik. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Legfontosabb veszélyeztető tényező az élőhelyvesztés, a vizes élőhely-rekonstrukciók és élőhelyfejlesztések elősegítik megtelepedését. A tőkés réce vadászatakor e faj felismerése különösen nehéz, ezért a vadászat is veszélyeztető tényezőként jelentkezik. G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások G07 – Vadászat

Faj neve:	nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>)*
Írányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Legnagyobb számban az Alföldön fordul elő, érkezése szeptember közepére/végére tehető, számuk novemberben/decemberben tetőzik. Télen egy részük délebbre vonul tovább, így számuk januárban éri el a téli minimumot. Őszi tetőzése során nagyobb egyedszámban fordul elő a Hortobágyon, és a kiskunsági szikes tavak környékén, nagyobb természetes tavaknál. Újabban egyre nagyobb mennyiségben jelent meg a Dunántúlon is, a terület gyepein és közeli nem Natura 2000 szántókon táplálkozik, a nagyobb tavaknál éjszakázik.
Állománymagyság (jelöléskor):	10 000-20 000 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	10 000-20 000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai fészkelőállománya stabil, a teelő állomány létszáma növekvő, hazai állománya is mérsékelt növekedést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Vadászható faj, vadászata korlátozott. A környékbeli szántók, mint táplálkozóhelyei nem tartoznak a tervezési

Veszélyeztető tényezők:	területhez. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Kissé veszélyeztetett.
	<p>A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. Mivel a Natura 2000 terület szántókat nem foglal magában, így a táplálkozóterületeinek jelentős része nem részesül védelemben.</p> <p>A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) G07 – Vadászat H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p>

Faj neve:	nyári lúd (<i>Anser anser</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Az Mezőföldön mocsarak, természetes tavak, halastavak kiterjedt nádas-gyékényes élőhelyein költ. Legfontosabb élőhelyei a lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyek, szikes és szikesedére hajlamos gyepek.
Állomány nagyság (jelöléskor):	5000-10 000 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	5000-10 000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az elmúlt évtizedekben mindenütt növekedett vagy legalább szinten maradt az állomány.
Faj veszélyeztetettsége:	Korlátozással vadászható. Vonuló állománya esetén a környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területhez. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Élőhelyeinek felszámolása, nyári időszakokban a vizes élőhelyek kiszáradása, zavarás, nádaratás, predáció (róka, vaddisznó). A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. Mivel a Natura 2000 terület szántókat nem foglal magában, így a táplálkozóterületeinek jelentős része nem részesül védelemben.</p> <p>A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)</p>

G07 – Vadászat
 H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
 G08 - Hal- és vadállomány kezelése
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	barátréce (<i>Aythya ferina</i>)*
Írányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	A vonuláson és teleléskor is a nagyobb tavakat, halastavakat, víztározókat, folyókat preferálja. A tervezési területen halastavakon, mocsarakban fordul elő vonuló állománya.
Állománynagyság (jelöléskor):	150-500 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	150-500 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai fészkelő- és telelőállománya is csökkenő, hazai fészkelőállomány trendje bizonytalan, az átvonuló állomány trendje mérsékelt csökkenést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Halastavak eutróf állapotban tartása, hínárnövényzet hiánya. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízminőség csökkenése, édesvízi haltenyésztés, főleg ponty arányának növekedése, emlős predáció, zavarás. A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel G07 – Vadászat E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)

Faj neve:	kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>)*
Írányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Kisszámú fészkelő, átvonuló és telelő faj. Vonuló állományának nagyobb része az őszi és tavaszi vonulás során a Dunántúlon jelent meg, a Dunántúl szerepe télen is kiemelt fontosságú. Kis számú költése is feltételezhető a területen. A tervezési területen halastavakon, mocsarakban fordul elő vonuló állománya.
Állománynagyság (jelöléskor):	20-50 egyed (átvonuló)

Állománymagyság (tervkészítéskor):	20-50 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európa egyes részein növekvő az állománya, a nagyobb részén a csökkenő tendencia jellemző. Hazai állománya az utóbbi évtizedben stabil-csökkenő tendenciájú. Országos állománytrendje vonuláskor az elmúlt két évtizedben csökkenést mutatott.
Faj veszélyeztetettsége:	Halastavak eutróf állapotban tartása, hínárnövényzet és sűrű vízparti vegetáció hiánya. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Zavarás, optimális fészkelőhelyek megszűnése, pontycentrikus halastógazdálkodás. A31 – Leccsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel G07 – Vadászat E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)

Faj neve:	cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A tervezési területen halastavakon, mocsarakban fordul elő vonuló állománya.
Állománymagyság (jelöléskor):	251-500 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	251-500 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai és hazai vonuló állománya enyhén növekvő tendenciát mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Érzékenyen reagál az élőhelyek változásaira, növényzet megváltozására, túllegeltetésre, vízviszonyok megváltozására. A költő- és telelőterületeken tapasztalható szárazodás, a tőzegbányászat, eutrofizáció, vízügyi beruházások, halászat, horgászat miatti zavarás, vadászat van negatív hatással az állományára. A31 – Leccsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából G08 - Hal- és vadállomány kezelése

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
 D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel
 G07 – Vadászat
 E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)

Faj neve:	kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Elsősorban az Alföldön kisszámú, ingadozó állomány nagyságú telepesen fészkelő madárfaj, a Dunántúlon is előfordul költőfajként. Fekete-Sárvíz, Nádor-csatorna mellett kialakuló ideglenes vizes élőhelyek.
Állomány nagyság (jelöléskor):	100-250 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	100-250 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományát erősen befolyásolják az aktuális év felszíni vízborítási viszonyai. A világállomány trendje csökkenő, a hazai állomány a mindenkori csapadékmennyiség következtében kialakuló vizes élőhelyektől függően erősen ingadozó.
Faj veszélyeztetettsége:	A vízállapotok alapvetően meghatározzák a vonuláskori élőhelyeit is. A területen kialakuló táplálkozó területeknél gond lehet a stabil vízszint megtartása, leszáradása. Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Aszályos időszakokból következő és helytelen vízkezelésből adódó vizes élőhelyek fogyatkozása, szárazodás, hínárkaszás. H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások

Faj neve:	fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általánosan elterjedt faj. Az aktív fészkek a környező, kapcsolódó településeken találhatóak – az elmúlt 10 évben 30-40 pár körüli állománnyal – ezek a területen táplálkoznak. A terület mint vonuláskori táplálkozó és éjszakázóhely is jelentős.
Állomány nagyság (jelöléskor):	50-100 egyed (átvonuló)

Állománymagyság (tervkészítéskor):	50-100 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Hazai állományában enyhe csökkenés mutatkozik, inkább a Tisza mentén tapasztalható csak lokális állománynövekedés. A dunántúli állományban tapasztalható csökkenés állhat az adatlapon rögzített változás mögött.
Faj veszélyeztetettsége:	Középfeszültségű vezetékek és oszlopok, nyílt területek beerdősülése, cserjésedése, mezőgazdálkodás felhagyása, gyepek legeltetésének, kaszálásának felhagyása. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Táplálékbázis csökkenés (túlhasználat, intenzifikáció, vízállapotok), vezetékek (áramütés és ütközés), fészekrakó- és táplálkozóhelyek csökkenése, leromlása, mezőgazdálkodás intenzifikációja, szárazodás, vonulás alatti magas mortalitás. A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés A31 – Leccsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel

Faj neve:	fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Vonuláskor a nyílt, alkalmas vízállapotú helyeken nagy csapatban is jelen lehet.
Állománymagyság (jelöléskor):	15-25 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	15-25 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állományára trendet a faj nagy elterjedési területe miatt nem lehet meghatározni. Az országos trendje bizonytalan-növekvő (a bizonytalanság a növekvő felmérési aktivitásból fakad).
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Elektromos vezetékek és fejszerkezetek. (vonuláskori veszteségek - lelövés, elektromos hálózat) A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés A31 – Leccsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel

Faj neve:	nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általánosan elterjedt faj, csak a zárt, erdős térségeket kerüli. Télen be nem fagyott, meleg víű területeken vagy áramló vizek mentén fordul elő.
Állománymagyság (jelöléskor):	100-250 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	100-250 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekedést mutat, hazai állománya az utóbbi időszakban erősen növekvő, a területen csökkenő egyedszámban fordul elő. A korábbi, állandó gémtelepek halastavak mentén a halgazdálkodás felfutása miatt kiszorultak.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Zavarás, vaddisznó, légvezetékek, vizek állapota, halászati eszközök nem megfelelő ellenőrzése (ivadékvédő hálók). A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés A31 – Leccsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel

Faj neve:	daru (<i>Grus grus</i>)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Jellemzően vonuló faj, az 1910-es évekig költött Magyarországon. Vonuláskor az ország egész területén előfordul. Az elmúlt évtizedekben jelentősen gyarapodott a dunántúli észlelések gyakorisága és a megfigyelt csapatok mérete is.
Állománymagyság (jelöléskor):	100-500 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	100-500 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világ- és európai állománya is növekvő, bár néhány populációja csökken.

Faj veszélyeztetettsége:	A környékbeli szántók döntően nem tartoznak a tervezési területhez, így táplálkozóterületeinek egy része nem részesül védelemben. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A táplálkozóterületekként szolgáló szántók vetésszerkezetének megváltozása, éjszakázóhelyek zavarása, halastavak lecsapolásának és mocsarak vízpótlásának nem megfelelő időzítése, légvezetéknek ütközés. A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban

Faj neve:	gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Vonulási időszakban a halastavak és a természetes szikes tavak vízállapotától függ az előfordulása a tervezési területen.
Állomány nagyság (jelöléskor):	11-50 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	11-50 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	A vonuló állomány fluktuáló tendenciát mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizes élőhelyek, vízmegőrzés hiánya, legeltetéssel biztosított élőhely rehabilitáció hiánya, predáció, inváziós fajok terjedése, zavarás. A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

Faj neve:	kis bukó (<i>Mergellus albellus</i> – új rendszertani név szerint, <i>Mergus albellus</i> – SDF és jogszabály szerint)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres átvonuló és téli vendég nálunk, általában kisebb csapatokban jelenik meg. Vonuláskor halastavakon és nagyobb vizeinken rendszeresen áttelel. A területen van előfordulása.
Állomány nagyság (jelöléskor):	25-50 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	25-50 egyed (átvonuló)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő trendet mutat, országos állománytrendje az elmúlt két évtizedben erős csökkenést mutatott.
Faj veszélyeztetettsége:	Mélyebb vizeken a horgászati és téli időben halászati hasznosítás zavarhatja. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Zavarás, halállományokra ható tényezők. H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel G07 – Vadászat E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)

Faj neve:	nagy póling (<i>Numenius arquata</i>)
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Egész évben megfigyelhető. A területen előfordulása igazolt vonulásban.
Állomány nagyság (jelöléskor):	50-150 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	50-150 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya az elmúlt 15 évben 20-30%-kal csökkent, európai állománya 30-49%-kal lett kisebb három generációja (31 év) alatt. Hazai populációja – a faj ritkasága ellenére – nincs felmérve pontosan, de feltételezhető, hogy az 1980-as évektől stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Nyílt területek erdősítése (esetleg gyepre telepített napelempark) tönkreteszi táplálkozóhelyeit. A területen előforduló vadászható ragadozókat, fészekpredátorokat célszerű minimális egyedszámra szorítani. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Tavaszi vizek megőrzésének hiánya, élőhelyeinek benádasodása, elcserjésedése, korai kaszálás, erdősítés, predáció, légvezetékek ütközés. A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés A31 – Leccsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>)
Irányelv melléklete:	I.

Faj előfordulásai a területen:	Kisszámú tavaszi és őszi átvonuló, márciustól októberig, leggyakrabban áprilisban és szeptemberben. Nagyobb folyók, de kiváltképpen a halastavak környékén jelenik meg. A területen előfordulása ismert.
Állománynagyság (jelöléskor):	5-10 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	5-10 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő tendenciát mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Mérgezés, vízszennyezés, túlzott mezőgazdasági vegyszerhasználat (táplálékbazison keresztül). Zavarás. Áramütés. H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel
Faj neve:	pajzsos cankó (<i>Philomachus pugnax</i>)*
Irányelv melléklete:	I., II.
Faj előfordulásai a területen:	Gyakori őszi és tömeges tavaszi átvonuló. Előntéseken, szántóföldeken, halastavakon, szikes tavakon és pusztákon egyaránt megjelenik. Előfordulhatnak átnyaraló és áttelelő példányok. A területen előfordulása ismert.
Állománynagyság (jelöléskor):	200-500 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	200-500 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya csökkenő tendenciát mutat, nálunk nincs kimutatható állományváltozási trendje.
Faj veszélyeztetettsége:	A nedvesebb, nyílt élőhelyek megtartása a tavaszi és az őszi időszakban fontos lenne az átvonuló állománynak. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, intenzív mezőgazdasági művelés, alulhasználat, terület konverziója. A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés A31 – Leccsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok G08 - Hal- és vadállomány kezelése A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

Faj neve:	kanalalgém (<i>Platalea leucorodia</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Vonulási időszakban a halastavak vízállapotától függ az előfordulása a tervezési területen.
Állománynagyság (jelöléskor):	101-250 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	101-250 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállományának trendje bizonytalan, egyedül Nyugat-Európában növekedett az állománya, a többi európai területen csökkent. Okai között feltételezhető a vonulási útvonalon és telelőhelyeken fokozódó illegális lelővések, illetve számottevő a múlt századtól kezdődő jelentős mértékű lecsapolások okozta a vizes élőhelyek megszűnése. A csapadékviszonyok függvényében is fluktuálódik az állománya. A területen is csökkenő állományváltozási trend jellemző.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A31 – Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások (fészkelő és vonuló állománynál is) D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (fészkelő és vonuló állománynál is)
Faj neve:	gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A területen mind fészkelő, mind vonuló állománya ismert, leginkább az északi, nedvesebb gyepekről és a keleti szikes tavak padkásabb élőhelyeiről.
Állománynagyság (jelöléskor):	51-100 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	51-100 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	A vonuló állomány fluktuáló tendenciát mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Élőhelyrekonstrukció, a szikesek megfelelő vízállapotának tavaszi fenntartása lényeges a faj esetén, nedvesebb gyepeken a vízmegtartás is segíti a fajt. Szikes

Veszélyeztető tényezők:	<p>tavak esetén a tó körüli gyepek legeltetése jó hatással van az élőhelyére. Az olyan szikes tavak esetén, ahol Natura 2000 területbe nem tartozó szántók veszik körbe a tavat, gyepesítés, esetleg védett terület vagy Natura 2000 terület bővítés lenne kívánatos. Halastavon előforduló költés esetén a vízszint emelést a fiókák kirepüléséig korlátozni szükséges. Kissé veszélyeztetett.</p> <p>Természetes élőhelyek, szikes tavak kiszáradása, vízmegtartás hiánya, ökológiai vízkormányzás hiánya, szikes tavakba édesvíz bevezetés, fás szárú inváziós fajok és nádasok terjedése, gyepgazdálkodás felhagyása, predáció, légvezetékek ütközés.</p> <p>A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából</p> <p>A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek</p> <p>N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek</p>
-------------------------	---

Faj neve:	réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres és igen gyakori őszi, illetve gyakori tavaszi átvonuló. Főként szikes tavakon, árasztásokon, leccapolt halastavakon, nedves kaszálókon, réteken és rizsföldeken jelenik meg, akár több százas vagy ezres csapatokban. Dunántúli pihenőhelyei között jelentősek a nagyobb halastavak.
Állományméret (jelölés):	501-1000 egyed (átvonuló)
Állományméret (tervkészítés):	501-1000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya stabilnak tekintett, állományának hazai trendje nem ismert.
Faj veszélyeztetettsége:	A terület nedvesebb gyepeinek felhagyása, főként ezüsthalm állományok kialakulása kedvezőtlen a faj számára. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Szárazodás, mezőgazdaság intenzifikációja vagy művelés felhagyása.</p> <p>A06 – Gyepművelés felhagyása</p> <p>A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés</p> <p>A31 – Leccapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából</p> <p>I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok</p> <p>G08 - Hal- és vadállomány kezelése</p>

A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

A területen megtalálható, **jelölő értéknek javasolt** közösségi jelentőségű madárfajok: –

A területen megtalálható, **jelölő értéknek nem javasolt** közösségi jelentőségű madárfajok: –

1.2.2. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

–

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A tervezési területen a legelő és rét kiterjedése a legnagyobb, a terület kb. 45,4 %-át teszi ki. Erdőként és fásított területként nyilvántartott területek aránya 14,4 % körüli, míg a szántóterületek részesedése körülbelül 10,2 %. A területen jelentős a halastavak kiterjedése, mintegy 13,7%-a a területnek, a nádasok aránya 4,3%. A művelésből kivont területek aránya kb. 12 %. Egyéb művelési ágak nincsenek a tervezési területen.

Ingtalan-nyilvántartás szerinti művelési ág megoszlás:

művelési ág	terület (ha)	arány (%)
erdő	1123,46	14,3
fásított terület	4,12	0,1
gyümölcsös	0,00	0,0
halastó	1076,49	13,7
kert	0,00	0,0
kivett	941,56	12,0
legelő	3172,95	40,3
nádas	335,99	4,3
rét	404,91	5,1
szántó	804,95	10,2
szőlő	0,00	0,0
Összesen:	7864,43	100,0

20. táblázat: Művelési ág szerinti megoszlás

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A terület fele, 50,1 %-a van állami tulajdonban a DINPI, VADEX és a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság vagyongazdálkodásában. Ennek a legnagyobb része rét és legelő, kisebb része erdő és szántó terület. A magántulajdonban lévő területek részesedése mintegy 26,5 %, közel hasonló

a gazdasági társaságok részesedésének aránya 22,3%, míg önkormányzatok részesedése nem éri el az 1 %-ot, a szövetkezeti tulajdonú területek aránya szintén elenyésző.

Tulajdonos	terület (ha)	arány (%)
Állami területek	3937,36	50,1
Önkormányzatok területe	64,03	0,8
Természetes személyek területe	2085,74	26,5
Termelő- és egyéb szövetkezetek	24,93	0,3
Gazdasági társaságok	1752,37	22,3
Összesen:	7864,43	100,0

21. táblázat: Tulajdoni viszonyok

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1. Mezőgazdaság

A XVIII. században a térségnek a mainál lényegesen több erdeje volt, melyet az egyre terjeszkedő mezőgazdasági művelés nagyrészt kiszorított. A széles völgy a XIX. század elejéig a közlekedést és a mezőgazdasági művelést egyaránt gátló erdős-ligetes mocsárvilág volt, amelynek megszüntetésére több kísérlet történt. A végleges szabályozás 1820 és 1926 között ment végbe a Nádor- és a Malom-csatorna megépültével. A Sárvízről lefűződött, levágott mélyebb fekvés részeken kisebb-nagyobb, állandó vagy időszakos tavak jöttek létre. A kistérség ma jellegzetes mezőgazdasági kultúrtáj, a Mezőföld az ország egyik legjobb mezőgazdasági adottsággal rendelkező területe.

A Sárvíz völgyének jelentős része mezőgazdasági művelés alatt áll, közel fele gyeppel, mintegy 10 %-a szántó művelési ághban van. Jelentős vízzel borított terület és a nádasok kiterjedése is.

A DINPI kezelésébe került szántók egy részén a művelés felhagyásra került – elsősorban Soponya térségében -, míg a jelenleg egyéni gazdálkodók által művelt szántók egy részén az elmúlt években megemelkedett talajvíz akadályozza a szántóföldi gazdálkodást. A szántókon elsősorban kalászos, kukorica, napraforgó termesztés folyik. A földek átlagos aranykorona értéke 27,08 AK.

A tervezési terület közel felét gyepek borítják. A gyepegzálkodásra a kaszálás és a juhlegeltetés a jellemző. Elhanyagolható mértékű a szarvasmarha legeltetése. A gyepek használata szerinti megoszlását tekintve a táci, csősi és a kálózi területekre a kaszálás, a soponyai, abai, területekre inkább a legeltetés, míg a sárkeresztúri és a sárszentágotai részekre mindkét használati mód a jellemző.

A gyepek túlhasználata általánosságban nem jellemző tendencia, zömmel a területen lévő állattartó telepek közvetlen környezetére terjed ki. Az utóbbi évek kedvezőtlen agrárviszonyai miatt inkább a használat hiánya a jellemző. Elsősorban a legeltetés elmaradása okoz kedvezőtlen hatásokat, mint a gyepek cserjésedése, nádasodása. Különösen a keskenylevelű ezüstfa előtörése nem kívánatos, ami Soponya, Tác és Sárszentágota határában jelent nagyobb problémát.

A nádasok nagy részét a DINPI kezeli, hosszú távú koncepció alapján. Az egyes részeket 2, illetve 3 éves forgóban vágják, így biztosítva a fészkelő madárfajok számára a megfelelő életfeltételeket.

1.3.3.2. Erdészet

A tervezési terület a Sárvíz völgyében végighúzódó ártéri (egykor mocsári-lápi) jellegű területet foglalja magába. A szomszédos löszhátokról – részben a honfoglalást megelőzően, részben a középkor késői századaiban – az erdők szinte teljesen eltűntek, s a 18. századra már egy erdőtlen, jórészt szántóként hasznosított mezőföldi táj képe rajzolódott ki. A Sárvíz völgye szintén erdőtlen volt, a fás növényzet hiányát/szórványosságát e helyütt azonban völgytalp mocsári-lápi jellege okozta. A vizenyős lapály karakterét ekkoriban a völgy teljes szélességét átfogó, átjárhatatlan (részben a folyó kis esése, részben a középkori lisztörlo malmok gátjai miatt kialakult) mocsarak határozták meg. Maga a Sárvíz tehát nem egy határozott mederben haladó folyóvíz volt, hanem szétterülő, lassan szivárgó vizek uralták a területet. Az 1700-as évek végén az egyetlen határozott vízér a völgy nyugati (jobb parti) peremére húzott Sárvíz-csatorna (később Malom-csatorna) volt, melynek vize nyilván az újabb kori malmok működtetését biztosította.

A lecsapolási törekvések a közlekedési problémák elhárítása és az újabb termőföldek iránti igény miatt már korán jelentkeztek. A környékbeli birtokosok kezdeményezésére már az 1760-as években megtörtént a Sárvíz első felmérése, s kisebb volumenben szabályozási munkák is megindultak. A vízrendezés céljából létrehozott Sárvíz Társulat (1810) az ország első vízszabályozási egyesülete volt. A társulat irányításával a szabályozási munkák végül 1825-re készültek el. Az ártéri lapályon egy új medret húztak (Nádor-csatorna), a mocsarak jelentős részét lecsapolták, a problémás malmok egy részét kisajátították, a szántóként művelhető területek kiterjedését megnövelték. A táj képe alapvetően változott meg: a korábbi mocsárvilág helyén a 19. század végére üde-nedves gyepek és szántók mozaikja alakult ki. Egyúttal megjelentek a másodlagos szikesek, a völgy keleti részén az időszakos szikes tavak (pl. Sós-tó, Sárkány-tó) környezetében kiterjedtek a szikes területek. Erdők még nyomokban sem voltak, legfeljebb – mélyebb fekvésben – szórvány fás növényzet fordulhatott elő.

Soponya–Nagyláng területén az 1700-as évek között épült fel Zichy család első kastélya, amely átalakítások után 1807-ben nyerte el mai formáját. Az uradalom területén nagy hangsúlyt kapott a vadászat és a vadgazdálkodás, ide vezethető vissza a Fácános (Alsófácános) néven ismert vadászerdő, vadrejtő sűrű telepítése, valamikor az 1800-as évek közepén (a fácános kertet már a II. katonai felmérés térképe is ábrázolja, a III. katonai felmérés térképén pedig „Fasanerie” néven szerepel). Sokáig ugyanakkor ez az ültetés/telepítés maradt az egyedüli a Sárvíz mentén, mígnem a 20. század első felében Sárszentágotától délre (véltetően a két világháború közötti erdőtelepítéseknek köszönhetően) kialakult egy jelentősebb kiterjedésű, bár tagolt erdőtümb.

A táj erdősültsége a II. világháború után tovább nőtt. Az 1950-es évektől erdőtelepítési program indult, melynek következtében Soponya, Káloz, Sárkeresztúr és Sárszentágota községek határában jelentős, új erdőterületek létesültek. Emellett a Tác és Cece közötti völgyszakaszon elszórtan máshol is ültettek erdőket, de ezek inkább csak kisebb erdőfoltok vagy erdősávok voltak. Az erdőtelepítések fő fafaja a kocsányos tölgy volt, de mellette a magas kőris, szürke nyár, hegyi juhar is szerephez jutott. A szárazabb hátakon főleg akácot alkalmaztak, illetve elszórtan számos más idegenhonos fafaj (pl. amerikai kőris, nyugati ostorfa) is bekerült az állományokba. A szikes és szikesedő területek erdősítésére akácot és keskenylevelű ezüsthát használtak. Az ezüsthát vadbúvóhely gyanánt az erdők szegélyébe, tisztásaira is ültették.

A Sárvíz mentén az első halastavakat még a 1890-es években építették, a ma ismert tőrendszerek (Soponyai- és Rétszilasi-halastavak) kialakítása viszont már a 20. század elejére tehető.

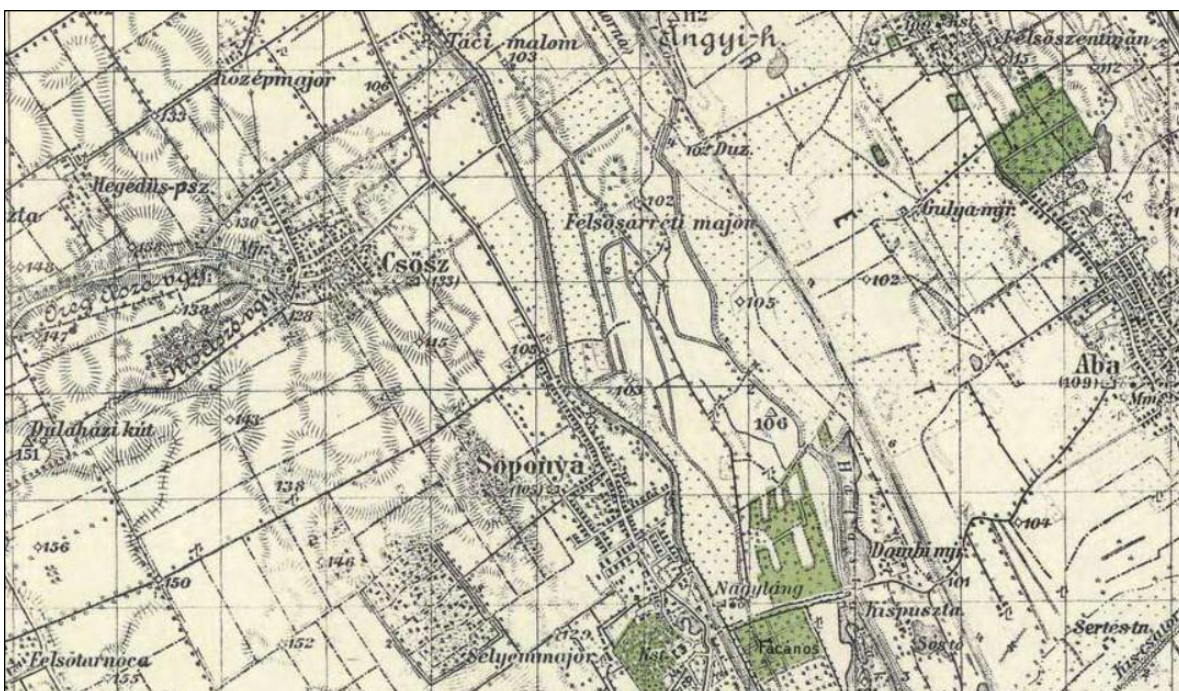

A Sárvíz völgye Nagyláng, Káloz, Sárkeresztúr és Sárszentágota környéki szakasza az I. katonai felmérés térképén (1780-as évek) – A kivágaton jól látható a táj fátlansága, a vízközei-mocsári növényzet domináns jellege, a nagyobb víztestek hiánya. A lapályon ekkor még csak a Sárvíz-csatorna (a későbbi Malom-csatorna) egyenes, szabályozott medre húzódott végig.

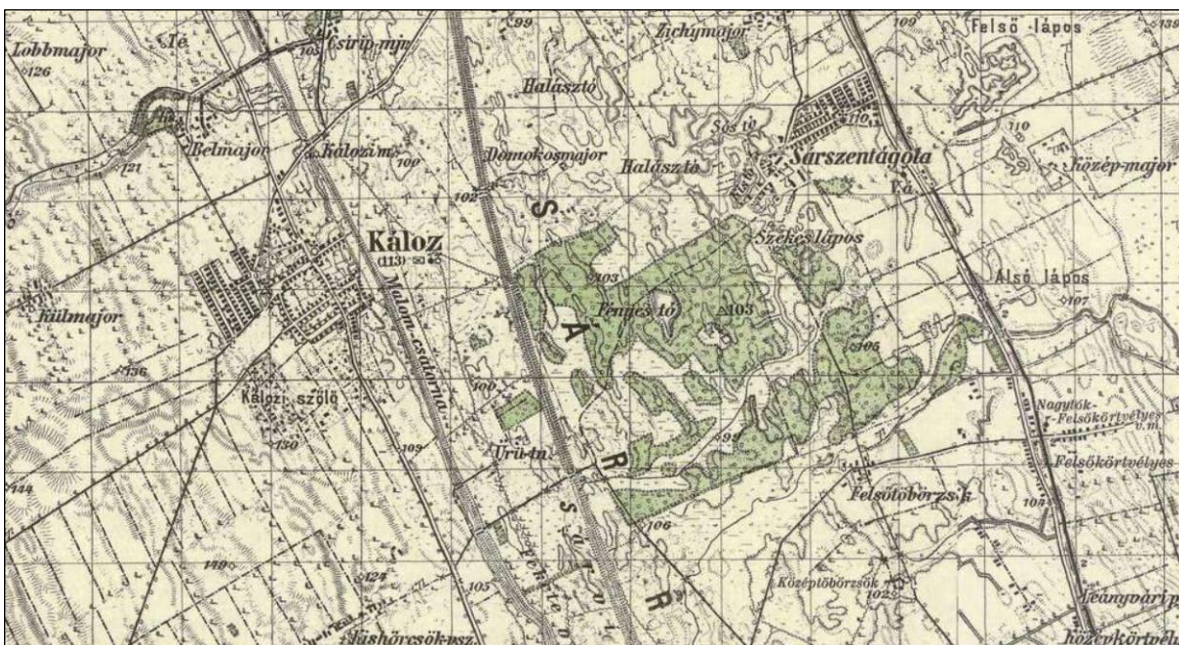

A Sárvíz völgye Nagyláng, Káloz, Sárkeresztúr és Sárszentágota környéki szakasza a II. katonai felmérés térképén (1860-as évek) – A kivágaton jól látható a völgyön végighúzott

Nádor-csatorna egyenes medre. A keleti részen szembeötlő a szikes tavak ábrázolása, a lecsapolási munkák nyomán a hátsabb részeken pedig már megjelentek a szántók is.

Soponya és Aba térsége a II. világháború idején készített katonai felmérés térképén (1941) – A 20. század közepén a táj alapvetően még mindig fátlan volt, a völgyalji területeket nagyrészt nedves gyepek, kisebb részt szántók borították. A Sárvíz árterén erdőterület csak Nagyláng–Fácános mellett fordult elő.

Káloz és Sárszentágota térsége a II. világháború idején készített katonai felmérés térképén (1941) – Sárszentágótól délre jól kirajzolódik egy gyepekkel tagolt erdőtömb, ami a két világháború közötti erdőtelepítések eredménye lehet (az erdőtömb eredete, ültetési ideje

tekintetében a történeti adatok ellentmondásosak; a kérdés tisztázása további kutatást igényel).

A madárvédelmi terület 7.864,43 hektáros területén összesen 1.511,38 hektár erdőtervezett erdő található (a nem erdőtervezett területek kivett, rét, legelő és szántó művelési ágú ingatlanok, nagyobb részét halastavak, nádasok-gyékényesek, nedves-üde gyepek és szántók). Az erdőtervezett területekből mindössze 903,13 hektárt tesznek ki az erdőrésztetek, míg az egyéb résztetek (terméketlen területek, nyiladékok, utak, tisztások, cserjések, erdei vízfolyások-vízállások és épületek) kiterjedése 608,25 ha. Az egyéb résztetek jelentős területfoglalását, illetve területi arányát a Sárvíz mentén, erdők közé ékelődve sokfelé megtalálható vízállások, nádasok-gyékényesek, vizenyős területek okozzák. Erdőrészlet és egyéb részlet határok a tervezési terület határvonala sehol nem vág át. Az erdőrésztetek alapján számított erdősültség összességében csak 11,48%-os, a fás növényzet tényleges területfoglalása az egyéb résztetek területén, illetve a nem erdőtervezett területeken található (részben ültetett, részben spontán felverődött; kisebb hányadban őshonos, nagyobb hányadban idegenhonos fafajú) facsoportok, fasorok, apró erdőfoltok miatt azonban ennél valamivel magasabb, hozzávetőlegesen (a NÖSZTÉP-adatokat is figyelembe véve) 15–20% közötti értékre tehető.

Az erdőtervezett erdők zöme a tervezési terület középső szakaszára, Soponya, Sárkeresztúr és Sárszentágota község határba esik, míg a terület északi végén (Aba és Tác környékén) és déli végén (a Rétszilasi-halastavak környékén) csak elszórtan találunk erdőrészteteket (erdőfoltokat, erdősávokat). A tervezési terület legnagyobb erdőtömbje Sárszentágota település határába, a Sárvíz bal partjára esik. Az erdők szinte kivétel nélkül a Sárvíz lapályán helyezkednek el. A területi adatok, a fás növényzet mintázata, illetve a kapcsolódó közösségi jelentőségű madárfajok alapján az erdők és azok fenntartási feladatai a vizes élőhelyekhez képest mérsékeltebb, de nem elhanyagolható súllyal, szereppel bírnak a tervezési terület természetességi állapota és természeti értékei megőrzése, illetve a Natura 2000 célok megvalósítása vonatkozásában.

A terület erdeinek túlnyomó többsége (91,11%) állami tulajdonban van. Községi tulajdonú erdőterület nincs, a magántulajdonú területek a tervezési területnek nem egészen tizedét (8,89%) teszik ki. Az állami tulajdonú területek vagyongazdálkodója szinte teljes egészében (89,36%) a VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt. (Székesfehérvár), s ezekben az erdőkben a társaság két területi egysége, a Soponyai Erdőgazdálkodás (88,98%) és (Aba község határ néhány erdőrésztetében) a Székesfehérvári Erdőgazdálkodás (0,38%) gazdálkodik. Elszórtan néhány állami tulajdonú erdőrésztetet a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (Budapest) is kezel, illetve a Soponyai-halastavak mellett egy erdőrésztetnek a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság (Székesfehérvár) az erdőgazdálkodója. A magántulajdonú erdők esetében 6 gazdasági társaság (együttesen 5,21%) és 7 magánszemély (együttesen 1,98%) szerepel az erdőgazdálkodók nyilvántartásában. A rendezetlen gazdálkodási jogviszony mellett nyilvántartott (magántulajdonú, több község határt is érintő) erdők aránya csekély (1,70%). Az erdőgazdálkodók által tervezhető hasznosítási/kezelési lehetőségeket (a klasszikus erdőgazdálkodási hasznosításhoz viszonyított eltéréseket) erősen meghatározza a terület természetvédelmi besorolása (a madárvédelmi terület zöme a Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet, illetve a Rétszilasi-tavak Természetvédelmi Terület része), illetve néhány helyszínen a közjóléti-turisztikai funkciókkal kapcsolatos elvárások is szabályozó tényezőként lépnek fel.

Tulajdonforma	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
állami tulajdon	1376,93	91,11
közösségi tulajdon	0,00	0,00
magán tulajdon	134,45	8,89
Összesen:	1511,38	100,00

Erdőgazdálkodó	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.	1350,60	89,36
<i>Soponyai Erdőgondnokság</i>	<i>1344,86</i>	<i>88,98</i>
<i>Székesfehérvári Erdőgondnokság</i>	<i>5,74</i>	<i>0,38</i>
Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	24,12	1,60
Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	2,21	0,15
Gazdasági társaságok (6 db)	78,77	5,21
Magánszemélyek (7 db)	29,95	1,98
Rendezetlen gazdálkodási viszony	25,73	1,70
Összesen:	1511,38	100,00

A madárvédelmi terület erdei szinte teljes egészében (96,17%) védelmi elsődleges rendeltetésűek. A Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzettel és a Rétszilasi-tavak Természetvédelmi Területtel való erős átfedés miatt ezt jórészt a természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők adják (74,58%), de az erdők számára kevésbé alkalmas (részben vízállásos, részben szikes) termőhelyek miatt számottevő a talajvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők aránya is (21,20%). Gazdasági elsődleges rendeltetésű erdők a fentiekből következően a területnek csak töredékén vannak, így alig találunk faanyagtermelő erdő besorolású részleteket (1,39%). A Soponyai Erdőgondnokság által üzemeltetett vadaskertek (Soponya-Alsófácánosi gímszarvaskert, Csiripi vaddisznóskert) miatt említést érdemel ugyanakkor a vadaskert elsődleges rendeltetésű erdők jelenléte (2,44%). A madárvédelmi terület miatt a további (másodlagos és harmadlagos) rendeltetések között minden erdőrészlet esetében szerepel a Natura 2000 rendeltetés. Ugyancsak a további rendeltetések kapcsán kell megjegyezni, hogy másodlagos rendeltetésként jelentős területen van még talajvédelmi rendeltetés (természetvédelmi elsődleges rendeltetés után; 279,55 ha), illetve vadaskert (talajvédelmi elsődleges rendeltetés után; 53,89 ha). (A lentebbi, részletes kimutatásban és a további táblázatokban az egyéb részletek területadata már nem szerepel.)

Rendeltetés	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Talajvédelmi rendeltetésű erdők (TAV)	191,50	21,20
Mezővédő erdők (MVE)	2,93	0,32
Partvédelmi rendeltetésű erdők (GÁT)	0,51	0,06
Természetvédelmi rendeltetésű erdők (TV)	673,59	74,58

<i>Védelmi rendeltetésű erdők (összesen)</i>	868,53	96,17
Faanyagtermelő erdők (FT)	12,56	1,39
Vadaskert (VK)	22,04	2,44
<i>Gazdasági rendeltetésű erdők (összesen)</i>	34,60	3,83
Összesen:	903,13	100,00

Az állományok üzem mód szerinti besorolásánál (az aktuális tájegységi erdészeti gyakorlatnak egyébként „megfelelő” képet mutatva) uralkodó a vágásos üzem mód (77,03%). Átmeneti és örökerdő üzem módba sorolt erdő jelenleg nincs, a faanyagtermelést nem szolgáló üzem módba sorolt erdők részesedése ugyanakkor jelentős (22,97%). Utóbbi állományok szinte kivétel nélkül – elsődleges vagy másodlagos rendeltetesként – talajvédelmi rendeltetéssel is bírnak.

Üzem mód	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Vágásos üzem mód	695,69	77,03
Átmeneti üzem mód	0,00	0,00
Örökerdő üzem mód	0,00	0,00
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód	207,44	22,97
Összesen:	903,13	100,00

A tervezési terület faállománytípusairól az adatfeldolgozás során csoport-szintű statisztikák álltak rendelkezésre. Ez alapján a tervezési területen (elsősorban az erdészettörténeti háttérrel összefüggésben) az őshonos fafajú állományok dominálnak. A Sárvíz völgyében a II. világháború előtt és után végzett erdőtelepítések következtében – főként a Káloz, Sárkeresztúr, Sárszentágota és Soponya községek határában létesített állományok révén – kimagasló arányt tesznek ki a kocsányos tölgyesek (56,70%). Az őshonos fafajú állományok között jelentős továbbá a hazai nyárasok (9,21%) és kőrisesek (8,70%) területfoglalása is. Az egyéb faállománytípusok részesedése nagyon szerény, együttesen is épp csak 1% feletti területarányt mutatnak. Az idegenhonos fafajok közül (ugyancsak a korábbi térségi erdészeti szakmapolitikai fejlemények következtében) az akácok érnek el komolyabb, meghatározó részesedést (18,23%) – állományaik zöme a sárszentágotai erdőtömbben, kocsányos tölgyesekkel és hazai nyárasokkal mozaikosan fordul elő. Számottevő még az egyéb kemény lombosok (5,44%) aránya, mely kategória alatt elsősorban több fafajú elegyes erdők, amerikai kőrises állományok (és talán még ezüsthéja foltok) értendők. Fenyvesek alig vannak (együttesen csak 0,58%-ot tesznek ki), a nemesnyárasok és nemesfűzesek (állományszerűen) pedig teljesen hiányoznak. Az őshonos és idegenhonos fafajok által determinált faállománytípusok a madárvédelmi terület erdőtervezett erdeiben hozzávetőlegesen 80–20%-ot tesznek ki, de megjegyzendő hogy az őshonos fafajú erdők is mind ültetett, mesterségesen létrehozott állományok.

Faállománytípus-csoport	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Kocsányos tölgyesek	512,05	56,70
Cseresek	2,60	0,29
Akácok	164,60	18,23
Egyéb kemény lombosok	49,12	5,44
Juharosok	6,12	0,68

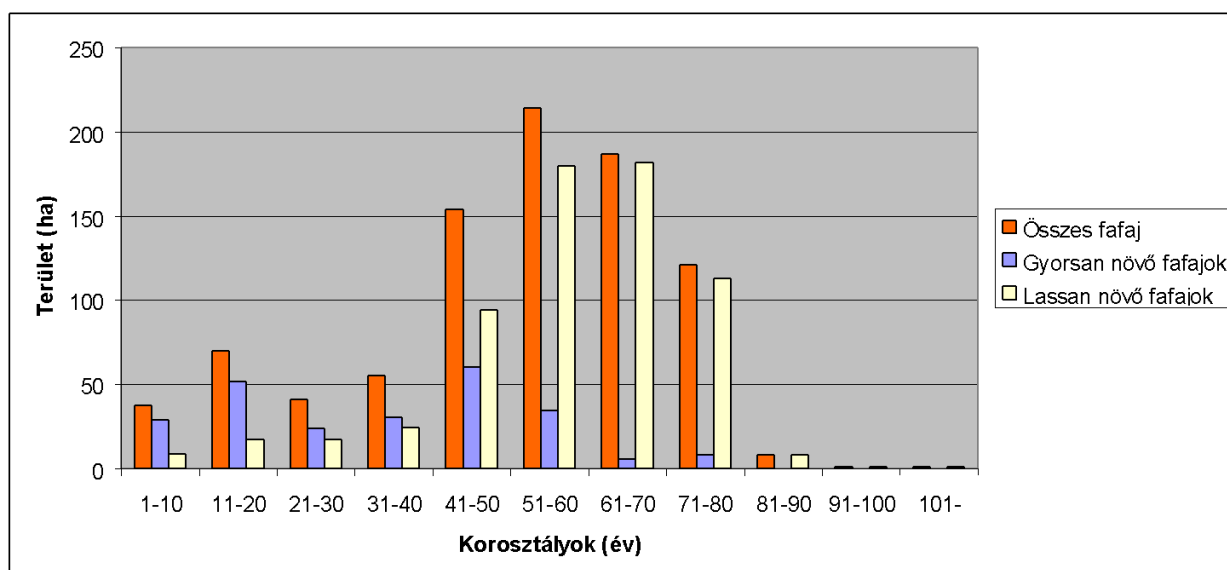
Kőrisesek	78,54	8,70
Hazai nyárasok	83,22	9,21
Égeresek	0,17	0,02
Nyíresek	1,50	0,17
Erdeifenyvesek	2,94	0,33
Feketefenyvesek	0,91	0,10
Egyéb fenyvesek	1,36	0,15
Összesen:	903,13	100,00

A vizsgálati terület fafajösszetétele a faállománytípusok területi megoszlása által sugallt képnek megfelelően alakul. A meghatározó fafaj – mint a faállománytípus-megoszlásból is sejthető – a kocsányos tölgy (51,30%), majd ezt követően az őshonos fafajok közül legnagyobb területfoglalással a kőrisek (magyar kőris, magas kőris, amerikai kőris; mindhárom fafaj jelen van a tájban) (11,53%), illetve a hazai nyárasok (elsősorban szürke nyár) (10,48%) fordulnak elő. A juharok és szilok 1–2 % közötti arányt mutatnak, a cser és az egyéb lágy lombosok 1% alatt maradnak, míg a többi őshonos fafaj (mézgas éger, fűzek, hársak, bibircses nyír) aránya elenyésző. Az idegenhonos fafajok közül az akác aránya az akácos faállománytípusok arányához közelítő (15,71%), s az egyéb kemény lombos fafajok kategóriájában elég sok (5,11%) egyéb fafaj (pl. keskenylevelű ezüstfa, nyugati ostorfa) is van a területen. A fenyők együttesen sem érik el az 1%-ot, s a nemesnyárasok (0,31%) is messze ezen érték alatt maradnak (előfordulásuk mindenütt alárendelt, ezért nem is jelennek meg a faállománytípusok között). Az őshonos és idegenhonos fafajok területi aránya a madárvédelmi terület erdőtervezett erdeiben (mint a faállománytípusoknál) hozzávetőlegesen 80–20%-ot tehet ki.

Fafaj	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Kocsányos tölgy – mag	453,13	51,11
Kocsányos tölgy – sarj	1,66	0,19
Cser – mag	4,14	0,47
Cser – sarj	0,00	0,00
Akác	139,24	15,71
Juhar	15,25	1,72
Szil	12,26	1,38
Kőris	102,26	11,53
Egyéb kemény lomb	45,28	5,11
Nemes nyár	2,77	0,31
Hazai nyár	92,87	10,48
Fűz	0,02	0,00
Éger	0,28	0,03
Hárs	3,50	0,39
Egyéb lágy lomb	6,77	0,76
Erdeifenyő	1,15	0,13
Feketefenyő	3,17	0,36
Egyéb fenyő	2,80	0,32
Összesen:	886,55	100,00
Üres terület	16,58	-
Mindösszesen:	903,13	-

A tervezési terület erdeinek korosztály-szerkezetében dominálnak (együttesen 76,14%-ot tesznek ki) a középkorú, 41–80 év alatti állományok. A fennmaradó hányadot szinte teljes egészében a fiatal, 1–40 éves korosztályok adják (22,85%), a 80 év feletti erdők aránya elenyésző (1,01%). Az egyetlen valóban öreg, 100 év feletti erdő a Sárszentágota 16/D erdőrészlet állománya (0,57 ha), amely vélhetően a 20. század első felében is fennállott sárszentágotai erdőtömb utolsó maradványa. A korosztályszerkezet a terület II. világháború utáni „hivatalos” erdőtörténetének hű lenyomatát adja, jól mutatva az 1950-es évektől adatolt erdőtelepítéseket. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a sárszentágotai erdőtömb 1941-es meglétének ténye és a mai korosztályszerkezet között ellentmondás feszül, amit csak további erdőtörténeti kutatásokkal lehetne kideríteni. Napjaink korosztályviszonyait mindenesetre a lassan növekvő fajok (azon belül is főként a kocsányos tölgy) állományainak korszerkezete határozza meg. A gyorsan növekvő fajok erdei esetében érdekesség a 40 év feletti állományok viszonylag magas aránya, mely nagyrészt a kedvezőtlen termőhelyekkel (szikes talajok) magyarázható.

Korosztály (év)	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
1-10	37,39	4,22
11-20	69,38	7,82
21-30	40,65	4,59
31-40	55,10	6,22
41-50	153,91	17,36
51-60	213,80	24,12
61-70	186,70	21,06
71-80	120,60	13,60
81-90	7,80	0,88
91-100	0,65	0,07
101-	0,57	0,06
Összesen:	886,55	100,00
Üres terület	16,58	-
Mindösszesen:	903,13	-

A tervezési terület karakterét jelentős részben meghatározó őshonos fajú erdők a közösségi jelentőségű erdős élőhelytípusok közül kisebb hányadban az „Enyves éger (*Alnus glutinosa*)

és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)” (91E0) és a „Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)” (91F0) típushoz tartoznak. Ezen élőhelytípusok korosztályviszonyai a terület egészére bemutatott korosztály-statisztikával (lásd a gyorsan növő/lassan növő bontást) hozzávetőlegesen azonos képet mutatnak, ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy – mesterségesen létrehozott, ültetett erdőkről lévén szó – nem minden őshonos fafajú erdő feleltethető meg egy-egy közösségi jelentőségű erdei élőhelytípusnak!

A fentebb leírt fafajösszetételű és korú állományok 2009. évi XXXVII. tv. 7. § (1) bekezdés szerinti természetességi besorolásánál a természetyszerű erdők (0,93%) és a származék erdők (49,26%) adják a természetvédelmi/természetességi szempontból kedvezőbb állapotú, őshonos fafajok által dominált állományok halmazát (együttesen 50,19%-ot tesznek ki). A másik végletet az idegenhonos fafajok (főként az akác) által alkotott kultúrerdők (21,98%) jelentik. A köztes helyzetű, őshonos és idegenhonos fafajok tekintetében erősen kevert jellegű átmeneti erdők területi aránya igen jelentős, a kultúrerdőknek mintegy másfélszerese (27,83%). A természetességi besorolások megoszlása jelentősen eltér a faállománytípusok és fafajok elemzésénél már említett „80–20” helyzettől, aminek az oka elsősorban az állományok másodlagos, ültetett jellege, és az idegenhonos fafajok szélesebb körű jelenléte. A természetességi értékelés összességében jól tükrözi a tájegységi sajátosságokat.

Természetesség	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Természetes erdő	0,00	0,00
Természetyszerű erdő	8,41	0,93
Származék erdő	444,85	49,26
Átmeneti erdő	251,33	27,83
Kultúrerdő	198,54	21,98
Faültetvény	0,00	0,00
Összesen:	903,13	100,00

A termőhelyi adottságok függvényében az érintett erdők egészségi állapota részben kielégítőnek, kedvezőnek, részben gyengének mondható. Előbbi kategóriába az ártéri jellegű lapály mély talajú, jó vízellátottságú, nem szikesedő termőhelyein álló erdők sorolhatók, míg utóbbi kategóriába a magasabb fekvésű, szikes vagy szikesedő háta erdei. Az egyes állományok vegyes képet adnak, a mozaikos talajviszonyok következtében sokszor az egymás melletti erdőrészek fejlettsége, egészségi állapota is erősen eltérő. A gyenge, kötött talajú, szikes területek erdeiben nem ritka a jelentős záródáshiány – összességében ez a jelenség magyarázza a talajvédelmi rendeltetésű erdők magas arányát, illetve a felnyíló erdők számottevő volumenű jelenlétét. Az Országos Erdőkár-nyilvántartási Rendszer az utóbbi egy-két évtizedben számottevő volumenű abiotikus és biotikus károsításokat jelez. Ezek között – különösen a szikes termőhelyekben gazdag sárszentágotai erdőtömb területéről – főként aszálykár, rovarok okozta károk, vadkár és fapusztulás szerepel. Néhány erdőt tüzesetek is érintettek. A kocsányos tölgyesekben mindenhol jelen van már a tölgy csipkésposloska (*Corythucha arcuata*), a magas kőris hajtáspusztulását okozó konidiumos gombafaj (*Chalara fraxinea*) jelenléte ugyanakkor nem kifejezett, s a lombfogyasztó hernyófajok is csak néhány évente, ciklikusan, kisebb-nagyobb gradációk révén befolyásolják a tölgyesek egészségi/erdővédelmi helyzetét. Vadkár vonatkozásában komoly probléma a vaddisznó makkfelszedése, illetve a gímszarvas és őz által okozott rágás és hántás. A nagyon erős „vadnyomás” miatt vadkárelhárító kerítés is számos helyen látható a tervezési területen, enélkül erdősitést felhozni kétséges.

A tervezési terület érintő körzetek közül a Mezőföldi Erdőtervezési Körzetben 2017-ben folytak erdőtervezési munkák, az erdőgazdálkodók számára megállapított (gazdálkodási lehetőségeket rögzítő) erdőtervek alapesetben 10 évig, a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2028. évben) kiadásra kerülő erdőterv határozatok jogerőssé válásáig lesznek érvényben. A Mezőföld-Sárréti Erdőtervezési Körzetet 2019-ben erdőtervezték, az erdőtervek ebben a körzetben szintén a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2030. évben) kiadásra kerülő erdőterv határozatok jogerőssé válásáig lesznek érvényben. Az erdőtervezési munkák során az átfedő európai közösségi jelentőségű terület – „Sárvíz völgye” KMT (HUDI10005) – miatt részletes Natura 2000 elővizsgálati dokumentációk is készültek. Ezek a dokumentumok az erdőgazdálkodásra vonatkozóan előzetesen megállapított előírás-javaslatok Natura 2000 területekre, illetve a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok (köztük madárfajok!) természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékelését tartalmazzák. Az elővizsgálati dokumentációkat a Duna-Ípoly Nemzeti Park Igazgatóság közreműködésével készítette az erdőtervezési feladatokkal megbízott szervezet: a Mezőföldi Körzet esetében (2018) a Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya (Gödöllő), a Mezőföld-Sárréti Körzet esetében (2020) a Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya (Gödöllő).

Az érintett erdőterületek erdészeti hatóság által bejegyzett erdőgazdálkodója legnagyobb részben (89,36%) a VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt. (Székesfehérvár), illetve a társaság két területi egysége, a Soponyai Erdőgazdálkodás (88,98%) és (néhány erdőrészletben) a Székesfehérvári Erdőgazdálkodás (0,38%). Elszórtan, kisebb területen (természetvédelmi érdekeltséggel) a Duna-Ípoly Nemzeti Park Igazgatóság (Budapest), illetve (vízügyi-vízgazdálkodási érdekeltséggel) a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság (Székesfehérvár) is kezel erdőket. A további erdőterületeken (jellemzően 20 ha alatti birtokmérettel) 6 gazdasági társaság (5,21%) és 7 magánszemély (1,98%) gazdálkodik. A rendezetlen gazdálkodási jogviszony mellett nyilvántartott (elszórtan elhelyezkedő) erdők aránya csekély (1,70%).

Az elmúlt időszakban a tervezési területnek elsősorban a Sárszentágotai község határába eső részterületén folyt jelentősebb erdőgazdálkodási tevékenység. Az erdészeti munkákat néhány elvégzett nevelővágás (főként növedékfokozó gyérítés), és a folyamatban levő (jórészt bekerített) erdőfelújítások mutatják. A közelmúlt gazdálkodásának intenzitása összességében nem volt jelentős, amit a természetvédelmi funkciók, a gyenge termőhelyek és a terület hangsúlyos vadászati hasznosítása együtt magyaráznak.

A tervezési területen jelenleg érvényben levő erdőtervek számos fakitermelési előírást, illetve lehetőséget tartalmaznak. A még el nem végzett fakitermelések között egészségügyi fakitermelés csak három erdőrészletben (Sárbogárd 111/A, 111/B, 111/C), a terület mindössze 1,13%-án szerepel (ezek vízparti fekvésű, egyéb kemény lombos és elegyes akácok állományokban tervezett munkák). A korosztályviszonyoknak megfelelően ugyanakkor igen jelentős a különböző nevelővágásokra beütemezett erdők területe és aránya (együttesen 55,36%). Ezen belül a 40 év alatti erdők kisebb hányada miatt a tisztításra tervezett erdők területe még nem kiugró (7,14%), ellenben a 41–80 korosztályok túlsúlya miatt komolyabb területen került sor törzskiválasztó gyérítések (21,73%) és növedékfokozó gyérítések (26,49%) betervezésére.

A véghasználatok gyorsan növekvő fajok (akác, nyárok) állományait érintik és minden esetben tarvágások. Ezeket a használatokat többnyire idegenhonos fajú erdőkben tervezték, de helyenként gyengébb természetességi állapotú hazai nyáras erdősávokban (pl. Cece 102/C, Káloz 37/G erdőrészek) is előfordulnak. Területi hányaduk igen jelentős, a tervezési területnek több mint tizedét (13,28%) teszik ki! Két magánerdőben (Káloz 36/A és Tác 48/A erdőrészek) haszonvételi gyérités is szerepel, ezen használatok tájegységi súlya azonban elenyésző (0,95%).

Jelentős tételt tesznek ki az egyéb termelések (32,28%), amelyek több mint 100 erdőrészletben jelennek meg. Kiugró területi érintettségük (közel 300 hektárnyi erdő) hozzávetőlegesen egyharmad-kétharmad arányban oszlik meg vágásos üzemmódba, illetve faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt erdőrészek között. Az egyéb termelések elsősorban az idegenhonos, intenzíven terjedő fajok (nyugati ostorfa, bálványfa, zöld juhar, amerikai kőris, keskenylevelű ezüstfa) kitermelési lehetőségének biztosítását, s ezáltal az erdők természetességi állapotának megőrzését szolgálják. Az intenzíven terjedő fajokra irányuló használatok magyarázzák a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt erdők érintettségét is, ezen erdők területének kevesebb mint 5%-án (Soponya 3/A, 3/D, 19/B erdőrészek) nincs betervezett egyéb termelés.

Fokozatos felújítógátás bontógátás és végvágás, szálalógátás és készletgondozó használat jelenleg sehol nincs beütemezve.

Fahasználat módja	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Egészségügyi termelés (EÜ)	10,17	1,13
Tisztítás (TI)	64,49	7,14
Törzskiválasztó gyérités (TKGY)	196,29	21,73
Növedékfokozó gyérités (NFGY)	239,26	26,49
Tarvágás (TRV)	119,97	13,28
Fokozatos felújítógátás bontógátás (FVB)	0,00	0,00
Fokozatos felújítógátás végvágás (FVV)	0,00	0,00
Szálalógátás (SZV)	0,00	0,00
Készletgondozó használat (KGH)	0,00	0,00
Haszonvételi gyérités (HGY)	8,61	0,95
Egyéb termelés (ET)	291,51	32,28
Teljes terület:	903,13	100,00

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, vadászat, halászat, horgászat

A tervezési terület a 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Tájon belül, a 401. számú („Mezőföldi”) vadgazdálkodási tájegység területén helyezkedik el. A tágabb térség vadállományának jellemzőit, a vadállomány-szabályozásának irányelveit, a fenntartandó vadlétszámra vonatkozó irányelveket, illetve a természet- és tájvédelmi szempontokat bemutató, a tájegységi vadgazdálkodási terv alapjául szolgáló dokumentum elérhető:

<http://www.ova.info.hu/ujvgtajak.html>

Vadászatra jogosultak:

- Mezőföldi Ózbak VT
- Agro-Aba Kft.
- VADEX Zrt.
- Aranylúd Vt.
- Cecei Hunor Vt.

A tervezési területen található halgazdálkodási hatóság által nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek:

- Nádor-csatorna - Szabadbattyáni MÁV hídtól Fejér megye határáig
- 88+129 - 36+760 km szelvények közötti szakasza (víztérkód: 07-0005-1-1)
- Séd-Sárvízi-malomcsatorna 32+911km - 71+723 km szelvények közötti szakasza (a 7201. Számú Székesfehérvár Úrhida közötti közúti hídtól a Nádor-csatornába való betorkollásig) (víztérkód: 07-0035-1-1)
- Fekete-Sárvíz(víztérkód: 07-0044-2-2)
- Sárszentágotai Sós-tó (víztérkód: 07-0047-2-1)

A Nádor-csatorna és a Séd-Sárvízi-malomcsatorna esetében a halgazdálkodásra jogosult a Horgász Egyesületek Fejér Megyei Szövetsége (Székesfehérvár).

Ezek a vízterületek a védett területekkel átfedő részeken a horgászat tilos. A Fekete Sárvíz különleges rendeltetésüként nyilvántartott halgazdálkodási terület, a halgazdálkodásra jogosult a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, amely halgazdálkodási tevékenysége hasznosítási elemet nem tartalmaz. A Sárszentágotai Sós-tón időszakos vízborítottság miatt halgazdálkodás nincs.

A nyilvántartott halgazdálkodási vízterületekre vonatkozó halgazdálkodási tervek az illetékes halgazdálkodási hatóságnál fellelhetők.

A terület halastavainak (Táci halastavak, Soponyai halastavak, Rétszilasi halastavak, Holdvilág-tavak) üzemterve nem nyilvános dokumentum.

1.3.3.4. Vízgazdálkodás

A területen található több természetes és mesterséges tó közül a legnagyobb kiterjedésű a Soponyai-víztározó, mely elsődleges rendeltetése a Kisláng térségében elhelyezkedő öntözőfürt vízigényének biztosítása.

A halastavak nagy felületekkel Rétszilasi (Őspusztai), Káloz, Soponya, térségében helyezkednek el. Vízpótlásuk a Malom Csatornából történik. A tavak 6-7 %-a továbbra is a Nádor vízbázisán üzemel. A tavak kiterjedése 24 és 50 hektár között változik, átlagos vízmélységük 1,2-1,5 m. Ezekon illetve a Soponyai-víztározón intenzív haltermelés folyik az összes síkvidéki, gazdasági szempontból jelentős halfajjal. Ezekben a vizekben a természetes állomány csak alkalmilag, rövid ideig van jelen.

Szintén Soponyán található – a DINPI kezelésében – egy 8,5 hektáros halastó. Halastóként nyilvántartott, de természetszerű vizes élőhelyként működik Csősz község határában egy 3 hektáros tó.

A természetes állóvizeket a szikes tavak, mocsarak jellemzik. Két kisebb (1 hektár kiterjedésű) található Aba-Felsőszentiván térségében. A legismertebb szikes tava a

területnek, a fokozottan védett Sárkeresztúri Sárkány-tó. Ez a ma is szinte teljesen nyílt felszínű tó 40 hektáros. Innen nyugatra található a Fehér-tó, melyet sikerült közvetlenül a védetté nyilvánítások előtt lecsapolni. A lecsapoló árok elzárása megtörtént, a szikes tó helyreállítása szükséges. Szikes tó együttes található Sárszentágotán.

Annak ellenére, hogy a Sárvíz vízrendszere „az egyik legjobban mesterségesen szabályozott vízgazdálkodási terület” Magyarországon, a vízminőségi problémákhoz gyakran járul hozzá a vízhiány, különösen a Malom-csatornában.

A vízrendszeren legnagyobb mennyiségű vízkivétel a Nádor csatornából történik. A Vízügyi Igazgatóság adatai szerint öntözővíz tározó és halastavak kialakítása céljából engedélyezett vízkivétel történik a Malom-csatornán a Kistérség települései közül Tác, Csósz, Aba (bodakajtori halastavakhoz), Soponya, Káloz és Sáregres területén. Bár az adatok a hiányos nyilvántartás okán nehezen összegezhetőek, megállapítható, hogy a legjelentősebb, évi 4-5 millió m³ víz kivételére Soponya területén adtak ki engedélyt.

A Nádor-csatornából jelentősebb vízkivételt csak Káloz halastavaihoz engedélyeztek, míg a Dinnyés-kajtori csatornából kis mennyiségű engedélyezett vízkivétel Aba területén történik. Az engedélyezett vízkivételek általában nem egyeznek a valós vízkivételi mennyiségekkel, az 1990-es évek első felének szárazabb éveiben az elérhető vízkészletek „mindössze 30-40%-át tették ki a (Vízügyi Igazgatóság által) kivételre engedélyezett vízmennyiségnek.

A Séd-Nádor csatornarendszer rossz vízminőségéért elsősorban mintegy 10-15 pontszerű szennyező-forrás okolható. Ezek egy része ipari eredetű szennyvizet, másik része kommunális szennyvizet vezet a csatornarendszerbe. Ennek megszüntetése elsősorban a vízgyűjtő területen lévő ipari üzemek szennyvizeinek megfelelő kezelésével oldható meg csak.

A víz minősége jelentősen befolyásolja a halászati tevékenységet is. A természetes vizek szennyeződése is előfordul a csatorna magas vízállása esetében.

1.3.3.5. Turizmus

Idegenforgalmi vonzerő és programlehetőségek tekintetében, valamint kulturális szempontból is az egyik leggazdagabb régió az országban. A régió római kori emlékekben is gazdag, talán a legértékesebb közülük a táci Gorsium, ahol Magyarország legnagyobb római kori ásatása található. A régió kastélyai is jelentős turisztikai vonzerőt jelentenek, melynek egyik darabja a soponyai Zichy kastély (jelenleg nem látogatható). A térségben több műemléktemplom is található, többek között Abán, Kálozon, Sáregresen, Sárkeresztúron és Sárszentágotán, és több múzeum is található itt.

A halastavakban gazdag terület jó alapot biztosít a horgász -és vadászturizmus és az ökoturizmus számára. Az extenzív haltenyésztés, ökoturizmus, vendéglátás a helyi gazdálkodók szerint kitűnően összeegyeztethető a természetvédelem szempontjaival. A védett emlős- és madárfajok nagy vonzerőt jelentenek, így madárvártakkal, természetjáró programokkal egészíthetik ki kínálatukat.

Az aktív turizmus a régióban hagyományokkal rendelkezik. A magyarországi turista útvonalak közül számos átszeli a területet. Az aktív turizmus része a kerékpározás is, a kerékpárutak hosszának bővítése turisztikai szempontból az aktív turizmus erősödését vonja maga után.

1.3.3.6. Ipar

Ipari tevékenység csak elvétve fordul elő a térségben. Az Alba cipőfelsőrész készítő üzeme Kislángon megszűnt, nem régebbe a CHIO Magyarország üzeme is elköltözött. Helyén ma egy kisebb fűszerkeverék csomagoló üzem, és egy 20 főt foglalkoztató gumiüzem működik. Tácon a Gorsium Tej Kft. és egy műanyagipari vállalkozás található.

A térségi gazdaság kulcsfontosságú eleme a börgöndi repülőtér fejlesztésének terve. A külföldi tőke bevonásával induló beruházás valamint a Székesfehérvárral való együttműködés várhatóan a korszerű infokommunikációs technológiára épülő logisztikai, kereskedelmi és szolgáltató vállalkozások számát is növelni fogja a kistérségben.

1.3.3.7. Infrastruktúra

Az elmúlt évtizedben a legnagyobb fejlődést a közműrendszer kiépítésében érte el a Sárvíz kistérség. Az infrastruktúra fejlesztésének első szakaszaként a víz, gáz, telefon és a kábeltelevízió hálózat épült ki, a fejlesztés második szakaszában a kistérség településeit elválasztó Sárvíz Völgye Tájvédelmi Körzet területét átszelő 13 kilométeres új útszakaszon és hídon Aba, Soponya és Kisláng között is megindult az autóforgalom.

Az infrastruktúra fejlesztés harmadik szakaszának központi problémáját az évek óta húzódo csatornahálózat kiépítése és a szennyvízkezelés megoldása alkotja, amely mindenekelőtt környezetvédelmi és gazdasági szempontból nélkülözhetetlen. A vezetékes vízellátásba bekapcsolt háztartások számát illetően az ellátottság messze meghaladja a megyei és a székesfehérvári kistérség (63,4 %) átlagát. Az ellátásban nagy szerepet játszik a helyi vízbázis kihasználása.

A Sárvíz kistérség Fejér megye közlekedési útvonalai által jól behatárolható területen helyezkedik el, bár nem képez területi egységet: északon az M7-es autópálya, délen a 61-es autót út határolja. A települések a 63-as és a Szabadbattyánt Sáregressel összekötő utak mentén helyezkednek el, amelyek a Sárvíz Tájvédelmi Körzetet és délen a rétszilasi tavakat közrefogva Cecénél érik el a nyugat-kelet irányban haladó 61-es főútvonalat. A két út közötti keresztirányú közlekedést a Tájvédelmi Körzetet átszelő, Sárkeresztúrt Kálozzal összekötő út és az Abától Kislángra vezető utak biztosítják. Földrajzi elhelyezkedésüket tekintve csupán Kisláng község és a 62-es út mellett fekvő Seregélyes esnek távolabb.

A térség vasúton a Székesfehérvárt Sárbogárral összekötő vonalon is megközelíthető. S bár a jelenlegi tömegközlekedés elsősorban a rendszeres autóbuszjáratokra terelődött át, a vasútvonal jelenléte értékes adottság a gazdaság fejlesztése szempontjából, különös tekintettel a börgöndi repülőtér fejlesztésére. A térség déli határán fekvő Cece maga is közlekedési csomópontnak tekinthető az áthaladó észak-dél, nyugat-kelet irányú másodrendű utaknak köszönhetően. Cece lakóinak vasúti közlekedését nagymértékben nehezíti, hogy vasútállomás csak az 5-6 km-rel távolabb fekvő Sáregresen és Rétszilason van, s ennek következtében a megyeszékhely elérése csak többszöri átszállással vagy autóbusszal oldható meg.

A térség közúthálózatának fejlesztése szempontjából sokat jelenthet a Fejér megyét nyugat-kelet irányban átszelő transzeurópai főút megépülése. A tervek szerint az út a Graz-Szentgotthárd nyomvonalat folytatva Veszprém érintésével Dunaújvárosnál szeli át a Dunát Kecskemét-Szolnok-Biharkeresztes irányába. A Székesfehérvár—Sárbogárd közötti új, 2x2 sávú főút nyomvonala a tervezési területtől kb. 5 km távolságra keletre halad. A tervezett beruházás környezetvédelmi engedélyezési eljárása folyamatban van.

1.3.3.8. *Településrendezési eszközök*

Aba

Aba város területére a 21/2021. (XI.15.) önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzat (HÉSZ) vonatkozik. A TRE (településrendezési eszközök) felülvizsgálata folyamatban van, így a Natura 2000 terület szabályozásáról jelenleg nincs elérhető információ.

Cece

Cece nagyközség területére a 23/2013. (XII.30.) önkormányzati rendelettel elfogadott szabályozási terv és helyi építési szabályzat (HÉSZ) vonatkozik. Külterületi szabályozási tervről így a Natura 2000 terület szabályozásáról az igazgatóságon CD-n található elérhető információ.

Ev, Eg jelű erdőterületek övezete:

20. §

- (1) Az erdőterületek övezetei beépítésre nem szánt területek, amelyek az erdőműveléshez, az erdőhasználathoz, valamint a vadgazdálkodáshoz szükséges építmények, létesítmények elhelyezésére szolgálnak.
- (2)
- (3) Cecén az alábbi erdőterületek kerültek kijelölésre:
 - a. Védelmi erdő terület, jele: Ev
 - b. Gazdasági erdő Eg
- (4) Az Ev és Eg jelű erdők övezetében az OTÉK 28. § (4) 1. pontban meghatározott feltételek mellett elhelyezhető építmények a máshol és másként nem létesíthető:
 - a. Az erdőgazdálkodást szolgáló létesítmények,
 - b. Nyomvonal jellegű építmények és műtárgyak,
 - c. A kutatást és az ismeretterjesztést szolgáló, épületnek nem minősülő építmények,
 - d. A honvédelmet és belbiztonságot szolgáló műtárgyak.
- (5) Az övezetben az építmények részleges közművesítéssel helyezhetők el.

Má-kő jelű általános mezőgazdasági terület övezete:

21. §

- (1) A mezőgazdasági terület a település beépítésre nem szánt területének a növénytermesztés és állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás és tárolás (együttesen: mezőgazdasági termelés) és az ahhoz szükséges építmények elhelyezésére szolgáló része.
- (2) A mezőgazdasági terület a szerkezeti és szabályozási terven jelölteknek megfelelően az alábbi övezetekre tagolódik:
 - a. Má jelű általános mezőgazdasági terület,
 - b. Má-kő környezetvédelmi és ökológiai szempontokból korlátozott használatú általános mezőgazdasági terület.
- (3) Az Má jelű általános mezőgazdasági területekbe a jellemzően árutermelési céllal művelt, intenzív gazdálkodásra alkalmas területek tartoznak.
- (4) Az Má-kő jelű környezetvédelmi és ökológiai szempontokból korlátozott használatú általános mezőgazdasági területek sorába a jellemzően természeti, illetve természetközeli állapotú, a felszíni és felszín alatti vizek, a talaj-, táj-, élővilág vagy egyéb ökológiai értékvédelmi követelményekkel érintett részek tartoznak.

(5) A külterületi mezőgazdasági területeken kerítés az Má övezetben és az Má-kö jelű övezetekben egyébként kijelölhető tanyaudvaroknál/birtokközpontoknál létesíthető, az alábbiak szerint:

- a. A földrészlet határán vagy a térszerkezeti jelentőségű utak mellett, a földutak tengelyétől mért min. 6 m távolságra,
- b. Külterületen a kerítés lábazat nélküli, fa vagy fém oszloprendszerű, áttört kapuzatú és kialakítású, a környező tájba semleges látvánnyal illeszkedő kell legyen.

(6) Az ökológiai hálózathoz tartozó területeken, valamint a belterület körüli 500 méteres területsávon belül üzemszerű állattartási létesítmények nem helyezhetők el.

(7) A külterületi létesítményeknél keletkező hulladékok kezeléséhez és ártalmatlanításához szükséges műszaki feltételeket egyénileg kell biztosítani. Biológiailag tisztítatlan szennyvíz közvetlen szikkasztása tilos.

23. §

(1) Az Má-kö jelű övezetekben az alábbi létesítmények helyezhetők el:

- a. A terület védelmi besorolásának megfelelő használatát biztosító gazdasági épületek, állattartás esetén a gondozás biztosítása érdekében szükséges lakáscélú épületrész is.
- b. A természeti értékek bemutatását szolgáló épületek, építmények.
- c. A nyomvonal jellegű létesítmények.

(2) Gyep, rét és nádas művelési ágban lévő területen birtokközpont, valamint lakófunkciót szolgáló épület nem alakítható ki.

(3) A területen extenzív jellegű, természet-, illetve környezetkímélő gazdálkodás folytatható.

(4) A területen megvalósítható építmények kialakításának feltételei

Mezőgazdasági övezet	Mértékegység	Szántó művelés alatt álló területen
Egyedi telek legkisebb mérete	Gazdasági épület esetén m ²	200000
	Bemutató épületek, építmények m ²	3000
Birtokközpont*	Összevont minimális területnagyság m ²	500000
	Központi telek minimális nagysága m ²	20000
Beépítési mód:		SZ
Épület rendeltetése:		Gazdasági épületek, építmények
A beépítettség legnagyobb mértéke:	%	3% Birtokközpontnál 40%
Építménymagasság:	Legnagyobb: m	7,5**
Zöldfelület legkisebb mértéke:	%	Birtokközpontnál 20

*Csak abban az esetben engedélyezhető, amennyiben természetvédelmi célokkal nem ellentétes

** A technológiai építmények magassága nem korlátozott

V jelű általános vízgazdálkodási területek övezete:

24. §

(1) A vízgazdálkodással összefüggő övezetekbe az alábbi területek tartoznak:

- a. A Nádor csatorna medre és parti sávja
- b. A közcélú nyílt csatornák medre és partja a vízgazdálkodási területként szabályozott szélességben.
- c. A vízállásos területek.
- d. Zápportározók és mesterséges tavak.

(2) A területen építményeket elhelyezni csak a vízgazdálkodási szempontok figyelembevételével – külön jogszabályban foglaltak szerint – lehet. A vízgazdálkodási övezeteket érintő bármilyen építési munkát folytatni, területet hasznosítani az ahhoz beszerzett vízjogi engedély alapján lehet.

(3) A természetes vízfolyások partvonalától 50 m-en, az állóvizek partvonalától 100 m-en belül új építmény nem helyezhető el.

(4) A vízgazdálkodási övezetekben a meder partja mentén a karbantartási munkálatok elvégeztetősége érdekében az egyéb jogszabályban előírt szélességű biztonsági sávokat szabadon, kerítés és egyéb építménytől mentesen kell hagyni. A területen levő vízmedrek parti sávját a hatályos rendelkezések előírásainak megfelelően biztosítani kell.

Függelék:

OTEK = 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről

Csósz

Csósz község területére a 2/2008. (II.25.) önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzat (HÉSZ) vonatkozik. A HÉSZ alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Má jelű általános mezőgazdasági terület övezete:

21 §:

- (4) **Általános mezőgazdasági terület övezetébe (Má)** jellemzően az árutermelő mezőgazdasági területek (jellemzően szántók) tartoznak. Az övezetben a növénytermesztés és az állattenyésztés, az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás, tárolás és a mezőgazdasági szolgáltatás gazdasági építményei, továbbá lakóépület helyezhető el.

4.1 Az általános mezőgazdasági terület övezetében az építmények elhelyezésének és kialakításának feltételei a következők:

- Beépíthető telek területe szántó művelési ág esetén:

lakóépület + gazdasági épület:	min. 20 ha (200 000 m ²)
gazdasági épület:	min. 5 ha (50 000 m ²)
- Beépíthető telek területe szőlő, gyümölcsös, kert művelési ág esetén:

lakóépület + gazdasági épület:	min. 8 ha (80 000 m ²)
gazdasági épület:	min. 2 ha (20 000 m ²)
- Beépítettség: max. 3%, de gazdasági épület(ek) összalapterülete telkenként max. 1000 m², a lakóépület alapterülete max. 300 m² lehet.
- Építménymagasság: max. 5,5 m
(ha a gazdasági épület sajátos funkciója miatt ennél nagyobb építménymagasságot igényel, akkor elvi építési engedélykérelmet kell benyújtani)
- Beépítési mód: szabadonálló
- Előkert, hátsókert: min. 10 m.
- Telekszélesség az építési helyen: min. 30 m

4.2 Az övezetben nagy létszámú állattartás létesítménye, telephelye belterülethez, lakóterülethez 500 m-nél, vízfolyásokhoz, vízfelületekhez 100 m-nél közelebb nem létesíthető. Hígrágyás rendszerű állattartás csak úgy folytatható, hogy ha az nem jár együtt szabadtéri trágyalégyűjtő létesítésével.

Mko-1 jelű korlátozott használatú mezőgazdasági terület övezete:

21 §:

- (5) A **korlátozott használatú mezőgazdasági területbe (Mko)** a jellemzően a természetes és természetközeli állapotú, a felszíni és felszín alatt vizek védelmét, valamint ökológiai hálózati elemként a természet- és tájvédelmet is szolgáló területszabványterületek (Mko-1 jelű övezet, valamint a távlati belterületi fejlesztésre szánt területek (Mko-2 jelű övezet) tartoznak.
- 5.1 Az **Mko-1** övezetben a gyepek (rét, legelő), nádas, mocsár, vízállásos földhivatali besorolású telkek művelési ága nem változtatható meg (építmény-elhelyezés területigényét kivéve).
- Mko-1** övezetben elhelyezhető épületek (funkció alapján):
- lakóépület nem építhető
 - gazdasági épületként csak a gyepterületek művelésével (pl. szénatároló), a legeltetéses állattartással (istálló, karám) kapcsolatos építmény építhető
 - kivételesen elhelyezhető a természetvédelmi bemutatást és köznevelést szolgáló épület és a sportolási célú állattartást (lovaglás) szolgáló istállóépület is.
 - nagy létszámú állattartó telep nem létesíthető, hígtrágyás rendszerű állattartás nem folytatható
- Beépítés részletes előírásai:
- A gazdasági ill. természetvédelmi, sportolási állattartási célokat szolgáló épülettel beépíthető telkek nagysága: min. 8 ha (80 000 m²)
 - Beépítettség: max. 0,5%, de telkenként max. 300 m² összalapterületű épület (telkenként max. 2) építhető, a helyi építési hagyományoknak megfelelő, tájbailó, magas tetős, földszintes kialakítással.
 - Építménymagasság: max. 3,5 m
 - Beépítési mód: szabadonálló
 - Előkert: min. 10 m, oldalkert min. 3 m.
- Ökológiai hálózati, Natura 2000 és Tájvédelmi Körzet területen elvi építési engedélykérelem benyújtása kötelező.
 - Az épületnek élő vízfolyás, tó partjától, forrástól min. 50 m távolságra kell lennie.

V jelű vízgazdálkodási terület övezete:

22 §:

- (1) A vízgazdálkodással kapcsolatos (vízmedrek, vízmű,), szabályozási terven jelölt terület (**V**), egy övezetként kerül szabályozásra.
- (2) A területen csak a vízgazdálkodással, vízkárelhárítással kapcsolatos építmények helyezhetők el, figyelembe véve a vízügyi jogszabályok rendelkezéseit is. Horgásztanya és hasonló (üdülési, szabadidő-eltöltési) funkciójú épületek építmények nem építhetők. Épület építési szándéka esetén elvi építési engedélykérelem benyújtása kötelező.

Káloz

Káloz község területére az 5/2011.(IV.04.) önkormányzati rendelettel elfogadott szabályozási terv és helyi építési szabályzat (HÉSZ) vonatkozik. A HÉSZ alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Erdőterületek övezete:

26. §⁸ (1) Az erdőterületek övezetei beépítésre nem szánt területek, továbbá azok a nem erdőművelési ágban nyilvántartott kapcsolódó területek, amelyek az erdőműveléshez, az erdőhasználathoz, valamint a vadgazdálkodáshoz szükséges építmények, létesítmények elhelyezésére szolgálnak. Jellemzően az erdő folyamatos fenntartásának céljára szolgálnak.

E jelű gazdasági erdőterület és Ev jelű védelmi erdőterület övezete:

26 §:

(3) Az Ev jelű védelmi erdőterületek üzemterveinek a kidolgozásában prioritást kell kapjanak az egyes területrészletek védelmi besorolásából adódó követelmények (tájvédelem, talajvédelem, élőhely védelem).

(4) Az egyes erdőterületeken elhelyezhető építmények

a) E jelű gazdasági erdőterületen 0,5 % beépítettséggel az erdőgazdálkodást szolgáló létesítmények,

b) Ev védelmi (védő) erdőterületen épületet elhelyezni nem lehet

d) valamennyi erdőterületen elhelyezhetőek

- nyomvonal jellegű építmények és műtárgyak,

- a kutatást és az ismeretterjesztést szolgáló, épületnek nem minősülő építmények,

- a honvédelmet és belbiztonságot szolgáló műtárgyak.

(5) Az övezetben az építmények részleges közművesítéssel elhelyezhetőek, alternatív energia használatának lehetőségével.”

Mezőgazdasági területek övezete:

27. § (1) A mezőgazdasági terület a település beépítésre nem szánt területének a növénytermesztés és állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás és tárolás (együttesen: mezőgazdasági termelés) és az ahhoz szükséges építmények elhelyezésére szolgáló része.

(1) A mezőgazdasági terület a szabályozási terven jelölteknek megfelelően az alábbi övezetekre tagolódik:

a) Mk jelű kertes mezőgazdasági területek,

b) Má jelű általános mezőgazdasági területek,

c) Má-kö környezetvédelmi és ökológiai szempontokból korlátozott használatú általános mezőgazdasági területek,

Má jelű általános mezőgazdasági terület övezete:

(4) Az általános mezőgazdasági területekbe a jellemzően árutermelési céllal művelt, intenzív gazdálkodásra alkalmas területek tartoznak. A területen;

a) a mezőgazdasági hasznosítást szolgáló lakó-, és gazdasági épületek, építmények helyezhetők el,

b) lakóépület kizárólag birtokközpont kialakítása esetén engedélyezhető,

c) a beépíthetőség szempontjából a művelési ágak a földhivatali bejegyzés, illetve a terület 75%-án jellemző tényleges művelés szerint értelmezettek.

d) a környezetvédelmi és ökológiai szempontokból korlátozott használatú általános mezőgazdasági területek sorába a jellemzően természeti, illetve természetközeli állapotú, a felszíni és felszín alatti vizek, a talaj-, táj-, vagy egyéb ökológiai értékvédelmi követelményekkel érintett részek tartoznak,

(5) A mezőgazdasági rendeltetésű területek beépítése az OTÉK 29§ szerint az alábbi megkötésekkel engedélyezhető:

- a) egy földrészleten csak egy beépíthető telek (birtokközpont, tanyagazdaság) jelölhető ki. A kijelölt telek környezetét rendezett zöldfelülettel, udvar körüli védőfásítással kell ellátni,
- b) birtokközpont/tanyagazdaság létesítése mezőgazdasági területen legalább részleges közműellátás (víz, villany, egyedileg engedélyezett szennyvízkezelési rendszerben) kiépítése után lehetséges,

(6) Az állattartás az alábbi feltételek betartásával engedélyezhető:

- a) intenzív állattartás – mint elsődleges gazdasági tevékenység – csak tanyagazdaságban, legalább 10.000 m² nagyságú földrészleten folytatható,
- b) üzemszerű állattartó gazdasági épület létesítése csak általános mezőgazdasági területen, az állategészségügyi normák által meghatározott módon, 1 ha-nál nagyobb telken (földrészleten) jelen paragrafus (2) és (4) bek. által szabályozott módon engedélyezhető,
- c) az állattartó épületek közegészségügyi és állategészségügyi szempontból meghatározott távolságait egyéb épületektől, illetve építményektől be kell tartani,
- d) az ökológiai hálózathoz tartozó területeken, valamint a belterület körüli 500 méteres területsávon belül intenzív állattartásnak minősülő tevékenység nem folytatható.

(7) A külterületi mezőgazdasági területeken kerítés az Mk övezetben és az Má jelű övezetekben kijelölt tanyaudvaroknál létesíthető, az alábbiak szerint:

- a) a földrészlet határán vagy a térszerkezeti jelentőségű utak mellett, a földutak tengelyétől mért min. 6 m távolságra,
- b) külterületen a kerítés lábazat nélküli, fa vagy fém oszloprendszerű, áttört kapuzatú és kialakítású, a környező tájba semleges látvánnyal illeszkedő kell legyen.

Má-kö jelű környezetvédelmi és ökológiai szempontokból korlátozott használatú általános mezőgazdasági terület övezete:

28. § (1) Az Má-kö jelű övezetekben az alábbi létesítmények helyezhetők el:

- a) a nyomvonal jellegű létesítmények,
- b) a terület természetvédelmi besorolásának megfelelő használatát biztosító gazdasági épületek,
- c) a természeti értékek bemutatását szolgáló épületek.

(2) A külterületi létesítményeknél keletkező hulladékok ártalmatlanításához szükséges műszaki feltételeket egyénileg kell biztosítani. A keletkező szennyvizek ártalmatlanítási lehetőségéről eseti vízügyi szakhatósági állásfoglalást kell beszerezni. Amennyiben a keletkező

szennyvizeket egyénileg működtetett kisberendezéssel kell tisztítani, akkor a vízjogi engedélyektől függően a tisztított szennyvizet a jelölt befogadóig kell eljuttatni. Biológiailag tisztítatlan szennyvíz közvetlen szikkasztása tilos.

(3) Az állattartás feltételeinél különös tekintettel kell lenni a trágyatárolók létesítésére, illetve engedélyezésére a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelme érdekében.

29. §

M jelű mezőgazdasági övezetekben betartandó telekalakítási és beépítési előírások:		Mértékegység	Mk	Má Szántó, gyp, rét, nádas művelés alatt	Má Szőlő, kert, gyümölcsös művelés alatt	Má-kő*
Épület elhelyezésére igénybe vehető egyedi telek legkisebb mérete	lakóépület esetén	m ²	-	-	50000	50000
	gazdasági épület esetén	m ²	720	200000	30000	50000
Birtokközpont	Összevont minimális területnagyság	m ²	-	500000	-	-
	Központi telek minimális nagysága	m ²	-	20000	-	-
Beépítési mód:		-	SZ	SZ	SZ	SZ
Épület rendeltetése:		-	Gazdasági épület	Lakó és gazdasági épületek/építmények	Lakó és gazdasági épületek/építmények	Kizárólag a fenntartást szolgáló épületek/építmények
A beépítettség legnagyobb mértéke:		%	3% maximum 90 m ²	3% Birtokközpontnál 40%	3%	3%
Építmény-magasság:	Legkisebb:	m	-	-	-	-
	Legnagyobb:	m	3,5	7,5*	4,5	4,5**
A tanyaudvar/birtokközpont zöldfelületének legkisebb mértéke:		%	-	20	20	-
Terepszint alatti beépítettség:		terület %-a	3	3	3	-
Közműellátás:			Legalább részleges közműellátás, zárt szennyvíztározóval vagy szennyvíztisztító kisberendezéssel (kivéve a legfeljebb 30 m ² beépített területű gazdasági épületet és pincét)			

* a lakóépület legnagyobb magassága 4,5 m. A technológiai építmények magassága nem korlátozott

** kivéve technológiai építmények

V jelű vízgazdálkodási terület övezete:

30. § (1) A vízgazdálkodással összefüggő övezetekbe az alábbi területek tartoznak:
- a Sárvíz és a Malom csatorna medre és parti sávja
 - a közcélú nyílt csatornák medre és partja a vízgazdálkodási területként szabályozott szélességben
 - a felszíni vízfolyások hullámterei
- (2) A területen építményeket elhelyezni csak a vízgazdálkodási szempontok figyelembevételével – külön jogszabályban foglaltak szerint – lehet. A vízgazdálkodási övezeteket érintő bármilyen építési munkát folytatni, területet hasznosítani csak Elvi Építési Engedély és az ahhoz beszerzett vízjogi engedély alapján lehet.
- (3) A vízgazdálkodási övezetekben a meder partja mentén a karbantartási munkálatok elvégeztetése érdekében az egyéb jogszabályban előírt szélességű biztonsági sávokat szabadon, kerítés és egyéb építménytől mentesen kell hagyni. A területen levő vízmedrek parti sávját a hatályos rendelkezések előírásainak megfelelően biztosítani kell.

Pusztagegres

Pusztagegres – 1986 óta Sárbogárd városrésze.

Sárbogárd

Sárbogárd község területére a 1/2017. (II. 2.) önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzat (HÉSZ) vonatkozik. A HÉSZ alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Ev jelű védelmi erdőterület övezete:

34.§

- Az Ev jelű övezetbe a település táj- és természetvédelmi, tájképvédelmi és környezetvédelmi szempontból érzékeny, természet-és környezetvédelmi célokat szolgáló erdői tartoznak.
- Az Ev jelű övezetben az erdő védelmi rendeltetését szolgáló épületnek nem minősülő erdészeti létesítmények helyezhetők el, a védelmi funkció betöltése érdekében az övezetben az erdei kilátó és magasles kivételével épületek nem helyezhetők el.
- Az övezet ökológiai hálózattal érintett területein az új erdősítések és erdőfelújítások esetében csak a tájra jellemző, ökológiai igényeknek megfelelő honos fafajok telepíthetők, továbbá természet- és környezetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazhatók.
- Az Ev jelű övezet telekalakításra és beépítésre vonatkozó paramétereit a 13. számú táblázat tartalmazza.

	a	b	c	d	e	f	g	h
1		A kialakítható telek				Az övezetben		
2	Övezet jele	legkisebb terület	kialakítható legkisebb telek-szélessége/mélysége	a beépíthető legkisebb telek terület	a beépítési mód	a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke	az épület-magasság megengedett legnagyobb mértéke	a zöldfelület legkisebb mértéke
3		(m ²)	(m)	(m ²)	rövidítés	(%)	(m)	(%)
4	Ev	-	-	75 000	SZ	0,1	-	-

Mko-1 jelű korlátozott használatú mezőgazdasági terület övezete:

41.§

1. Az övezet az országos, illetve nemzetközi egyezményeken alapuló természetvédelmi oltalom alatt álló és a Nemzeti Ökológiai Hálózat által érintett, természeti-, táji-, ökológiai szempontból értékes, jellemzően gyepes mezőgazdasági területek.
2. Az övezetben az extenzív legeltetéses állattartást, gyepgazdálkodást és tárolást szolgáló építmények (karám, fedett karám, állatkifutó, szénatároló), méhészet fenntartásához szükséges építmények helyezhetők el.
3. Az övezetben huzamos tartózkodásra szolgáló építmények nem helyezhetők el.
4. Az övezetben birtokközpont, illetve kiegészítő központ nem alakítható ki.
5. Az övezetekben a meglévő épületek, építmények fenntarthatók és felújíthatók.
6. Az övezetben kerítés nem létesíthető.
7. Az Mko-1 jelű övezet telekalakításra és beépítésre vonatkozó paramétereit a 20. számú táblázat tartalmazza.

1	a	b	c	d	e	f	g	h
	A kialakítható telek			Az övezetben				
2	Övezet jele	a legkisebb területe	legkisebb szélessége/mélysége	a beépíthető telek legkisebb területe	a beépítési mód	a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke	az épületmagasság megengedett legkisebb-legnagyobb mértéke	a zöldfelület legkisebb mértéke
3		(m ²)	(m)	(m)	rövidítés	(%)	(m)	(%)
4	Mko-1	100 000*	-	80 000**	SZ	1	-/4,5	-

* kivéve telekegyesítés és telekhatár rendezés

** „kivételesen beépíthető telek” jelöléssel a szabályozási terven jelölt helyen, telekmérettől függetlenül

TK jelű természetközeli területek övezete:

46.§

1. Tk jelű övezetbe tartoznak a település nádas, mocsár művelési ágú földrészletei, vízállásos és természetközeli kezeletlen gyepi jelentős része, melyek ökológiai, és természetvédelmi szempontból védendők és megőrzendők.

V-1, V-2 jelű vízgazdálkodási területek övezete:

44.§

- (2) A Szabályozási Terv a település vízgazdálkodási területeit alábbi övezetekbe sorolja:
 - a. **V-1** jelű Állóvizek tavak övezete
 - b. **V-2** jelű folyóvizek medre és part sávja,

45.§

- (1) A V-1 jelű övezet magába foglalja a szabályozási tervlap szerint az alábbi területeket:
 - a. állóvizek, halastavak, halágyak medre és parti sávja a töltésekkel
 - b. mélyfekvésű, vízállásos területek,
- (2) A V-2 jelű övezet magába foglalja a szabályozási tervlap szerint az alábbi területeket:
 - a. Sárvíz-(Nádor)-csatorna a töltésekkel és a 6,00 m széles parti sávja
 - b. Sárvíz-malomcsatorna a töltésekkel, és 6,00 m széles parti sávja
 - c. közcélú nyílt csatornák medre és 3,00 m széles parti sávja,
- (4) Az övezetekben a természeti értékek védelme mellett,
 - a. vízgazdálkodással összefüggő műtárgyak, külön jogszabályokban rögzítetteknek megfelelően vízgazdálkodási és vízkár-elhárítási létesítmények, helyezhetők el.
 - b. Ismeretterjesztést, kutatást, természeti értékek bemutatását szolgáló építmények (tanösvény. esővédő, természetvédelmi bemutatóhely),
 - c. halászat, horgászat építményei.

A (2) bekezdésben meghatározott parti sávban állandó építmény, épület nem helyezhető el, valamint ezen területsáv művelése és hasznosítása csak a mindenkor hatályos jogszabályokban meghatározottak szerint történhet.

Kb-Rt, Kb-Rt* jelű Különleges beépítésre nem szánt tavas rekreációs terület övezete:

48.§

6. Különleges beépítésre nem szánt tavas rekreációs (Kb-Rt) területek övezetében elhelyezhetők:
 - a. a vízparti rekreációhoz kapcsolódó építmények,
 - b. horgászathoz kapcsolódó építmények,
 - c. a testedzést szolgáló építmények (játszótér),
 - d. a terület fenntartásához és kiszolgálásához szükséges építmények.
7. A szabályozási tervlapon * jellel jelölt helyen (Kb-Rt*) alkalmazandó eltérő rendelkezések:
 - a. kialakítható legkisebb telekméret: kialakult
 - b. a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke: 5%
 - c. az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke: 3,5 méter
 - d. a meglévő parkolók fásítandók 4 parkolóhelyenként 1, legalább kétszer iskolázott lombos fa telepítésével.
 - e. [16]
 - f. az épületek tó felőli homlokzati szakaszára számított épületmagassági érték legfeljebb 0,5 méterrel haladhatja meg az övezetben meghatározott épületmagassági értéket.
8. A Kb-T, Kb-Ke és Kb-Rt jelű övezetekben a kialakult értékes és védett növényállomány megőrzendő.

1	A kialakítható telek			Az övezetben				
	Övezet jele	a legkisebb területe	legkisebb szélessége/mélysége	a beépíthető telek legkisebb területe	a beépítési mód	a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke	az épületmagasság megengedett legkisebb- legnagyobb mértéke	a zöldfelület legkisebb mértéke
8	Kb-Rt	6000*	-	3000	SZ	10	4,5	70

Köu-2 jelű közlekedési területek övezete:

28.§

1. A város területén a közlekedési létesítmények szabályozási szélességét a szabályozási tervlapon jelöltek szerint kell kialakítani. A közutak és vasutak építési (szabályozási) szélességén belül a közlekedési létesítmények, a közművek létesítményei és berendezései, környezetvédelmi létesítmények, utcabútorok helyezhetők el, illetve utcafásítás (növényzet) telepíthető.
2. A közutak és vasutak építési (szabályozási) szélességén belül a közlekedési létesítmények, a közművek létesítményei és berendezései, környezetvédelmi létesítmények, utcabútorok helyezhetők el, illetve utcafásítás (növényzet) telepíthető

Sáregres

Sáregres község területére a 14/2006. (VII.1.) önkormányzati rendelettel elfogadott szabályozási terv és helyi építési szabályzat (HÉSZ) vonatkozik. A HÉSZ alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

+Vg jelű vízgazdálkodási terület övezete:

- (1) Az OTÉK** 30.§ (1) pontja szerint egy övezetként került szabályozásra.
- (2) A területen csak a vízgazdálkodással, vízkárelhárítással kapcsolatos épületek helyezhetők el, figyelembe véve a vízügyi jogszabályok rendelkezéseit is. Épület építési szándéka esetén elvi építési engedélykérelem benyújtása kötelező.

Mko jelű mezőgazdasági korlátozott használatú terület övezete:

1. Általános előírások mezőgazdasági területen
 - a. A mezőgazdasági terület a település mezőgazdasági termelés (növénytermesztés, állattenyésztés és az ezekkel közvetlenül kapcsolatos termékfeldolgozás és tárolás) és annak építményei elhelyezése céljára szolgáló része, ahol a termőföldvédelem mellett a hagyományos és egyedi tájhasználati és természeti értékek megőrzését is figyelembe kell venni.
 - b. Mezőgazdasági területen csak tájbaillő, a helyi építési hagyományoknak megfelelő jellegű, magastetős (dominánsan nyeregtetős), minimum 30, maximum 45 tetőhajlásszögű épület létesíthető. Épületcsoportnál azonos dőlésszögű, héjalású tetőkialakítást kell alkalmazni.
 - c. A mezőgazdasági terület övezeteiben a terv jóváhagyása előtt már meglévő lakó és gazdasági épületek a kialakult beépítettségétől függetlenül megtarthatók és felújíthatók (amennyiben egyéb hatósági előírásoknak megfelelnek), illetve - ha jelen előírásokban foglaltak és a megengedett beépítési százalék azt lehetővé teszi - az érintett telken a beépítettség növelhető és új épület is létesíthető.

Részletes előírások: Mezőgazdasági korlátozott használatú terület (Mko)

- a. A mezőgazdasági korlátozott használatú területbe a jellemzően természetes és természetközeli állapotú, a felszíni és felszínalatti vizek védelmét, valamint a természet- és a tájvédelmet szolgáló – részben természeti védettség alá eső területrészek tartoznak.
- b. A területen a gyep (rét, legelő), nádas, mocsár, vízállásos földhivatali besorolású telkek művelési ága nem változtatható meg.
- c. A területen lakóépület nem építhető. Gazdasági épületként gyepeken csak a gyepterületek művelésével (pl. szénatároló), a legeltetési állattartással (istálló, karám) kapcsolatos építmény építhető. *Kivételesen* elhelyezhető a természetvédelmi bemutatást és kezelést szolgáló épület és a sportolási célú állattartást szolgáló istállóépület is. Nagy létszámú állattartó telep nem létesíthető, hígrágyás rendszerű állattartás nem folytatható.
- d. A mezőgazdasági korlátozott használatú területen a gazdasági, illetve természetvédelmi célokat szolgáló épületek elhelyezésének és kialakításának feltételei a következők:
 - *Beépíthető telek területe:* min. 8 ha (80 000 m²)
 - *Beépítettség:* max. 0,5%, de telkenként max. 300 m² összalapterületű épület(ek) építhető, tájbaillő, a helyi építési hagyományoknak megfelelő, magastetős, földszintes kialakítással.
 - *Építménymagasság:* max. 3,5 m
 - *Beépítési mód:* szabadonálló előkert: min. 10 m., oldalkert: min. 3 m.
 - Természetvédelmi, természeti és ökológiai hálózati területen elvi építési engedélykérelem benyújtása kötelező.

Sárkeresztúr

Sárkeresztúr község területére a 10/2008. (IV.24.) önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzat (HÉSZ) vonatkozik. A Natura 2000 terület szabályozásáról nincs elérhető információ.

Sárszentágota

Sárszentágota község területére az 5/2008. (III. 12.) önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzat (HÉSZ) vonatkozik. A HÉSZ alapján a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetekbe tartoznak:

Ev jelű védelmi erdőterület övezete:

23. §

- (1) Erdőterület, a földhivatali nyilvántartás szerint erdő művelési ágban nyilvántartott, ill. az erdőtörvény és a vonatkozó rendeletek alapján erdőnek minősülő, a szabályozási tervben erdőként (E) körülhatárolt és megjelölt, e célra szolgáló, illetve szánt terület.
- (2) Az erdőterület az építési használata szerint (épület, építmény elhelyezése szempontjából)
 - a) védelmi (Ev)
 - b) gazdasági (Eg) rendeltetésű övezetekbe tartozik.
- (3) A szabályozási terven védelmi rendeltetésű erdőövezetként (Ev) szabályozott területen épület nem építhető.
- (4) Védelmi rendeltetésű erdőövezetben az OTÉK szerinti építmények is csak akkor létesíthetők, ha az erdőt védelmi rendeltetésének betöltésében nem zavarják.

Má jelű általános mezőgazdasági terület övezete:

24. §

- (4) **Általános mezőgazdasági terület övezetébe (Má)** jellemzően az árutermelő mezőgazdasági területek (jellemzően szántók) tartoznak. Az övezetben a növénytermesztés és az állattenyésztés, az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás, tárolás és a mezőgazdasági szolgáltatás gazdasági építményei, továbbá lakóépület helyezhető el.
- 4.1 Az általános mezőgazdasági terület övezetében az építmények elhelyezésének és kialakításának feltételei a következők:
 - Beépíthető telek területe szántó művelési ág esetén:
lakóépület + gazdasági épület: min. 20 ha (200 000 m²)
gazdasági épület: min. 5 ha (50 000 m²)
 - Beépíthető telek területe szőlő, gyümölcsös, kert művelési ág esetén:
lakóépület + gazdasági épület: min. 8 ha (80 000 m²)
gazdasági épület: min. 2 ha (20 000 m²)
 - Beépítettség: max. 3%, de gazdasági épület(ek) összalapterülete telkenként max. 1000 m², a lakóépület alapterülete max. 300 m² lehet.
 - Építménymagasság: max. 5,5 m
 (ha a gazdasági épület sajátos funkciója miatt ennél nagyobb építménymagasságot igényel, akkor elvi építési engedélykérelmet kell benyújtani)
 - Beépítési mód: szabadonálló
 - Előkert, hátsókert: min. 10 m.
 - Telekszélesség az építési helyen: min. 30 m
- 4.2 Az övezetben nagy létszámú állattartás létesítménye, telephelye belterülethez, lakóterülethez 500 m-nél, vízfolyásokhoz, vízfelületekhez 100 m-nél közelebb nem létesíthető. Hígrágyás rendszerű állattartás csak úgy folytatható, hogy ha az nem jár együtt szabadtéri trágyalégyűjtő létesítésével.

Mko-1 jelű korlátozott használatú mezőgazdasági terület övezete:

- (5) A **korlátozott használatú mezőgazdasági területbe (Mko)** a jellemzően a természetes és természetközeli állapotú, a felszíni és felszín alatt vizek védelmét, valamint ökológiai hálózati elemként a természet- és tájvédelmet is szolgáló területrészek (Mko-1 jelű övezet, valamint a távlati belterületi fejlesztésre szánt területek (Mko-2 jelű övezet) tartoznak.

5.1 Az **Mko-1** övezetben a gyepek (rét, legelő), nádas, mocsár, vízállásos földhivatali besorolású telkek művelési ága nem változtatható meg (építmény-elhelyezés területigényét kivéve).

Mko-1 övezetben elhelyezhető épületek (funkció alapján):

- lakóépület nem építhető
- gazdasági épületként csak a gyepterületek művelésével (pl. szénatároló), a legeltetéses állattartással (istálló, karám) kapcsolatos építmény építhető
- kivételként elhelyezhető a természetvédelmi bemutatást és kezelést szolgáló épület és a sportolási célú állattartást (lovaglás) szolgáló istállóépület is.
- nagy létszámú állattartó telep nem létesíthető, hígtrágyás rendszerű állattartás nem folytatható
- Beépítés részletes előírásai:
 - A gazdasági ill. természetvédelmi, sportolási állattartási célokat szolgáló épülettel beépíthető telek nagysága: min. 8 ha (80 000 m²)
 - Beépítettség: max. 0,5%, de telkenként max. 300 m² összalapterületű épület (telkenként max. 2) építhető, a helyi építési hagyományoknak megfelelő, tájbaillő, magas tetős, földszintes kialakítással.
 - Építménymagasság: max. 3,5 m
 - Beépítési mód: szabadonálló
 - Előkert: min. 10 m, oldalkert min. 3 m.
 - Az épületnek élő vízfolyás, tó partjától, forrástól min. 50 m távolságra kell lennie.

V jelű vízgazdálkodási területek övezete:

25.§

- (1) A vízgazdálkodással kapcsolatos (vízmedrek, vízmű,), szabályozási terven jelölt terület (**V**), egy övezetként kerül szabályozásra.
- (2) A területen csak a vízgazdálkodással, vízkárelhárítással kapcsolatos építmények helyezhetők el, figyelembe véve a vízügyi jogszabályok rendelkezéseit is. Horgásztanya és hasonló (üdülési, szabadidő-eltöltési) funkciójú épületek építmények nem építhetők.⁵

Soponya

Soponya nagyközség területére a 14/2006. (VII.1.) önkormányzati rendelettel elfogadott szabályozási terv és helyi építési szabályzat (HÉSZ) vonatkozik. A Natura 2000 terület szabályozásáról nincs elérhető információ.

Tác

Tác község területére a 19/2006. (IX.1.) önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzat (HÉSZ) vonatkozik. A Natura 2000 terület szabályozásáról nincs elérhető információ.

⁵ Hatályon kívül helyezte a 11/2016.(IX.30.) önkormányzati rendelet 1.§-a. Hatályát veszítette 2016. október 1. napján.

2. Felhasznált irodalom

- Aszalós R. – Gálhidy L. (szerk.) (2015): Natura 2000 erdőterületek kezelése. Gyakorlati útmutató erdőgazdálkodók és erdészeti szakszemélyzet számára. (Bábalács Füzetek 20.) – Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 56 pp.
- Babai D. (2010): Fejezetek a Sárvíz-völgy történetéből. In: Molnár Cs. – Molnár Zs. – Varga A. (szerk.): „Hol az a táj szab az életnek teret, Mit az Isten csak jókedvében teremt.” Válogatás az első tizenhárom MÉTA-túrafüzetből (2003–2009). – MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete, Vácrátót, pp. 319–398.
- Böloni J. – Molnár Zs. – Kun A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. Vegetációtípusok leírása és határozója (ÁNÉR 2011). – MTA ÖBKI, Vácrátót, 441 pp.
- Danszky I. (szerk.) (1963): Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai VI. Nagyalföld erdőgazdasági tájcsoporthoz. – Országos Erdészeti Főigazgatóság, Budapest, 782 pp. + 1 térkép + XXXII.
- Dudley, N. – Vallauri, D. – Ódor P. (2017): Holtfa az élő erdőkért. Az öreg fák és a holtfa természetvédelmi illetve erdészeti szerepe. (2., átdolgozott és bővített kiadás) – WWF Magyarország, Budapest, 32 pp.
- Fekete G. – Varga Z. (szerk.) (2006): Magyarország tájainak növényzete és állatvilága. – MTA Társadalomtudományi Központ, Budapest, 486 pp.
- Frank T. (szerk.) (2000): Természet–Erdő–Gazdálkodás. (Az MME Könyvtára 16.) – MME & Pro Silva Hungaria Egyesület, Eger, 214 pp.
- Frank T. (szerk.) (2016): Natura 2000 erdőkben a fahasználatok jelölésének természetvédelmi szempontjai. Gyakorlati útmutató erdőgazdálkodók és erdészeti szakszemélyzet számára. – Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 36 pp.
- Frank T. – Szmorad F. (2014): Védett erdők természetességi állapotának fenntartása és fejlesztése. (Rosalia Kézikönyvek 2.) – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 160 pp.
- Führer E. (főszerk.) (2017): Magyarország erdészeti tájai I. Nagyalföld erdészeti tájcsoporthoz. – Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Budapest, 972 pp.
- Halász G. (szerk.) (2006): Magyarország erdészeti tájai. – Állami Erdészeti Szolgálat, Budapest, 154 pp. + 1 térkép
- Haraszthy L. (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. – Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, 956 pp.
- Kevey B. (2008): Magyarország erdőátarsulásai. – *Tilia* **14**: 1–488. + CD (230 táblázat + 244 ábra)
- Korda M. (2016): Az erdőgazdálkodás hatása az erdők biológiai sokféleségére (Tanulmánygyűjtemény). – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 682 pp.
- Lendvai G. – Horváth A. – Kevey B. (2014): Tatárjuharos tölgyesek (*Aceri tatarico-Quercetum pubescentis-roboris* Zólyomi 1957) a Mezőföldön. – Botanikai Közlemények **101**(1–2): 145–187.
- Mészöly K. (szerk.) (2018): A Mezőföldi Erdőtervezési Körzet Natura 2000 elővizsgálati dokumentációja. – Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya, Gödöllő, 193 pp.
- Mészöly K. (szerk.) (2020): A Mezőföld-Sárréti Erdőtervezési Körzet Natura 2000 elővizsgálati dokumentációja. – Pest Megyei Kormányhivatal Erdi Járásai Hivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya, Gödöllő, 40 pp.
- Molnár Zs. – Kun A. (szerk.) (2000): Alföldi erdőssztyepp-maradványok Magyarországon. (WWF-füzetek 15.) – WWF Magyarország, Budapest, 56 pp.
- N.N. (é.n.): A Sárvíz völgye Érzékeny Természeti Terület programterve. – Kézirat, 75 pp.

Szomorad F. – Frank T. – Korda M. (szerk.) (2018): Erdőgazdálkodás és erdőkezelés Natura 2000 területeken. (Rosalia Kézikönyvek 4.) – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 287 pp.

Varga B. (szerk.) (2013): A folyamatos erdőborítás fenntartása melletti erdőgazdálkodás alapjai. – *Silva Naturalis* 1: 1–251.

Földművelésügyi Minisztérium, Környezetügyért Felelős Helyettes Államtitkárság – Természetmegőrzési Főosztály (szerk.) (2018): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. – KvVM, Budapest, 40 pp.

Agrárminisztérium (szerk.) (2020): Iránymutatás a madárvédelmi területek Natura 2000 fenntartási terveinek összeállításához. (Az „Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez” című AM útmutató 4. sz. melléklete.) – AM, Budapest, 3 pp.

Világháló helyek:

<https://www.novenyzetiterkep.hu/>

<http://erdoterkep.nebih.gov.hu/>

<https://nfk.gov.hu/>

http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal/

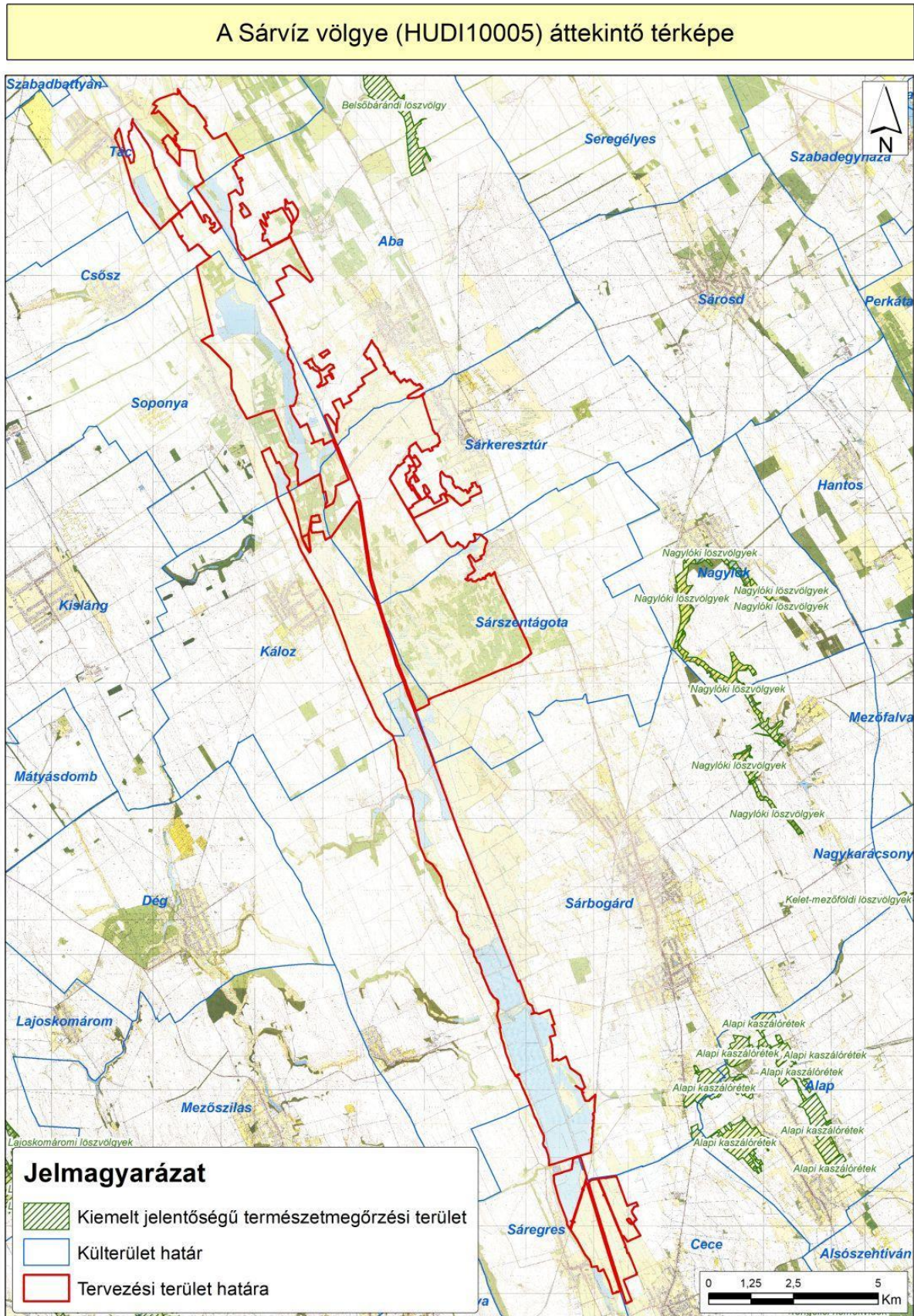
<http://natura2000.eea.europa.eu/>

<http://natura.2000.hu/>

<http://www.termeszetvedelem.hu/>

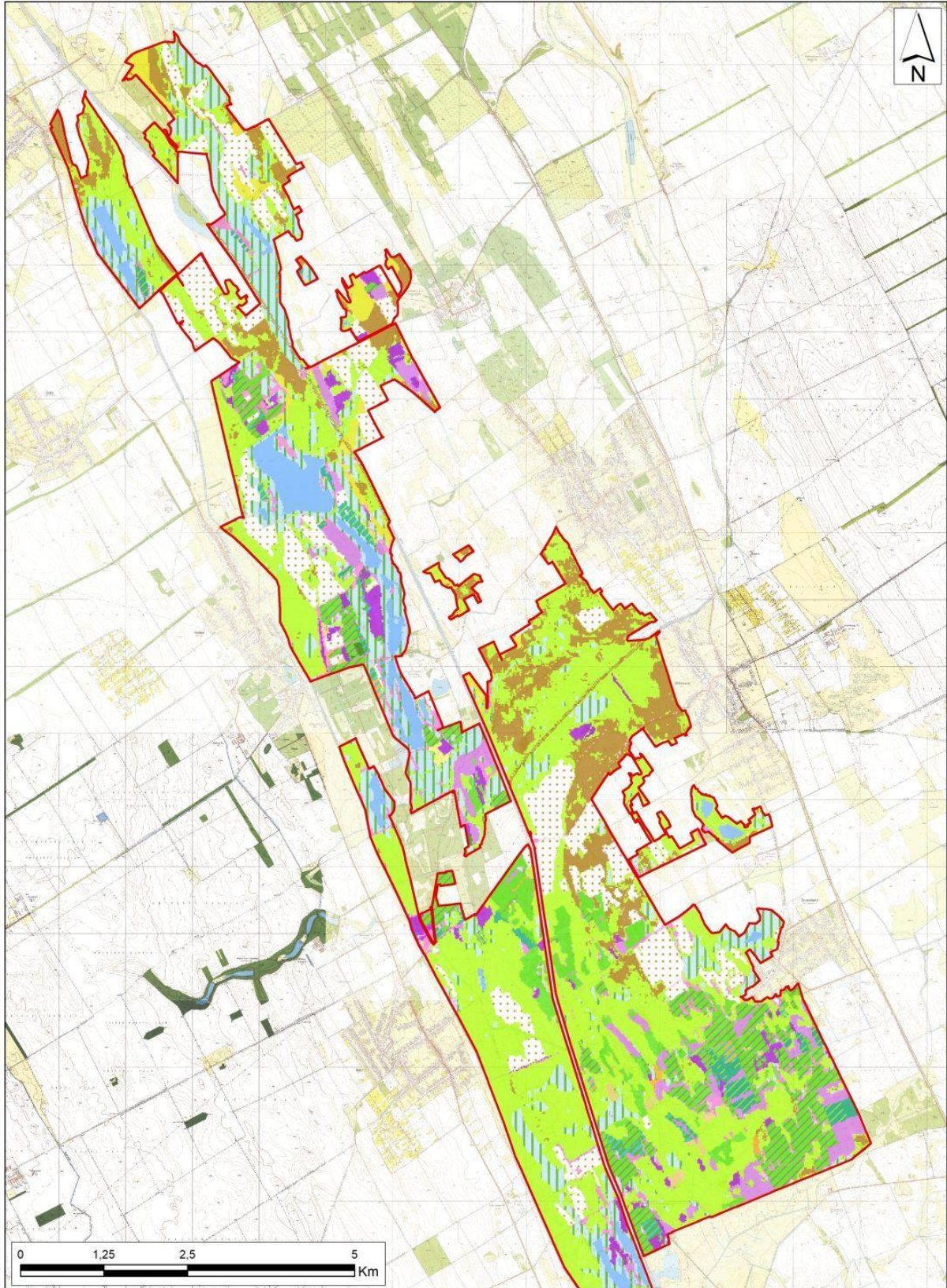
3. Térképek és mellékletek

1. melléklet: Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 terület áttekintő térképe (2021)

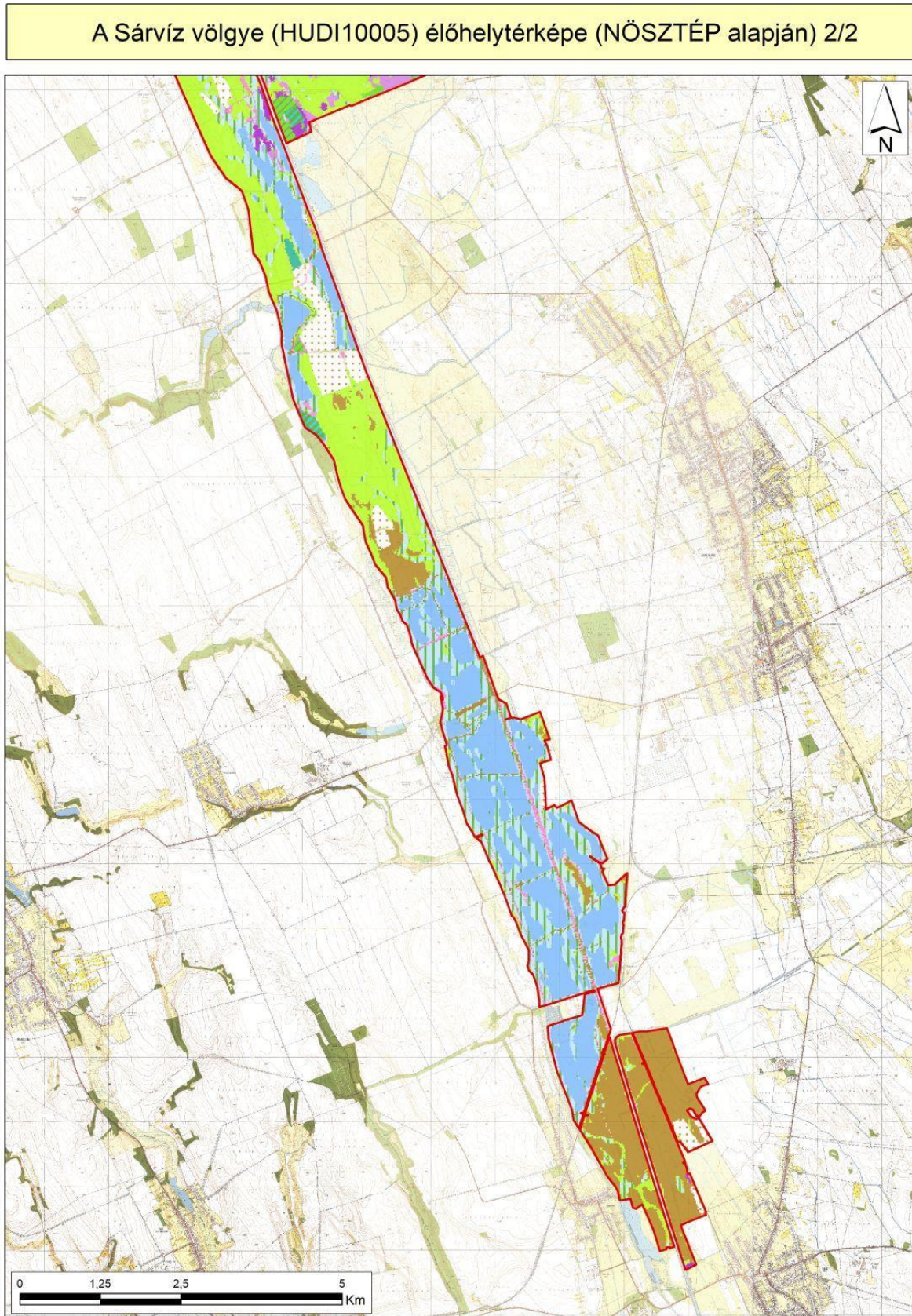
2. melléklet: Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 terület élőhely térképe (NÖSZTÉP alapján) (2021) 2/1

A Sárvíz völgye (HUDI10005) élőhelytérképe (NÖSZTÉP alapján) 2/1

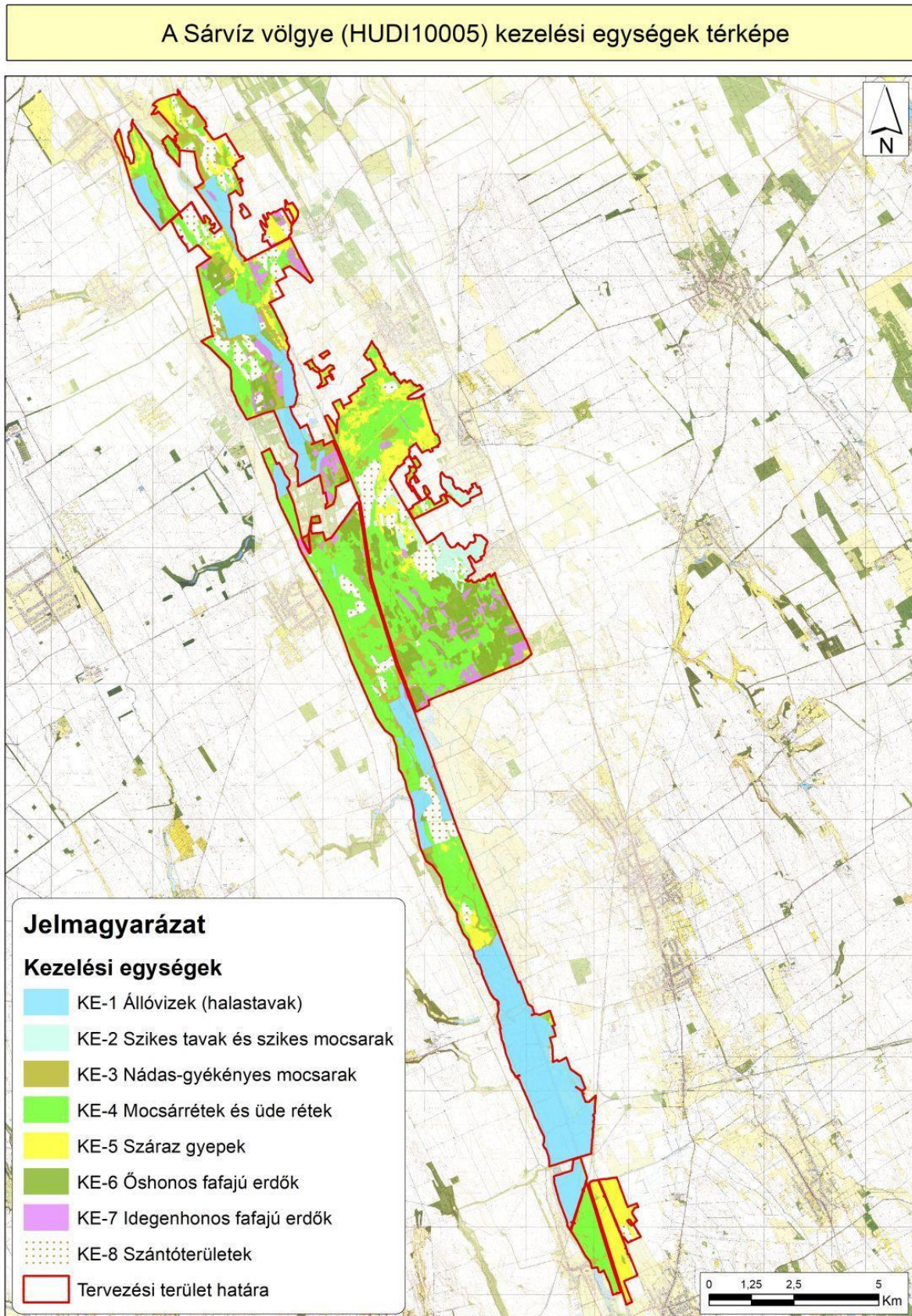
1:50 000 *A3 Készítés éve: 2021.

3. melléklet: Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 terület élőhely térképe (NÖSZTÉP alapján) (2021) 2/2

1:50 000 *A3 Készítés éve: 2021.

4. melléklet: Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 terület kezelési egységeinek térképe

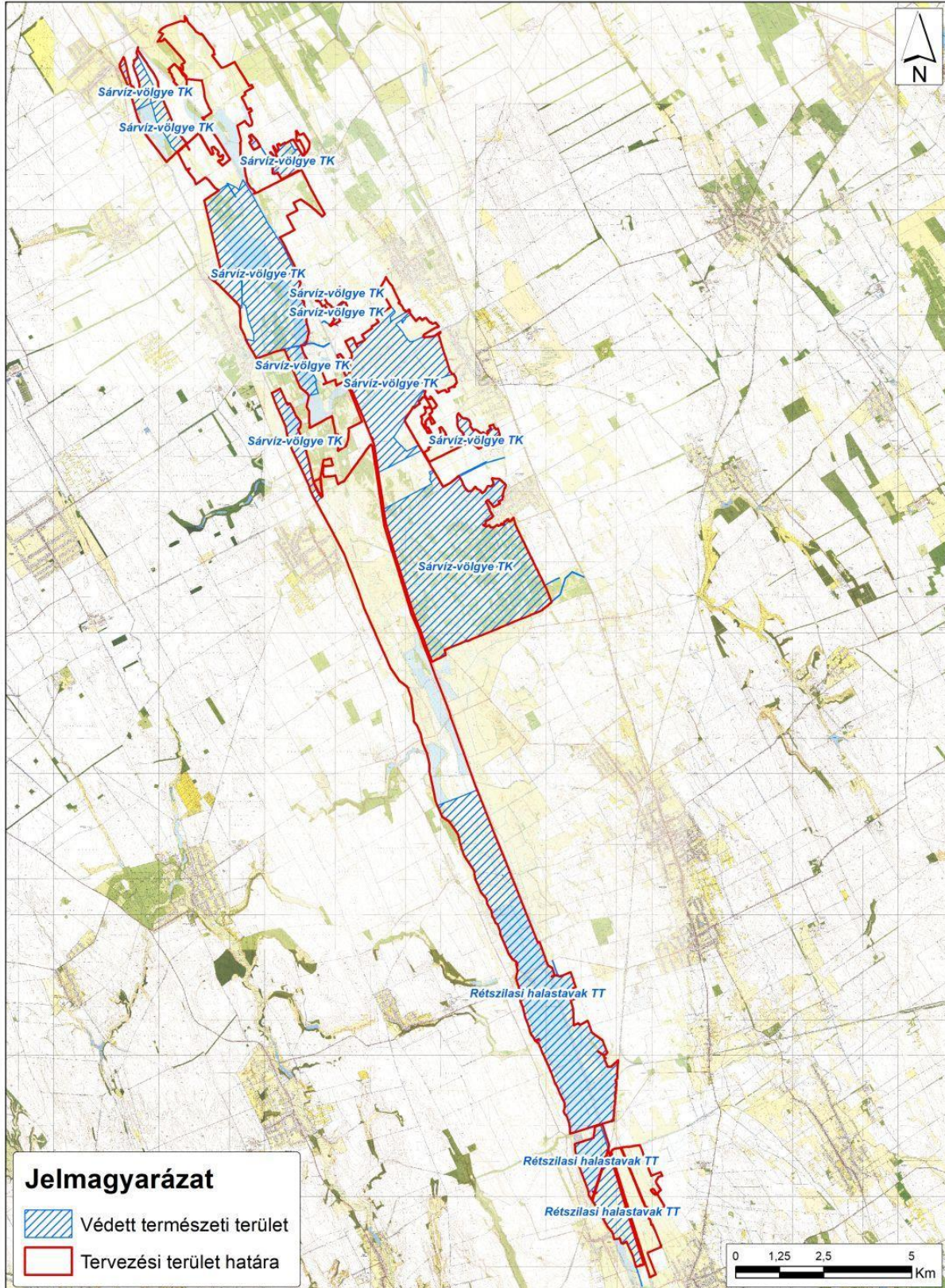

1:95 000 *A3 Készítés éve: 2021.

(2021)

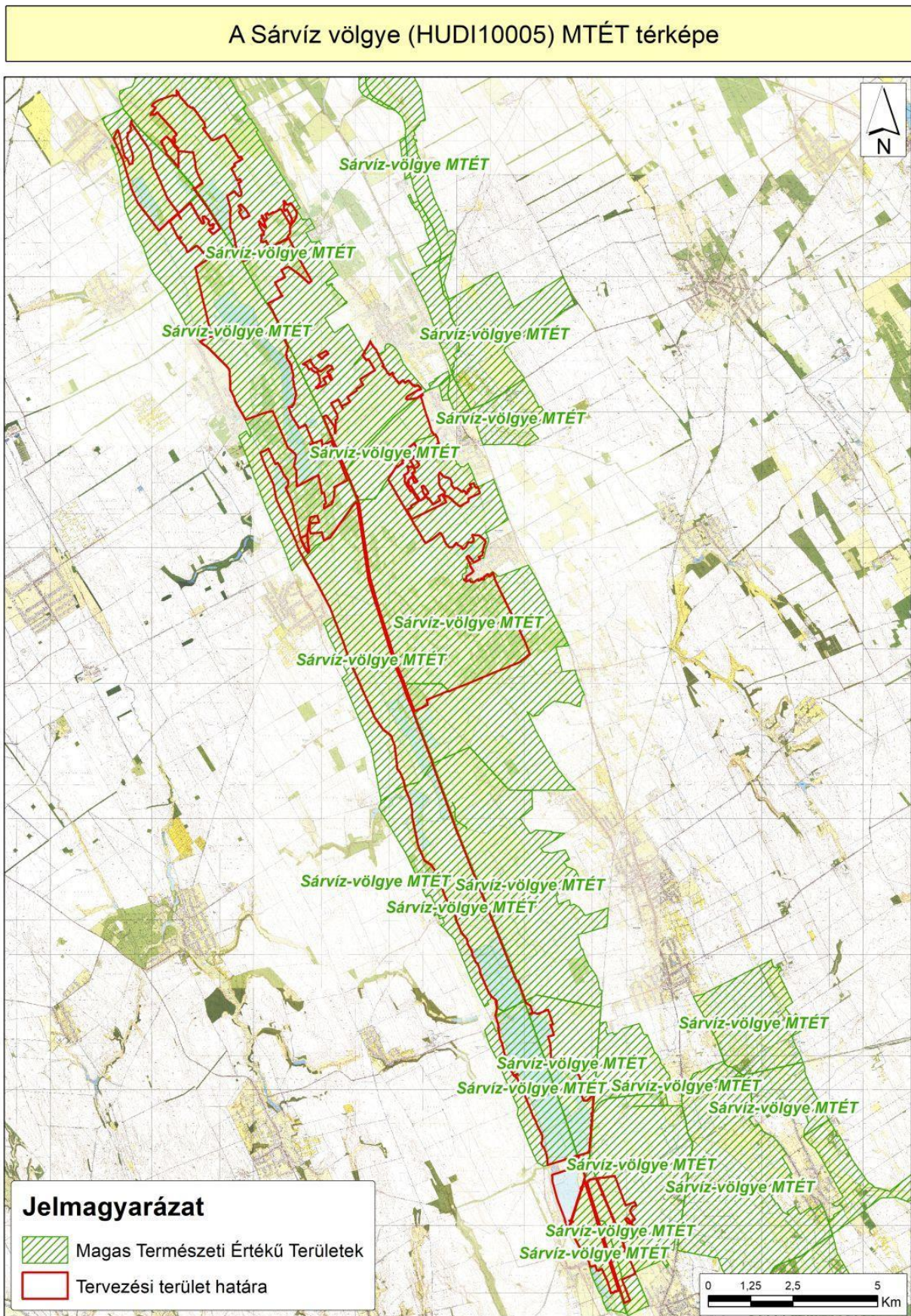
5. melléklet: Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 terület átfedése országos jelentőségű területtel (2021)

A Sárvíz völgye (HUDI10005) átfedése országos jelentőségű védett területtel

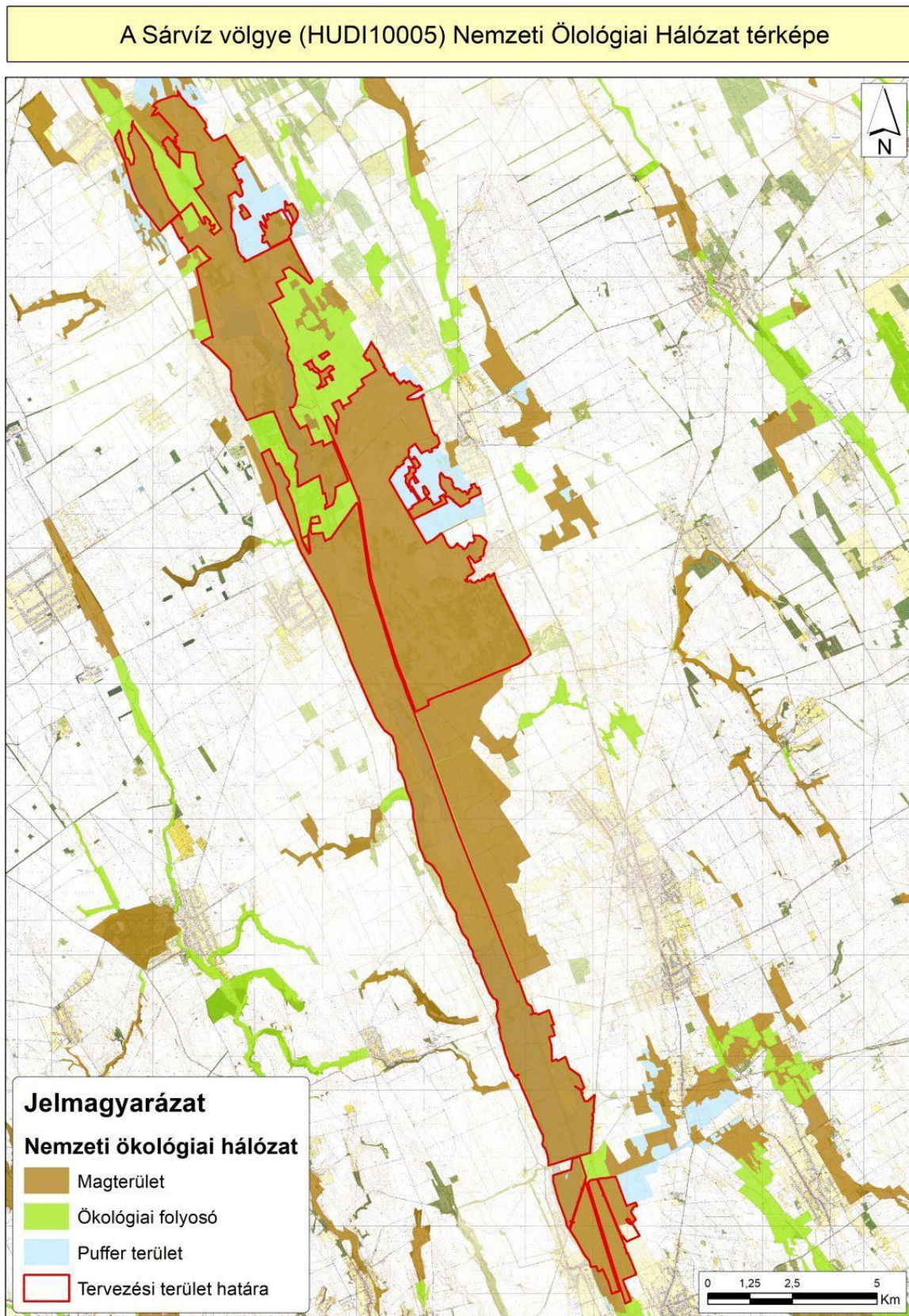

1:95 000 *A3 Készítés éve: 2021.

6. melléklet: Sárviz völgye (HUDI10005) Natura 2000 terület átfedése MTÉT területtel (2021)

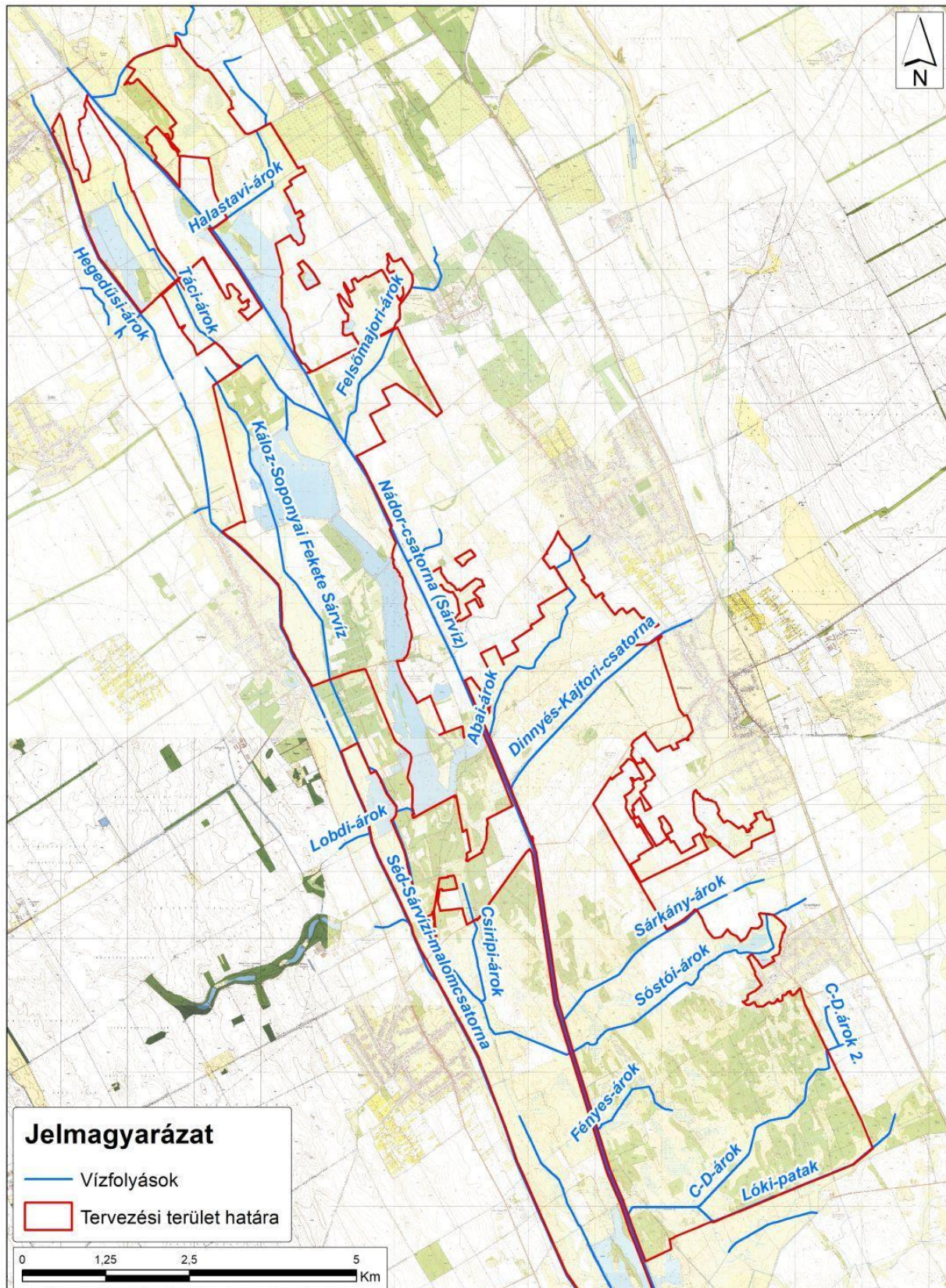

7. melléklet: Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 átfedése Nemzeti Ökológiai Hálózattal (2021)

8. melléklet: Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 terület vízrajzi térképe (2021) 2/1

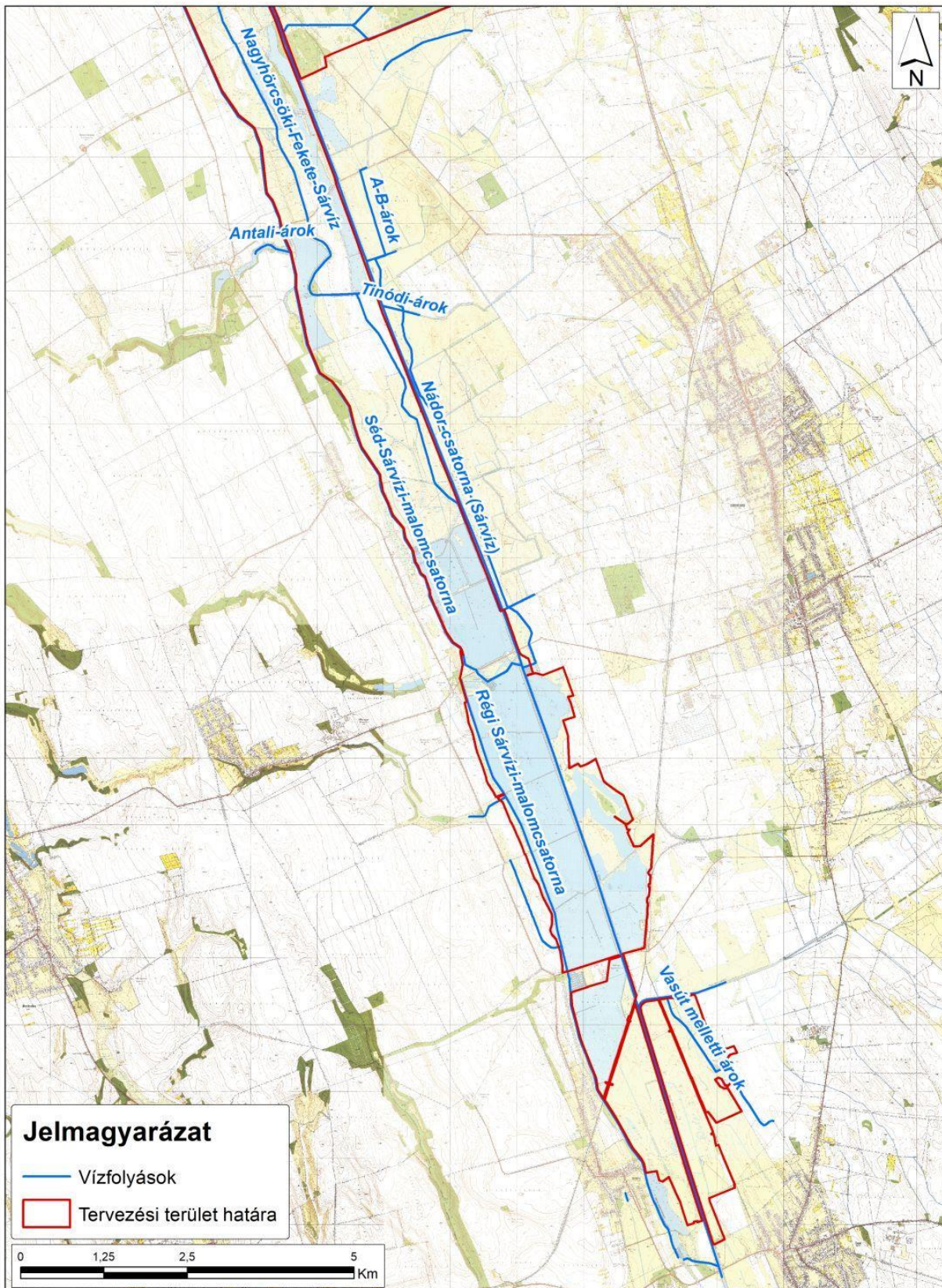
A Sárvíz völgye (HUDI10005) vízrajzi térképe 2/1

1:50 000 *A3 Készítés éve: 2021.

9. melléklet: Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 terület vízrajzi térképe (2021) 2/2

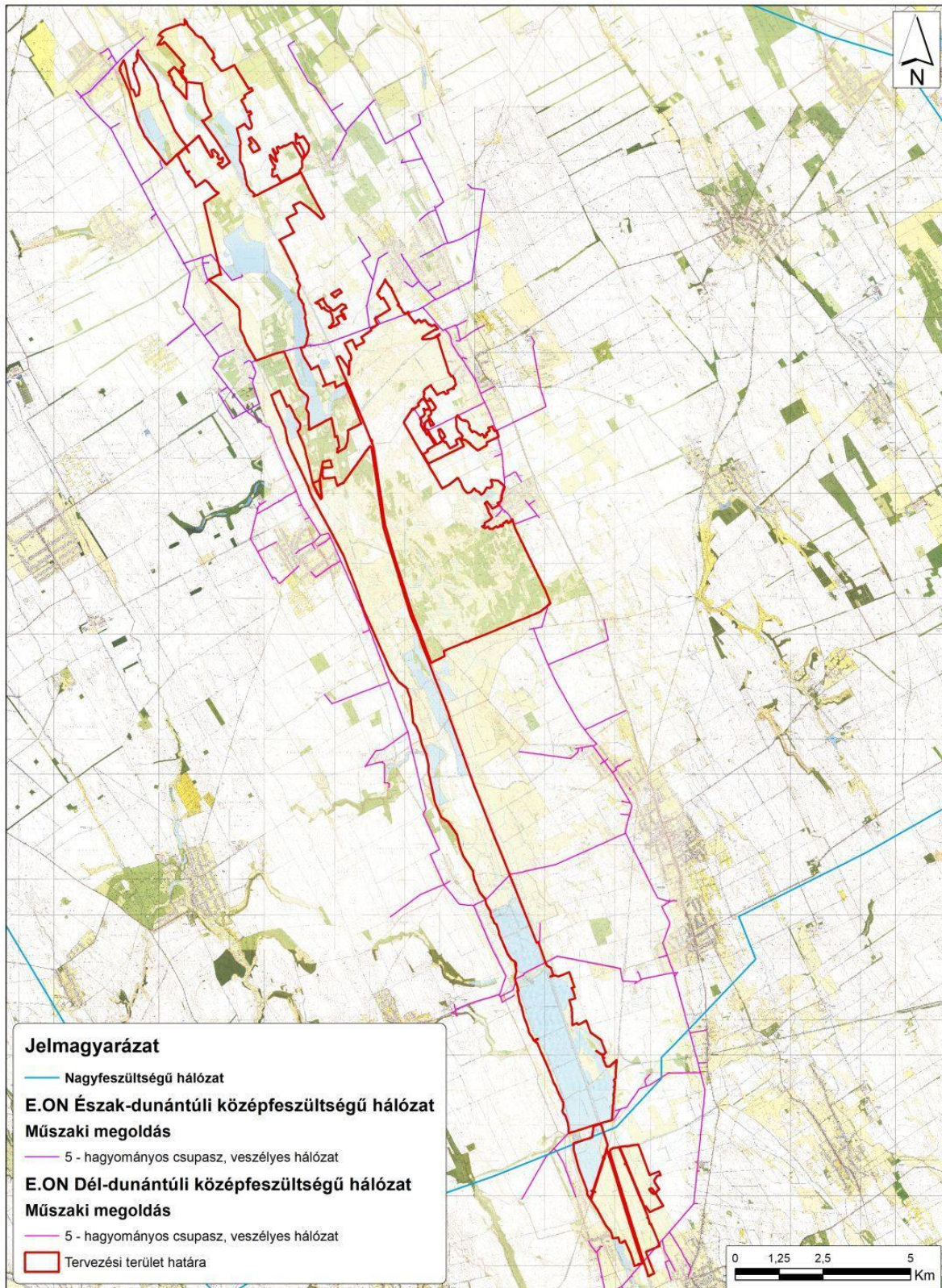
A Sárvíz völgye (HUDI10005) vízrajzi térképe 2/2

1:50 000 *A3 Készítés éve: 2021.

10. melléklet: Sárvíz völgye (HUDI10005) Natura 2000 területen futó közép és

A Sárvíz völgye (HUDI10005) közép- és nagyfeszültségű légvezetékek térképe

1:95 000 *A3 Készítés éve: 2021.

nagyfeszültségű légvezetékek térképe (2021)

4. Fotódokumentáció

1) kép: A Sárköz völgyének halastavai az őszi-téli időszakban, leengedett állapotban is fontos madárélelőhelyet (táplálkozó- és éjszakázóhelyet) jelentenek (KE1). – Fotó: Szmorad Ferenc

2) kép: Az őszi időszakban a Soponyai- és Rétszilasi-halastavakon több ezer vadlúd (főként nagy lilik, kisebb számban nyári lúd) verődik össze (KE1). – Fotó: Szmorad Ferenc

3) kép: A Sárköz völgye egyik legnagyobb szikes tava és szikes élőhely-komplexe a Sárkeresztúr határában fekvő Sárkány-tó (KE2). – Fotó: <http://volgy-hid.blogspot.com/>

4) kép: A sekély vizű szikes tavak (a képen a Fényes-tó) nyáron elsősorban a partmadarak számára biztosítanak élőhelyet (KE2). – Fotó: <http://volgy-hid.blogspot.com/>

5) kép: A halastavak körül és az erdők közötti mélyedésekben – fészkelőhelyet nyújtva – sokféle uralkodik a nádas-gyékényes mocsári növényzet (KE3). – Fotó: Szmorad Ferenc

6) kép: A rendszeres kotrások miatt erősen bolygatott-felszakadozott nádas szegélynövényzet a Nádor-csatorna mentén (KE3). – Fotó: Szmorad Ferenc

7) kép: A tervezési terület legnagyobb kiterjedésű élőhelytípusát a Sárvíz mente mélyebb fekvésű területeinek nedves gyepjei, mocsárrétjei adják (KE4). – Fotó: Szmorad Ferenc

8) kép: A Sárvíz völgye hátsóbb részein fekvő, legeltetéssel és/vagy kaszálással hasznosított száraz gyeppek főleg táplálkozó területként érdekesek (KE5). – Fotó: Szmorad Ferenc

9) kép: Birkával legeltetett száraz gyepek, kékvércse-odútelepnek otthon adó ligetes tölgyes facsoporttal a Dinnyés-Kajtori-csatorna közelében (KE5). – Fotó: Szmorad Ferenc

10) kép: Középkorú-idős kocsányos tölgyes: az ilyen erdőkben sok helyütt már megjelennek a harkályfélék számára létfontosságú száraz-odvas törzsek (KE6). – Fotó: Szmorad Ferenc

11) kép: A Sárvíz mente legidősebb erdeje a Sárszentágota 16/D erdőrészlet 100 év feletti kocsányos tölgyese: egykor fekete gólya költött benne (KE6). – Fotó: Szmorad Ferenc

12) kép: A tervezési területen és annak közvetlen közelében több rétisas pár is fészkel (a képen: rétisas fészkek középkorú-idős kocsányos tölgyesben) (KE6). – Fotó: Szmorad Ferenc

13) kép: Mesterséges erdőfelújítással létrehozott, sorokba ültetett, foltokban az elakácosodás jeleit mutató fiatal hazai nyáras állomány (KE6). – Fotó: Szmorad Ferenc

14) kép: A magasabb fekvésű, hátsóbb részeken többfelé gyér záródású, pionír fajok alkotta (felnyíló erdőnek minősülő) állományok is találhatóak (KE6). – Fotó: Szmorad Ferenc

15) kép: Mély fekvésű, vizenyős termőhelyre ültetett, gyér záródású, jelentősebb természeti értékek nélküli amerikai kőrises erdő (KE7). – Fotó: Szmorad Ferenc

16) kép: Gyenge termőhelyen, tarvágásos véghasználat után felverődött, madárélőhelyként komolyabban számításba nem vehető akácos (KE7). – Fotó: Szmorad Ferenc

17) kép: Az erdőszegélyekbe és szikes hátakra (részben vadrejtő sűrűnek) korábban sokfelé ültetett ezüstfa ma a terület leggyakoribb idegenhonos fafaja (KE7). – Fotó: Szmorad Ferenc

18) kép: Extenzív művelésű szántó (KE8), a háttérben keskenylevelű ezüstfával sűrűn benőtt, hasznosítás nélküli gyepterületekkel (KE4, KE7). – Fotó: Szmorad Ferenc